Ὁ ΤΟΥ
ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΠΟΛΕΜΟΣ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ.

THUCYDIDIS
BELLUM
PELOPONNESIACUM.

Ex editione Wassii et Dukeri.

TOM. VII.

GLASGUAE:
IN AEDIBUS ACADEMICIS
EXCUDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHI
MDCCLIX.

ΤΗΣ ΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,

ΤΟΥ

ΟΛΟΡΟΥ,

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟ ἙΒΔΟΜΟΝ.

ΤΗΣ ΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,

ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ,

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟ ἙΒΔΟΜΟΝ.

Ὁ ΔῈ Γύλιππος καὶ ὁ Πυθὴν, ἐκ τοῦ Τάραντος, ἐπεὶ ἐπεσκεύασαν τὰς ναῦς, παρέπλευσαν ἐς Λοκροὺς τοὺς Ἐπιζεφυρίους. καὶ πυνθανόμενοι σαφέστερον ἤδη ὅτι οὐ παντελῶς πω ἀποτετειχισμέναι αἱ Συράκουσαι εἰσὶν, ἀλλ' ἔτι οἷόν τε κατὰ τὰς Ἐπιπολὰς στρατιᾷ ἀφικομένους ἐσελθεῖν, ἐβουλεύοντο εἴτ' ἐν δεξιᾷ λαβόντες τὴν Σικελίαν διακινδυνεύσωσιν ἐσπλεῦσαι, εἴτ' ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἱμέραν πρῶτον πλεύσαντες, καὶ αὐτούς τε ἐκείνους καὶ στρατιὰν ἄλλην προσλαβόντες, οὓς ἂν πείθωσι, κατὰ γῆν ἔλθωσι. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς Ἱμέρας πλεῖν, ἄλλως τε καὶ τῶν Ἀττικῶν τεσσάρων νεῶν οὔπω παρουσῶν τῷ Ῥηγίῳ, ἃς ὁ Νικίας ὅ-

μως πυνθανόμενος αὐτοὺς ἐν Λοκροῖς εἶναι ἀπέστειλε. φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην περαιοῦνται διὰ τοῦ πορθμοῦ. καὶ σχόντες Ῥηγίῳ καὶ Μεσσήνῃ, ἀφικνοῦνται ἐς Ἱμέραν. ἐκεῖ δὲ ὄντες, τούς τε Ἱμεραίους ἔπεισαν ξυμπολεμεῖν, καὶ αὐτούς τε ἕπεσθαι, καὶ τοῖς ἐκ τῶν νεῶν τῶν σφετέρων ναύταις ὅσοι μὴ εἶχον ὅπλα παρασχεῖν. τὰς γὰρ ναῦς ἀνείλκυσαν ἐν Ἱμέρᾳ. καὶ τοὺς Σελινουντίους, πέμψαντες ἐκέλευον ἀπαντᾶν πανστρατιᾷ ἔς τι χωρίον. πέμψειν δέ τινα αὐτοῖς ὑπέσχοντο στρατιὰν οὐ πολλὴν καὶ οἱ Γελῷοι καὶ τῶν Σικελῶν τινές, οἳ πολὺ προθυμότερον προσχωρεῖν ἕτοιμοι ἦσαν, τοῦ Ἀρχωνίδου νεωστὶ τεθνηκότος, ὃς τῶν ταύτῃ Σικελῶν βασιλεύων τινῶν, καὶ ὢν οὐκ ἀδύνατος, τοῖς Ἀθηναίοις φίλος ἦν· καὶ τοῦ Γυλίππου ἐκ Λακεδαίμονος προθύμως δοκοῦντος ἥκειν. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος, ἀναλαβὼν τῶν τε σφετέρων ναυτῶν καὶ ἐπιβατῶν τοὺς ὡπλισμένους ἐπ-

ταχοσίους μάλιστα, Ἱμεραίους δὲ ὁπλίτας καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους χιλίους, καὶ ἱππέας ἑκατὸν, καὶ Σελινουντίων τινὰς ψιλοὺς, καὶ ἱππέας καὶ Γελώων ὀλίγους, Σικελῶν τε ἐς χιλίους τοὺς πάντας, ἐχώρει πρὸς τὰς Συρακούσας.

β'. Οἱ δ' ἐκ τῆς Λευκάδος Κορίνθιοι ταῖς τε ἄλλαις ναυσὶν ὡς εἶχον τάχους ἐβοήθουν, καὶ Γόγγυλος εἷς τῶν Κορινθίων ἀρχόντων μιᾷ νηῒ τελευταῖος ὁρμηθεὶς, πρῶτος μὲν ἀφικνεῖται ἐς τὰς Συρακούσας, ὀλίγον δὲ πρὸ Γυλίππου. καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου μέλλοντας ἐκκλησιάσειν, διεκώλυσέ τε, καὶ παρεθάρσυνε, λέγων ὅτι νῆές τε ἄλλαι ἔτι προσπλέουσι, καὶ Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου Λακεδαιμονίων ἀποστειλάντων ἄρχων. καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι ἐπερρώσθησάν τε, καὶ τῷ Γυλίππῳ εὐθὺς πανστρατιᾷ ὡς ἀπαντησόμεναι ἐξῆλθον. ἤδη γὰρ καὶ ἐγγὺς ὄντα ᾐσθάνοντο αὐτόν. ὁ δὲ Ἰέγας τό,

τε τεῖχος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν Σικελῶν ἑλών, καὶ ξυνταξάμενος ὡς ἐς μάχην, ἀφικνεῖται ἐς τὰς Ἐπιπολάς. καὶ ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, ᾗπερ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοπρῶτον, ἐχώρει μετὰ τῶν Συρακουσίων ἐπὶ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθηναίων. ἔτυχε δὲ κατὰ τοῦτο καιροῦ ἐλθὼν ἐν ᾧ ἑπτὰ μὲν ἢ ὀκτὼ σταδίων ἤδη ἀπετετέλεστο τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸν μέγαν λιμένα διπλοῦν τεῖχος, πλὴν κατὰ βραχύ τι τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν· τοῦτο δ' ἔτι ᾠκοδόμουν. τῷ δὲ ἄλλῳ τοῦ κύκλου πρὸς τὸν Τρώγιλον ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν, λίθοι τε παραβεβλημένοι τῷ πλέονι ἤδη ἦσαν, καὶ ἔστιν ἃ καὶ ἡμίεργα, τὰ δὲ καὶ ἐξειργασμένα κατελείπετο. παρὰ τοσοῦτον μὲν αἱ Συράκουσαι ἦλθον κινδύνου.

γ'. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, αἰφνιδίως τοῦ τε Γυλίππου καὶ τῶν Συρακουσίων σφίσιν ἐπιόντων, ἐθορυβήθησαν μὲν πρῶτον, παρετάξαντο δέ. ὁ δὲ, θέμενος τὰ ὅπλα ἐγγὺς,

κήρυκα προπέμπει αὐτοῖς, λέγοντα, εἰ βούλονται ἐξιέναι ἐκ τῆς Σικελίας, πέντε ἡμερῶν, λαβόντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἕτοιμος εἶναι σπένδεσθαι. οἱ δὲ, ἐν ὀλιγωρίᾳ τε ἐποιοῦντο, καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμενοι, ἀπέπεμψαν. καὶ μετὰ τοῦτο ἀντιπαρεσκευάζοντο ἀλλήλοις ὡς ἐς μάχην. καὶ ὁ Γύλιππος ὁρῶν τοὺς Συρακουσίους ταρασσομένους, καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυντασσομένους, ἐπανῆγε τὸ στρατόπεδον ἐς τὴν εὐρυχωρίαν μᾶλλον. καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἐπῆγε τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ᾽ ἡσύχαζε πρὸς τῷ ἑαυτοῦ τείχει. ὡς δ᾽ ἔγνω ὁ Γύλιππος οὐ προσιόντας αὐτοὺς, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Τεμενίτην καλουμένην, καὶ αὐτοῦ ηὐλίσαντο. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἄγων τὴν μὲν πλείστην τῆς στρατιᾶς παρέταξε πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, ὅπως μὴ ἐπιβοηθοῖεν ἄλλοσε. μέρος δέ τι πέμψας πρὸς τὸ φρούριον τὸ Λάβδαλον, αἱρεῖ, καὶ ὅσους ἔλαβεν ἐν αὐτῷ, πάντας ἀπέκτεινεν. ἦν δὲ οὐκ ἐπι-

φανὲς τοῖς Ἀθηναίοις τὸ χωρίον. καὶ τριήρης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἁλίσκεται τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Συρακουσίων, ἐφορμοῦσα τῷ λιμένι.

δ'. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι διὰ τῶν Ἐπιπολῶν, ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι ἄνω πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἁπλοῦν· ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ δύναιντο κωλῦσαι, μηκέτι οἷοί τε ὦσιν ἀποτειχίσαι. καὶ οἵ, τε Ἀθηναῖοι ἀναβεβήκεσαν ἤδη ἄνω, τὸ ἐπὶ θαλάσσῃ τεῖχος ἐπιτελέσαντες, καὶ ὁ Γύλιππος (ἦν γάρ τι τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ τείχους ἀσθενὲς) νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν, ἐπῄει πρὸς αὐτό. οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἔξω αὐλιζόμενοι) ὡς ᾔσθοντο, ἀντεπῄεσαν. ὁ δὲ γνοὺς, κατὰ τάχος ἀπήγαγε τοὺς σφετέρους πάλιν. ἐποικοδομήσαντες δὲ αὐτὸ οἱ Ἀθηναῖοι ὑψηλότερον, αὐτοὶ μὲν ταύτῃ ἐφύλασσον, τοὺς δὲ ἄλλους ξυμμάχους κατὰ τὸ ἄλλο τείχισμα

ἤδη διέταξαν ἧπερ ἔμελλον ἕκαστοι φρουρεῖν. τῷ δὲ Νικίᾳ ἐδόκει τὸ Πλημμύριον καλούμενον τειχίσαι· (ἔστι δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ προὔχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ) καὶ εἰ τειχισθείη, ῥᾷον αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι. δι' ἐλάσσονος γὰρ πρὸς τῷ λιμένι τῷ τῶν Συρακουσίων ἐφορμήσειν σφᾶς, καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαγωγὰς ποιήσεσθαι, ἤν τι ναυτικῷ κινῶνται. προσεῖχέ τε ἤδη μᾶλλον τῷ κατὰ θάλασσαν πολέμῳ, ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς σφίσιν, ἐπειδὴ Γύλιππος ἧκεν, ἀνελπιστότερα ὄντα. διακομίσας οὖν στρατιὰν καὶ τὰς ναῦς, ἐξετείχιζε τρία φρούρια· καὶ ἐν αὐτοῖς τά τε σκεύη τὰ πλεῖστα ἔκειτο, καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμει, καὶ αἱ ταχεῖαι νῆες. ὥστε καὶ τῶν πληρωμάτων οὐχ ἥκιστα τότε πρῶτον κάκωσις ἐγένετο· τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώμενοι, καὶ οὐκ ἐγγύθεν, καὶ ἐπὶ φρυγανισ-

μὸν ἅμα ὁπότε ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται, ὑπὸ τῶν ἱππέων τῶν Συρακουσίων, κρατούντων τῆς γῆς, διεφθείροντο. τρίτον γὰρ μέρος τῶν ἱππέων τοῖς Συρακουσίοις διὰ τοὺς ἐν τῷ Πλημμυρίῳ, ἵνα μὴ κακουργήσαντες ἐξίοιεν, ἐπὶ τῇ ἐν τῷ Ολυμπιείῳ πολίχνῃ ἐτετάχατο. ἐπυνθάνετο δὲ καὶ τὰς λοιπὰς τῶν Κορινθίων ναῦς προσπλεούσας ὁ Νικίας· καὶ πέμπει ἐς φυλακὴν αὐτῶν εἴκοσι ναῦς, αἷς εἴρητο περί τε Λοκροὺς καὶ Ῥήγιον καὶ τὴν προσβολὴν τῆς Σικελίας ναυλοχεῖν αὐτάς.

έ. Ὁ δὲ Γύλιππος ἅμα μὲν ἐτείχιζε τὸ διὰ τῶν Επιπολῶν τεῖχος, τοῖς λίθοις χρώμενος οὓς οἱ Αθηναῖοι προσπαρεβάλοντο σφίσιν, ἅμα δὲ παρέτασσεν ἐξάγων ἀεὶ πρὸ τοῦ τειχίσματος τοὺς Συρακουσίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους· καὶ οἱ Αθηναῖοι ἀντιπαρετάσσοντο. ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε Γυλίππῳ καιρὸς εἶναι, ἦρχε τῆς ἐφόδου, καὶ ἐν χερσὶ γενόμενοι ἐμάχοντο μεταξὺ τῶν

τειχισμάτων, ἡ τῆς ἵππου τῶν Συρακουσίων [καὶ τῶν ξυμμάχων] οὐδεμία χρῆσις ἦν· καὶ νικηθέντων τῶν Συρακουσίων καὶ τῶν ξυμμάχων, καὶ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελομένων, καὶ τῶν Ἀθηναίων τροπαῖον στησάντων, ὁ Γύλιππος ξυγκαλέσας τὸ στράτευμα, οὐκ ἔφη τὸ ἁμάρτημα ἐκείνων ἀλλ' αὐτοῦ γενέσθαι. τῆς γὰρ ἵππου καὶ τῶν ἀκοντιστῶν τὴν ὠφέλειαν, τῇ τάξει ἐντὸς λίαν τῶν τειχῶν ποιήσας, ἀφελέσθαι. νῦν οὖν αὖθις ἐπάξειν. καὶ διανοεῖσθαι οὕτως ἐκέλευεν αὐτοὺς ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ οὐκ ἔλασσον ἕξοντας, τῇ δὲ γνώμῃ, οὐκ ἀνεκτὸν ἐσόμενον εἰ μὴ ἀξιώσουσι, Πελοποννήσιοί τε ὄντες καὶ Δωριεῖς, Ἰώνων καὶ νησιωτῶν καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων, κρατήσαντες, ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς χώρας.

ϛʹ. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, αὖθις ἐπῆγεν αὐτούς. ὁ δὲ Νικίας καὶ οἱ Ἀθηναῖοι νομίζοντες καὶ ἐκεῖνοι, εἰ μὴ ἐθέλοιεν μάχης ἄρχειν, ἀναγκαῖον εἶναι σφί-

σι μὴ περιορᾷν παροικοδομȣμενον τὸ τεῖχος· ἤδη γὰρ ϗ ὅσονȣ παρεληλύθει τὴν τῶν Αθηναίων τȣ τείχȣς τελευτὴν ἡ ἐκείνων τείχισις· καὶ εἰ προέλθοι, ταυτὸν ἤδη ἐποίει αὐτοῖς, νικᾷν τε μαχομένοις διαπαντὸς, ϗ μηδὲ μάχεσθαι. ἀντεπήεσαν ȣ̃ν τοῖς Συρακȣσίοις. καὶ ὁ Γύλιππος τȣ̀ς μὲν ὁπλίτας ἔξω τῶν τειχῶν μᾶλλον ἢ πρότερον προεξαγαγὼν ξυνέμισγεν αὐτοῖς. τȣ̀ς δ' ἱππέας ϗ τȣ̀ς ἀκοντιϛὰς ἐκ πλαγίȣ τάξας τῶν Αθηναίων, κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ᾗ τῶν τειχῶν ἀμφοτέρων αἱ ἐργασίαι ἔληγον· καὶ προσβαλόντες οἱ ἱππεῖς ἐν τῇ μάχῃ τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ τῶν Αθηναίων, ὅπερ κατ' αὐτȣ̀ς ἦν, ἔτρεψαν· καὶ δι' αὐτὸ ϗ τὸ ἄλλο ϛράτευμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν Συρακȣσίων, κατηράχθη ἐς τὰ τειχίσματα. καὶ τῇ ἐπιȣ́σῃ νυκτὶ ἔφθασαν παροικοδομήσαντες, ϗ παρελθόντες τὴν τῶν Αθηναίων οἰκοδομίαν, ὥϛε μηκέτι μήτε αὐτοὶ κωλύεσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐκείνȣς

τε καὶ παντάπασιν ἀπεστερηκέναι, εἰ καὶ κρατοῖεν, μὴ ἂν ἔτι σφᾶς ἀποτειχίσαι.

ζ΄. Μετὰ δὲ τοῦτο αἵ τε τῶν Κορινθίων νῆες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων ἐσέπλευσαν αἱ ὑπόλοιποι δώδεκα, λαθοῦσαι τὴν τῶν Ἀθηναίων φυλακήν. ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἐρασινίδης Κορίνθιος· καὶ ξυνετείχισαν τὸ λοιπὸν τοῖς Συρακουσίοις, μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους. καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ἐπὶ στρατιάν τε ᾤχετο, καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν ξυλλέξων, καὶ τῶν πόλεων ἅμα προσαξόμενος εἴ τις ἢ μὴ πρόθυμος ἦν, ἢ παντάπασιν ἔτι ἀφειστήκει τοῦ πολέμου. πρέσβεις τε ἄλλοι τῶν Συρακουσίων καὶ Κορινθίων ἐς Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι περαιωθῇ, τρόπῳ ᾧ ἂν ἐν ὁλκάσιν, ἢ πλοίοις, ἢ ἄλλως ὅπως ἂν προχωρῇ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμεταπεμπομένων. οἵ τε Συρακούσιοι ναυτικὸν ἐπλήρουν, καὶ ἀνεπειρῶντο, ὡς καὶ τούτῳ ἐπιχειρήσον-

τες, καὶ ἐς τἆλλα πολὺ ἐπέῤῥωντο.

η'. Ὁ δὲ Νικίας, αἰσθόμενος τῦτο, ϗ ὁρῶν καθ' ἡμέραν ἐπιδιδῦσαν τήν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν ϗ τὴν σφετέραν ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας ἀγγέλλοντας, πολλάκις μὲν ϗ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ ϗ τότε, νομίζων ἐν τοῖς δεινοῖς τε εἶναι, ϗ ἢν μὴ ὡςτάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψωσιν, ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστέλλωσιν, ὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν. Φοβύμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι, ἢ κατὰ τὴν τῦ λέγειν ἀδυνασίαν, ἢ καὶ γνώμης ἐλλιπεῖς γιγνόμενοι, ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς χάριν τὶ λέγοντες, ὐ τὰ ὄντα ἀπαγγείλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολήν. νομίζων ὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὑτῦ γνώμην, μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθεῖσαν, μαθόντας τὺς Ἀθηναίυς, βυλεύσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φέροντες ὓς ἀπέστειλε τὰ γράμματα, καὶ ὅσα ἔδει αὐτὺς εἰπεῖν. ὁ δὲ, τὰ κατὰ τὸ στρατόπε-

δὸν διὰ φυλακῆς ἤδη ἔχων, ἑκουσίων κινδύνων ἐπεμελεῖτο.

θ΄. Εν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει τελευτῶντι, καὶ Εὐετίων στρατηγὸς Αθηναίων, μετὰ Περδίκκου στρατεύσας ἐπ᾽ Αμφίπολιν Θραξὶ πολλοῖς, τὴν μὲν πόλιν οὐχ εἷλεν· ἐς δὲ τὸν Στρυμόνα περικομίσας τριήρεις, ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐπολιόρκει, ὁρμώμενος ἐξ Ἱμεραίου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα τοῦτο.

ι΄. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἥκοντες ἐς τὰς Αθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου, ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἴρηλο αὐτοῖς εἶπον, καὶ εἴτις τὶ ἠρώτα ἀπεκρίνονλο· καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδοσαν. ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς πόλεως, παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς Αθηναίοις, δηλοῦσαν τοιάδε.

ια΄. ‘ ΤΑ μὲν πρότερον πραχθέντα, ‘ ὦ Αθηναῖοι, ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐπιστο‐ ‘ λαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς οὐχ ἧτlον μαθόν‐ ‘ τας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν βουλεύσασθαι, κρα‐

‘ τὰς τῶν πολεμίων οὔσας, ἀεὶ προσδοκίαν ‘ παρέχειν ὡς ἐπιπλεύσονται. Φανεραὶ δὲ ‘ εἰσιν ἀποπειρώμεναι· καὶ αἱ ἐπιχειρή- ‘ σεις ἐπ' ἐκείνοις, καὶ ἀποξηρᾶναι τὰς σφε- ‘ τέρας μᾶλλον ἐξουσία. οὐ γὰρ ἐφορμοῦσιν ‘ ἀλλήλοις.

ιγ'. ‘ Ἡμῖν δ' ἐκ πολλῆς ἂν περιουσίας ‘ νεῶν μόλις τοῦτο ὑπῆρχε, καὶ μὴ ἀναγ- ‘ καζομένοις ὥσπερ νῦν πάσαις φυλάσ- ‘ σειν. εἰ γὰρ ἀφαιρήσομέν τι καὶ βραχὺ ‘ τῆς τηρήσεως, τὰ ἐπιτήδεια οὐχ ἕξομεν, ‘ παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν χαλεπῶς καὶ ‘ νῦν ἐσκομιζόμενοι. τὰ δὲ πληρώματα διὰ ‘ τόδε ἐφθάρη τε ἡμῖν, καὶ ἔτι νῦν φθείρε- ‘ ται, τῶν ναυτῶν τῶν μὲν, διὰ φρυγα- ‘ νισμὸν, καὶ ἁρπαγὴν μακρὰν, καὶ ὑδρείαν, ‘ ὑπὸ τῶν ἱππέων ἀπολλυμένων· οἱ δὲ ‘ θεραπεύοντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα κα- ‘ θεστήκαμεν, αὐτομολοῦσι. καὶ οἱ ξένοι, οἱ ‘ μὲν ἀναγκαστοὶ ἐσβάντες, εὐθὺς κατὰ τὰς ‘ πόλεις ἀποχωροῦσιν. οἱ δὲ ὑπὸ μεγάλου

' μισθὲ τὸ πρῶτον ἐπαρθέντες, καὶ οἰόμενοι
' χρηματιεῖσθαι μᾶλλον ἢ μαχεῖσθαι,
' ἐπειδὴ παρὰ γνώμην ναυτικόν τε δὴ καὶ
' τἄλλα ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνθεςῶτα
' ὁρῶσιν, οἱ μὲν ἐπ' αὐτομολίας προφάσει
' ἀπέρχονται, οἱ δὲ, ὡς ἕκαςοι δύνανται·
' (πολλὴ δ' ἡ Σικελία) εἰσὶ δ' οἳ καὶ αὐτὲ
' ἐμπορευόμενοι, ἀνδράποδα Ὑκκαρικὰ ἀν-
' τεμβιβάσαι ὑπὲρ σφῶν πείσαντες τοὺς
' τριηράρχες, τὴν ἀκρίβειαν τε ναυτικε
' ἀφῄρηνται.

ιδ'. ' Επιςαμένοις δ' ὑμῖν γράφω ὅτι
' βραχεῖα ἀκμὴ πληρώματος, καὶ ὀλίγοι
' τῶν ναυτῶν οἱ ἐξορμῶντές τε ναῦν, καὶ
' ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν. τέτων δὲ πάν-
' των ἀπορώτατον, τό, τε μὴ οἷόν τε εἶναι
' ταῦτα ἐμοὶ κωλῦσαι τῷ ςρατηγῷ,
' (χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρ-
' ξαι) καὶ ὅτι ἐδ' ὁπόθεν ἐπιπληρωσόμεθα
' τὰς ναῦς ἔχομεν. (ὃ τοῖς πολεμίοις πολ-
' λαχόθεν ὑπάρχει,) ἀλλ' ἀνάγκη ἀφ'

‘ ὧν ἔχοντες ἤλθομεν, τά τε ὄντα καὶ ‘ ἀπαναλισκόμενα γίγνεσθαι. αἱ γὰρ νῦν ‘ οὖσαι πόλεις ξύμμαχοι, ἀδύνατοι, Νάξος ‘ καὶ Κατάνη. εἰ δὲ προσγενήσεται ἓν ἔτι τοῖς ‘ πολεμίοις, ὥστε τὰ τρέφοντα ἡμᾶς χω‘ρία τῆς Ἰταλίας, ὁρῶντα ἐν ᾧ τε ἐσμὲν, ‘ καὶ ὑμῶν μὴ ἐπιβοηθούντων, πρὸς ἐκεί‘νους χωρῆσαι, διαπολεμήσεται αὐτοῖς ‘ ἀμαχεὶ ἐκπολιορκηθέντων ἡμῶν ὁ πό‘λεμος. τούτων ἐγὼ ἡδίω μὲν ἂν εἶχον ‘ ὑμῖν ἕτερα ἐπιστέλλειν, οὐ μέντοι χρη‘σιμώτερά γε; εἰ δεῖ σαφῶς ὑμᾶς εἰδό‘τας τὰ ἐνθάδε βουλεύσασθαι. καὶ ἅμα, ‘ τὰς φύσεις ἐπιστάμενος ὑμῶν, βουλομέ‘νων μὲν τὰ ἥδιστα ἀκούειν, αἰτιωμένων ‘ δὲ ὕστερον ἤν τι ὑμῖν ἀπ' αὐτῶν μὴ ὅμοι‘ον ἐκβῇ· ἀσφαλέστερον ἡγησάμην τὸ ἀ‘ληθὲς δηλῶσαι.

ιε΄. ‘ Καὶ νῦν ὡς ἐφ' ἃ μὲν ἤλθομεν τὸ ‘ πρῶτον, καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἡγε‘μόνων ὑμῖν μὴ μεμπτῶν γεγενημένων,

„ οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε. ἐπειδὴ δὲ ἡ Σι-
„ κελία τε ἅπασα ξυνίσταται, καὶ ἐκ Πε-
„ λοποννήσου ἄλλη στρατιὰ προσδόκιμος
„ αὐτοῖς, βουλεύεσθε ἤδη ὡς τῶν γ᾽ ἐνθάδε
„ μηδὲ ταῖς παροῦσιν αὐταρκούντων, ἀλλ᾽ ἢ
„ τούτους μεταπέμπειν δέον, ἢ ἄλλην στρα-
„ τιὰν μὴ ἐλάττω ἐπιπέμπειν, καὶ πεζὴν
„ καὶ ναυτικὴν, καὶ χρήματα μὴ ὀλίγα· ἐμοὶ
„ δὲ διάδοχόν τινα, ὡς ἀδύνατός εἰμι διὰ
„ νόσον νεφρῖτιν παραμένειν. ἀξιῶ δ᾽ ὑμῶν
„ ξυγγνώμης τυγχάνειν. καὶ γὰρ ὅτ᾽ ἐρ-
„ ρώμην, πολλὰ ἐν ἡγεμονίαις ὑμᾶς εὖ
„ ἐποίησα. ὅ,τι δὲ μέλλετε, ἅμα τῷ ἦρι
„ εὐθὺς καὶ μὴ ἐς ἀναβολὰς πράττετε· ὡς
„ τῶν πολεμίων τὰ μὲν ἐν Σικελίᾳ δι᾽ ὀλί-
„ γου πορισμένων, τὰ δ᾽ ἐκ Πελοποννήσου,
„ σχολαίτερον μὲν, ὅμως δ᾽ ἢν μὴ προσέ-
„ χητε τὴν γνώμην, τὰ μὲν, λήσουσιν ὑμᾶς,
„ ὥσπερ καὶ πρότερον, τὰ δὲ, φθήσονται.᾽

ιϛ΄. Ἡ μὲν τοῦ Νικίου ἐπιστολὴ τοσαῦ-
τα ἐδήλου· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀκούσαντες αὐ-

της, τὸν μὲν Νικίαν οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' αὐτῷ, ἕως ἂν ἕτεροι [αἱρεθέντες] ξυνάρχοντες ἀφίκωνται, τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο προσείλοντο, Μένανδρον καὶ Εὐθύδημον· ὅπως μὴ μόνος ἐν ἀσθενείᾳ ταλαιπωροίη. στρατιὰν δὲ ἄλλην ἐψηφίσαντο πέμπειν καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν, Αθηναίων τε ἐκ καταλόγου, καὶ τῶν ξυμμάχων. καὶ ξυνάρχοντας αὐτῷ εἵλοντο Δημοσθένην τε τὸν Αλκισθένους καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους· καὶ τὸν μὲν Εὐρυμέδοντα εὐθὺς περὶ ἡλίου τροπὰς τὰς χειμερινὰς ἀποπέμπουσιν ἐς τὴν Σικελίαν, μετὰ δέκα νεῶν, ἄγοντα εἴκοσι τάλαντα ἀργυρίου, καὶ ἅμα ἀγγελοῦντα τοῖς ἐκεῖ ὅτι ἥξει βοήθεια, καὶ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἔσται.

ιζ'. Ὁ δὲ Δημοσθένης, ὑπομένων παρεσκευάζετο τὸν ἔκπλουν, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ποιησόμενος· στρατιάν τε ἐπαγγέλλων ἐς τοὺς ξυμμάχους, καὶ χρήματα αὐτόθεν καὶ ναῦς καὶ ὁπλίτας ἑτοιμάζων. πέμπουσι δὲ

καὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς, ὅπως φυλάσσοιεν μηδένα ἀπὸ Κορίνθου καὶ τῆς Πελοποννήσου ἐς τὴν Σικελίαν περαιοῦσθαι. οἱ γὰρ Κορίνθιοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις αὐτοῖς ἧκον, καὶ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ βελτίω ἤγγελλον, νομίσαντες οὐκ ἄκαιρον καὶ τὴν προτέραν πέμψιν τῶν νεῶν ποιήσασθαι, πολλῷ μᾶλλον ἐπέῤῥωντο, καὶ ἐν ὁλκάσι παρεσκευάζοντο, αὐτοί τε ἀποστελοῦντες ὁπλίτας ἐν τῇ Σικελίᾳ, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ πέμψοντες. ναῦς τε οἱ Κορίνθιοι πέντε καὶ εἴκοσιν ἐπλήρουν, ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπειράσωσι πρὸς τὴν ἐν τῇ Ναυπάκτῳ φυλακὴν, καὶ τὰς ὁλκάδας αὐτῶν ἧσσον οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς τὴν σφετέραν ἀντίταξιν τῶν τριηρῶν τὴν φυλακὴν ποιούμενοι.

ιη'. Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὥσπερ

τε προεδέδοκτο αὐτοῖς, καὶ τῶν Συρακουσίων καὶ τῶν Κορινθίων ἐναγόντων, ἐπειδὴ ἐπυνθάνοντο τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν ἐς τὴν Σικελίαν, ὅπως δὴ ἐσβολῆς γενομένης διακωλυθῇ. καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης προσκείμενος, ἐδίδασκε τὴν Δεκέλειαν τειχίζειν, καὶ μὴ ἀνιέναι τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγεγένητό τις ῥώμη, διότι τοὺς Ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας, πρός τε σφᾶς καὶ Σικελιώτας, εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι· καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς προτέρους λελυκέναι ἡγοῦντο αὐτούς. ἐν γὰρ τῷ προτέρῳ πολέμῳ σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γενέσθαι, ὅτι ἐς Πλάταιαν ἦλθον Θηβαῖοι ἐν σπονδαῖς. καὶ εἰρημένον ἐν ταῖς πρότερον ξυνθήκαις, ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἢν δίκας θέλωσι διδόναι, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Ἀθηναίων· καὶ διὰ τοῦτο δυστυχεῖν τε εἰκότως ἐνόμιζον, καὶ ἐνεθυμοῦντο τήν τε περὶ Πύλον ξυμφορὰν,

κ εἴτις ἄλλη αὐταῖς γένοιτο. ἐπειδὴ δὲ οἱ Αθηναῖοι ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ὁρμώμενοι, Επιδαύρου τὶ κ Πρασιῶν κ ἄλλα ἐδήωσαν, κ ἐκ Πύλου ἅμα ἐλῃστεύοντο· καὶ ὁσάκις περί του διαφοραὶ γένοιντο τῶν κατὰ τὰς σπονδὰς ἀμφισβητουμένων, ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Λακεδαιμονίων, οὐκ ἤθελον ἐπιτρέπειν· τότε δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρανόμημα ὅπερ καὶ σφίσι πρότερον ἡμάρτητο, αὖθις ἐς τοὺς Αθηναίους τὸ αὐτὸ περιεστάναι, πρόθυμοι ἦσαν ἐς τὸν πόλεμον. καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ σίδηρόν τε περιήγγελλον κατὰ τοὺς ξυμμάχους, κ τὰ ἄλλα ἐργαλεῖα ἡτοίμαζον ἐς τὸν ἐπιτειχισμόν. καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἅμα ὡς ἀποπέμψοντες ἐν ταῖς ὁλκάσιν ἐπικουρίαν, αὐτοί τε ἐπόριζον κ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους προσηνάγκαζον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα. καὶ ὄγδοον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

ιθ'. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου, πρωϊαίτατα δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσέβαλον. ἡγεῖτο δὲ Ἄγις ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ πρῶτον μὲν τῆς χώρας τὰ περὶ τὸ πεδίον ἐδῄωσαν, ἔπειτα Δεκέλειαν ἐτείχιζον, κατὰ πόλεις διελόμενοι τὸ ἔργον. ἀπέχει δὲ ἡ Δεκέλεια σταδίους μάλιστα τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατόν· παραπλήσιον δὲ οὐ πολλῷ πλέον καὶ ἐπὶ τῆς Βοιωτίας. ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας τοῖς κρατίστοις ἐς τὸ κακουργεῖν ᾠκοδομεῖτο τὸ τεῖχος, ἐπιφανὲς μέχρι τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐτείχιζον, οἱ δ' ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἀπέστελλον περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῖς ὁλκάσι τοὺς ὁπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν. Λακεδαιμόνιοι μὲν, τῶν τε Εἱλώτων ἐπιλεξάμενοι τοὺς βελτίστους, καὶ τῶν Νεοδαμωδῶν ξυναμφοτέρων ἑξακοσίους ὁ-

πλίτας, κ) Εκκριτον Σπαρτιάτην ἄρχοντα· Βοιωτοὶ δὲ, τριακοσίες ὁπλίτας, ὧν ἦρχον Ξένων τε κ) Νίκων, Θηβαῖοι, κ) Ἡγήσανδρος Θεσπιεύς. ὗτοι μὲν ὖν ἐν τοῖς πρώτοις ὁρμήσαντες ἀπὸ τῦ Ταινάρυ τῆς Λακωνικῆς, ἐς τὸ πέλαγος ἀφῆκαν. μετὰ δὲ τύτυς Κορίνθιοι ὐ πολλῷ ὕστερον πενταχοσίυς ὁπλίτας, τοὺς μὲν, ἐξ αὐτῆς Κορίνθυ, τὺς δὲ, προσμισθωσάμενοι Αρκάδων, καὶ ἄρχοντα Αλέξαρχον Κορίνθιον προστάξαντες, ἀπέπεμψαν. ἀπέστειλαν δὲ κ) Σικυώνιοι διακοσίυς ὁπλίτας ὁμῦ τοῖς Κορινθίοις, ὧν ἦρχε Σαργεὺς Σικυώνιος. αἱ δὲ πέντε κ) εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ τῦ χειμῶνος πληρωθεῖσαι ἀνθώρμυν ταῖς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἴκοσιν Ατλικαῖς, ἕωσπερ αὐτοῖς οἱ ὁπλῖται ταῖς ὁλκάσιν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσυ ἀπῆραν· ὗπερ ἕνεκα καὶ τοπρότερον ἐπληρώθησαν, ὅπως μὴ οἱ Αθηναῖοι πρὸς τὰς ὁλκάδας μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς τριήρεις νῦν ἔχωσιν.

κ'. Εν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Αθηναῖοι, ἅμα Δεκελείας τῷ τειχισμῷ, καὶ τοῦ ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου, περὶ Πελοπόννησον ναῦς τριάκοντα ἔστειλαν, καὶ Χαρικλέα τὸν Απολλοδώρου ἄρχοντα· ᾧ εἴρητο, καὶ ἐς Αργος ἀφικομένῳ, κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παρακαλεῖν Αργείων τε ὁπλίτας ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ τὸν Δημοσθένην ἐς τὴν Σικελίαν (ὥσπερ ἔμελλον) ἀπέστελλον, ἑξήκοντα μὲν ναυσὶν Αθηναίων, καὶ πέντε Χίαις, ὁπλίταις δὲ ἐκ καταλόγου Αθηναίων διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ νησιωτῶν ὅσοις ἑκασταχόθεν οἷόν τ' ἦν πλείστοις χρήσασθαι· καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ὑπηκόων εἴποθέν τι εἶχον ἐπιτήδειον ἐς τὸν πόλεμον, ξυμπορίσαντες. εἴρητο δ' αὐτῷ, πρῶτον μετὰ τοῦ Χαρικλέους ἅμα περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι περὶ τὴν Λακωνικήν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἐς τὴν Αἴγιναν προσπλεύσας, τοῦ στρατεύματός τε εἴτι ὑπελείπετο περιέμενε, καὶ τὸν Χαρικλέα τοὺς Αργείους παραλαβεῖν.

κα΄. Εν δὲ τῇ Σικελίᾳ, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος τούτου, καὶ ὁ Γύλιππος ἧκεν ἐς τὰς Συρακούσας, ἄγων ἀπὸ τῶν πόλεων ὧν ἔπεισε, στρατιὰν ὅσην ἑκασταχόθεν πλείστην ἐδύνατο· καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Συρακουσίους, ἔφη χρῆναι πληροῦν ναῦς ὡς δύνανται πλείστας, καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν λαμβάνειν. ἐλπίζειν γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τι ἔργον ἄξιον τοῦ κινδύνου ἐς τὸν πόλεμον κατεργάσεσθαι. ξυνανέπειθε δὲ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης οὐχ ἥκιστα τοῦ ταῖς ναυσὶ μὴ ἀθυμεῖν ἐπιχειρήσειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, λέγων οὐδὲ ἐκείνους πάτριον τὴν ἐμπειρίαν οὐδὲ ἀΐδιον τῆς θαλάσσης ἔχειν, ἀλλ' ἠπειρώτας μᾶλλον τῶν Συρακουσίων ὄντας, καὶ ἀναγκασθέντας ὑπὸ Μήδων ναυτικοὺς γενέσθαι· καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηροὺς, οἵους καὶ Ἀθηναίους, τοὺς ἀντιτολμῶντας, χαλεπωτάτους [ἂν] αὐτοῖς φαίνεσθαι. ᾧ γὰρ ἐκεῖνοι τοὺς πέλας, οὐ δυνάμει ἔστιν ὅτε προύχοντες, τῷ δὲ θράσει ἐπιχειροῦντες, κατα-

φοϐῦσι, καὶ σφᾶς ἂν τὸ αὐτὸ ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις ὑποχεῖν. καὶ Συρακουσίους εὖ εἰδέναι ἔφη τῷ τολμῆσαι ἀπροσδοκήτως πρὸς τὸ Ἀθηναίων ναυτικὸν ἀντιστῆναι, πλέον διὰ τὸ τοιοῦτον ἐκπλαγέντων αὐτῶν περιεσομένους, ἢ Ἀθηναίους τῇ ἐπιστήμῃ τὴν Συρακουσίων ἀπειρίαν βλάψοντας. ἰέναι οὖν ἐκέλευεν ἐς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ, καὶ μὴ ἀποκνεῖν. καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι, τοῦτε Γυλίππου καὶ τοῦ Ἑρμοκράτους, καὶ εἴ του ἄλλου, πειθόντων, ὥρμηντό τε ἐς τὴν ναυμαχίαν καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρουν.

κϐ΄. Ὁ δὲ Γύλιππος, ἐπειδὴ παρεσκευάσατο τὸ ναυτικὸν, ἀγαγὼν ὑπὸ νύκτα πᾶσαν τὴν στρατιὰν τὴν πεζὴν, αὐτὸς μὲν τοῖς ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχεσι κατὰ γῆν ἔμελλε προσϐαλεῖν· αἱ δὲ τριήρεις τῶν Συρακουσίων ἅμα καὶ ἀπὸ ξυνθήματος, πέντε μὲν καὶ τριάκοντα ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπέπλεον· αἱ δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα, ἐκ τοῦ ἐλάσσονος, οὗ ἦν καὶ τὸ νεώριον αὐ-

τοῖς. καὶ περιέπλεον, βουλόμενοι πρὸς τὰς ἐντὸς προσμίξαι, καὶ ἅμα ἐπιπλεῖν τῷ Πλημμυρίῳ, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβῶνται. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, διὰ τάχους ἀντιπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς, ταῖς μὲν πέντε καὶ εἴκοσι πρὸς τὰς πέντε καὶ τριάκοντα τῶν Συρακουσίων, τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι, ἐναυμάχουν, ταῖς δ' ἐπιλοίποις ἀπήντων ἐπὶ τὰς ἐκ τοῦ νεωρίου περιπλεούσας. καὶ εὐθὺς πρὸ τοῦ στόματος τοῦ μεγάλου λιμένος ἐναυμάχουν, καὶ ἀντεῖχον ἀλλήλοις ἐπιπολύ, οἱ μὲν, βιάσασθαι βουλόμενοι τὸν ἔσπλουν, οἱ δὲ, κωλύειν.

κγ'. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Γύλιππος, τῶν ἐκ τῷ Πλημμυρίῳ Ἀθηναίων πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπικαταβάντων, καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τὴν γνώμην προσεχόντων, φθάνει προσπεσὼν ἅμα τῇ ἕῳ αἰφνιδίως τοῖς τείχεσι· καὶ αἱρεῖ τὸ μέγιστον πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἐλάσσω δύο· οὐχ ὑπομεινάντων τῶν φυλάκων, ὡς εἶδον τὸ μέγιστον ῥᾳδίως λη-

φθέν. καὶ ἐκ μὲν τοῦ πρώτου ἁλόντος, χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι καὶ ἐς τὰ πλοῖα καὶ ὁλκάδα τινὰ κατέφυγον, ἐξεκομίζοντο ἐς τὸ στρατόπεδον. τῶν γὰρ Συρακουσίων ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυσὶ κρατούντων τῇ ναυμαχίᾳ, ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὖ πλεούσης ἐπεδιώκοντο· ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο τειχίσματα ἡλίσκετο, ἐν τούτῳ καὶ οἱ Συρακούσιοι ἐτύγχανον ἤδη νικώμενοι, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν φεύγοντες ῥᾷον παρέπλευσαν. αἱ γὰρ τῶν Συρακουσίων αἱ πρὸ τοῦ στόματος νῆες ναυμαχοῦσαι, βιασάμεναι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσέπλεον, καὶ ταραχθεῖσαι περὶ ἀλλήλας, παρέδοσαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις. ταύτας τε γὰρ ἔτρεψαν, καὶ ὑφ' ὧν τοπρῶτον ἐνικῶντο ἐν τῷ λιμένι. καὶ ἕνδεκα μὲν ναῦς τῶν Συρακουσίων κατέδυσαν, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτειναν, πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν νεῶν οὓς ἐζώγρησαν. τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες διεφθάρησαν. τὰ δὲ ναυάγια ἀνελκύσαντες

τῶν Συρακουσίων, καὶ τροπαῖον ἐν τῷ νησιδίῳ στήσαντες τῷ πρὸ τοῦ Πλημμυρίου, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.

κδ. Οἱ δὲ Συρακούσιοι κατὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν οὕτως ἐπεπράγεσαν, τὰ δ' ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχη εἶχον, καὶ τροπαῖα ἔστησαν αὐτῶν τρία. καὶ τὸ μὲν ἕτερον τοῖν δυοῖν τειχοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντοιν κατέβαλον, τὰ δὲ δύο ἐπισκευάσαντες ἐφρούρουν. ἄνθρωποι δ' ἐν τῶν τειχῶν τῇ ἁλώσει ἀπέθανον καὶ ἐζωγρήθησαν πολλοί· καὶ χρήματα πολλὰ τὰ ξύμπαντα ἑάλω. ὥστε γὰρ ταμιείῳ χρωμένων τῶν Ἀθηναίων τοῖς τείχεσι, πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα καὶ σῖτος ἐνῆν, πολλὰ δὲ καὶ τῶν τριηράρχων. ἐπεὶ καὶ ἱστία τεσσαράκοντα τριηρῶν καὶ τἄλλα σκεύη ἐγκατελείφθη, καὶ τριήρεις ἀνελκυσμέναι τρεῖς. μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς πρῶτον ἐκάκωσε τὸ στράτευμα [τὸ] τῶν Ἀθηναίων ἡ τοῦ Πλημμυρίου λῆψις. οὐ γὰρ ἔτι οὐδ' οἱ ἔσπλοι ἀσφα-

φθέν. καὶ ἐκ μὲν τοῦ πρώτου ἁλόντος, χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι καὶ ἐς τὰ πλοῖα καὶ ὁλκάδα τινὰ κατέφυγον, ἐξεκομίζοντο ἐς τὸ στρατόπεδον. τῶν γὰρ Συρακουσίων ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυσὶ κρατούντων τῇ ναυμαχίᾳ, ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὖ πλεούσης ἐπεδιώκοντο· ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο τειχίσματα ἡλίσκετο, ἐν τούτῳ καὶ οἱ Συρακούσιοι ἐτύγχανον ἤδη νικώμενοι, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν φεύγοντες ῥᾷον παρέπλευσαν. αἱ γὰρ τῶν Συρακουσίων αἱ πρὸ τοῦ στόματος νῆες ναυμαχοῦσαι, βιασάμεναι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσέπλεον, καὶ ταραχθεῖσαι περὶ ἀλλήλας, παρέδοσαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις. ταύτας τε γὰρ ἔτρεψαν, καὶ ὑφ᾽ ὧν τοπρῶτον ἐνικῶντο ἐν τῷ λιμένι. καὶ ἕνδεκα μὲν ναῦς τῶν Συρακουσίων κατέδυσαν, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτειναν, πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν νεῶν οὓς ἐζώγρησαν. τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες διεφθάρησαν. τὰ δὲ ναυάγια ἀνελκύσαντες

τῶν Συρακουσίων, καὶ τροπαῖον ἐν τῷ νησιδίῳ στήσαντες τῷ πρὸ τοῦ Πλημμυρίου, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.

κδ. Οἱ δὲ Συρακούσιοι κατὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν οὕτως ἐπεπράγεσαν, τὰ δ' ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχη εἶχον, καὶ τροπαῖα ἔστησαν αὐτῶν τρία. καὶ τὸ μὲν ἕτερον τοῖν δυοῖν τειχοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντοιν κατέβαλον, τὰ δὲ δύο ἐπισκευάσαντες ἐφρούρουν. ἄνθρωποι δ' ἐν τῶν τειχῶν τῇ ἁλώσει ἀπέθανον καὶ ἐζωγρήθησαν πολλοί· καὶ χρήματα πολλὰ τὰ ξύμπαντα ἑάλω. ὥστε γὰρ ταμιείῳ χρωμένων τῶν Αθηναίων τοῖς τείχεσι, πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα καὶ σῖτος ἐνῆν, πολλὰ δὲ καὶ τῶν τριηράρχων. ἐπεὶ καὶ ἱστία τεσσαράκοντα τριηρῶν καὶ τἄλλα σκεύη ἐγκατελείφθη, καὶ τριήρεις ἀνελκυσμέναι τρεῖς. μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς πρῶτον ἐκάκωσε τὸ στράτευμα [τὸ] τῶν Αθηναίων ἡ τοῦ Πλημμυρίου λῆψις. οὐ γὰρ ἔτι οὐδ' οἱ ἔσπλοι ἀσφα-

λεῖς ἦσαν τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων, (οἱ γὰρ Συρακούσιοι ναυσὶν αὐτόθι ἐφορμοῦντες ἐκώλυον) καὶ διὰ μάχης ἤδη ἐγίγνοντο αἱ ἐσκομιδαί· ἔς τε τὰ ἄλλα κατάπληξιν παρέσχε καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι.

κέ. Μετὰ δὲ τοῦτο, ναῦς τε ἐκπέμπουσι δώδεκα οἱ Συρακούσιοι, καὶ Ἀγάθαρχον ἐπ᾽ αὐτῶν Συρακούσιον ἄρχοντα. καὶ αὐτῶν μία μὲν ἐς Πελοπόννησον ᾤχετο, πρέσβεις ἄγουσα, οἵπερ τὰ σφέτερα φράσωσιν ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ, καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἔτι μᾶλλον ἐποτρύνωσι γίγνεσθαι. αἱ δὲ ἕνδεκα νῆες πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἔπλευσαν, πυνθανόμεναι πλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις γέμοντα χρημάτων προσπλεῖν. καὶ τῶν τε πλοίων ἐπιτυχοῦσαι τὰ πολλὰ διέφθειραν, καὶ ξύλα ναυπηγήσιμα ἐν τῇ Καυλωνιάτιδι κατέκαυσαν, ἃ τοῖς Ἀθηναίοις ἕτοιμα ἦν. ἔς τε Λοκροὺς μετὰ ταῦτα ἦλθον. καὶ ὁρμουσῶν αὐτῶν, κατέπλευσε μία τῶν ὁλκάδων τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου, ἄγουσα

Θεσπιέων ὁπλίτας. καὶ ἀναλαβόντες αὐτοὺς οἱ Συρακούσιοι ἐπὶ τὰς ναῦς, παρέπλεον ἐπ᾽ οἴκου. φυλάξαντες δ᾽ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναυσὶ πρὸς τοῖς Μεγάροις, μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσι, τὰς δ᾽ ἄλλας οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀλλ᾽ ἀποφεύγουσιν ἐς τὰς Συρακούσας. ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀκροβολισμὸς ἐν τῷ λιμένι, οὓς οἱ Συρακούσιοι πρὸ τῶν παλαιῶν νεωσοίκων κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὅπως αὐτοῖς αἱ νῆες ἐντὸς ὁρμοῖεν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιπλέοντες μὴ βλάπτοιεν ἐμβαλόντες. προσαγαγόντες γὰρ ναῦν μυριοφόρον αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι, πύργους τε ξυλίνους ἔχουσαν καὶ παραφράγματα, ἔκ τε τῶν ἀκατίων ὤνευον ἀναδούμενοι τοὺς σταυροὺς, καὶ ἀνέκλων, καὶ κατακολυμβῶντες ἐξέπριον. οἱ δὲ Συρακούσιοι ἀπὸ τῶν νεωσοίκων ἔβαλλον, οἱ δ᾽ ἐκ τῆς ὁλκάδος ἀντέβαλλον· καὶ τέλος, τοὺς πολλοὺς τῶν σταυρῶν ἀνεῖλον οἱ Ἀθηναῖοι. χαλεπωτάτη δ᾽ ἦν τῆς σταυρώσεως

ἢ κρύφιοι. ἦσαν γὰρ τῶν σταυρῶν οὓς οὐχ ὑπερέχοντας τῆς θαλάσσης κατέπηξαν· ὥστε δεινὸν ἦν προσπλεῦσαι, μὴ οὐ προϊδών τις ὥσπερ περὶ ἕρμα περιβάλῃ τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ τούτους κολυμβηταὶ δυόμενοι ἐξέπριον μισθοῦ. ὅμως δ' αὖθις οἱ Συρακούσιοι ἐσταύρωσαν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους (οἷον εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὄντων καὶ ἀντιτεταγμένων) ἐμηχανῶντο, καὶ ἀκροβολισμοῖς καὶ πείραις παντοίαις ἐχρῶντο. ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ Συρακούσιοι Κορινθίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ἀγγέλλοντας τήν τε τοῦ Πλημμυρίου λῆψιν, καὶ τῆς ναυμαχίας πέρι, ὡς οὐ τῇ τῶν πολεμίων ἰσχύϊ μᾶλλον ἢ τῇ σφετέρᾳ ταραχῇ ἡσσηθεῖεν· τά τε ἄλλα αὖ δηλώσοντας ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ, καὶ ἀξιώσοντας ξυμβοηθεῖν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων προσδοκίμων ὄντων ἄλλῃ στρατιᾷ, καὶ ἢν φθάσωσιν αὐτοὶ πρότερον διαφθείραντες τὸ

παρὸν στράτευμα αὐτῶν, διαπολεμησόμενον. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ ταῦτα ἔπρασσον.

κϛ´. Ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐπεὶ ξυνελέγη αὐτῷ τὸ στράτευμα ὃ ἔδει ἔχοντα ἐς τὴν Σικελίαν βοηθεῖν, ἄρας ἐκ τῆς Αἰγίνης, καὶ πλεύσας πρὸς τὴν Πελοπόννησον, τῷ τε Χαρικλεῖ καὶ ταῖς τριάκοντα ναυσὶ τῶν Αθηναίων ξυμμίσγει. καὶ παραλαβόντες τῶν Αργείων ὁπλίτας [τινὰς] ἐπὶ τὰς ναῦς, ἔπλεον ἐς τὴν Λακωνικήν· καὶ πρῶτον μὲν τῆς Επιδαύρου τι τῆς Λιμηρᾶς ἐδῄωσαν, ἔπειτα σχόντες ἐς τὰ καταντικρὺ Κυθήρων τῆς Λακωνικῆς, ἔνθα τὸ ἱερὸν τοῦ Απόλλωνός ἐστι, τῆς τε γῆς ἔστιν ἃ ἐδῄωσαν, καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδές τι χωρίον, ἵνα δὴ οἵ τε Εἵλωτες τῶν Λακεδαιμονίων αὐτόσε αὐτομολῶσι, καὶ λῃσταὶ ἐξ αὐτοῦ, ὥσπερ ἐκ τῆς Πύλου, ἁρπαγὴν ποιῶνται. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης εὐθὺς, ἐπειδὴ ξυγκατέλαβε τὸ χωρίον, ἐπέπλει ἐπὶ τῆς Κερ-

χώρας, ὅπως καὶ τῶν ἐκεῖθεν ξυμμάχων παραλαβὼν, τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν ὅτιτάχιστα ποιῆται· ὁ δὲ Χαρικλῆς, περιμείνας ἕως τὸ χωρίον ἐξετείχισε, καὶ καταλιπὼν φυλακὴν αὐτοῦ, ἀπεκομίζετο καὶ αὐτὸς ὕστερον ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐπ' οἴκου, καὶ οἱ Αργεῖοι ἅμα.

κζ΄. Αφίκοντο δὲ καὶ τῶν Θρακῶν τῶν μαχαιροφόρων τοῦ Διακοῦ γένους ἐς τὰς Αθήνας πελτασταὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ τριακόσιοι καὶ χίλιοι, οὓς ἔδει τῷ Δημοσθένει ἐς τὴν Σικελίαν ξυμπλεῖν. οἱ δ' Αθηναῖοι, ὡς ὕστερον ἧκον, διενοοῦντο αὐτοὺς πάλιν ὅθεν ἦλθον ἐς Θράκην ἀποπέμπειν. τὸ γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν ἐκ τῆς Δεκελείας πόλεμον αὐτοὺς, πολυτελὲς ἐφαίνετο. δραχμὴν γὰρ τῆς ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμβανεν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ Δεκέλεια, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐν τῷ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα, ὕστερον δὲ φρουραῖς ὑπὸ τῶν πόλεων, κατὰ διαδοχὴν χρόνου ἐπιοῦσῶν

τῇ χώρᾳ, ἐπῳκεῖτο, πολλὰ ἔβλαπλε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐν τοῖς πρώτοις χρημάτων τ' ὀλέθρῳ καὶ ἀνθρώπων φθορᾷ ἐκάκωσε τὰ πράγμαλα. πρότερον μὲν γὰρ βραχεῖαι γιγνόμεναι αἱ εἰσβολαὶ τὸν ἄλλον χρόνον τῆς γῆς ἀπολαύειν οὐκ ἐκώλυον, τότε δὲ ξυνεχῶς ἐπικαθημένων, καὶ ὁτὲ μὲν καὶ πλεόνων ἐπιόντων, ὁτὲ δ' ἐξ ἀνάγκης τῆς ἴσης φρουρᾶς καλαθεούσης τε τὴν χώραν, καὶ λῃστείας ποιουμένης, βασιλέως τε παρόνλος τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Ἄγιδος, (ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο) μεγάλα οἱ Ἀθηναῖοι ἐβλάπτονλο. τῆς τε γὰρ χώρας ἁπάσης ἐστέρηντο, καὶ ἀνδραπόδων πλέον ἢ δύο μυριάδες ηὐτομολήκεσαν, καὶ τούτων πολὺ μέρος χειροτέχναι· πρόβατά τε πάνλα ἀπολώλει, καὶ ὑποζύγια· ἵπποι τε, ὁσημέραι ἐξελαυνόντων τῶν ἱππέων, πρός τε τὴν Δεκέλειαν καλαδρομὰς ποιουμένων, καὶ κατὰ τὴν χώραν φυλασσόντων, οἱ μὲν ἀπεχωλοῦντο, ἐν γῇ ἀποκρότῳ τε καὶ

ξυνεχῶς ταλαιπωροῦντες, οἱ δ' ἐτιτρώσκοντο.

κή. Ητε τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ τῆς Εὐϐοίας, πρότερον ἐκ τοῦ Ωρωποῦ κατὰ γῆς, διὰ τῆς Δεκελείας θᾶσσον οὖσα, περὶ Σούνιον, κατὰ θάλασσαν πολυτελὴς ἐγίγνετο· τῶν τε πάντων ὁμοίως ἐπακτῶν ἐδεῖτο ἡ πόλις, καὶ ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι, φρούριον κατέστη. πρὸς γὰρ τῇ ἐπάλξει τὴν μὲν ἡμέραν κατὰ διαδοχὴν οἱ Αθηναῖοι φυλάσσοντες, τὴν δὲ νύκτα, καὶ ξύμπαντες, πλὴν τῶν ἱππέων, οἱ μὲν ἐφ' ὅπλοις ποιούμενοι, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ θέρους καὶ χειμῶνος ἐταλαιπωροῦντο. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπίεζεν ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον. καὶ ἐς φιλονεικίαν καθέστασαν τοιαύτην, ἣν, πρὶν γενέσθαι, ἠπίστησεν ἄν τις ἀκούσας. τὸ γὰρ αὐτοὺς πολιορκουμένους ἐπιτειχισμῷ ὑπὸ Πελοποννησίων, μηδ' ὣς ἀποστῆναι ἐκ Σικελίας, ἀλλὰ ἐκεῖ Συρακούσας τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορκεῖν, πόλιν

οὐδὲν ἐλάσσονα αὐτήν τε καθ᾽ αὑτὴν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον ποιῆσαι τοῖς Ἕλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης, ὅσον κατ᾽ ἀρχὰς τοῦ πολέμου, οἱ μὲν ἐνιαυτὸν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν, οὐδεὶς πλείω χρόνον ἐνόμιζον περιοίσειν αὐτοὺς, εἰ οἱ Πελοποννήσιοι ἐσβάλλοιεν ἐς τὴν χώραν· ὥστε ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν πρώτην ἐσβολὴν ἦλθον ἐς Σικελίαν, ἤδη τῷ πολέμῳ κατὰ πάντα τετρυχωμένοι, καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω προσανείλοντο τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἐκ Πελοποννήσου. δι᾽ ἃ καὶ τότε ὑπό τε τῆς Δεκελείας πολλὰ βλαπτούσης καὶ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων μεγάλων προσπιπτόντων, ἀδύνατοι ἐγένοντο τοῖς χρήμασι· καὶ τὴν εἰκοστὴν ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντὶ τοῦ φόρου τοῖς ὑπηκόοις ἐποίησαν, πλείω νομίζοντες ἂν σφίσι χρήματα οὕτω προσιέναι. αἱ μὲν γὰρ δαπάναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρὶν, ἀλλὰ πολλῷ μείζους καθέστασαν,

ὅσῳ καὶ μείζων ὁ πόλεμος ἦν· αἱ δὲ πρόσοδοι ἀπώλλυντο.

κθʹ. Τοὺς οὖν Θρᾷκας, τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαντας διὰ τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων, οὐ βουλόμενοι δαπανᾷν, εὐθὺς ἀπέπεμπον, προστάξαντες κομίσαι αὐτοὺς Διϊτρέφει, καὶ εἰπόντες, ἅμα ἐν τῷ παράπλῳ (ἐπορεύοντο γὰρ δι' Εὐρίπου) καὶ τοὺς πολεμίους ἤν τι δύνωνται ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. ὁ δὲ ἐς τὴν Τάναγραν ἀπεβίβασεν αὐτοὺς, καὶ ἁρπαγήν τινα ἐποιήσατο. διὰ τάχους, καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας ἀφ' ἑσπέρας διέπλευσε τὸν Εὔριπον· καὶ ἀποβιβάσας ἐς τὴν Βοιωτίαν, ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μυκαλησσόν. καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθὼν, πρὸς τῷ Ἑρμαίῳ ηὐλίζετο· (ἀπέχει δὲ τῆς Μυκαλησσοῦ ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους) ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πόλει προσέκειτο οὔσῃ μεγάλῃ· καὶ αἱρεῖ, ἀφυλάκτοις τε ἐπιπεσὼν, καὶ ἀπροσδοκήτοις μὴ ἄν ποτε τινὰ σφίσιν ἀπὸ θαλάσσης

τοσῦτον ἐπαναβάντα ἐπιθέσθαι, τοῦ τεί-
χους ἀσθενοῦς ὄντος, καὶ ἔστιν ἧ καὶ πεπτωκό-
τος, τοῦ δὲ, βραχέος ᾠκοδομημένου, καὶ πυ-
λῶν ἅμα διὰ τὴν ἄδειαν ἀνεῳγμένων. ἐσ-
πεσόντες δὲ οἱ Θρᾷκες ἐς τὴν Μυκαλησσὸν,
τάς τε οἰκίας καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρθουν, καὶ τοὺς
ἀνθρώπους ἐφόνευον, φειδόμενοι οὔτε πρεσ-
βυτέρας οὔτε νεωτέρας ἡλικίας, ἀλλὰ πάν-
τας ἑξῆς, ὅτῳ ἐντύχοιεν, καὶ παῖδας καὶ
γυναῖκας κτείνοντες, καὶ προσέτι καὶ ὑποζύ-
για, καὶ ὅσα ἄλλα ἔμψυχα ἴδοιεν. τὸ γὰρ
γένος τὸ τῶν Θρᾳκῶν, ὅμοια τοῖς μάλιστα
τοῦ βαρβαρικοῦ, ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ φονικώ-
τατόν ἐστι. καὶ τότε ἄλλη τε ταραχὴ οὐκ
ὀλίγη, καὶ ἰδέα πᾶσα καθειστήκει ὀλέθρου·
καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείῳ παίδων (ὅπερ
μέγιστον ἦν αὐτόθι, καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖ-
δες ἐσεληλυθότες) κατέκοψαν πάντας· καὶ
ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσῃ οὐδεμιᾶς ἥσσων
μᾶλλον ἑτέρας ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν αὕ-
τη καὶ δεινή.

λʹ. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, αἰσθόμενοι ἐβοήθουν, καὶ καταλαβόντες προκεχωρηκότας ἤδη τοὺς Θρᾶκας οὐ πολὺ, τήν τε λείαν ἀφείλοντο, καὶ αὐτοὺς φοβήσαντες, καταδιώκουσιν ἐπὶ τὸν Εὔριπον καὶ τὴν θάλασσαν, οὗ αὐτοῖς τὰ πλοῖα, ἃ ἤγαγεν, ὥρμει. καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους, οὔτε ἐπισταμένους νεῖν. τῶν τε ἐν τοῖς πλοίοις, ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάντων ἔξω τοῦ ζεύγματος τὰ πλοῖα. ἐπεὶ ἔν γε τῇ ἄλλῃ ἀναχωρήσει οὐκ ἀτόπως οἱ Θρᾶκες πρὸς τὸ τῶν Θηβαίων ἱππικὸν, ὅπερ πρῶτον προσέκειτο, προεκθέοντές τε καὶ ξυστρεφόμενοι ἐν ἐπιχωρίῳ τάξει, τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο· καὶ ὀλίγοι αὐτῶν ἐν τούτῳ διεφθάρησαν, μέρος δέ τι καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ δι᾽ ἁρπαγὴν ἐγκαταληφθὲν ἀπώλετο. οἱ δὲ ξύμπαντες τῶν Θρᾳκῶν, πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, ἀπὸ τριακοσίων καὶ χιλίων, ἀπέθανον. διέφθειραν δὲ καὶ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων οἳ ξυνεβοήθησαν, ἐς

εἴκοσι μάλιστα ἱππέας τε καὶ ὁπλίτας ὁμοῦ, καὶ Θηβαίων τῶν Βοιωταρχῶν, Σκιρφώνδαν· τῶν δὲ Μυκαλησσίων μέρος τι ἀπαναλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησσὸν, πάθει χρησαμένων οὐδενὸς, ὡς ἐπὶ μεγέθει, τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἧσσον ὀλυφύρασθαι ἀξίῳ, τοιαῦτα ξυνέβη.

λα'. Ὁ δὲ Δημοσθένης, τότε ἀποπλέων ἐκ τῆς Κερκύρας μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχισιν, ὁλκάδα ὁρμοῦσαν ἐν Φειᾷ τῇ Ηλείων λαβὼν, ἐν ᾗ οἱ Κορίνθιοι ὁπλῖται ἐς τὴν Σικελίαν ἔμελλον περαιοῦσθαι, αὐτὴν μὲν διαφθείρει, οἱ δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες, ὕστερον λαβόντες ἄλλην ἔπλεον. καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν, ὁπλίτας τε παρέλαβε, καὶ ἐκ τῆς Ναυπάκτου τῶν Μεσσηνίων μετεπέμψατο· καὶ ἐς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον τῆς Ακαρνανίας διέβη, ἐς Αλυζίαν τε καὶ Ανακτόριον, ὃ αὐτοὶ εἶχον. ὄντι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα ὁ Εὐρυμέ-

δων ἄπαντα, ἐκ τῆς Σικελίας ἀποπλέων, ὃς τότε τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπεπέμφθη. καὶ ἀγγέλλει τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλοῦν ἤδη ὢν τὸ Πλημμύριον ὑπὸ τῶν Συρακουσίων ἑαλωκός. ἀφικνεῖται δὲ καὶ Κόνων παρ' αὐτοὺς, ὃς ἦρχε Ναυπάκτου, ἀγγέλλων ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων, αἱ σφίσιν ἀνθορμοῦσαι, οὔτε καταλύουσι τὸν πόλεμον, ναυμαχεῖν τε μέλλουσι. πέμπειν οὖν ἐκέλευεν αὐτοὺς ναῦς, ὡς οὐχ ἱκανοὺς ὄντας δυοῖν δεούσαις εἴκοσιν ταῖς ἑαυτῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε καὶ εἴκοσι ναυμαχεῖν. τῷ μὲν οὖν Κόνωνι δέκα ναῦς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων τὰς ἄριστα σφίσι πλεούσας ἀφ' ὧν αὐτοὶ εἶχον, ξυμπέμπουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ. αὐτοὶ δὲ τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς τὸν ξύλλογον ἡτοιμάζοντο. Εὐρυμέδων μὲν, ἐς τὴν Κέρκυραν πλεύσας, καὶ πεντεκαίδεκά τε ναῦς πληροῦν κελεύσας αὐτοὺς, καὶ ὁπλίτας κα-

ταλεγόμενος. (ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει, ἀποτραπόμενος, ὥσπερ καὶ ἡρέθη) Δημοσθένης δ' ἐκ τῶν περὶ τὴν Ακαρνανίαν χωρίων σφενδονήτας τε καὶ ἀκοντιςὰς ξυναγείρων.

λϛ'. Οἱ δ' ἐκ τῶν Συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν τοῦ Πλημμυρίου ἅλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, ἐπειδὴ ἔπεισάν τε, καὶ ξυναγείραντες ἔμελλον ἄξειν τὸν ςρατὸν, ὁ Νικίας προπυθόμενος, πέμπει ἐς τῶν Σικελῶν τοὺς τὴν δίοδον ἔχοντας, καὶ ξυμμάχους Κεντόριπάς τε καὶ Αλικυκαίους, καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφήσωσι τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ ξυςραφέντες κωλύσωσι διελθεῖν. ἄλλῃ γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν. Ακραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδοσαν διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. πορευομένων δ' ἤδη τῶν Σικελιωτῶν, οἱ Σικελοὶ, καθάπερ ἐδέοντο οἱ Αθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ τριχῇ ποιησάμενοι, ἀφυλάκτοις τε καὶ ἐξαίφνης ἐπιγενόμενοι, διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιςα, καὶ τοὺς

πρέσβεις, πλὴν ἑνὸς τοῦ Κορινθίου, πάντας· οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους ἐκόμισεν ἐς τὰς Συρακούσας.

λγ'. Καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ Καμαριναῖοι ἀφικνοῦνται, αὐτοῖς βοηθοῦντες, πεντακόσιοι μὲν ὁπλῖται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταὶ, καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ Γελῷοι ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς, καὶ ἀκοντιστὰς τετρακοσίους, καὶ ἱππέας διακοσίους. σχεδὸν γάρ τοι ἤδη πᾶσα ἡ Σικελία, πλὴν Ακραγαντίνων· οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν· οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Αθηναίους, μετὰ τῶν Συρακουσίων, οἱ πρότερον περιορώμενοι, ξυστάντες ἐβοήθουν. καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι, ὡς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς Σικελοῖς πάθος ἐγένετο, ἐπέσχοντο εὐθέως τοῖς Αθηναίοις ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἑτοίμης ἤδη τῆς στρατιᾶς οὔσης ἐκ τῆς Κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ἐπεραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ τὸν Ιόνιον ἐπ' ἄκραν Ιαπυγίαν. καὶ ὁρμηθέντες

αὐτόθεν, κατίσχουσιν ἐς τὰς Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας· καὶ ἀκοντιστάς τε τινὰς τῶν Ἰαπύγων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ Μεσσαπίου ἔθνους ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς· καὶ τῷ Ἄρτᾳ (ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς δυνάστης ὢν παρέσχετο αὐτοῖς) ἀνανεωσάμενοί τινα παλαιὰν φιλίαν, ἀφικνοῦνται ἐς Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας· καὶ τοὺς Μεταποντίους πείσαντες κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἀκοντιστάς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο, καὶ ἀναλαβόντες ταῦτα, παρέπλευσαν ἐς Θουρίαν, καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ στάσει τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπεπτωκότας. καὶ βουλόμενοι, τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν ἀθροίσαντες, εἴτις ὑπελέλειπτο ἐξετάσαι, καὶ τοὺς Θουρίους πεῖσαι σφίσι ξυστρατεύειν τε ὡς προθυμότατα, καὶ, ἐπειδήπερ ἐν τούτῳ τύχης εἰσὶ, τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς Ἀθηναίοις νομίζειν, περιέμενον ἐν τῇ Θουρίᾳ, καὶ ἔπρασσον ταῦτα.

λδ'. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, καὶ οἱ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ ἐν ταῖς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶν, οἵπερ τῶν ὁλκάδων ἕνεκα τῆς ἐς Σικελίαν κομιδῆς ἀνθώρμουν πρὸς τὰς ἐν Ναυπάκτῳ ναῦς, παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ, καὶ προσπληρώσαντες ἔτι ναῦς, ὥστε ὀλίγῳ ἐλάσσους εἶναι αὐτοῖς τῶν Ἀττικῶν νεῶν, ὁρμίζονται κατὰ Ἐρινεὸν τῆς Ἀχαΐας ἐν τῇ Ῥυπικῇ. καὶ αὐτοῖς τοῦ χωρίου μηνοειδοῦς ὄντος ἐφ' ᾧ ὥρμουν, ὁ μὲν πεζὸς ἑκατέρωθεν προσβεβοηθηκότες τῶν τε Κορινθίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἐπὶ ταῖς ἀνεχούσαις ἄκραις παρετέτακτο, αἱ δὲ νῆες τὸ μεταξὺ εἶχον ἐμφράξασαι. ἦρχε δὲ τοῦ ναυτικοῦ Πολυάνθης Κορίνθιος. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Ναυπάκτου τριάκοντα ναυσὶ καὶ τρισὶν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Δίφιλος) ἐπέπλευσαν αὐτοῖς. καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσύχαζον, ἔπειτα ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ σημείου ἐπεὶ καιρὸς ἐδόκει εἶναι, ὥρμησαν

ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐναυμάχουν. καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις. καὶ τῶν μὲν Κορινθίων τρεῖς νῆες διαφθείρονται, τῶν δὲ Ἀθηναίων κατέδυ μὲν οὐδεμία ἁπλῶς, ἑπτὰ δέ τινες ἄπλοι ἐγένοντο, ἀντίπρωροι ἐμβαλλόμεναι, καὶ ἀναῤῥαγεῖσαι τὰς παρεξειρεσίας ὑπὸ τῶν Κορινθίων νεῶν, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παχυτέρας τὰς ἐπωτίδας ἐχουσῶν. ναυμαχήσαντες δὲ ἀντίπαλα μὲν, καὶ ὡς αὐτοὺς ἑκατέρους ἀξιοῦν νικᾶν, ὅμως δὲ τῶν ναυαγίων κρατησάντων τῶν Ἀθηναίων, διά τε τὴν τοῦ ἀνέμου ἄπωσιν αὐτῶν ἐς τὸ πέλαγος, καὶ διὰ τὴν τῶν Κορινθίων οὐκέτι ἐπαγωγὴν, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων· καὶ δίωξις οὐδεμία ἐγένετο, οὐδ' ἄνδρες οὐδετέρων ἑάλωσαν. οἱ μὲν γὰρ Κορίνθιοι καὶ Πελοποννήσιοι πρὸς τῇ γῇ ναυμαχοῦντες, ῥᾳδίως διεσώζοντο· τῶν δὲ Ἀθηναίων οὐδεμία κατέδυ ναῦς. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐς τὴν Ναύπακτον, οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς τροπαῖον ἔστη-

σαν ὡς νικῶντες, ὅτι πλείους τῶν ἐναντίων ναῦς ἄπλους ἐποίησαν. καὶ νομίσαντες δι' αὐτὸ οὐχ ἡσσᾶσθαι, δι' ὅπερ οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν. οἵ τε γὰρ Κορίνθιοι ἡγήσαντο κρατεῖν εἰ μὴ πολὺ ἐκρατοῦντο, οἵ τ' Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ἡσσᾶσθαι εἰ μὴ πολὺ ἐνίκων. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Πελοποννησίων, καὶ τοῦ πεζοῦ διαλυθέντος, οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν τροπαῖον, καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες ἀπεῖχον τοῦ Ερινεοῦ, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὥρμουν ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ ἡ μὲν ναυμαχία οὕτως ἐτελεύτα.

λε΄. Ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων, ἐπειδὴ ξυστρατεύειν αὐτοῖς οἱ Θούριοι παρεσκευάσθησαν ἑπτακοσίοις μὲν ὁπλίταις, τριακοσίοις δὲ ἀκοντισταῖς, τὰς μὲν ναῦς παραπλεῖν ἐκέλευον ἐπὶ τῆς Κροτωνιάτιδος, αὐτοὶ δὲ τὸν πεζὸν πάντα ἐξετάσαντες πρῶτον ἐπὶ τῷ Συβάρει ποταμῷ, ἦγον διὰ τῆς Θουριάτιδος γῆς. καὶ ὡς ἐγένοντο ἐπὶ τῷ Ὑλίᾳ ποταμῷ, καὶ αὐτοῖς

οἱ Κροτωνιάται προσπέμψαντες εἶπον οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶναι διὰ τῆς γῆς σφῶν τὸν στρατὸν ἰέναι, ἐπικαταβάντες ηὐλίσαντο πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ὕλίου, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐς τὸ αὐτὸ ἀπήντων. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἀναβιβασάμενοι παρέπλεον, ἴσχοντες πρὸς ταῖς πόλεσι πλὴν Λοκρῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐπὶ Πέτραν τῆς Ῥηγίνης.

λϛʹ. Οἱ δὲ Συρακούσιοι, ἐν τούτῳ πυνθανόμενοι αὐτῶν τὸν ἐπίπλουν, αὖθις ταῖς ναυσὶν ἀποπειράσαι ἐβούλοντο, καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ τοῦ πεζοῦ, ἥνπερ ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο, πρὶν ἐλθεῖν αὐτοὺς φθάσαι βουλόμενοι, ξυνέλεγον. παρεσκευάσαντο δὲ τό, τε ἄλλο ναυτικὸν, ὡς ἐκ τῆς προτέρας ναυμαχίας τὶ πλέον ἐνεῖδον σχήσοντες· καὶ τὰς πρώρας τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον, στεριφωτέρας ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπέθεσαν ταῖς πρώραις παχείας· καὶ ἀντηρίδας ἀπ᾽ αὐτῶν ὑπέτειναν πρὸς

τοὺς τοίχους, ὡς ἐπὶ ἓξ πήχεις ἐντός τε καὶ ἔξωθεν. ᾧπερ τρόπῳ καὶ οἱ Κορίνθιοι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ ναῦς ἐπεσκευασμένοι πρώραθεν ἐναυμάχουν. ἐνόμισαν γὰρ οἱ Συρακούσιοι, πρὸς τὰς τῶν Αθηναίων ναῦς, οὐχ ὁμοίως ἀντινεναυπηγημένας, ἀλλὰ λεπτὰ τὰ πρώραθεν ἐχούσας, διὰ τὸ μὴ ἀντιπρώροις μᾶλλον αὐτοὺς ἢ ἐκ περίπλου ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι, οὐκ ἔλασσον σχήσειν, καὶ τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυμαχίαν οὐκ ἐν πολλῷ πολλαῖς ναυσὶν οὖσαν, πρὸς ἑαυτῶν ἔσεσθαι. ἀντίπρωροι γὰρ ταῖς ἐμβολαῖς χρώμενοι, ἀναῤῥήξειν τὰ πρώραθεν αὐτοῖς, στερίφοις καὶ παχέσι πρὸς κοῖλα καὶ ἀσθενῆ παρέχοντες τοῖς ἐμβόλοις· τοῖς δὲ Αθηναίοις οὐκ ἔσεσθαι σφῶν ἐν στενοχωρίᾳ οὔτε περίπλουν, οὔτε διέκπλουν, ᾧπερ τῆς τέχνης μάλιστα ἐπίστευον. αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατὸν, τὸ μὲν, οὐ δώσειν διεκπλεῖν, τὸ δὲ, τὴν στενοχωρίαν κωλύ-

σεῖν ὥστε μὴ περιπλεῖν· τῇ τε πρότερον ἀμαθίᾳ τῶν κυβερνητῶν δοκοῦσῃ εἶναι τὸ ἀντίπρωρον ξυγκροῦσαι, μάλιστ' ἂν αὐτοὶ χρήσασθαι. πλεῖστον γὰρ ἐν αὐτῷ σχήσειν. τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐξωθουμένοις ἄλλοσε ἢ ἐς τὴν γῆν, καὶ ταύτην δι' ὀλίγου καὶ ἐς ὀλίγον κατ' αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἑαυτῶν. τοῦ δ' ἄλλου λιμένος αὐτοὶ κρατήσειν, καὶ ξυμφερομένους αὐτοὺς, ἤν πη βιάζωνται, ἐς ὀλίγον τε καὶ πάντας ἐς τὸ αὐτὸ προσπίπτοντας ἀλλήλοις ταράξεσθαι· (ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἐν ἁπάσαις ταῖς ναυμαχίαις, οὐκ οὔσης αὐτοῖς ἐς πάντα τὸν λιμένα τῆς ἀνακρούσεως, ὥσπερ τοῖς Συρακουσίοις) περιπλεῦσαι δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, σφῶν ἐχόντων τὴν ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ πελάγους τε καὶ ἀνάκρουσιν, οὐ δυνήσεσθαι αὐτοὺς, ἄλλως τε καὶ τοῦ Πλημμυρίου πολεμίου τε αὐτοῖς ἐσομένου, καὶ τοῦ στόματος οὐ μεγάλου ὄντος τοῦ λιμένος.

λζ'. Τοιαῦτα οἱ Συρακούσιοι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπιστήμην τε καὶ δύναμιν ἐπινοήσαντες, καὶ ἅμα τεθαῤῥηκότες μᾶλλον ἤδη ἀπὸ τῆς προτέρας ναυμαχίας, ἐπεχείρουν τῷ τε πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσί· καὶ τὸν μὲν πεζὸν ὀλίγῳ πρότερον τὸν ἐκ τῆς πόλεως Γύλιππος προεξαγαγὼν, προσῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθηναίων, καθόσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἑώρα. καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου, οἵ τε ὁπλῖται ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ ἡ γυμνητία τῶν Συρακουσίων ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προσῄει τῷ τείχει· αἱ δὲ νῆες μετὰ τοῦτο εὐθὺς ἐξέπλεον τῶν Συρακουσίων καὶ τῶν ξυμμάχων. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοπρῶτον αὐτοὺς οἰόμενοι τῷ πεζῷ μόνῳ πειράσειν, ὁρῶντες δὲ καὶ τὰς ναῦς ἐπιφερομένας ἄφνω, ἐθορυβοῦντο· καὶ οἱ μὲν, ἐπὶ τὰ τείχη καὶ πρὸ τῶν τειχῶν τοῖς προσιοῦσιν ἀντιπαρετάσσοντο, οἱ δὲ [Ἀθηναῖοι] πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ τῶν ἔξω κατὰ τάχος χωροῦντας ἱππέας τε

πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς ἀντεπεξῄεσαν. ἄλλοι δὲ τὰς ναῦς ἐπλήρουν, καὶ ἅμα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν παρεβοήθουν, καὶ ἐπειδὴ πλήρεις ἦσαν, ἀντανῆγον πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ναῦς· καὶ αἱ τῶν Συρακουσίων ἦσαν ὀγδοήκοντα μάλιστα.

λη'. Τῆς δὲ ἡμέρας ἐπιπολὺ προσπλέοντες, καὶ ἀνακρουόμενοι, καὶ πειράσαντες ἀλλήλων, καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι ἄξιόν τι λόγου παραλαβεῖν, εἰ μὴ ναῦν μίαν ἢ δύο τῶν Ἀθηναίων οἱ Συρακούσιοι καταδύσαντες, διεκρίθησαν· καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπῆλθε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακούσιοι ἡσύχαζον, οὐδὲν δηλοῦντες ὁποῖόν τι τὸ μέλλον ποιήσουσιν· ὁ δὲ Νικίας, ἰδὼν ἀντίπαλα τὰ τῆς ναυμαχίας γενόμενα, καὶ ἐλπίζων αὐτοὺς αὖθις ἐπιχειρήσειν, τούς τε τριηράρχους ἠνάγκαζεν ἐπισκευάζειν τὰς ναῦς, εἴ τις τι ἐπεπονήκει, καὶ ὁλκάδας προώρμισε πρὸ τοῦ σφετέρου σταυρώματος, ὃ αὐτοῖς πρὸ τῶν νεῶν ἀντὶ

λιμένος κλειςοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπεπήγει. διαλιπούσας δὲ τὰς ὁλκάδας ὅσον δύο πλέθρα ἀπ᾽ ἀλλήλων κατέστησεν, ὅπως εἴτις βιάζοιτο ναῦς, εἴη καταφευξις ἀσφαλὴς, καὶ πάλιν καθ᾽ ἡσυχίαν ἔκπλους. παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα ὅλην ἡμέραν διετέλεσαν οἱ Αθηναῖοι μέχρι νυκτός.

λθ΄. Τῇ δ᾽ ὑςεραίᾳ οἱ Συρακούσιοι τῆς μὲν ὥρας πρωϊαίτερον, τῇ δὲ ἐπιχειρήσει τῇ αὐτῇ τοῦ τε πεζοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ προσέμισγον τοῖς Αθηναίοις. καὶ ἀντικαταςάντες ταῖς ναυσὶ, τὸν αὐτὸν τρόπον αὖθις ἐπιπολὺ διῆγον τῆς ἡμέρας πειρώμενοι ἀλλήλων. πρὶν δὴ Αρίςων ὁ Πυῤῥίχου Κορίνθιος, ἄριςος ὢν κυβερνήτης τῶν μετὰ Συρακουσίων, πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ ναυτικοῦ ἄρχοντας πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελομένους, κελεύειν ὅτιτάχιςα τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων παρὰ τὴν θάλασσαν μεταςῆσαι κομίσαντας, καὶ ὅσα τις ἔχει ἐδώδιμα, πάντας ἐκεῖσε φέροντας

ἀναγκάσαι πωλεῖν, ὅπως αὐτοὺς ἐκβιβάσαντες τοὺς ναύτας, εὐθὺς παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσωνται, καὶ δι᾽ ὀλίγου αὖθις καὶ αὐθήμερον ἀπροσδοκήτοις τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρῶσι.

μ΄. Καὶ οἱ μὲν, πεισθέντες ἔπεμψαν ἄγγελον, καὶ ἡ ἀγορὰ παρεσκευάσθη· καὶ οἱ Συρακούσιοι ἐξαίφνης πρύμναν κρουσάμενοι, πάλιν πρὸς τὴν πόλιν ἔπλευσαν. καὶ εὐθὺς ἐκβάντες, αὐτοῦ ἄριστον ἐποιοῦντο. οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι, νομίσαντες αὐτοὺς, ὡς ἡσσημένους, σφῶν πρὸς τὴν πόλιν ἀνακρούσασθαι, καθ᾽ ἡσυχίαν ἐκβάντες, τά τε ἄλλα διεπράσσοντο, καὶ τὰ ἀμφὶ τὸ ἄριστον, ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι οἰόμενοι ἂν ναυμαχῆσαι. ἐξαίφνης δὲ οἱ Συρακούσιοι πληρώσαντες τὰς ναῦς, ἐπέπλεον αὖθις. οἱ δὲ, διὰ πολλοῦ θορύβου καὶ ἄσιτοι οἱ πλείους, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσβάντες, μόγις ποτὲ ἀντανήγοντο· καὶ χρόνον μέν τινα ἀπέχοντο ἀλλήλων φυλασσόμενοι, ἔπειτα οὐκ

ἐδόκει τοῖς Ἀθηναίοις, αὐτοῦ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαμέλλοντας κόπῳ ἁλίσκεσθαι, ἀλλ' ἐπιχειρεῖν ὅτιτάχιστα· καὶ ἐπιφερόμενοι ἐκ παρακελεύσεως, ἐναυμάχουν. οἱ δὲ Συρακούσιοι δεξάμενοι [ἠμύνοντο,] καὶ ταῖς τε ναυσὶν ἀντιπρώροις χρώμενοι, ὥσπερ διενοήθησαν, τῶν ἐμβολῶν τῇ παρασκευῇ ἀνεῤῥήγνυσαν τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς ἐπιπολὺ τῆς παρεξειρεσίας· καὶ οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων αὐτοῖς ἀκοντίζοντες, μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς Ἀθηναίους· πολὺ δ' ἔτι* μείζω οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις περιπλέοντες τῶν Συρακουσίων, καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ ἐς τὰ πλάγια παραπλέοντες, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐς τοὺς ναύτας ἀκοντίζοντες.

μα'. Τέλος δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ κατὰ κράτος ναυμαχοῦντες οἱ Συρακούσιοι ἐνίκησαν· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τραπόμενοι διὰ τῶν ὁλκάδων τὴν καταφυγὴν ἐποιοῦντο ἐς τὸν ἑαυτῶν ὅρμον. αἱ δὲ τῶν Συρακουσίων νῆες

μέχρι μὲν τῶν ὁλκάδων ἐπεδίωκον, ἔπειτα αὐτοὺς αἱ κεραῖαι ὑπὲρ τῶν ἔσπλων αἱ ἀπὸ τῶν ὁλκάδων δελφινοφόροι ἠρμέναι ἐκώλυον. δύο δὲ νῆες τῶν Συρακουσίων ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ προσέμιξαν αὐτῶν ἐγγὺς, καὶ διεφθάρησαν, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῖς ἀνδράσιν ἑάλω. καταδύσαντες δ᾽ οἱ Συρακούσιοι τῶν Ἀθηναίων ἑπτὰ ναῦς, καὶ κατατραυματίσαντες πολλὰς, ἄνδρας τε τοὺς μὲν ζωγρήσαντες, τοὺς τε ἀποκτείναντες, ἀπεχώρησαν· καὶ τροπαῖά τε ἀμφοτέρων τῶν ναυμαχιῶν ἔστησαν, καὶ τὴν ἐλπίδα ἤδη ἐχυρὰν εἶχον ταῖς μὲν ναυσὶ πολὺ κρείσσους εἶναι, ἐδόκουν δὲ καὶ τὸ πεζὸν χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μὲν, ὡς ἐπιθησόμενοι καθ᾽ ἀμφότερα παρεσκευάζοντο αὖθις.

μϐ. Ἐν τούτῳ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἔχοντες τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν παραγίγνονται, ναῦς τε τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα μάλιστα ξὺν ταῖς ξενικαῖς, καὶ ὁπλίτας περὶ πεντακισχιλίους ἑαυτῶν τε

ϗ τῶν ξυμμάχων· ἀκοντιςάς τε βαρϐάρϗς ϗ Ἕλληνας ὀκ ὀλίγϗς, ϗ σφενδονήτας ϗ τοξότας, ϗ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανήν. καὶ τοῖς μὲν Συρακϗσίοις ϗ ξυμμάχοις κατάπληξις ἐν τῷ αὐτίκα ὀκ ὀλίγη ἐγένετο, εἰ πέρας μηδὲν ἔςαι σφίσι τϗ ἀπαλλαγῆναι τϗ κινδύνϗ· ὁρῶντες ὄτε διὰ τὴν Δεκέλειαν τειχιζομένην ὀδὲν ἧσσον ςρατὸν ἴσον ϗ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα, τήν τε τῶν Αθηναίων δύναμιν πανταχόσε πολλὴν φαινομένην. τῷ δὲ προτέρῳ ςρατεύματι τῶν Αθηναίων, ὡς ἐκ κακῶν, ῥώμη τις ἐπεγένετο. ὁ δὲ Δημοσθένης, ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα, ϗ νομίσας ὀχ οἷόν τε εἶναι διατρίϐειν, ὀδὲ παθεῖν ὅπερ ὁ Νικίας ἔπαθεν· ἀφικόμενος γὰρ τοπρῶτον ὁ Νικίας φοϐερὸς, ὡς ὀκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς Συρακϗσαις, ἀλλ' ἐν Κατάνῃ διεχείμαζεν, ὑπερώφθη τε, ϗ ἔφθασεν αὐτὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσϗ ςρατιᾷ ὁ Γύλιππος ἀφικόμενος. ἣν ὀδ' ἂν με-

τέπεμψαν οἱ Συρακούσιοι εἰ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπέκειτο. ἱκανοὶ γὰρ αὐτοὶ οἰόμενοι εἶναι, ἅμα τ' ἂν ἔμαθον ἥσσους ὄντες, καὶ ἀποτετειχισμένοι ἂν ἦσαν. ὥστε μηδ' εἰ μετέπεμψαν, ἔτι ὁμοίως ἂν αὐτοὺς ὠφελεῖν. ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν ὁ Δημοσθένης, καὶ γιγνώσκων ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι, τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μάλιστα δεινότατός ἐστι τοῖς ἐναντίοις, ἐβούλετο ὅτι τάχος ἀποχρήσασθαι τῇ παρούσῃ τοῦ στρατεύματος ἐκπλήξει. καὶ ὁρῶν τὸ παρατείχισμα τῶν Συρακουσίων, ᾧ ἐκώλυσαν περιτειχίσαι σφᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἁπλοῦν τε ὄν, καὶ εἰ ἐπικρατήσειέ τις τῶν τε Ἐπιπολῶν τῆς ἀναβάσεως, καὶ αὖθις τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου, ῥᾳδίως ἂν αὐτὸ ληφθέν, (οὐδὲ γὰρ ὑπομεῖναι ἂν σφᾶς οὐδένα) ἠπείγετο ἐπιθέσθαι τῇ πείρᾳ· καὶ [οἱ] ξυντομωτάτην ἡγεῖτο διαπολέμησιν. ἢ γὰρ κατορθώσας ἕξειν Συρακούσας, ἢ ἀπάξειν τὴν στρατιάν, καὶ οὐ τρίβεσθαι ἄλλως Ἀθηναίους τε τοὺς ξυ-

στρατευομένους καὶ τὴν ξύμπασαν πόλιν. πρῶτον μὲν οὖν τήν τε γῆν ἐξελθόντες τῶν Συρακουσίων ἔτεμνον οἱ Αθηναῖοι περὶ τὸν Αναπον, καὶ τῷ στρατεύματι ἐπεκράτουν, ὥσπερ τοπρῶτον, τῷ τε πεζῷ καὶ ταῖς ναυσίν. οὐδὲ γὰρ καθ᾽ ἑκάτερα οἱ Συρακούσιοι ἀντεπεξῄεσαν, ὅτι μὴ τοῖς ἱππεῦσι καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ τοῦ Ολυμπιείου.

μγ΄. Επειτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει πρότερον ἀποπειράσαι τοῦ ἀποτειχίσματος. ὡς δὲ αὐτῷ προσαγαγόντι κατεκαύθησάν τε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων αἱ μηχαναὶ, καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προσβάλλοντες ἀπεκρούοντο, οὐκέτι ἐδόκει διατρίβειν· ἀλλὰ πείσας τόν τε Νικίαν καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὡς ἐπενόει τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Επιπολῶν ἐποιεῖτο. καὶ ἡμέρας μὲν ἀδύνατα ἐδόκει εἶναι λαθεῖν προσελθόντας τε καὶ ἀναβάντας· παραγγείλας δὲ πενθ᾽ ἡμερῶν σιτία, καὶ τοὺς λιθολόγους, καὶ τέκτονας

πάντας λαβὼν, καὶ ἄλλην παρασκευὴν τοξευμάτων τε, καὶ ὅσα ἔδει, ἢν κρατῶσι, τειχίζοντας ἔχειν· αὐτὸς μὲν ἀπὸ τοῦ πρώτου ὕπνου, καὶ Εὐρυμέδων, καὶ Μένανδρος, ἀναλαβὼν τὴν πᾶσαν στρατιὰν, ἐχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολάς. Νικίας δὲ ἐν τοῖς τείχεσιν ὑπελέλειπτο. καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸν Εὐρύηλον (ᾗπερ καὶ ἡ προτέρα στρατιὰ τοπρῶτον ἀνέβη) λανθάνουσί τε τοὺς φύλακας τῶν Συρακουσίων, καὶ προσβάντες, τὸ τείχισμα ὃ ἦν αὐτόθι τῶν Συρακουσίων, αἱροῦσι, καὶ ἄνδρας [τινὰς] τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσιν· οἱ δὲ πλείους, διαφυγόντες εὐθὺς πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία [ἐν προτειχίσμασιν,] ἓν μὲν τῶν Συρακουσίων, ἓν δὲ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν, ἓν δὲ τῶν ξυμμάχων, ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον. καὶ τοῖς ἑξακοσίοις τῶν Συρακουσίων, οἳ καὶ πρῶτοι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν Ἐπιπολῶν φύλακες ἦσαν, ἔφραζον. οἱ δ᾽ ἐβοήθουν

τ᾽ εὐθὺς, καὶ αὐτοῖς ὁ Δημοσθένης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐντυχόντες, ἀμυνομένους προθύμως ἔτρεψαν. καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν ὅπως τῇ παρούσῃ ὁρμῇ τοῦ περαίνεσθαι ὧν ἕνεκα ἦλθον μὴ βραδεῖς γένωνται. ἄλλοι δὲ τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης παρατείχισμα τῶν Συρακουσίων, οὐχ ὑπομενόντων τῶν φυλάκων, ᾕρουν τε, καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρον. οἱ δὲ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ ὁ Γύλιππος καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἐβοήθουν ἐκ τῶν προτειχισμάτων. καὶ ἀδοκήτου τοῦ τολμήματος σφίσιν ἐν νυκτὶ γενομένου, προσέβαλλόν τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπεπληγμένοι, καὶ βιασθέντες ὑπ᾽ αὐτῶν, τοπρῶτον ὑπεχώρησαν. προϊόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἀταξίᾳ μᾶλλον ἤδη ὡς κεκρατηκότων, καὶ βουλομένων διὰ παντὸς τοῦ μήπω μεμαχημένου τῶν ἐναντίων ὡστάχιστα διελθεῖν, (ἵνα μὴ ἀνέντων σφῶν τῆς ἐφόδου αὖθις ξυστραφῶσιν) οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτοῖς ἀντέσχον, καὶ προσβαλόν-

τες ἔτρεψάν τε καὶ ἐς φυγὴν κατέστησαν.

μδ΄. Καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀπορίᾳ ἐγίγνοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἣν οὐδὲ πυθέσθαι, ῥᾴδιον ἦν οὐδ' ἀφ' ἑτέρων ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστα ξυνηνέχθη. ἐν μὲν γὰρ ἡμέρᾳ σαφέστερα μὲν, ὅμως δὲ οὐδὲ ταῦτα οἱ παραγενόμενοι πάντα, πλὴν τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος μόγις οἶδεν· ἐν δὲ νυκτομαχίᾳ (ἣ μόνη δὴ στρατοπέδων μεγάλων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο) πῶς ἄν τις σαφῶς τι εἰδείη; ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρὰ, ἑώρων δὲ οὕτως ἀλλήλους ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς τὴν μὲν ὄψιν τοῦ σώματος προορᾶν, τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἰκείου ἀπιστεῖσθαι. ὁπλῖται δὲ ἀμφοτέρων οὐκ ὀλίγοι ἐν στενοχωρίᾳ ἀνεστρέφοντο. καὶ τῶν Ἀθηναίων οἱ μὲν ἤδη ἐνικῶντο, οἱ δὲ ἔτι τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ ἀήσσητοι ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος αὐτοῖς τὸ μὲν ἄρτι ἀναβεβήκει, τὸ δ' ἔτι προσανῄει· ὥστ' οὐκ ἠπίσταντο πρὸς ὅ,τι χρὴ χωρῆσαι. ἤδη γὰρ τὰ πρόσθεν

τῆς τροπῆς γεγενημένης ἐτετάρακτο πάντα, καὶ χαλεπὰ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι. οἵ τε γὰρ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κρατοῦντες παρεκελεύοντό τε, κραυγῇ οὐκ ὀλίγῃ χρώμενοι, (ἀδύνατον ὂν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῳ σημῆναι) καὶ ἅμα τοὺς προσφερομένους ἐδέχοντο· οἵ τε Ἀθηναῖοι ἐζήτουν τε σφᾶς αὐτοὺς, καὶ πᾶν τὸ ἐναντίον, καὶ εἰ φίλιον εἴη, τῶν ἤδη πάλιν φευγόντων πολέμιον ἐνόμιζον. καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τοῦ ξυνθήματος πυκνοῖς χρώμενοι, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλῳ τῳ γνωρίσαι, σφίσι τε αὐτοῖς θόρυβον πολὺν παρεῖχον ἅμα πάντες ἐρωτῶντες, καὶ τοῖς πολεμίοις σαφὲς αὐτὸ κατέστησαν. τὸ δ' ἐκείνων οὐχ ὁμοίως ἠπίσταντο, διὰ τὸ κρατοῦντας αὐτοὺς καὶ μὴ διεσπασμένους, ἧσσον ἀγνοεῖσθαι. ὥστ' εἰ μὲν ἐντύχοιέν τισι, κρείσσους ὄντες τῶν πολεμίων, διέφευγον αὐτοὺς, ἅτε ἐκείνων ἐπιστάμενοι τὸ ξύνθημα. εἰ δ' αὐτοὶ μὴ ὑποκρίνοιντο, διεφθείροντο. μέγιστον δὲ καὶ οὐχ

ἥκιστα ἔβλαψεν ὁ παιωνισμός. ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων παραπλήσιος ὢν ἀπορίαν παρεῖχεν. οἵ τε γὰρ Αργεῖοι καὶ οἱ Κερκυραῖοι, καὶ ὅσον Δωρικὸν μετ' Αθηναίων ἦν, ὁπότε παιωνίσειαν, φόβον παρεῖχε τοῖς Αθηναίοις, οἵ τε πολέμιοι ὁμοίως. ὥστε τέλος ξυμπεσόντες αὐτοῖς κατὰ τὰ πολλὰ τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἅπαξ ἐταράχθησαν, φίλοι τε φίλοις, καὶ πολῖται πολίταις, οὐ μόνον ἐς φόβον κατέστησαν, ἀλλὰ καὶ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες, μόλις ἀπελύοντο. καὶ διωκόμενοι, κατά τε τῶν κρημνῶν οἱ πολλοὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς, ἀπώλλυντο, στενῆς οὔσης τῆς ἀπὸ τῶν Επιπολῶν πάλιν καταβάσεως. καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸ ὁμαλὸν οἱ σωζόμενοι ἄνωθεν καταβαίνοιεν, οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν, καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν προτέρων στρατιωτῶν, ἐμπειρίᾳ μᾶλλον τῆς χώρας, ἐς τὸ στρατόπεδον διεφύγγανον. οἱ δὲ ὕστερον ἥκοντες, εἰσὶν οἳ διαμαρτόντες τῶν ὁδῶν, κατὰ τὴν χώραν ἐπλανήθη-

σαν· ους, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἱππεῖς τῶν Συρακουσίων περιελάσαντες διέφθειραν.

με΄. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακούσιοι δύο τροπαῖα ἔστησαν, ἐπί τε ταῖς Επιπολαῖς ᾗ ἡ πρόσβασις, καὶ κατὰ τὸ χωρίον ᾗ οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι ἀντέστησαν. οἱ δ' Αθηναῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἐκομίσαντο. ἀπέθανον δὲ οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων· ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἢ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη. οἱ γὰρ κατὰ τῶν κρημνῶν βιασθέντες ἄλλεσθαι ψιλοὶ ἄνευ τῶν ἀσπίδων, οἱ μὲν ἀπώλλυντο, οἱ δ' ἐσώθησαν.

μϛ΄. Μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν Συρακούσιοι, ὡς ἐπὶ ἀπροσδοκήτῳ εὐπραγίᾳ πάλιν αὖ ἀναῤῥωσθέντες, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐς μὲν Ακράγαντα στασιάζοντα πεντεκαίδεκα ναυσὶ Σικανὸν ἀπέστειλαν, ὅπως ὑπαγάγοιτο τὴν πόλιν, εἰ δύναιτο. Γύλιππος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν Σικελίαν ᾤχετο

αὖθις, ἄξων ςρατιὰν ἔτι· ὡς ἐν ἐλπίδι ὢν καὶ τὰ τείχη τῶν Αθηναίων αἱρήσειν βίᾳ, ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς Επιπολαῖς οὕτω ξυνέβη.

μζ΄. Οἱ δὲ τῶν Αθηναίων ςρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύοντο πρός τε τὴν γεγενημένην ξυμφορὰν, καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ἐν τῷ ςρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀῤῥωςίαν. ταῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἑώρων οὐ κατορθοῦντες, καὶ τοὺς ςρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ, νόσῳ τε γὰρ ἐπιέζοντο κατ' ἀμφότερα, τῆς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὔσης ἐν ᾗ ἀσθενοῦσιν ἄνθρωποι μάλιςα, καὶ τὸ χωρίον ἅμα ἐν ᾧ ἐςρατοπεδεύοντο, ἑλῶδες καὶ χαλεπὸν ἦν. τά τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιςα αὐτοῖς ἐφαίνετο. τῷ οὖν Δημοσθένει οὐκ ἐδόκει ἔτι χρῆναι μένειν. ἀλλ' ἅπερ [καὶ] διανοηθεὶς ἐς τὰς Επιπολὰς διεκινδύνευσεν, ἐπειδὴ ἔσφαλτο, διεξιέναι ἐψηφίζετο, καὶ μὴ διατρίβειν, ἕως ἔτι τὸ πέλαγος οἷόν τε περαιοῦσθαι, καὶ τοῦ ςρατεύματος ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρα-

τεῖν. καὶ τῇ πόλει ὠφελιμώτερον εἶναι ἔφη, πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζοντας τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἢ Συρακουσίους, οὓς οὐκέτι ῥᾴδιον εἶναι χειρώσασθαι· οὐδ' αὖ ἄλλως χρήματα πολλὰ δαπανῶντας εἰκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης τοιοῦτα ἐγίγνωσκεν.

μη΄. Ὁ δὲ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὸς πονηρὰ σφῶν τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδ' ἐμφανῶς σφᾶς ψηφιζομένους μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν, τοῖς πολεμίοις καταγγέλτους γίγνεσθαι. λαθεῖν γὰρ ἂν ὁπότε βούλοιντο τοῦτο ποιοῦντες πολλῷ ἧσσον. τὸ δέ τι καὶ τὰ τῶν πολεμίων, ἀφ' ὧν ἐπιπλέον ἢ ἄλλοι ᾐσθάνετο αὐτῶν, ἐλπίδος τὶ ἔτι παρεῖχε πονηρότερα τῶν σφετέρων ἔσεσθαι, ἢν καρτερῶσι προσκαθήμενοι. χρημάτων γὰρ ἀπορίᾳ αὐτοὺς ἐκτρυχώσειν, ἄλλως τε καὶ ἐπιπλέον ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατοῦν-

των. καὶ, ἦν γάρ τι καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις βουλόμενον τοῖς Αθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι, ἐπεκηρυκεύετο ὡς αὐτὸν, καὶ οὐκ εἴα ἀπανίστασθαι. ἃ ἐπιστάμενος, τῷ μὲν ἔργῳ, ἔτι ἐπ' ἀμφότερα ἔχων καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχε· τῷ δ' ἐμφανεῖ τότε λόγῳ, οὐκ ἔφη ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὖ γὰρ εἰδέναι ὅτι οἱ Αθηναῖοι σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέξονται, ὥστε μὴ αὐτῶν ψηφισαμένων ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς ψηφιεῖσθαί τε περὶ σφῶν αὐτῶν, καὶ τὰ πράγματα ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ὁρῶντας, καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούσαντας γνώσεσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἄν τις εὖ λέγων διαβάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὺς πείσεσθαι. τῶν τε παρόντων στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη, οἳ νῦν βοῶσιν ὡς ἐν δεινοῖς ὄντες, ἐκεῖσε ἀφικομένους τὰ ἐναντία βοήσεσθαι, ὡς ὑπὸ χρημάτων καταπροδόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. οὔκουν βούλεσθαι αὐτός γε, ἐπιστάμενος τὰς Αθηναίων φύσεις, ἐπ' αἰσχρᾷ τε αἰτίᾳ καὶ ἀδί-

κως ὑπ' Ἀθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰ δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ. τά τε Συρακουσίων ἔφη ὅμως ἔτι ἥσσω τῶν σφετέρων εἶναι. χρήμασι γὰρ αὐτοὺς ξενοτροφοῦντας, καὶ ἐν περιπολίοις ἅμα [ἄλλα] ἀναλίσκοντας, καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας, τὰ μὲν ἀπορεῖν, τὰ δ' ἔτι ἀμηχανήσειν. δισχίλια γὰρ τάλαντα ἤδη ἀνηλωκέναι, καὶ ἔτι πολλὰ προσοφείλειν· ἤν τε καὶ ὁτιοῦν ἐκλίπωσι τῆς νῦν παρασκευῆς, τῷ μὴ διδόναι τροφὴν, φθερεῖσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα, ἐπικουρικὰ μᾶλλον, ἢ δι' ἀνάγκης (ὥσπερ τὰ σφέτερα) ὄντα. τρίβειν οὖν ἔφη χρῆναι προσκαθημένους, καὶ μὴ χρήμασιν ὡς πολὺ κρείσσους εἰσὶ, νικηθέντας ἀπιέναι.

μθʹ. Ὁ μὲν Νικίας ταῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς Συρακούσαις ἀκριβῶς, καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἀπορίαν, καὶ ὅτι ἦν αὐτόθι που τὸ βουλόμενον τοῖς

Ἀθηναίοις γίγνεσθαι τὰ πράγματα, καὶ ἐπικηρυκευόμενον πρὸς αὐτὸν ὥστε μὴ ἀπανίστασθαι, καὶ ἅμα ταῖς γοῦν ναυσὶν ἢ πρότερον θαρσήσει κρατηθείς. ὁ δὲ Δημοσθένης, περὶ μὲν τοῦ προσκαθῆσθαι, οὐδ᾽ ὁπωσοῦν ἐνεδέχετο· εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιὰν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος, ἀλλὰ τρίβειν αὐτοὺς ἔφη χρῆναι, ἢ ἐς τὴν Θάψον ἀναστάντας τοῦτο ποιεῖν, ἢ ἐς τὴν Κατάνην, ὅθεν τῷ τε πεζῷ ἐπὶ πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες τρέψονται, πορθοῦντες τὰ τῶν πολεμίων, καὶ ἐκείνους βλάψουσι· ταῖς τε ναυσὶν ἐν πελάγει, καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ (ἣ πρὸς τῶν πολεμίων μᾶλλόν ἐστι) τοὺς ἀγῶνας ποιήσονται, ἀλλ᾽ ἐν εὐρυχωρίᾳ, ἐν ᾗ τά τε τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν ἔσται, καὶ ἀναχωρήσεις καὶ ἐπίπλους, οὐκ ἐκ βραχέος καὶ περιγραπτοῦ ὁρμώμενοί τε καὶ καταίροντες, ἕξουσι. τό, τε ξύμπαν εἰπεῖν, οὐδενὶ τρόπῳ ἔφη ἀρέσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν, ἀλλ᾽ ὅτι τάχιστα ἤδη καὶ μὴ μέλλειν

ἐξανίσαϑαι. ϗ ὁ Εὐρυμέδων αὐτῷ ταῦτα ξυνηγόρευεν. ἀντιλέγοντος δὲ τȣ̃ Νικίȣ, ὄκνος τὶς ϗ μέλλησις ἐνεγένετο, ϗ ἅμα ὑπόνοια μή τι καὶ πλέον εἰδὼς ὁ Νικίας ἰσχυρίζηται. καὶ οἱ μὲν Ἀϑηναῖοι τȣ́τῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησάν τε ϗ κατὰ χώραν ἔμενον.

ν'. Ὁ δὲ Γύλιππος ϗ ὁ Σικανὸς ἐν τȣ́τῳ παρῆσαν ἐς τὰς Συρακȣ́σας· ὁ μὲν Σικανὸς, ἁμαρτὼν τȣ̃ Ἀκράγαντος· (ἐν Γέλᾳ γὰρ ὄντος αὐτȣ̃ ἔτι, ἡ τοῖς Συρακȣσίοις στάσις ἐς φιλίαν ἐξεπεπτώκει) ὁ δὲ Γύλιππος, ἄλλην τε στρατιὰν πολλὴν ἔχων ἦλϑεν ἀπὸ τῆς Σικελίας, ϗ τȣ̀ς ἐκ τῆς Πελοποννήσȣ τȣ̃ ἦρος ἐν ταῖς ὁλκάσιν ὁπλίταις ἀποσταλέντας, ἀφικομένȣς ἀπὸ τῆς Λιβύης ἐς Σελινȣ̃ντα. ἀπενεχϑέντες γὰρ ἐς Λιβύην, ϗ δόντων Κυρηναίων τριήρεις δύο ϗ τȣ̃ πλȣ̃ ἡγεμόνας, ϗ ἐν τῷ παράπλῳ Εὐεσπερίταις πολιορκȣμένοις ὑπὸ Λιβύων ξυμμαχήσαντες, ϗ νικήσαντες τȣ̀ς

Λίβυς, καὶ αὐτόθεν παραπλεύσαντες ἐς Νέαν πόλιν, Καρχηδονιακὸν ἐμπόριον, ὅθεν πρὸς Σικελίαν ἐλάχιστον δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦς ἀπέχει, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περαιωθέντες, ἀφίκοντο ἐς Σελινοῦντα· καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι, εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευάζοντο ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφότερα αὖθις τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ, ὁρῶντες στρατιάν τε ἄλλην προσγεγενημένην αὐτοῖς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἅμα οὐκ ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῦντα, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἴσχοντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζόμενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες, καὶ ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ὁ Νικίας ἔτι ὁμοίως ἠναντιοῦτο, ἀλλ' ἢ μὴ φανερῶς γε ἀξιῶν ψηφίζεσθαι, προεῖπον ὡς ἠδύναντο ἀδηλότατα ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου πᾶσι, καὶ παρασκευάσασθαι ὅταν τὶς σημήνῃ· καὶ μελλόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἕτοιμα ἦν, ἀποπλεῖν, ἡ σελήνη ἐκ-

σαν· ὓς, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἱππεῖς τῶν Συρακουσίων περιελάσαντες διέφθειραν.

με΄. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακούσιοι δύο τροπαῖα ἔστησαν, ἐπί τε ταῖς Ἐπιπολαῖς ᾗ ἡ πρόσβασις, καὶ κατὰ τὸ χωρίον ᾗ οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι ἀντέστησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἐκομίσαντο· ἀπέθανον δὲ οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων· ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἢ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη. οἱ γὰρ κατὰ τῶν κρημνῶν βιασθέντες ἅλλεσθαι ψιλοὶ ἄνευ τῶν ἀσπίδων, οἱ μὲν ἀπώλλυντο, οἱ δ' ἐσώθησαν.

μϛ΄. Μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν Συρακούσιοι, ὡς ἐπὶ ἀπροσδοκήτῳ εὐπραγίᾳ πάλιν αὖ ἀναῤῥωσθέντες, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐς μὲν Ἀκράγαντα στασιάζοντα πεντεκαίδεκα ναυσὶ Σικανὸν ἀπέστειλαν, ὅπως ὑπαγάγοιτο τὴν πόλιν, εἰ δύναιτο. Γύλιππος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν Σικελίαν ᾤχετο

αὖθις, ἄξων στρατιὰν ἔτι· ὡς ἐν ἐλπίδι ὢν καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων αἱρήσειν βίᾳ, ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς Επιπολαῖς οὕτω ξυνέβη.

μζ'. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύοντο πρός τε τὴν γεγενημένην ξυμφορὰν, καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀῤῥωστίαν. τοῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἑώρων οὐ κατορθοῦντες, καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ, νόσῳ τε γὰρ ἐπιέζοντο κατ' ἀμφότερα, τῆς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὔσης ἐν ᾗ ἀσθενοῦσιν ἄνθρωποι μάλιστα, καὶ τὸ χωρίον ἅμα ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο, ἑλῶδες καὶ χαλεπὸν ἦν, τά τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο. τῷ οὖν Δημοσθένει οὐκ ἐδόκει ἔτι χρῆναι μένειν. ἀλλ' ἅπερ [καὶ] διανοηθεὶς ἐς τὰς Επιπολὰς διεκινδύνευσεν, ἐπειδὴ ἔσφαλτο, διεξιέναι ἐψηφίζετο, καὶ μὴ διατρίβειν, ἕως ἔτι τὸ πέλαγος οἷόν τε περαιοῦσθαι, καὶ τοῦ στρατεύματος ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρα-

τεῖν. καὶ τῇ πόλει ὠφελιμώτερον εἶναι ἔφη, πρὸς τὰς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζοντας τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἢ Συρακουσίους, οὓς οὐκέτι ῥᾴδιον εἶναι χειρώσασθαι· οὐδ' αὖ ἄλλως χρήματα πολλὰ δαπανῶντας εἰκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης τοιαῦτα ἐγίγνωσκεν.

μή. Ὁ δὲ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὸς πονηρὰ σφῶν τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδ' ἐμφανῶς σφᾶς ψηφιζομένους μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν, τοῖς πολεμίοις καταγγέλτους γίγνεσθαι. λαθεῖν γὰρ ἂν ὁπότε βούλοιντο τοῦτο ποιοῦντες πολλῷ ἧσσον. τὸ δέ τι καὶ τὰ τῶν πολεμίων, ἀφ' ὧν ἐπιπλέον ἢ ἄλλοι ᾐσθάνετο αὐτῶν, ἐλπίδος τὶ ἔτι παρεῖχε πονηρότερα τῶν σφετέρων ἔσεσθαι, ἢν καρτερῶσι προσκαθήμενοι. χρημάτων γὰρ ἀπορίᾳ αὐτοὺς ἐκτρυχώσειν, ἄλλως τε καὶ ἐπιπλέον ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατοῦν-

των. καὶ, ἦν γάρ τι καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι, ἐπεκηρυκεύετο ὡς αὐτὸν, καὶ οὐκ εἴα ἀπανίστασθαι. ἃ ἐπιστάμενος, τῷ μὲν ἔργῳ, ἔτι ἐπ' ἀμφότερα ἔχων καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχε· τῷ δ' ἐμφανεῖ τότε λόγῳ, οὐκ ἔφη ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὖ γὰρ εἰδέναι ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέξονται, ὥστε μὴ αὐτῶν ψηφισαμένων ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς ψηφιεῖσθαί τε περὶ σφῶν αὐτῶν, καὶ τὰ πράγματα ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ὁρῶντας, καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούσαντας γνώσεσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἄν τις εὖ λέγων διαβάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὺς πείσεσθαι. τῶν τε παρόντων στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη, οἳ νῦν βοῶσιν ὡς ἐν δεινοῖς ὄντες, ἐκεῖσε ἀφικομένους τὰ ἐναντία βοήσεσθαι, ὡς ὑπὸ χρημάτων καταπροδόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. οὔκουν βούλεσθαι αὐτός γε, ἐπιστάμενος τὰς Ἀθηναίων φύσεις, ἐπ' αἰσχρᾷ τε αἰτίᾳ καὶ ἀδί-

κως ὑπ᾽ Ἀθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰ δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ. τά τε Συρακουσίων ἔφη ὅμως ἔτι ἥσσω τῶν σφετέρων εἶναι. χρήμασι γὰρ αὐτοὺς ξενοτροφοῦντας, καὶ ἐν περιπολίοις ἅμα [ἄλλα] ἀναλίσκοντας, καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας, τὰ μὲν ἀπορεῖν, τὰ δ᾽ ἔτι ἀμηχανήσειν. δισχίλια γὰρ τάλαντα ἤδη ἀνηλωκέναι, καὶ ἔτι πολλὰ προσοφείλειν· ἤν τε καὶ ὁτιοῦν ἐκλίπωσι τῆς νῦν παρασκευῆς, τῷ μὴ διδόναι τροφὴν, φθερεῖσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα, ἐπικουρικὰ μᾶλλον, ἢ δι᾽ ἀνάγκης (ὥσπερ τὰ σφέτερα) ὄντα. τρίβειν οὖν ἔφη χρῆναι προσκαθημένους, καὶ μὴ χρήμασιν ὡς πολὺ κρείσσους εἰσὶ, νικηθέντας ἀπιέναι.

μθ΄. Ὁ μὲν Νικίας ταῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς Συρακούσαις ἀκριβῶς, καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἀπορίαν, καὶ ὅτι ἦν αὐτόθι που τὸ βουλόμενον τοῖς

Ἀθηναίοις γίγνεσθαι τὰ πράγματα, καὶ ἐπικηρυκευόμενον πρὸς αὐτὸν ὥστε μὴ ἀπανίστασθαι, καὶ ἅμα ταῖς γοῦν ναυσὶν ἢ πρότερον θαρσήσει κρατηθείς. ὁ δὲ Δημοσθένης, περὶ μὲν τοῦ προσκαθῆσθαι, οὐδ' ὁπωσοῦν ἐνεδέχετο· εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιὰν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος, ἀλλὰ τρίβειν αὐτοὺς ἔφη χρῆναι, ἢ ἐς τὴν Θάψον ἀναστάντας τοῦτο ποιεῖν, ἢ ἐς τὴν Κατάνην, ὅθεν τῷ τε πεζῷ ἐπὶ πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες τρέψονται, πορθοῦντες τὰ τῶν πολεμίων, καὶ ἐκείνους βλάψουσι· ταῖς τε ναυσὶν ἐν πελάγει, καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ (ἢ πρὸς τῶν πολεμίων μᾶλλόν ἐστι) τοὺς ἀγῶνας ποιήσονται, ἀλλ' ἐν εὐρυχωρίᾳ, ἐν ᾗ τά τε τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν ἔσται, καὶ ἀναχωρήσεις καὶ ἐπίπλους, οὐκ ἐκ βραχέος καὶ περιγραπτοῦ ὁρμώμενοί τε καὶ καταίροντες, ἕξουσι. τό, τε ξύμπαν εἰπεῖν, οὐδενὶ τρόπῳ ἔφη ἀρέσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν, ἀλλ' ὅτι τάχιστα ἤδη καὶ μὴ μέλλειν

ἐξανίςασθαι. κ὚ ὁ Εὐρυμέδων αὐτῷ ταῦτα ξυνηγόρευεν. ἀντιλέγοντος δὲ τῦ Νικίυ, ὄκνος τὶς κ὚ μέλλησις ἐνεγένετο, κ὚ ἅμα ὑπόνοια μή τι καὶ πλέον εἰδὼς ὁ Νικίας ἰσχυρίζηται. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τύτῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησάν τε κ὚ κατὰ χώραν ἔμενον.

ν'. Ὁ δὲ Γύλιππος κ὚ ὁ Σικανὸς ἐν τύτῳ παρῆσαν ἐς τὰς Συρακύσας· ὁ μὲν Σικανὸς, ἁμαρτὼν τῦ Ἀκράγαντος· (ἐν Γέλᾳ γὰρ ὄντος αὐτῦ ἔτι, ἡ τοῖς Συρακυσίοις ςάσις ἐς φιλίαν ἐξεπεπτώκει) ὁ δὲ Γύλιππος, ἄλλην τε ςρατιὰν πολλὴν ἔχων ἦλθεν ἀπὸ τῆς Σικελίας, κ὚ τὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσυ τῦ ἦρος ἐν ταῖς ὁλκάσιν ὁπλίταις ἀποςαλέντας, ἀφικομένυς ἀπὸ τῆς Λιβύης ἐς Σελινῦντα. ἀπενεχθέντες γὰρ ἐς Λιβύην, κ὚ δόντων Κυρηναίων τριήρεις δύο κ὚ τῦ πλῦ ἡγεμόνας, κ὚ ἐν τῷ παράπλῳ Εὐεσπερίταις πολιορκυμένοις ὑπὸ Λιβύων ξυμμαχήσαντες, κ὚ νικήσαντες τὺς

Λίβυς, καὶ αὐτόθεν παραπλεύσαντες ἐς Νέαν πόλιν, Καρχηδονιακὸν ἐμπόριον, ὅθεν πρὸς Σικελίαν ἐλάχιστον δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦς ἀπέχει, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περαιωθέντες, ἀφίκοντο ἐς Σελινοῦντα· καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι, εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευάζοντο ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφότερα αὖθις τοῖς Αθηναίοις, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ. οἱ δὲ τῶν Αθηναίων στρατηγοὶ, ὁρῶντες στρατιάν τε ἄλλην προσγεγενημένην αὐτοῖς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἅμα οὐκ ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῦντα, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἴσχοντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζόμενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες, καὶ ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ὁ Νικίας ἔτι ὁμοίως ἠναντιοῦτο, ἀλλ' ἢ μὴ φανερῶς γε ἀξιῶν ψηφίζεσθαι, προεῖπον ὡς ἠδύναντο ἀδηλότατα ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου πᾶσι, καὶ παρασκευάσασθαι ὅταν τὶς σημήνῃ· καὶ μελλόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἕτοιμα ἦν, ἀποπλεῖν, ἡ σελήνη ἐκ-

λείπει. ἐτύγχανε γὰρ πανσέληνος ὖσα. κ) οἱ Αθηναῖοι αἵ τε πλείυς ἐπισχεῖν ἐκέλευον τὺς στρατηγὺς, ἐνθύμιαν ποιόμενοι, κ) ὁ Νικίας (ἦν γάρ τι κ) ἄγαν θειασμῷ τε κ) τῷ τοιύτῳ προσκείμενος) ὐδ' ἂν διαβυλεύσασθαι ἔτι ἔφη, πρὶν ἃς οἱ μάντεις ἐξηγῦντο, τρὶς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι, ὅπως ἂν πρότερον κινηθείη. καὶ τοῖς μὲν Αθηναίοις μελλήσασι, διὰ τῦτο ἡ μονὴ ἐγεγένητο.

να'. Οἱ δὲ Συρακύσιοι, κ) αὐτοὶ τῦτο πυθόμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐγηγερμένοι ἦσαν μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Αθηναίων, ὡς κ) αὐτῶν καταγνωκότων ἤδη μηκέτι κρεισσόνων εἶναι σφῶν μήτε ταῖς ναυσὶ, μήτε τῷ πεζῷ· ὐ γὰρ ἂν τὸν ἔκπλυν ἐπιβυλεῦσαι. καὶ ἅμα ὐ βυλόμενοι αὐτὺς, ἄλλοσέ ποι τῆς Σικελίας καθεζομένυς, χαλεπωτέρους εἶναι προσπολεμεῖν, ἀλλ' αὐτῦ ὡστάχιστα κ) ἐν ᾧ σφίσι ξυμφέρει ἀναγκάσαι αὐτὺς ναυμαχεῖν. τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρυν, κ) ἀνεπειρῶντο ἡμέρας ὅσαι

αὖθις ἐδόκουν ἱκαναὶ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ἦν, τῇ μὲν προτεραίᾳ πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων προσέβαλλον, καὶ ἐπεξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων κατά τινας πύλας, ἀπολαμβάνουσί τε τῶν ὁπλιτῶν τινὰς, καὶ τρεψάμενοι καταδιώκουσιν· οὔσης δὲ στενῆς τῆς ἐφόδου, οἱ Ἀθηναῖοι ἵππους τε ἑβδομήκοντα ἀπολλύουσι, καὶ τῶν ὁπλιτῶν οὐ πολλούς.

ϛθ. Καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἀπεχώρησεν ἡ στρατιὰ τῶν Συρακουσίων· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ταῖς τε ναυσὶν ἐκπλέουσιν, οὔσαις ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα πρὸς τὰ τείχη ἐχώρουν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντανῆγον ναυσὶν ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα, καὶ προσμίξαντες ἐναυμάχουν. καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα ἔχοντα τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων, καὶ βουλόμενον περικλείσασθαι τὰς ναῦς τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπεξαγαγόντα τῷ πλῷ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον, νικήσαντες οἱ Συρακού-

σιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μέσον πρῶτον τῶν Ἀθηναίων, ἀπολαμβάνουσι κἀκεῖνον ἐν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῷ τοῦ λιμένος, καὶ αὐτόν τε διαφθείρουσι, καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ἐπισπομένας· ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πάσας ναῦς ἤδη τῶν Ἀθηναίων κατεδίωκόν τε καὶ ἐξεώθουν ἐς τὴν γῆν.

νγ΄. Ὁ δὲ Γύλιππος, ὁρῶν τὰς ναῦς τῶν πολεμίων νικωμένας, καὶ ἔξω τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου καταφερομένας, βουλόμενος διαφθείρειν τοὺς ἐκβαίνοντας, καὶ τὰς ναῦς ῥᾷον τοὺς Συρακουσίους ἀφέλκειν τῆς γῆς φιλίας οὔσης, παρεβοήθει ἐπὶ τὴν χηλὴν, μέρος τι ἔχων τῆς στρατιᾶς. καὶ αὐτοὺς οἱ Τυρσηνοὶ (οὗτοι γὰρ ἐφύλασσον τοῖς Ἀθηναίοις) [ταύτῃ] ὁρῶντες ἀτάκτως προσφερομένους, ἐπεκβοηθήσαντες καὶ προσπεσόντες τοῖς πρώτοις, τρέπουσι, καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὴν λίμνην τὴν Λυσιμέλειαν καλουμένην. ὕστερον δὲ, πλείονος ἤδη τοῦ στρατεύματος παρόντος τῶν Συ-

ρακουσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιβοηθήσαντες, καὶ δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν, ἐς μάχην τε κατέστησαν πρὸς αὐτοὺς, καὶ νικήσαντες ἐπεδίωξαν. καὶ ὁπλίτας τε πολλοὺς ἀπέκτειναν, καὶ τὰς ναῦς, τὰς μὲν πολλὰς διέσωσάν τε καὶ ξυνήγαγον κατὰ τὸ στρατόπεδον, δυοῖν δεούσας εἴκοσιν, ἃς οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον αὐτῶν, καὶ τοὺς ἄνδρας πάντας ἀπέκτειναν· καὶ ἐπὶ τὰς λοιπὰς, ἐμπρῆσαι βουλόμενοι, ὁλκάδα παλαιὰν κληματίδων καὶ δαδὸς γεμίσαντες (ἦν γὰρ ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁ ἄνεμος οὔριος) ἀφεῖσαν τὴν ναῦν, πῦρ ἐμβαλόντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν, ἀντεμηχανήσαντό τε σβεστήρια κωλύματα, καὶ παύσαντες τὴν φλόγα, καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν ὁλκάδα, τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν.

νδ. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Συρακούσιοι μὲν τῆς τε ναυμαχίας τροπαῖον ἔστησαν, καὶ τῆς ἄνω τῆς πρὸς τῷ τείχει ἀπολήψεως

τῶν ὁπλιτῶν, ὅθεν καὶ τοὺς ἵππους ἔλαβον· Ἀθηναῖοι δὲ, ἧς τε οἱ Τυρσηνοὶ τροπῆς ἐποιήσαντο τῶν πεζῶν ἐς τὴν λίμνην, καὶ ἧς αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ.

νέ. Γεγενημένης δὲ τῆς νίκης ταῖς Συρακουσίοις λαμπρᾶς ἤδη τοῦ ναυτικοῦ, (πρότερον μὲν γὰρ ἐφοβοῦντο τὰς μετὰ τοῦ Δημοσθένους ναῦς ἐπελθούσας) οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν παντὶ δὴ ἀθυμίας ἦσαν, καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν. πολὺ δὲ μείζων ἔτι τῆς στρατιᾶς ὁ μετάμελος. πόλεσι γὰρ ταύταις μόναις ἤδη ὁμοιοτρόποις ἐπελθόντες, δημοκρατουμέναις τε ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, καὶ ναῦς καὶ ἵππους καὶ μεγέθη ἐχούσαις, οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν οὔτε ἐκ πολιτείας τι μεταβολῆς τὸ διάφορον αὐτοῖς, ᾧ προσήγοντο ἂν, οὔτ᾽ ἐκ παρασκευῆς, πολλῷ κρείσσους, σφαλλόμενοι δὲ τὰ πλείω, τά τε πρὸ αὐτῶν ἠπόρουν, καὶ ἐπειδή γε ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, (ὃ οὐκ ἂν ᾤοντο) πολλῷ δὴ μᾶλλον ἠθύμουν.

νϛ'. Οἱ δὲ Συρακούσιοι τόν τε λιμένα εὐθὺς παρέπλεον ἀδεῶς, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διενοοῦντο κλείσειν, ὅπως μηκέτι, μηδ' εἰ βούλοιντο, λάθοιεν αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπλεύσαντες. οὐ γὰρ περὶ τοῦ αὐτοὶ σωθῆναι μόνον ἔτι τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκείνους κωλύσωσι· νομίζοντες (ὅπερ ἦν) ἀπό τε τῶν παρόντων πολὺ σφῶν καθυπέρτερα τὰ πράγματα εἶναι, καὶ, εἰ δύναιντο κρατῆσαι Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καλὸν σφίσιν ἐς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖσθαι. τούς τε γὰρ ἄλλους Ἕλληνας εὐθὺς, τοὺς μὲν, ἐλευθεροῦσθαι, τοὺς δὲ, φόβου ἀπολύεσθαι. οὐ γὰρ ἔτι δυνατὴν ἔσεσθαι τὴν ὑπόλοιπον Ἀθηναίων δύναμιν τὸν ὕστερον ἐπενεχθησόμενον πόλεμον ἐνεγκεῖν· καὶ αὐτοὶ, δόξαντες αὐτῶν αἴτιοι εἶναι, ὑπό τε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ τῶν ἔπειτα πολὺ θαυμασθήσεσθαι. καὶ ἦν δὲ ἄξιος ὁ ἀγὼν κατά τε ταῦτα, καὶ ὅτι οὐχὶ Ἀθηναίων μόνον

περιεγίγνοντο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν ξυμμάχων· καὶ οὐδ' αὐτοὶ αὖ μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ξυμβοηθησάντων σφίσιν, ἡγεμόνες τε γιγνόμενοι μετὰ Κορινθίων καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπαρασχόντες προκινδυνεῦσαί τε, καὶ τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προκόψαντες. ἔθνη γὰρ πλεῖστα δὴ ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην ξυνῆλθε, πλήν γε δὴ τοῦ ξύμπαντος λόγου τοῦ ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρὸς τὴν Ἀθηναίων τε πόλιν καὶ Λακεδαιμονίων.

νζ'. Τοσοίδε γὰρ ἑκάτεροι ἐπὶ Σικελίαν τε καὶ περὶ Σικελίας, τοῖς μὲν ξυγκτησόμενοι τὴν χώραν, τοῖς δὲ ξυνδιασώσοντες, ἐπὶ Συρακούσας ἐπολέμησαν, οὐ κατὰ δίκην τι μᾶλλον, οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν μετ' ἀλλήλων στάντες, ἀλλ' ὡς ἑκάστοις τῆς ξυντυχίας ἢ κατὰ τὸ ξυμφέρον, ἢ ἀνάγκης ἔσχον. Ἀθηναῖοι μὲν αὐτοὶ Ἴωνες ἐπὶ Δωριέας Συρακουσίους ἑ-

κόντες ἦλθον, καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ νομίμοις ἔτι χρώμενοι Λήμνιοι, καὶ Ἴμβριοι, καὶ Αἰγινῆται, οἳ τότε Αἴγιναν εἶχον· καὶ ἔτι Ἑστιαιεῖς, οἱ ἐν Εὐβοίᾳ Ἑστίαιαν οἰκοῦντες, ἄποικοι ὄντες ξυνεστράτευσαν. τῶν δὲ ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ᾽ ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι, εἰσὶ δ᾽ οἳ καὶ μισθοφόροι ξυνεστράτευον. καὶ τῶν μὲν ὑπηκόων καὶ φόρου ὑποτελῶν, Ερετριεῖς, καὶ Χαλκιδεῖς, καὶ Στυρεῖς, καὶ Καρύστιοι, ἀπ᾽ Εὐβοίας ἦσαν· ἀπὸ δὲ νήσων, Κεῖοι, καὶ Ανδριοι, καὶ Τήϊοι· ἐκ δ᾽ Ἰωνίας, Μιλήσιοι, καὶ Σάμιοι, καὶ Χῖοι. τούτων Χῖοι οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες, αὐτόνομοι ξυνέσποντο, καὶ τὸ πλεῖστον Ιωνες ὄντες οὗτοι πάντες, καὶ ἀπ᾽ Αθηναίων, πλὴν Καρυστίων. οὗτοι δ᾽ εἰσὶ Δρύοπες. ὑπήκοοι δ᾽ ὄντες, καὶ ἀνάγκῃ ὅμως Ἰωνές τε ἐπὶ Δωριέας ἠκολούθουν. πρὸς δ᾽ αὐτοῖς Αἰολεῖς, Μηθυμναῖοι μὲν ναυσὶ καὶ οὐ

φόρῳ ὑπήκοοι, Τενέδιοι δὲ καὶ Αἴνιοι, ὑποτελεῖς. οὗτοι δὲ Αἰολεῖς Αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι Βοιωτοῖς μετὰ Συρακυσίων κατ' ἀνάγκην ἐμάχοντο. Πλαταιεῖς δὲ καταντικρὺ Βοιωτοὶ Βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατ' ἔχθος. Ῥόδιοι δὲ καὶ Κυθήριοι, Δωριεῖς ἀμφότεροι. οἱ μὲν Λακεδαιμονίων ἄποικοι Κυθήριοι, ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς ἅμα Γυλίππῳ μετὰ Ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον· Ῥόδιοι δὲ, Ἀργεῖοι γένος, Συρακουσίοις μὲν Δωριεῦσι, Γελώοις δὲ καὶ ἀποίκοις ἑαυτῶν οὖσι μετὰ Συρακυσίων στρατευομένοις ἠναγκάζοντο πολεμεῖν. τῶν τε περὶ Πελοπόννησον νησιωτῶν Κεφαλλῆνες μὲν καὶ Ζακύνθιοι, αὐτόνομοι μὲν, κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειργόμενοι, ὅτι θαλάσσης ἐκράτουν Ἀθηναῖοι, ξυνείποντο. Κερκυραῖοι δὲ οὐ μόνον Δωριεῖς, ἀλλὰ καὶ Κορίνθιοι σαφῶς ἐπὶ Κορινθίους τε καὶ Συρακυσίους, τῶν μὲν ἄποικοι ὄντες, τῶν

δὲ ξυγγενεῖς, ἀνάγκῃ μὲν, ἐκ τῦ εὐπρεπῦς, βυλήσει δὲ, κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίων, ὐχ ἧσσον εἵποντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι νῦν καλύμενοι ἐν Ναυπάκτῳ, καὶ ἐκ Πύλυ τότε ὑπ' Ἀθηναίων ἐχομένης, ἐς τὸν πόλεμον παρελήφθησαν. καὶ ἔτι Μεγαρέων φυγάδες ὐ πολλοὶ, Μεγαρεῦσι Σελινυντίοις ὖσι κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ ἄλλων ἑκύσιος μᾶλλον ἡ στρατεία ἐγίγνετο ἤδη. Ἀργεῖοι μὲν ὐ τῆς ξυμμαχίας ἕνεκα μᾶλλον, ἢ τῆς Λακεδαιμονίων τε ἔχθρας, καὶ τῆς παραυτίκα ἕκαστοι ἰδίας, Δωριεῖς ἐπὶ Δωριέας μετὰ Ἀθηναίων Ἰώνων ἠκολύθυν. Μαντινεῖς δὲ καὶ ἄλλοι Ἀρκάδων μισθοφόροι, ἐπὶ τὺς ἀεὶ πολεμίυς σφίσιν ἀποδεικνυμένυς ἰέναι εἰωθότες, καὶ τότε τὺς μετὰ τῶν Κορινθίων ἐλθόντας Ἀρκάδας, ὐδὲν ἧσσον διὰ κέρδος ἡγύμενοι πολεμίυς· Κρῆτες δὲ καὶ Αἰτωλοὶ, μισθῷ καὶ ὗτοι πεισθέντες. ξυνέβη δὲ τοῖς Κρησὶ τὴν Γέλαν

Ῥοδίοις ξυγκτίσαντας, μὴ ξὺν τοῖς ἀποίκοις ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἀποίκους ἄκοντας μετὰ μισθοῦ ἐλθεῖν. καὶ Ἀκαρνάνων τινὲς ἅμα μὲν κέρδει, τὸ δὲ πλέον Δημοσθένους φιλίᾳ καὶ Ἀθηναίων εὐνοίᾳ, ξύμμαχοι ὄντες, ἐπεκούρησαν. καὶ οἵδε μὲν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὁριζόμενοι. Ἰταλιωτῶν δὲ, Θούριοι καὶ Μεταπόντιοι ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις τότε στασιωτικῶν καιρῶν κατειλημμένων ξυνεστράτευον, καὶ Σικελιωτῶν, Νάξιοι καὶ Καταναῖοι. βαρβάρων δὲ Ἐγεσταῖοι· οἵπερ ἐπηγάγοντο καὶ Σικελιωτῶν τὸ πλέον, καὶ τῶν ἔξω Σικελίας. Τυρσηνῶν τέ τινες, κατὰ διαφορὰν Συρακουσίων, καὶ Ἰάπυγες μισθοφόροι. τοσάδε μὲν μετὰ Ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον.

νη'. Συρακουσίοις δὲ ἀντεβοήθησαν καὶ Καμαριναῖοι μὲν, ὅμοροι ὄντες, καὶ Γελῷοι οἰκοῦντες μετ' αὐτούς. ἔπειτα, Ἀκραγαντίνων ἡσυχαζόντων, ἐν τῷ ἐπέκεινα ἱδρυμένοι Σελινούντιοι. καὶ οἵδε μὲν τῆς Σικε-

λίας τὸ πρὸς Λιβύην μέρος τετραμμένον νεμόμενοι. Ἱμεραῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν πόντον μορίου, ἐν ᾧ καὶ μόνοι Ἕλληνες οἰκοῦσιν. οὗτοι δὲ καὶ μόνοι ἐξ αὐτοῦ ἐβοήθησαν. καὶ Ἑλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν ἐν Σικελίᾳ τοσάδε, Δωριεῖς τε καὶ οἱ αὐτόνομοι πάντες, ξυνεμάχουν· βαρβάρων δὲ Σικελοὶ μόνοι, ὅσοι μὴ ἀφέστασαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. τῶν δ' ἔξω Σικελίας Ἑλλήνων, Λακεδαιμόνιοι μὲν ἡγεμόνα Σπαρτιάτην παρεχόμενοι, Νεοδαμώδεις δὲ τοὺς ἄλλους, καὶ Εἵλωτας. δύναται δὲ τὸ Νεοδαμῶδες ἐλεύθερον ἤδη εἶναι. Κορίνθιοι δὲ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ μόνοι παραγενόμενοι, καὶ Λευκάδιοι, καὶ Ἀμπρακιῶται, κατὰ τὸ ξυγγενές. ἐκ δὲ Ἀρκαδίας, μισθοφόροι ὑπὸ Κορινθίων ἀποσταλέντες, καὶ Σικυώνιοι ἀναγκαστοὶ στρατεύοντες· καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου, Βοιωτοί. πρὸς δὲ τοὺς ἐπελθόντας τούτους οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ πλῆθος πλέον κατὰ πάντα παρέχοντο, ἅτε μεγάλας πόλεις

οἰκοῦντες. καὶ γὰρ ὁπλῖται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι, καὶ ἄλλος ὅμιλος ἄφθονος ξυνελέγη. καὶ πρὸς ἅπαντας αὖθις ὡς εἰπεῖν τοὺς ἄλλους Συρακουσίους αὐτοὶ πλείω ἐπορίσαντο διὰ μέγεθος πόλεως, καὶ ὅτι ἐν μεγίστῳ κινδύνῳ ἦσαν.

νθ΄. Καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων ἐπικουρίαι, τοσαίδε ξυνελέγησαν. καὶ τότε ἤδη πᾶσαι ἀμφοτέροις παρῆσαν, καὶ οὐκέτι οὐδὲν οὐδετέροις ἐπῆλθεν. οἵ τε οὖν Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἰκότως ἐνόμισαν καλὸν ἀγώνισμα σφίσιν εἶναι ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκῃ τῆς ναυμαχίας, ἑλεῖν τε τὸ στρατόπεδον ἅπαν τῶν Ἀθηναίων, τοσοῦτον ὄν, καὶ μηδὲ καθ' ἑκάτερα αὐτοὺς, μήτε διὰ θαλάσσης, μήτε τῷ πεζῷ διαφυγεῖν. ἔκλειον οὖν τόν τε λιμένα εὐθὺς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ στόμα ὀκτὼ σταδίων μάλιστα, τριήρεσι πλαγίαις, καὶ πλοίοις, καὶ ἀκάτοις, ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρμίζοντες. καὶ τἄλλα, ἢν ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμήσωσι, παρεσκευά-

ζοντο· καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδὲν ἐπενόουν.

ξ'. Τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τήν τε ἀπόκλεισιν ὁρῶσι, καὶ τὴν ἄλλην διάνοιαν αὐτῶν αἰσθομένοις, βουλευτέα ἐδόκει. καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι, πρὸς τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων, καὶ ὅτι τὰ ἐπιτήδεια οὔτε αὐτίκα ἔτι εἶχον, (προπέμψαντες γὰρ ἐς Κατάνην ὡς ἐκπλευσόμενοι, ἀπεῖπον μὴ ἐπάγειν) οὔτε τολοιπὸν ἔμελλον ἕξειν, εἰ μὴ ναυκρατήσουσιν· ἐβουλεύσαντο τὰ μὲν τείχη τὰ ἄνω ἐκλιπεῖν, πρὸς δὲ αὐταῖς ταῖς ναυσὶν ἀπολαβόντες διατείχισμά τι, ὅσον οἷόν τε ἐλάχιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενέσιν ἱκανὸν γενέσθαι, τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου πεζοῦ τὰς ναῦς πάσας, ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ καὶ ἀπλοώτεραι, πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι. καὶ διαναυμαχήσαντες, ἢν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι, ἢν δὲ μή, ἐμπρήσαντες τὰς ναῦς, πεζῇ ξυνταξάμενοι ἀποχωρεῖν ᾗ ἂν

τάχιστα μέλλωσι τινὸς χωρίου ἢ βαρβαρικοῦ ἢ Ἑλληνικοῦ φιλίου ἀντιλήψεσθαι. καὶ οἱ μὲν, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς ταῦτα, καὶ ἐποίησαν. ἔκ τε γὰρ τῶν ἄνω τειχῶν ὑποκατέβησαν, καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν πάσας· ἀναγκάσαντες ἐσβαίνειν ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἐδόκει ἡλικίας μετέχων ἐπιτήδειος εἶναι. καὶ ξυνεπληρώθησαν νῆες αἱ πᾶσαι, δέκα μάλιστα καὶ ἑκατόν. τοξότας τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς τῶν τε Ακαρνάνων καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐσεβίβαζον· καὶ τἄλλα ὡς οἷόν τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ τοιαύτης διανοίας ἐπορίσαντο. ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ἕτοιμα ἦν, ὁρῶν καὶ τοὺς στρατιώτας τῷ τε παρὰ τὸ εἰωθὸς πολὺ ταῖς ναυσὶ κρατηθῆναι ἀθυμοῦντας, καὶ διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδείων σπάνιν ὡστάχιστα βουλομένους διακινδυνεύειν, ξυγκαλέσας ἅπαντας, παρεκελεύσατο τότε πρῶτον, καὶ ἔλεξε τοιάδε.

ξα'. ‘ ΑΝΔΡΕΣ στρατιῶται Αθηναί-

ων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὁ μὲν ἀγὼν ὁ μέλλων ὁμοίως κοινὸς ἅπασιν ἔσται, περί τε σωτηρίας καὶ πατρίδος ἑκάστοις οὐχ ἧσσον ἢ τοῖς πολεμίοις. ἢν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς ναυσὶν, ἔστι τῳ τὴν ὑπάρχουσάν που οἰκείαν πόλιν ἐπιδεῖν. ἀθυμεῖν δὲ οὐ χρὴ, οὐδὲ πάσχειν ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων, οἳ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι σφαλέντες, ἔπειτα διαπαντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τε Ἀθηναίων πάρεστε, πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειροι ὄντες, καὶ ὅσοι τῶν ξυμμάχων ξυστρατευόμενοι ἀεὶ, μνήσθητε τῶν ἐν τοῖς πολέμοις παραλόγων, καὶ τὸ τῆς τύχης κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες στῆναι, καὶ ὡς ἀναμαχούμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλήθους ὅσον αὐτοὶ ὑμῶν αὐτῶν ἐφορᾶτε, παρασκευάζεσθε.

ξβ'. Ἃ δὲ ἀρωγὰ ἐνείδομεν ἐπὶ τῇ τοῦ λιμένος στενότητι, πρὸς τὸν μέλλοντα ὄχλον τῶν νεῶν ἔσεσθαι, καὶ πρὸς τὴν

‘ ἐκείνων ἐπὶ τῶν καταςρωμάτων παρα-
‘ σκευὴν, οἷς πρότερον ἐβλαπῖόμεθα, πάν-
‘ τα καὶ ἡμῖν νῦν, ἐκ τῶν παρόντων, μετὰ
‘ τῶν κυβερνητῶν ἐσκεμμένα ἡτοίμαςαι.
‘ καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ καὶ ἀκοντιςαὶ
‘ ἐπιβήσονται, καὶ ὄχλος, ᾧ, ναυμαχίαν
‘ μὲν ποιȣ́μενοι ἐν πελάγει, ȣ̓κ ἂν ἐχρώ-
‘ μεθα, διὰ τὸ βλάπτειν ἂν τὸ τῆς ἐπι-
‘ ςήμης τῇ βαρύτητι τῶν νεῶν· ἐν δὲ τῇ
‘ ἐνθάδε ἠναγκασμένῃ ἀπὸ τῶν νεῶν πε-
‘ ζομαχίᾳ πρόσφορα ἔςαι. εὕρηται δ' ἡ-
‘ μῖν ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγεῖσθαι, καὶ πρὸς
‘ τὰς τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς παχύτητας,
‘ ᾧπερ μάλιςα ἐβλαπτόμεθα, χειρῶν σι-
‘ δηρῶν ἐπιβολαὶ, αἳ σχήσȣσι τὴν πάλιν
‘ ἀνάκρȣσιν τῆς προσπεσȣ́σης νεὼς, ἢν τὰ
‘ ἐπὶ τȣ́τοις οἱ ἐπιβάται ὑπȣργῶσιν. ἐς
‘ τȣ̃το γὰρ δὴ ἠναγκάσμεθα ὥςε πεζομα-
‘ χεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν. καὶ τὸ μήτε αὐτȣ̀ς
‘ ἀνακρȣ́εσθαι, μήτ' ἐκείνȣς ἐᾶν, ὠφέλι-
‘ μον φαίνεται. ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς,

‘ πλὴν ὅσον ἂν ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχῃ, πο-
‘ λεμίας ὄσης.

ξγ΄. ‘ Ὧν χρὴ μεμνημένους, διαμάχε-
‘ σθαι ὅσον ἂν δύνησθε, καὶ μὴ ἐξωθεῖσθαι
‘ ἐς αὐτὴν, ἀλλὰ ξυμπεσούσης νηὶ νεὼς, μὴ
‘ πρότερον ἀξιοῦν ἀπολύεσθαι, ἢν μὴ τοὺς
‘ ἀπὸ τοῦ πολεμίου καταστρώματος ὁπλί-
‘ τας ἀπαράξητε. καὶ ταῦτα τοῖς ὁπλί-
‘ ταις οὐχ ἧσσον τῶν ναυτῶν παρακελεύ-
‘ ομαι, ὅσῳ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον τὸ ἔργον
‘ τοῦτο. ὑπάρχει δ᾽ ὑμῖν ἔτι νῦν γε τὰ
‘ πλείω τῷ πεζῷ ἐπικρατεῖν. τοῖς δὲ
‘ ναύταις παραινῶ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε
‘ καὶ δέομαι, μὴ ἐκπεπλῆχθαί τι ταῖς
‘ ξυμφοραῖς ἄγαν, τήν τε παρασκευὴν ἀπὸ
‘ τῶν καταστρωμάτων βελτίω νῦν ἔχον-
‘ τας, καὶ τὰς ναῦς πλείους. ἐκείνην τε τὴν
‘ ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι ὡς ἀξία ἐστὶ διασώ-
‘ σασθαι, οἳ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι καὶ
‘ μὴ ὄντες ὑμῶν, τῆς τε φωνῆς τῇ ἐπιστή-
‘ μῃ, καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει, ἐθαυ-

‘ μάζεσθε κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῆς ἀρ-
‘ χῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ ἔλασσον κατὰ τὸ
‘ ὠφελεῖσθαι, ἔς τε τὸ φοβερὸν τοῖς ὑπη-
‘ κόοις, καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι, πολὺ πλεῖον
‘ μετείχετε. ὥστε κοινωνοὶ μόνοι ἐλευθέρως
‘ ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες, δικαίως ἂν αὐτὴν
‘ νῦν μὴ καταπροδίδοιτε. καταφρονήσαντες
‘ δὲ Κορινθίων τε, οὓς πολλάκις νενικήκατε,
‘ καὶ Σικελιωτῶν, ὧν οὐδ᾽ ἀντιστῆναι οὐδεὶς,
‘ ἕως ἤκμαζε τὸ ναυτικὸν, ἡμῖν ἠξίωσεν,
‘ ἀμύνασθε αὐτοὺς, καὶ δείξατε ὅτι καὶ μετὰ
‘ ἀσθενείας καὶ ξυμφορῶν ἡ ὑμετέρα ἐπιστή-
‘ μη κρείσσων ἐστὶν ἑτέρας εὐτυχούσης ῥώ-
‘ μης.

ξδ΄. ‘ Τούς τε Ἀθηναίους ὑμῶν πάλιν αὖ
‘ καὶ τάδε ὑπομιμνήσκω, ὅτι οὔτε ναῦς ἐν
‘ τοῖς νεωσοίκοις ἄλλας ὁμοίας ταῖσδε,
‘ οὔτε ὁπλιτῶν ἡλικίαν ὑπελίπετε. εἴτε
‘ ξυμβήσεταί τι ἄλλο ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν,
‘ τούς τε ἐνθάδε πολεμίους εὐθὺς ἐπ᾽ ἐκεῖνα
‘ πλευσουμένους, καὶ τοὺς ἐκεῖ ὑπολοίπους

‘ ἡμῶν ἀδυνάτους ἐσομένους τούς τε αὐτοῦ καὶ
‘ τοὺς ἐπελθόντας ἀμύνασθαι. καὶ οἱ μὲν
‘ ἂν ὑπὸ Συρακουσίοις εὐθὺς γίγνοισθε, οἷς
‘ αὐτοὶ ἴστε οἵᾳ γνώμῃ ἐπήλθετε. οἱ δ'
‘ ἐκεῖ, ὑπὸ Λακεδαιμονίοις. ὥστε ἐν ἑνὶ
‘ τῷδε ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες
‘ καρτερήσατε, εἴπερ ποτὲ, καὶ ἐνθυμεῖσθε
‘ καθ' ἑκάστους τε καὶ ξύμπαντες, ὅτι οἱ
‘ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι, καὶ
‘ πεζοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες, καὶ ἡ
‘ ὑπόλοιπος πόλις, καὶ τὸ μεγὰ ὄνομα τῶν
‘ Ἀθηνῶν· περὶ ὧν εἴτις τι ἕτερος ἑτέρου
‘ προφέρει ἢ ἐπιστήμῃ, ἢ εὐψυχίᾳ οὐκ ἂν
‘ ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδειξάμενος,
‘ αὐτός τε αὐτῷ ὠφέλιμος γένοιτο, καὶ τοῖς
‘ ξύμπασι σωτήριος.’

ξέ. Ὁ μὲν Νικίας, τοσαῦτα παρακελευσάμενος, εὐθὺς ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς. τῷ δὲ Γυλίππῳ καὶ τοῖς Συρακουσίοις παρῆν μὲν αἰσθάνεσθαι, ὁρῶσι καὶ αὐτὴν τὴν παρασκευὴν, ὅτι ναυμαχή-

σουσιν οἱ Ἀθηναῖοι. προηγγέλθη δὲ αὐτοῖς καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν σιδηρῶν χειρῶν. καὶ πρός τε τἆλλα ἐξηρτύσαντο ὡς ἕκαστα, καὶ πρὸς τοῦτο. τὰς γὰρ πρῴρας καὶ τῆς νεὼς ἄνω ἐπὶ πολὺ κατεβύρσωσαν, ὅπως ἂν ἀπολισθάνοι καὶ μὴ ἔχοι ἀντιλαβὴν ἡ χεὶρ ἐπιβαλλομένη. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἕτοιμα ἦν, παρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος, καὶ ἔλεξαν τοιάδε.

ξζ'. ‘ΟΤΙ μὲν καλὰ τὰ προειργασμένα, καὶ ὑπὲρ καλῶν τῶν μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται, ὦ Συρακούσιοι καὶ ξύμμαχοι, οἵ τε πολλοὶ δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναι (οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως αὐτῶν προθύμως ἀντελάβεσθε) καὶ εἴ τις μὴ ἐπὶ ὅσον δεῖ ᾔσθηται, σημανοῦμεν. Ἀθηναίους γὰρ ἐς τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς Σικελίας καταδουλώσει, ἔπειτ', εἰ κατορθώσειαν, καὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ ἀρχὴν τὴν ἤδη μεγίστην τῶν τε πρὶν Ἑλλήνων καὶ τῶν νῦν

‘ κεκτημένους, πρῶτοι ἀνθρώπων ὑποστάν-
‘ τες τῷ ναυτικῷ, ᾧπερ πάντα κατέσχον,
‘ τὰς μὲν νενικήκατε ναυμαχίας, τὴν δ'
‘ ἐκ τοῦ εἰκότος νῦν νικήσετε. ἄνδρες γὰρ
‘ ἐπειδὰν ᾧ ἀξιοῦσι προὔχειν κολουθῶσι,
‘ τόγ' ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δόξης ἀσθε-
‘ νέστερον αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐστὶν ἢ εἰ μὴ δ' ᾠή-
‘ θησαν τὸ πρῶτον. καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα
‘ τοῦ αὐχήματος σφαλλόμενοι, καὶ παρὰ
‘ ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδόασιν. ὃ νῦν Α-
‘ θηναίους εἰκὸς πεπονθέναι.

ξζ. ‘ Ἡμῶν δὲ, τό, τε ὑπάρχον πρό-
‘ τερον, ᾧπερ καὶ ἀνεπιστήμονες ἔτι ὄντες
‘ ἀπετολμήσαμεν, βεβαιότερον νῦν, καὶ
‘ τῆς δοκήσεως προσγενομένης αὐτῷ, τὸ
‘ κρατίστους εἶναι εἰ τοὺς κρατίστους ἐνικήσα-
‘ μεν, διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς. τὰ δὲ
‘ πολλὰ, πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ἡ μεγίστη
‘ ἐλπὶς μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν παρέ-
‘ χεται. τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν
‘ τῆς παρασκευῆς ἡμῶν, τῷ μὲν ἡμετέρῳ

‘ τρόπῳ ξυνήθη τέ ἐστι, καὶ οὐκ ἀνάρμοστοι
‘ πρὸς τὴν ἑκάστην αὐτῶν ἐσόμεθα· οἱ δ'
‘ ἐπειδὰν πολλοὶ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ τῶν
‘ καταστρωμάτων παρὰ τὸ καθεστηκὸς
‘ ὦσι, πολλοὶ δὲ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι, ὡς
‘ εἰπεῖν, Ακαρνᾶνές τε καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς
‘ ἀναβάντες, οἳ οὐδ' ὅπως καθεζομένους χρὴ
‘ τὸ βέλος ἀφεῖναι εὑρήσουσι, πῶς οὐ σφα-
‘ λοῦσί τε τὰς ναῦς, καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς
‘ πάντες, οὐκ ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ κινού-
‘ μενοι, ταράξονται; ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει
‘ τῶν νεῶν οὐκ ὠφελήσονται· εἴτις καὶ τό-
‘ δε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσαις ναυμαχήσει, πε-
‘ φόβηται. ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαὶ, ἀργό-
‘ τεραι μὲν ἐς τὸ δρᾷν τι ὧν βούλονται ἔσον-
‘ ται, ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀφ' ὧν
‘ ἡμῖν παρεσκεύασται. τὸ δ' ἀληθέστατον
‘ γνῶτε ἐξ ὧν ἡμεῖς οἰόμεθα σαφῶς πεπύ-
‘ σθαι. ὑπερβαλλόντων γὰρ αὐτοῖς τῶν
‘ κακῶν, καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς παρούσης
‘ ἀπορίας, ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν, οὐ πα-

' ρασκευῆς πίστει μᾶλλον γῆ τύχης ἀποκιν-
' δυνεύσει. οὕτως ὅπως δύναιται· ἵν' ἢ βιασά-
' μενοι ἐκπλεύσωσιν, ἢ κατὰ γῆν μετὰ τοῦ-
' το τὴν ἀποχώρησιν ποιῶνται, ὡς τῶν γε
' παρόντων οὐκ ἂν πράξοντες χεῖρον.

ξη'. ' Πρὸς οὖν ἀταξίαν τε τοιαύτην,
' καὶ τύχην ἀνδρῶν ἑαυτὴν παραδεδω-
' κυῖαν πολεμιωτάτων, ὀργῇ προσμίξω-
' μεν· καὶ νομίσωμεν, ἅμα μὲν νομιμώ-
' τατον εἶναι πρὸς τοὺς ἐναντίους, οἳ ἂν
' ὡς ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεσόντος δικαι-
' ώσωσιν, ἀποπλῆσαι τῆς γνώμης τὸ θυ-
' μούμενον, ἅμα δὲ ἐχθροὺς ἀμύνασθαι ἐγ-
' γενησόμενον ἡμῖν, καὶ τὸ λεγόμενόν που
' ἥδιστον εἶναι. ὡς δὲ ἐχθροὶ καὶ ἔχθιστοι,
' πάντες ἴστε, οἵγε ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἦλ-
' θον δουλωσόμενοι, ἐν ᾧ εἰ κατώρθωσαν,
' ἀνδράσι μὲν ἂν τὰ ἄλγιστα προσέθεσαν,
' παισὶ δὲ καὶ γυναιξὶ τὰ ἀπρεπέστατα,
' πόλει δὲ τῇ πάσῃ τὴν αἰχίστην ἐπίκλη-
' σιν. ἀνθ' ὧν μὴ μαλακισθῆναί τινα πρέ-

‘ πει, μηδὲ τὸ ἀκινδύνως ἀπελθεῖν αὐτοὺς,
‘ κέρδος νομίσαι. τοῦτο μὲν γὰρ, καὶ ἐὰν
‘ κρατήσωσιν, ὁμοίως δράσουσι. τὸ δὲ, πρα-
‘ ξάντων ἐκ τοῦ εἰκότος ἃ βουλόμεθα, τούς-
‘ δε τε κολασθῆναι, καὶ τῇ πάσῃ Σικε-
‘ λίᾳ, καρπουμένῃ καὶ πρὶν, ἐλευθερίαν
‘ βεβαιοτέραν παραδοῦναι, καλὸς ὁ ἀγών.
‘ καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι, οἳ ἂν
‘ ἐλάχιστα ἐκ τοῦ σφαλῆναι βλάπτοντες,
‘ πλεῖστα διὰ τὸ εὐτυχῆσαι ὠφελοῦσι.’

ξθ′. Καὶ οἱ μὲν τῶν Συρακουσίων στρα-τηγοὶ καὶ Γύλιππος, τοιαῦτα καὶ αὐτοὶ τοῖς σφετέροις στρατιώταις παρακελευσάμενοι, ἀντεπλήρουν τὰς ναῦς εὐθὺς, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο. ὁ δὲ Νικίας, ὑπὸ τῶν παρόντων ἐκπεπληγμένος, καὶ ὁρῶν οἷος ὁ κίνδυνος, καὶ ὡς ἐγγὺς ἤδη ἦν, ἐπειδὴ καὶ ὅσον οὐκ ἔμελλον ἀνάγεσθαι, καὶ νομίσας, ὅπερ πάσχουσιν ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι, πάντα τε ἔργῳ ἔτι σφίσιν ἐνδεᾶ εἶναι, καὶ λόγῳ αὐτοῖς οὔπω ἱκανὰ εἰρῆσθαι, αὖθις

τῶν τριηράρχων ἕνα ἕκαστον ἀνεκάλει, πατρόθεν τε ἐπονομάζων, καὶ αὐτοὺς ὀνόμασι καὶ φυλήν. ἀξιῶν τό, τε καθ' ἑαυτὸν, ᾧ ὑπῆρχε λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινά, καὶ τὰς πατρικὰς ἀρετὰς, ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν· πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίαιταν ἐξουσίας· ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι, οὐ πρὸς τὸ δοκεῖν τινὶ ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι εἴποιεν ἂν, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια, ἔς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς πατρῴους προφερόμενα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρούσῃ ἐκπλήξει ὠφέλιμα νομίζοντες ἐπιβοῶνται. καὶ ὁ μὲν, οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα νομίσας παρῃνῆσθαι, ἀποχωρήσας ἦγε τὸν πεζὸν πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ παρέταξεν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο, ὅπως ὅτι μεγίστη τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ὠφέλεια ἐς τὸ θαρσεῖν γίγνοιτο. ὁ δὲ Δη-

μοσθένης καὶ Μένανδρος καὶ Εὐθύδημος (οὗτοι γὰρ ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐπέβησαν) ἄραντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου, εὐθὺς ἔπλεον πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος, καὶ τὸν καταλειφθέντα διέκπλουν, βουλόμενοι βιάσασθαι εἰς τὸ ἔξω.

ό. Προεξαγαγόμενοι δὲ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶ παραπλησίαις τὸν ἀριθμὸν, καὶ πρότερον κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν ἐφύλασσον, καὶ κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα, ὅπως πανταχόθεν ἅμα προσπίπτοιεν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς ἅμα παραβοηθῇ ᾗπερ καὶ αἱ νῆες κατίσχοιεν. ἦρχον δὲ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς Συρακουσίοις, Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθαρχος, κέρας ἑκάτερος τοῦ παντὸς ἔχων, Πυθὴν δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μέσον. ἐπειδὴ δ' οἱ Ἀθηναῖοι προσέμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ ῥύμῃ ἐπιπλέοντες ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ, καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλήσεις. μετὰ δὲ τοῦτο, πανταχ-

χόθεν σφίσι τῶν Συρακȣσίων καὶ ξυμμάχων ἐπιφερομένων, ȣ̓ πρὸς τῷ ζεύγματι ἔτι μόνον ἡ ναυμαχία, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα ἐγίγνετο· καὶ ἦν καρτερὰ, καὶ οἵα ȣ̓χ ἑτέρα τῶν πρότερον. πολλὴ μὲν γὰρ ἑκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐς τὸ ἐπιπλεῖν ὁπότε κελευσθείη ἐγίγνετο, πολλὴ δὲ ἡ ἀντιτέχνησις τῶν κυβερνητῶν καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἀλλήλȣς. οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον, ὅτε προσπέσοι ναῦς νηῒ, μὴ λείπεσθαι τὰ ἀπὸ τȣ͂ καταστρώματος τῆς ἄλλης τέχνης. πᾶς τέ τις, ἐν ᾧ προσετέτακτο, αὐτὸς ἕκαστος ἠπείγετο πρῶτος φαίνεσθαι. ξυμπεσȣσῶν δὲ ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν (πλεῖσται γὰρ δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυμάχησαν. βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφότεραι διακόσιαι γενέσθαι) αἱ μὲν ἐμβολαὶ, διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρȣ́σεις καὶ διέκπλȣς, ὀλίγαι ἐγίγνοντο, αἱ δὲ προσβολαὶ, ὡς τύχοι ναῦς νηῒ προσπεσȣ͂σα, ἢ διὰ τὸ φεύγειν, ἢ ἄλλῃ ἐπιπλέȣσα,

πυκνότεραι ἦσαν. καὶ ὅσον μὲν χρόνον προσφέροιτο ναῦς, οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοῖς ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόνως ἐπ' αὐτὴν ἐχρῶντο· ἐπειδὴ δὲ προσμίξειαν, οἱ ἐπιβάται εἰς χεῖρας ἰόντες ἐπειρῶντο ταῖς ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. ξυνετύγχανέ τε πολλαχοῦ, διὰ τὴν στενοχωρίαν, τὰ μὲν, ἄλλοις ἐμβεβληκέναι, τὰ δὲ, αὐτοὺς ἐμβεβλῆσθαι, δύο τε περὶ μίαν καὶ ἔστιν ᾗ καὶ πλείους ναῦς κατ' ἀνάγκην ξυνηρτῆσθαι· καὶ τοῖς κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακὴν, τῶν δ' ἐπιβουλὴν, μὴ καθ' ἓν ἕκαστον, κατὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν περιεστάναι. καὶ τὸν κτύπον μέγαν ἀπὸ πολλῶν [τῶν] νεῶν ξυμπιπτουσῶν, ἔκπληξίν τε ἅμα καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς ὧν οἱ κελευσταὶ φθέγγοιντο παρέχειν. πολλὴ γὰρ δὴ παρακέλευσις καὶ βοὴ ἀφ' ἑκατέρων τοῖς κελευσταῖς, κατὰ τὴν τέχνην, καὶ πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν, ἐγίγνετο· τοῖς μὲν Ἀθηναίοις βιάζεσθαί τε τὸν ἐκ-

πλεῖν ἐπιβοῶντες, καὶ περὶ τῆς ἐς τὴν πατρίδα σωτηρίας νῦν, εἴποτε καὶ αὖθις, προθύμως ἀντιλαβέσθαι· τοῖς δὲ Συρακουσίοις καὶ ξυμμάχοις, καλὸν εἶναι κωλῦσαί τε αὐτοὺς διαφυγεῖν, καὶ τὴν οἰκείαν ἑκάστους πατρίδα νικήσαντας ἐπαυξῆσαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι ἑκατέρων, εἴτινά που ὁρῷεν μὴ κατ' ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνακαλοῦντες ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον, ἠρώτων, οἱ μὲν Αθηναῖοι, εἰ τὴν πολεμιωτάτην γῆν, οἰκειοτέραν ἤδη τῆς οὐ δι' ὀλίγου κεκτημένης θαλάσσης ἡγούμενοι, ἀποχωροῦσιν· οἱ δὲ Συρακούσιοι, εἰ οὓς σαφῶς ἴσασι προθυμουμένους Αθηναίους παντὶ τρόπῳ διαφυγεῖν, τούτους αὐτοὶ φεύγοντας φεύγουσιν.

οα'. Ὁ, τε ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμφοτέρων, ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας, πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονεικῶν μὲν ὁ αὐτόθεν περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ, δεδιότες δὲ οἱ ἐπελ-

θόντες, μὴ τῶν παρόντων ἔτι χείρω πρά-
ξωσι. πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς, ὅ,τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ ἐοικὼς, καὶ διὰ τὸ, ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς ἠναγκάζοντο ἔχειν. δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας, καὶ οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοπούντων, εἰ μέν τινες ἴδοιέν πη τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, ἀνεθάρσησάν τε ἂν, καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν, μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας, ἐτρέποντο· οἱ δ', ἐπὶ τὸ ἡσσώμενον βλέψαντες, ὀλοφυρμῷ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο, καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο. ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης, καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες, ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆγον. ἀεὶ γὰρ παρ' ὀλίγον ἢ διέφευγον, ἢ ἀπώλλυντο,

ῆν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, ὀλοφυρμὸς, βοὴ, νικῶντες, κρατούμενοι· ἄλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπασχον· πρίν γε δὴ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπιπολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας, ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς, πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι, κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν. τότε δὴ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς, ἄλλος ἄλλῃ ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν, κατενεχθέντες ἐξέπεσον ἐς τὸ στρατόπεδον. ὁ δὲ πεζὸς, οὐκέτι διαφόρως, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς, οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ πάντες δυσανασχετοῦντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς παρεβοήθουν, οἱ δὲ, πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους, ἐς φυλακήν· ἄλλοι δὲ οἱ πλεῖστοι ἤδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπη σωθήσονται διεσκό-

των· ἦν τε ἐν τῷ παραυτίκα ὐδὲ μιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσων ἔκπληξις. παραπλήσιά τε ἐπεπόνθεσαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ. διαφθαρεισῶν γὰρ τῶν νεῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, προσαπώλλυντο αὐταῖς καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες· καὶ τότε τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθήσεσθαι, ἢν μή τι παράλογον γίγνηται.

οϚʹ. Γενομένης δ' ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας, καὶ πολλῶν νεῶν ἀμφοτέροις καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων, οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπικρατήσαντες, τά τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο· καὶ ἀποπλεύσαντες πρὸς τὴν πόλιν, τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὑπὸ μεγέθους τῶν παρόντων κακῶν, νεκρῶν μὲν πέρι ἢ ναυαγίων οὐδὲ ἐπενόουν αἰτῆσαι ἀναίρεσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐβουλεύοντο εὐθὺς ἀναχωρεῖν. Δημοσθένης δὲ Νικίᾳ προσελθὼν, γνώμην ἐποιεῖτο, πληρώσαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν,

βιάσασθαι ἢν δύνωνται ἅμα ἕῳ τὸν ἔκπλουν· λέγων ὅτι πλείους ἔτι αἱ λοιπαί εἰσι νῆες χρήσιμαι σφίσιν ἢ τοῖς πολεμίοις (ἦσαν γὰρ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις περίλοιποι ὡς ἑξήκοντα, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐλάσσους ἢ πεντήκοντα) καὶ ξυγχωροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ, καὶ βουλομένων πληροῦν αὐτὰς, οἱ ναῦται οὐκ ἤθελον ἐσβαίνειν, διὰ τὸ καταπεπλῆχθαι τῇ ἥσσῃ, καὶ μὴ ἂν ἔτι οἴεσθαι κρατῆσαι. καὶ οἱ μὲν ὡς κατὰ γῆν ἀναχωρήσοντες ἤδη ξύμπαντες τὴν γνώμην εἶχον.

ογ'. Ἑρμοκράτης δὲ ὁ Συρακούσιος, ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν, καὶ νομίσας δεινὸν εἶναι εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ἀποχωρήσασα, καὶ καθεζομένη ποι τῆς Σικελίας, βουλήσεται αὖθις σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἐσηγεῖται ἐλθὼν τοῖς ἐν τέλει οὖσιν ὡς οὐ χρεὼν ἀποχωρῆσαι τῆς νυκτὸς αὐτοὺς περιϊδεῖν, (λέγων ταῦτα ἃ καὶ αὐτῷ ἐδόκει) ἀλλὰ ἐξελθόντας ἤδη πάν-

τας Συρακουσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τάς τε ὁδοὺς ἀποικοδομῆσαι, καὶ τὰ στενόπορα τῶν χωρίων προφθάσαντας φυλάσσειν. οἱ δὲ, ξυνεγίγνωσκον μὲν καὶ αὐτοὶ οὐχ ἧσσον ταῦτα ἐκείνου, καὶ ἐδόκει ποιητέα εἶναι. τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης ἀναπεπαυμένους, καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης (ἔτυχε γὰρ αὐτοῖς Ἡράκλεια ταύτην τὴν ἡμέραν θυσία οὖσα) οὐ δοκεῖν ἂν ῥᾳδίως ἐθελῆσαι ὑπακοῦσαι. ὑπὸ γὰρ τοῦ περιχαροῦς τῆς νίκης, πρὸς πόσιν τετράφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ πάντα μᾶλλον ἐλπίζειν ἂν σφῶν πείθεσθαι αὐτοὺς, ἢ ὅπλα λαβόντας ἐν τῷ παρόντι ἐξελθεῖν. ὡς δὲ τοῖς ἄρχουσι ταῦτα λογιζομένοις ἐφαίνετο ἄπορα, καὶ οὐκ ἔπειθεν αὐτοὺς ὁ Ἑρμοκράτης, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τάδε μηχανᾶται· δεδιὼς μὴ οἱ Ἀθηναῖοι καθ' ἡσυχίαν προφθάσωσιν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ χαλεπώτατα τῶν χωρίων, πέμπει τῶν ἑταίρων τινὰς τῶν ἑαυτοῦ μετὰ ἱππέ-

ων πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ἡνίκα ξυνεσκόταζεν· οἳ προσπελάσαντες ἐξ ὅσου τις ἔμελλεν ἀκούσεσθαι, καὶ ἀνακαλεσάμενοι τινάς, ὡς ὄντες τῶν Ἀθηναίων ἐπιτήδειοι (ἦσαν γάρ τινες τῷ Νικίᾳ διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν) ἐκέλευον φράζειν Νικίᾳ μὴ ἀπάγειν τῆς νυκτὸς τὸ στράτευμα, ὡς Συρακουσίων τὰς ὁδοὺς φυλασσόντων, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τῆς ἡμέρας παρασκευασάμενον ἀποχωρεῖν. καὶ οἱ μέν, εἰπόντες ἀπῆλθον· καὶ οἱ ἀκούσαντες διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων.

οδ'. Οἱ δὲ πρὸς τὸ ἄγγελμα ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ ἀπάτην εἶναι. καὶ ἐπειδὴ καὶ ὣς οὐκ εὐθὺς ὥρμησαν, ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν περιμεῖναι, ὅπως ξυσκευάσαιντο ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν οἱ στρατιῶται ὅτι χρησιμώτατα· καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα καταλιπεῖν, ἀναλαβόντας δὲ αὐτὰ ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς δίαιταν ὑπῆρχεν ἐπιτήδεια, ἀφορμᾶσθαι. Συρακου-

σιοι δὲ καὶ Γύλιππος τῷ μὲν πεζῷ προεξελθόντες, τάς τε ὁδοὺς τὰς κατὰ τὴν χώραν, ᾗ εἰκὸς ἦν τοὺς Ἀθηναίους ἰέναι, ἀπεφράγνυσαν, καὶ τῶν ῥείθρων καὶ τῶν ποταμῶν τὰς διαβάσεις ἐφύλασσον· καὶ ἐς ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύματος, ὡς κωλύσοντες, ᾗ ἐδόκει ἐτάσσοντο· ταῖς δὲ ναυσὶ προσπλεύσαντες, τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφεῖλκον. ἐνέπρησαν δέ τινας ὀλίγας, ὥσπερ διενοήθησαν αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, τὰς δ' ἄλλας καθ' ἡσυχίαν, οὐδενὸς κωλύοντος, ὡς ἑκάστην ποι ἐκπεπλωκυῖαν ἀναδησάμενοι ἐκόμιζον ἐς τὴν πόλιν.

οε'. Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐδόκει τῷ Νικίᾳ καὶ τῷ Δημοσθένει ἱκανῶς παρασκευάσασθαι, καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ στρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγίγνετο. δεινὸν οὖν ἦν οὐ καθ' ἓν μόνον τῶν πραγμάτων, ὅτι τάς τε ναῦς ἀπολωλεκότες πάσας ἀπεχώρουν, καὶ ἀντὶ μεγάλης ἐλπίδος καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες·

ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε τῇ τε ὄψει ἑκάστῳ ἀλγεινὰ καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθέσθαι: τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὁπότε τὶς ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο. καὶ οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματίαι τε καὶ ἀσθενεῖς, πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν, καὶ τῶν ἀπολωλότων ἀθλιώτεροι. πρὸς γὰρ ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν τραπόμενοι, ἐς ἀπορίαν καθίστασαν, ἄγειν τε σφᾶς ἀξιοῦντες, καὶ ἕνα ἕκαστον ἐπιβοώμενοι, εἴ τινά που τὶς ἴδοι ἢ ἑταίρων, ἢ οἰκείων. τῶν τε ξυσκήνων ἤδη ἀπιόντων ἐκκρεμαννύμενοι, καὶ ἐπακολουθοῦντες ὅσον δύναιντο. εἴ τῳ δὲ προλείποι ἡ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπιθειασμῶν καὶ οἰμωγῆς ἀπολειπόμενοι, ὥστε δάκρυσι πᾶν τὸ στράτευμα πλησθὲν καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ, μὴ ῥᾳδίως ἀφορμᾶσθαι, καίπερ ἐκ πολεμίας τε, καὶ μείζω ἢ κατὰ δά-

κρυά, τὰ μὲν πεπονθότας ἤδη, τὰ δὲ περὶ τῶν ἐν ἀφανεῖ δεδιότας μή τι πάθωσι. κατήφειά τέ τις ἅμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ πόλει ἐκπεπολιορκημένῃ ἐῴκεσαν ὑποφευγούσῃ, καὶ ταύτῃ οὐ σμικρᾷ. μυριάδες γὰρ τοῦ ξύμπαντος ὄχλου οὐκ ἐλάσσους τεσσάρων ἅμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἵ τε ἄλλοι πάντες ἔφερον ὅ,τι τὶς ἐδύνατο, κατὰ τὸ χρήσιμον, καὶ οἱ ὁπλῖται καὶ οἱ ἱππεῖς, παρὰ τὸ εἰωθὸς, αὐτοί τε [καὶ] τὰ σφέτερα αὐτῶν σιτία, ὑπὸ τοῖς ὅπλοις, οἱ μὲν, ἀπορίᾳ ἀκολούθων, οἱ δὲ, ἀπιστίᾳ. ἀπηυτομολήκεσαν γὰρ πάλαι τε, καὶ οἱ πλεῖστοι παραχρῆμα. ἔφερον δὲ οὐδὲ ταῦτα ἱκανά. σῖτος γὰρ οὐκέτι ἐν τῷ στρατοπέδῳ. καὶ μὴν ἡ ἄλλη αἰκία, καὶ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, ἔχουσά τινα ὅμως τὸ μετὰ πολλῶν κούφισιν, οὐδ' ὣς ῥᾳδία ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο· ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἵας λαμπρότητος καὶ αὐχήμα-

τος τῦ πρώτυ ἐς οἵαν τελευτὴν καὶ ταπεινότητα ἀφῖκτο. μέγιςον γὰρ δὴ τὸ διάφορον τῦτο τῷ Ἑλληνικῷ ςρατεύματι ἐγένετο, οἷς ἀντὶ μὲν τῦ ἄλλυς δυλωσομένυς ἥκειν, αὐτὺς τῦτο μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπιέναι. ἀντὶ δ' εὐχῆς τε καὶ παιάνων, μεθ' ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπιφημίσμασιν ἀφορμᾶσθαι· πεζὺς δὲ ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένυς, καὶ ὁπλιτικῷ προσέχοντας μᾶλλον ἢ ναυτικῷ. ὅμως δὲ ὑπὸ μεγέθυς τοῦ ἐπικρεμαμένυ ἔτι κινδύνυ πάντα ταῦτα αὐτοῖς οἰςὰ ἐφαίνετο.

ος´. Ὁρῶν δὲ ὁ Νικίας τὸ ςράτευμα ἀθυμῦν, καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὂν, ἐπιπαριὼν, ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐθάρσυνέ τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῇ τε χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἑκάςοις καθ' οὓς γίγνοιτο, ὑπὸ προθυμίας, καὶ βυλόμενος ὡς ἐπιπλεῖςον γεγωνίσκων ὠφελεῖν.

οζ'. 'ΕΤΙ καὶ ἐκ τῶν παρόντων, ὦ
' Ἀθηναῖοι καὶ ξύμμαχοι, ἐλπίδα χρὴ ἔ-
' χειν. ἤδη τινὲς καὶ ἐκ δεινοτέρων ἢ τοιῶνδε
' ἐσώθησαν. μηδὲ καταμέμφεσθαι ὑμᾶς
' ἄγαν αὐτοὺς μήτε ταῖς ξυμφοραῖς, μήτε
' ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν νῦν κακοπαθείαις.
' κἀγώ τοι οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε ῥώμῃ προφέ-
' ρων, (ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς
' νόσου) οὔτ' εὐτυχίᾳ δοκῶν που ὕστερός του
' εἶναι κατὰ τὸν ἴδιον βίον, καὶ ἐς τὰ ἄλλα,
' νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φαυλο-
' τάτοις αἰωροῦμαι· καίτοι πολλὰ μὲν ἐς
' θεοὺς νόμιμα δεδιήτημαι, πολλὰ δὲ ἐς
' ἀνθρώπους δίκαια καὶ ἀνεπίφθονα. ἀνθ'
' ὧν ἡ μὲν ἐλπὶς ὅμως θαρσεῖα τοῦ μέλ-
' λοντος, αἱ δὲ ξυμφοραὶ οὐ κατ' ἀξίαν
' δὴ φοβοῦσι· τάχα δ' ἂν καὶ λωφήσειαν.
' ἱκανὰ γὰρ τοῖς τε πολεμίοις εὐτύχη-
' ται, καὶ εἴ τῳ θεῶν ἐπίφθονοι ἐστρα-
' τεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη τετιμωρή-
' μεθα. ἦλθον γάρ που καὶ ἄλλοι τινὲς

‘ ἤδη ἐφ' ἑτέρȣς, καὶ ἀνθρώπεια δράσαν-
‘ τες, ἀνεκτὰ ἔπαθον. καὶ ἡμᾶς εἰκὸς
‘ νῦν τά τε ἀπὸ τȣ͂ θεȣ͂ ἐλπίζειν ἠπιώ-
‘ τερα ἕξειν. (οἴκτȣ γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀξι-
‘ ώτεροι ἤδη ἐσμὲν ἢ φθόνȣ) καὶ ὁρῶντες
‘ ὑμᾶς αὐτȣ̀ς, οἷοι ὁπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι
‘ ξυντεταγμένοι χωρεῖτε, μὴ καταπε-
‘ πλῆχθε ἄγαν· λογίζεσθε δὲ ὅτι αὐτοί
‘ τε πόλις εὐθὺς ἐϛὲ, ὅποι ἂν καθέζοισθε,
‘ καὶ ἄλλη ȣ̓δεμία ὑμᾶς τῶν ἐν Σικελίᾳ
‘ ȣ̓́τ' ἂν ἐπιόντας δέξαιτο ῥᾳδίως, ȣ̓δ' ἂν
‘ ἱδρυθέντας πȣ ἐξαναϛήσειε. τὴν δὲ πο-
‘ ρείαν ὥϛ' ἀσφαλῆ καὶ εὔτακτον εἶναι,
‘ αὐτοὶ φυλάξατε, μὴ ἄλλο τι ἡγησά-
‘ μενος ἕκαϛος, ἢ, ἐν ᾧ ἀναγκασθῇ χωρίῳ
‘ μάχεσθαι, τȣ͂το δὲ πατρίδα καὶ τεῖ-
‘ χος κρατήσας ἕξειν. σπȣδὴ δὲ ὁμοίως
‘ καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἔϛαι τῆς ὁδȣ͂. τὰ
‘ γὰρ ἐπιτήδεια, βραχέα ἔχομεν· καὶ ἢν
‘ ἀντιλαβώμεθα τȣ͂ φιλίȣ χωρίȣ τῶν
‘ Σικελῶν, (ȣ̔͂τοι γὰρ ἡμῖν διὰ τὸ Συρα-

‘ κυσίων δέος ἔτι βέβαιοί εἰσι) ἤδη νομί-
‘ ζετε ἐν τῷ ἐχυρῷ εἶναι. προπέμπετε
‘ δ' ὡς αὐτοὺς, καὶ ἀπαντᾷν, εἰρημένον,
‘ καὶ σιτία ἄλλα κομίζειν. τὸ δὲ ξύμ-
‘ παν, γνῶτε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, ἀναγ-
‘ καῖόν τε ὂν ὑμῖν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γίγνε-
‘ σθαι, ὡς μὴ ὄντος χωρίου ἐγγὺς ὅποι
‘ ἂν μαλακισθέντες σωθείητε, καὶ ἢν νῦν
‘ διαφύγητε τοὺς πολεμίους, οἵ τε ἄλλοι
‘ τευξόμενοι ὧν ἐπιθυμεῖτέ που ἐπιδεῖν,
‘ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν μεγάλην δύναμιν
‘ τῆς πόλεως, καίπερ πεπτωκυῖαν, ἐπα-
‘ νορθώσοντες. ἄνδρες γὰρ πόλις, καὶ οὐ
‘ τείχη, οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί.’

οη΄. Ὁ μὲν Νικίας, τοιάδε παρακελευό-
μενος ἅμα ἐπήει τὸ στράτευμα, κὴ εἴπη
ὁρῴη διεσπασμένον κὴ μὴ ἐν τάξει χωροῦν,
ξυνάγων καὶ καθιστάς· καὶ ὁ Δημοσθένης,
οὐδὲν ἧσσον τοῖς καθ' ἑαυτὸν τοιαῦτά τε
κὴ παραπλήσια λέγων. τὸ δὲ ἐχώρει ἐν
πλαισίῳ τεταγμένον τοῦ Νικίου, ἐφεπόμε-

νον δὲ, τὸ Δημοσθένους· τοὺς δὲ σκευοφόρους καὶ τὸν πλεῖστον ὄχλον ἐντὸς εἶχον οἱ ὁπλῖται. καὶ ἐπειδή τε ἐγένοντο ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Ανάπου ποταμοῦ, εὗρον ἐπ' αὐτῷ παρατεταγμένους τῶν Συρακουσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ τρεψάμενοι αὐτοὺς καὶ κρατήσαντες τοῦ πόρου, ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν. οἱ δὲ Συρακούσιοι, παριππεύοντές τε προσέκειντο, καὶ ἐσακοντίζοντες οἱ ψιλοί. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ προελθόντες σταδίους ὡς τεσσαράκοντα, ηὐλίσαντο πρὸς λόφῳ τινὶ οἱ Αθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρωῒ ἐπορεύοντο, καὶ προῆλθον ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ κατέβησαν ἐς χωρίον ἄπεδόν τι, καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο, βουλόμενοι ἔκ τε τῶν οἰκιῶν λαβεῖν τι ἐδώδιμον (ᾠκεῖτο γὰρ ὁ χῶρος) καὶ ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν φέρεσθαι αὐτόθεν. ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια ᾗ ἔμελλον ἰέναι, οὐκ ἄφθονον ἦν. οἱ δὲ Συρακούσιοι ἐν τούτῳ προελθόντες, τὴν δίοδον τὴν ἐν τῷ πρόσθεν ἀπετείχιζον. ἦν δὲ λόφος

καρτερὸς, κὶ ἑκατέρωθεν αὐτȣ͂ χαράδρα κρημνώδης· ἐκαλεῖτο δὲ Ακραῖον λέπας. τῇ δ' ὑςεραίᾳ οἱ Αθηναῖοι προήεσαν, κὶ οἱ τῶν Συρακȣσίων κὶ ξυμμάχων αὐτȣ̀ς ἱππεῖς κὶ ἀκοντιςαὶ ὄντες πολλοὶ ἑκάτεροι ἐκώλυον, κὶ ἐσηκόντιζόν τε κὶ παρίππευον. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἐμάχοντο οἱ Αθηναῖοι, ἔπειτα ἀνεχώρησαν πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ ςρατόπεδον, κὶ τὰ ἐπιτήδεια ȣ̓κέτι ὁμοίως εἶχον. ȣ̓ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν οἷόν τ' ἦν ἀπὸ τῶν ἱππέων.

οθ'. Πρωῒ δὲ ἄραντες, ἐπορεύοντο αὖθις, κὶ ἐβιάσαντο πρὸς τὸν λόφον ἐλθεῖν τὸν ἀποτετειχισμένον. καὶ εὗρον πρὸ ἑαυτῶν ὑπὲρ τȣ͂ ἀποτειχίσματος τὴν πεζὴν ςρατιὰν παρατεταγμένην ȣ̓κ ἐπ' ὀλίγων ἀσπίδων. ςενὸν γὰρ ἦν τὸ χωρίον. κὶ προσβαλόντες οἱ Αθηναῖοι ἐτειχομάχȣν, καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τȣ͂ λόφȣ ἐπάντȣς ὄντος, (διϊκνȣ͂ντο γὰρ ῥᾷον οἱ ἄνωθεν) κὶ ȣ̓ δυνάμενοι βιάσασθαι, ἀνεχώ-

ρουν πάλιν, καὶ ἀνεπαύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ βρονταί τινες ἅμα γενόμεναι, καὶ ὕδωρ, οἷα τοῦ ἔτους πρὸς μετόπωρον ἤδη ὄντος φιλεῖ γίγνεσθαι. ἀφ' ὧν οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔτι ἠθύμουν, καὶ ἐνόμιζον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ὀλέθρῳ καὶ ταῦτα πάντα γίγνεσθαι. ἀναπαυομένων δὲ αὐτῶν, ὁ Γύλιππος καὶ οἱ Συρακούσιοι πέμπουσι μέρος τι τῆς στρατιᾶς, ἀποτειχιοῦντας ἐκ τοῦ ὄπισθεν αὐτοὺς ᾗ προεληλύθεσαν. ἀντιπέμψαντες δὲ κἀκεῖνοι σφῶν αὐτῶν τινὰς, διεκώλυσαν. καὶ μετὰ ταῦτα πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδίον μᾶλλον οἱ Ἀθηναῖοι, ηὐλίσαντο· τῇ δ' ὑστεραίᾳ προὐχώρουν. καὶ οἱ Συρακούσιοι προσέβαλλόν τε πανταχῇ αὐτοῖς κύκλῳ, καὶ πολλοὺς κατετραυμάτιζον. καὶ εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν. εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες, εἴπως κατὰ βραχὺ τρεψάμενοι, πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν. καὶ ἐπιπολὺ μὲν

πα΄. Εν τούτῳ δ᾽ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς ἥ τε ἡμέρα ἐγένετο, καὶ ἔγνωσαν τοὺς Αθηναίους ἀπεληλυθότας, ἐν αἰτίᾳ τε οἱ πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον, ἑκόντα ἀφεῖναι τοὺς Αθηναίους· καὶ κατὰ τάχος διώκοντες, ᾗ οὐ χαλεπῶς ᾐσθάνοντο κεχωρηκότας, καταλαμβάνουσι περὶ ἀρίστου ὥραν. καὶ ὡς προσέμιξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημοσθένους, ὑστέροις τε οὖσι, καὶ σχολαίτερον καὶ ἀτακτότερον χωροῦσιν, ὡς τῆς νυκτὸς τότε ξυνεταράχθησαν, εὐθὺς προσπεσόντες ἐμάχοντο. καὶ οἱ ἱππεῖς τῶν Συρακουσίων ἐκυκλοῦντό τε ῥᾷον αὐτοὺς, δίχα δὴ ὄντας, καὶ ξυνῆγον ἐς ταυτό. τὸ δὲ Νικίου στράτευμα ἀπεῖχεν ἐν τῷ πρόσθεν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους. θᾶσσόν τε γὰρ ὁ Νικίας ἦγε, νομίζων οὐ τὸ ὑπομένειν ἐν τῷ τοιούτῳ ἑκόντας εἶναι, καὶ μάχεσθαι, σωτηρίαν, ἀλλὰ τὸ ὡς τάχιστα ὑποχωρεῖν, τοσαῦτα μαχομένους ὅσα ἀναγκάζονται. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐτύγχανέ τε τὰ πλείω ἐν

πόνῳ τε ξυνεχεστέρῳ ὢν, διὰ τὸ ὑστέρῳ ἀναχωροῦντι αὐτῷ ἐπικεῖσθαι τοὺς πολεμίους. καὶ τότε γνοὺς τοὺς Συρακουσίους διώκοντας, οὐ προὐχώρει μᾶλλον ἢ ἐς μάχην ξυνετάσσετο, ἕως ἐνδιατρίβων κυκλοῦταί τε ὑπ' αὐτῶν, καὶ πολλῷ θορύβῳ αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Ἀθηναῖοι ἦσαν. ἀνειληθέντες γὰρ ἔς τι χωρίον, ᾧ κύκλῳ μὲν τειχίον περιῆν, (ὁδὸς δὲ ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν,) ἐλαίας δέ οὐκ ὀλίγας εἶχεν, ἐβάλλοντό τε περισταδόν. τοιαύταις δὲ προσβολαῖς, καὶ οὐ ξυσταδὸν μάχαις, οἱ Συρακούσιοι εἰκότως ἐχρῶντο. τὸ γὰρ ἀποκινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους ἀπονενοημένους, οὐ πρὸς ἐκείνων μᾶλλον ἦν ἔτι ἢ πρὸς τῶν Ἀθηναίων. καὶ ἅμα φειδώ τε τὶς ἐγένετο ἐπ' εὐπραγίᾳ ἤδη σαφεῖ μὴ προαναλωθῆναί τῳ, καὶ ἐνόμιζον καὶ ὡς ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ καταδαμασάμενοι λήψεσθαι αὐτούς.

πϐ΄. Ἐπειδὴ γοῦν δι' ἡμέρας βάλλοντες πανταχόθεν, τοὺς Ἀθηναίους καὶ ξυμμά-

χους ἑώρων ἤδη τεταλαιπωρημένους τοῖς τε τραύμασι καὶ τῇ ἄλλῃ κακώσει, κήρυγμα ποιοῦνται Γύλιππος καὶ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, πρῶτον μὲν τῶν νησιωτῶν εἴτις βούλεται ἐπ' ἐλευθερίᾳ ὡς σφᾶς ἀπιέναι. καὶ ἀπεχώρησαν τινὲς πόλεις οὐ πολλαί. ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μετὰ Δημοσθένους ὁμολογία γίγνεται, ὥστε ὅπλα τε παραδοῦναι, καὶ μὴ ἀποθανεῖν μηδένα, μήτε βιαίως, μήτε δεσμοῖς, μήτε τῆς ἀναγκαιοτάτης ἐνδείᾳ διαίτης. καὶ παρέδοσαν οἱ πάντες σφᾶς αὐτοὺς ἑξακισχίλιοι, καὶ τὸ ἀργύριον ὃ εἶχον ἅπαν κατέθεσαν, ἐσβαλόντες ἐς ἀσπίδας ὑπτίας, καὶ ἐνέπλησαν ἀσπίδας τέσσαρας. καὶ τούτους μὲν εὐθὺς ἀπεκόμισαν ἐς τὴν πόλιν· Νικίας δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀφικνοῦνται αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ερινεὸν, καὶ διαβὰς πρὸς μετέωρόν τι ἐκάθισε τὴν στρατιάν.

πγ'. Οἱ δὲ Συρακούσιοι τῇ ὑστεραίᾳ κα-

ταλαβόντες αὐτὸν, ἔλεγον ὅτι οἱ μετὰ Δημοσθένους παραδεδώκοιεν σφᾶς αὐτοὺς, κελεύοντες κἀκεῖνον τὸ αὐτὸ δρᾷν. ὁ δ᾽ ἀπιστῶν σπένδεται ἱππέα πέμψαι σκεψόμενον. ὡς δ᾽ οἰχόμενος ἀπήγγειλε πάλιν παραδεδωκότας, ἐπικηρυκεύεται Γυλίππῳ καὶ Συρακουσίοις εἶναι ἕτοιμος ὑπὲρ Αθηναίων ξυμβῆναι, ὅσα ἀνάλωσαν χρήματα Συρακούσιοι ἐς τὸν πόλεμον, ταῦτα ἀποδοῦναι, ὥστε τὴν μετ᾽ αὐτοῦ στρατιὰν ἀφεῖναι αὐτούς. μέχρις οὗ δ᾽ ἂν τὰ χρήματα ἀποδοθῇ, ἄνδρας δώσειν Αθηναίων ὁμήρους, ἕνα κατὰ τάλαντον. οἱ δὲ Συρακούσιοι καὶ Γύλιππος οὐ προσεδέχοντο τοὺς λόγους, ἀλλὰ προσπεσόντες, καὶ περιστάντες πανταχόθεν, ἔβαλλον καὶ τούτους μέχρι ὀψέ. εἶχον δὲ καὶ οὗτοι πονήρως σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἀπορίᾳ. ὅμως δὲ τῆς νυκτὸς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον ἔμελλον πορεύσεσθαι. καὶ ἀναλαμβάνουσί τε τὰ ὅπλα, καὶ οἱ Συρακούσιοι αἰσθάνον-

ται, καὶ ἐπαιώνισαν. γνόντες δὲ οἱ Αθηναῖοι ὅτι ἐ λανθάνεσι, κατέθεντο πάλιν, πλὴν τριακοσίων μάλιστα ἀνδρῶν. ἔτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι, ἐχώρεν τῆς νυκτὸς ἧ ἐδύναντο.

πδ'. Νικίας δὲ, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, ἦγε τὴν στρατιάν· οἱ δὲ Συρακέσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προσέκειντο τὸν αὐτὸν τρόπον πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες. καὶ οἱ Αθηναῖοι ἠπείγοντο πρὸς τὸν Ασίναρον ποταμὸν, ἅμα μὲν βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἱππέων τε πολλῶν καὶ τε ἄλλε ὄχλε, οἰόμενοι ῥᾷόν τι σφίσιν ἔσεσθαι ἢν διαβῶσι τὸν ποταμόν· ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας, καὶ τε πιεῖν ἐπιθυμίᾳ. ὡς δὲ γίγνονται ἐπ' αὐτῷ, ἐσπίπτεσιν ἐδενὶ κόσμῳ ἔτι, ἀλλὰ πᾶς τε τὶς διαβῆναι πρῶτος βελόμενος. καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν ἐποίεν. ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν, ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις,

καὶ κατεπάτουν, περί τε τοῖς δορατίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὐθὺς διεφθείροντο, οἱ δὲ, ἐμπαλασσόμενοι κατέῤῥεον. ἐς τὰ ἐπὶ θάτερά τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ Συρακούσιοι (ἦν δὲ κρημνῶδες) ἔβαλλον ἄνωθεν τοὺς Ἀθηναίους, πίνοντάς τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους, καὶ ἐν κοίλῳ ὄντι τῷ ποταμῷ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους. οἵ τε Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο· ἀλλ' οὐδὲν ἧσσον ἐπίνετό τε ὁμοῦ τῷ πηλῷ ἡματωμένον, καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς.

πέ. Τέλος δὲ, νεκρῶν τε πολλῶν ἐπ' ἀλλήλοις ἤδη κειμένων ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ διεφθαρμένου τοῦ στρατεύματος, τοῦ μὲν, κατὰ τὸν ποταμὸν, τοῦ δὲ, καὶ εἴ τι διαφύγοι, ὑπὸ τῶν ἱππέων, ὁ Νικίας Γυλίππῳ ἑαυτὸν παραδίδωσι, πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ ἢ τοῖς Συρακουσίοις. καὶ ἑαυτῷ μὲν χρῆσθαι ἐκέλευεν ἐκεῖνόν τε καὶ Λακεδαιμονίους

ὅ,τι βȣ́λονται, τȣ̀ς δὲ ἄλλȣς ςρατιώτας παύσαϑαι φονεύοντας. καὶ ὁ Γύλιππος μετὰ τȣ̃το ζωγρεῖν ἤδη ἐκέλευε, ϗ τȣ́ς τε λοιπȣ̀ς, ὅσȣς μὴ ἀπεκρύψαντο, (πολλοὶ δὲ ȣ̃τοι ἐγένοντο) ξυνεκόμισαν ζῶντας, ϗ ἐπὶ τȣ̀ς τριακοσίȣς οἳ τὴν φυλακὴν διεξῆλθον τῆς νυκτὸς, πέμψαντες τȣ̀ς διωξομένȣς, ξυνέλαβον. τὸ μὲν ȣ̃ν ἀθροιϑὲν τȣ̃ ςρατεύματος ἐς τὸ κοινὸν, ȣ̓ πολὺ ἐγένετο, τὸ δὲ διακλαπὲν, πολύ. καὶ καλεπλήϑη πᾶσα Σικελία αὐτῶν, ἅτε ȣ̓κ ἀπὸ ξυμβάσεως, ὥσπερ τῶν μετὰ Δημοϑένȣς, ληφθέντων. μέρος δέ τι ȣ̓κ ὀλίγον ϗ ἀπέθανε. πλεῖςος γὰρ δὴ φόνος ȣ̃τος ϗ ȣ̓δενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ Σικελικῷ πολέμῳ τȣ́τῳ ἐγένετο. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προσβολαῖς ταῖς κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γενομέναις ȣ̓κ ὀλίγοι ἐτεθνήκεσαν. πολλοὶ δὲ ὅμως ϗ διέφυγον, οἱ μὲν, ϗ παραυτίκα, οἱ δὲ, ϗ δȣλεύσαντες, καὶ διαδιδράσκοντες ὕςερον. τούτοις δ' ἦν ἀναχώρησις ἐς Κατάνην.

πϛʹ. Συναθροισθέντες δὲ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τῶν τε αἰχμαλώτων ὅσους ἐδύναντο πλείστους καὶ τὰ σκῦλα ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ὁπόσους ἔλαβον, κατεβίβασαν ἐς τὰς Λιθοτομίας, ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τὴν τήρησιν· Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθένην ἄκοντος Γυλίππου ἀπέσφαξαν. ὁ γὰρ Γύλιππος καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζέν οἱ εἶναι, ἐπὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἀντιστρατήγους κομίσαι Λακεδαιμονίοις. ξυνέβαινε δὲ, τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι, Δημοσθένην, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ. τὸν δὲ, διὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδειότατον. τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας τῶν Λακεδαιμονίων ὁ Νικίας προὐθυμήθη, σπονδὰς πείσας τοὺς Ἀθηναίους ποιήσασθαι, ὥστε ἀφεθῆναι. ἀνθ' ὧν οἵ τε Λακεδαιμόνιοι ἦσαν αὐτῷ προσφιλεῖς, κἀκεῖνος οὐχ ἥκιστα πιστεύσας ἑαυτὸν τῷ Γυλίππῳ παρέδωκεν. ἀλλὰ τῶν Συ-

ρακȣσίων τινὲς (ὡς ἐλέγετο) οἱ μὲν, δείσαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκεκοινολόγηντο, μὴ βασανιζόμενος διὰ τὸ τοιοῦτον ταραχὴν σφίσιν ἐν εὐπραγίᾳ ποίησῃ, ἄλλοι δὲ (καὶ ȣ̓χ ἥκιστα οἱ Κορίνθιοι) μὴ χρήμασι πείσας τινὰς (ὅτι πλȣ́σιος ἦν) ἀποδρᾷ, καὶ αὖθις σφίσι νεώτερόν τι ἀπ᾽ αὐτȣ̃ γένηται, πείσαντές τε τȣ̀ς ξυμμάχȣς ἀπέκτειναν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοιαύτῃ ἢ ὅτι εγγυτάτω τȣ́των αἰτίᾳ ἐτεθνήκει, ἥκιστα δὴ ἄξιος ὢν τῶν γε ἐπ᾽ ἐμȣ̃ Ἑλλήνων ἐς τȣ̃το δυστυχίας ἀφικέσθαι, διὰ τὴν νενομισμένην ἐς τὸ θεῖον ἐπιτήδευσιν.

πζ΄. Τȣ̀ς δ᾽ ἐν ταῖς Λιθοτομίαις οἱ Συρακȣ́σιοι χαλεπῶς τȣ̀ς πρώτȣς χρόνȣς μετεχείρισαν. ἐν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ ὄντας πολλȣ̀ς οἵ τε ἥλιοι τοπρῶτον καὶ τὸ πνῖγος ἔτι ἐλύπει, διὰ τὸ ἀστέγαστον, καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι τȣ̓ναντίον μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ, τῇ μεταβολῇ ἐς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον. πάντα τε ποιȣ́ντων αὐτῶν διὰ

ϛενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ, ϗ̀ προσέτι τῶν νεκρῶν ὁμȣ̃ ἐπ' ἀλλήλοις ξυννενημένων, οἳ ἔκ τε τῶν τραυμάτων, καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ τοιȣ̃τον ἀπέθνησκον. καὶ ὀσμαὶ ἦσαν ȣ̓κ ἀνεκτοὶ, ϗ̀ λιμῷ ἅμα ϗ̀ δίψει ἐπιέζοντο. ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἑκάϛῳ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτȣ· ἄλλα τε ὅσα εἰκὸς ἐν [τῷ] τοιȣ́τῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας κακοπαθῆσαι, ȣ̓δὲν ὅ,τι ȣ̓κ ἐπεγένετο αὐτοῖς. καὶ ἡμέρας μὲν ἑϐδομήκοντά τινας ȣ̔́τω διῃτήθησαν ἀθρόοι· ἔπειτα, πλὴν Ἀθηναίων, καὶ εἴτινες Σικελιωτῶν ἢ Ἰταλιωτῶν ξυνεϛράτευσαν, τȣ̀ς ἄλλȣς ἀπέδοντο. ἐλήφθησαν δὲ οἱ ξύμπαντες, ἀκριϐείᾳ μὲν χαλεπὸν ἐξειπεῖν, ὅμως δὲ ȣ̓κ ἐλάσσȣς ἑπτακισχιλίων. ξυνέϐη τε ἔργον τȣ̃το Ἑλληνικὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιϛον γενέσθαι. δοκεῖν δ' ἔμοιγε, καὶ ὧν ἀκοῇ Ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ τοῖς τε κρατήσασι λαμπρότατον, ϗ̀ τοῖς διαφθαρεῖσι

δυστυχέστατον. κατὰ πάντα γὰρ πάντως νικηθέντες, καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, πανωλεθρία δὴ, τὸ λεγόμενον, καὶ πεζὸς καὶ νῆες, καὶ οὐδὲν ὅ,τι οὐκ ἀπώλετο· καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ' οἴκου ἀπενόστησαν. ταῦτα μὲν τὰ περὶ τὴν Σικελίαν γενόμενα.

ΤΟΥ ΕΒΔΟΜΟΥ
ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΤΟ ΤΕΛΟΣ.

ΤΗΣ ΤΟΥ

ΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,

ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ,

Ι ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟ ΟΓΔΟΟΝ.

δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἠγγέλθη, ἐπι-
ὺ μὲν ἠπίστουν καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρα-
τῶν, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαπεφευγόσι,
αφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἂν παν-
ὶ διεφθάρθαι· ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χα-
οὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν
όρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψη-
άμενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμο-
γοις τε καὶ μάντεσι, καὶ ὁπόσοι τι τότε
τοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήψον-
ι Σικελίαν. πάντα δὲ πανταχόθεν
τοὺς ἐλύπει τε, καὶ περιειστήκει ἐπὶ
ῷ γεγενημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξις
γίστη δή. ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ
ίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὁπλιτῶν τε πολ-

λῶν καὶ ἱππέων, καὶ ἡλικίας οἵαν οὐχ ἑτέρ
ἑώρων ὑπάρχουσαν, ἐβαρύνοντο· ἅμα δὲ να
οὐχ ὁρῶντες ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἱκανὰς, ο
χρήματα ἐν τῷ κοινῷ, οὐδ' ὑπηρεσίας τα
ναυσὶν, ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι σ
θήσεσθαι. τούς τε ἀπὸ τῆς Σικελίας πολ
μίους εὐθὺς σφίσιν ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ἐ
τὸν Πειραιᾶ πλεύσεσθαι, ἄλλως τε κ
τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ τοὺς αὐτόθεν π
λεμίους, τότε δὴ καὶ διπλασίως πάντα παρε
σκευασμένους, κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ
ἐκ θαλάσσης ἐπικείσεσθαι, καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν μετ' αὐτῶν ἀποστάντας ὅμως δὲ, ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἐδόκει χρῆναι μὴ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικὸν, ὅθεν ἂν δύνωνται ξύλα ξυμπορισαμένους καὶ χρήματα, καὶ τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι, καὶ μάλιστα τὴν Εὔβοιαν, τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τὶ ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι. καὶ ἀρχήν τινα πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἑλέσθαι, οἵτινες περὶ τῶν παρόντων

ς ἂν καιρὸς ῇ προβυλεύσωσι. πάντα τε ρὸς τὸ παραχρῆμα περιδεὲς (ὅπερ φιλεῖ ῆμος ποιεῖν) ἕτοιμοι ἦσαν εὐτακτεῖν. καὶ ὡς δοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐποίυν ταῦτα, καὶ τὸ έρος ἐτελεύτα.

β'. Τῦ δ' ἐπιγιγνομένυ χειμῶνος, πρὸς ὴν ἐκ τῆς Σικελίας τῶν Ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν εὐθὺς οἱ Ἕλληνες πάντες ἐπηρμένοι ἦσαν· οἱ μὲν μηδετέρων ὄντες ξύμμαχοι, ὡς ἤν τις καὶ μὴ παρακαλῇ σφᾶς, ὐκ ἀποσατέον ἔτι τῦ πολέμυ εἴη, ἀλλ' ἐθελοντὶ ἰτέον ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίυς· νομίσαντες κἂν ἐπὶ σφᾶς ἕκασοι ἐλθεῖν αὐτὺς εἰ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ κατώρθωσαν, καὶ ἅμα ἡγούμενοι βραχὺν ἔσεσθαι τὸν λοιπὸν πόλεμον, ὗ μεταχεῖν καλὸν εἶναι· οἱ δ' αὐτῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι, ξυμπροθυμηθέντες ἐπιπλέον ἢ πρὶν ἀπαλλάξασθαι διὰ τάχυς πολλῆς ταλαιπωρίας. μάλισα δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι ἕτοιμοι ἦσαν καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν

ἀφίςαϑαι, διὰ τὸ ὀργῶντες κρίνειν τὰ πράγματα, καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς, ὡς τὸ γ' ἐπιὸν θέρος οἷοί τ' ἔσονται περιγενέϑαι. ἡ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων πόλις πᾶσι τε τέτοις ἐϑάρσει, καὶ μάλιςα ὅτι οἱ ἐκ τῆς Σικελίας αὐτοῖς ξύμμαχοι πολλῇ δυνάμει, κατ' ἀνάγκην ἤδη τῦ ναυτικῦ προσγεγενημένυ, ἅμα τῷ ἦρι, ὡς εἰκὸς, παρέσεϑαι ἔμελλον. πανταχόθεν τε εὐέλπιδες ὄντες, ἀπροφασίςως ἅπτεϑαι διενοῦντο τῦ πολέμυ· λογιζόμενοι, καλῶς τελευτήσαντος αὐτοῦ, κινδύνων τε τοιέτων ἀπηλλάχθαι ἂν τολοιπὸν οἷος καὶ ὁ ἀπὸ τῶν Αθηναίων περιέςη ἂν αὐτὸς εἰ τὸ Σικελικὸν προσέλαβον· καὶ καθελόντες ἐκείνυς, αὐτοὶ τῆς πάσης Ἑλλάδος ἤδη ἀσφαλῶς ἡγήσεσθαι.

γ'. Εὐθὺς οὖν Αγις μὲν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν τῷ χειμῶνι τέτῳ ὁρμηθεὶς ςρατῷ τινὶ ἐκ Δεκελείας, τά τε τῶν ξυμμάχων

ἠργυρολόγησεν ἐς τὸ ναυτικὸν, καὶ τραπόμενος ἐπὶ τοῦ Μηλιέως κόλπου, Οἰταίων τε, κατὰ τὴν παλαιὰν ἔχθραν, τῆς λείας τὴν πολλὴν ἀπολαβὼν, χρήματα ἐπράξατο, καὶ Ἀχαιοὺς τοὺς Φθιώτας καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ Θεσσαλῶν ὑπηκόους, μεμφομένων καὶ ἀκόντων Θεσσαλῶν, ὁμήρους τέ τινας ἠνάγκασε δοῦναι καὶ χρήματα. καὶ κατέθετο τοὺς ὁμήρους ἐς Κόρινθον, ἐς τε τὴν ξυμμαχίαν ἐπειρᾶτο προσάγειν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν πρόσταξιν ταῖς πόλεσιν ἑκατὸν νεῶν τῆς ναυπηγίας ἐποιοῦντο· καὶ ἑαυτοῖς μὲν καὶ Βοιωτοῖς πέντε καὶ εἴκοσιν ἑκατέροις ἔταξαν, Φωκεῦσι δὲ καὶ Λοκροῖς, πεντεκαίδεκα, καὶ Κορινθίοις, πεντεκαίδεκα· Ἀρκάσι δὲ καὶ Πελληνεῦσι καὶ Σικυωνίοις, δέκα· Μεγαρεῦσι δὲ καὶ Τροιζηνίοις καὶ Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἑρμιονεῦσι, δέκα. τά τε ἄλλα παρεσκευάζοντο ὡς εὐθὺς πρὸς τὸ ἔαρ ἑξόμενοι τοῦ πολέμου.

δ΄. Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, ὥσ-

περ διενοήθησαν, ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ τήν τε ναυπηγίαν, ξύλα ξυμποϱισάμενοι, καὶ Σούνιον τειχίσαντες, ὅπως αὐτοῖς ἀσφάλεια ταῖς σιταγωγοῖς ναυσὶν εἴη τοῦ περίπλου. καὶ τό, τε ἐν τῇ Λακωνικῇ τείχισμα ἐκλιπόντες, ὃ ἐνῳκοδόμησαν παραπλέοντες ἐς Σικελίαν, καὶ τὰ ἄλλα, εἴπου τὶ ἐδόκει ἀχρεῖον ἀναλίσκεσθαι, ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν· μάλιστα δὲ τὰ τῶν ξυμμάχων διασκοποῦντες ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσωνται.

ε΄. Πρασσόντων δὲ ταῦτα ἀμφοτέρων, καὶ ὄντων οὐδὲν ἄλλο ἢ ὥσπερ ἀρχομένων [ἐν] τῇ κατασκευῇ τοῦ πολέμου, πρῶτοι Εὐβοεῖς ὡς Ἆγιν περὶ ἀποστάσεως τῶν Ἀθηναίων ἐπρεσβεύσαντο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ. ὁ δὲ, προσδεξάμενος τοὺς λόγους αὐτῶν, μεταπέμπεται ἐκ Λακεδαίμονος Ἀλκαμένην τὸν Σθενελαΐδου καὶ Μέλανθον, ἄρχοντας, [ὡς] ἐς τὴν Εὔβοιαν. οἱ δ' ἦλθον ἔχοντες τῶν Νεοδαμωδῶν ὡς τριακοσίους, καὶ παρεσκεύαζεν αὐτοῖς τὴν διά-

βασιν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Λέσβιοι ἦλθον, βουλόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀποστῆναι. καὶ ξυμπρασσόντων αὐτοῖς τῶν Βοιωτῶν, ἀναπείθεται Αγις ὥστε Εὐβοίας μὲν πέρι ἐπισχεῖν, τοῖς δὲ Λεσβίοις παρεσκεύαζε τὴν ἀπόστασιν, Αλκαμένει τε ἁρμοστὴν διδοὺς, ὃς ἐς Εὔβοιαν πλεῖν ἔμελλε. καὶ δέκα μὲν Βοιωτοὶ ναῦς ὑπέσχοντο, δέκα δὲ Αγις. καὶ ταῦτα ἄνευ τῆς Λακεδαιμονίων πόλεως ἐπράσσετο. ὁ γὰρ Αγις ὅσον χρόνον ἦν περὶ Δεκέλειαν, ἔχων τὴν μεθ' ἑαυτοῦ δύναμιν, κύριος ἦν καὶ ἀποστέλλειν εἴποι τινα ἐβούλετο στρατιὰν, καὶ ξυναγείρειν, καὶ χρήματα πράσσειν. καὶ πολὺ μᾶλλον, ὡς εἰπεῖν, κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι ὑπήκουον ἢ τῶν ἐν τῇ πόλει Λακεδαιμονίων. δύναμιν γὰρ ἔχων αὐτὸς ἑκασταχόσε δεινὸς παρῆν. καὶ ὁ μὲν τοῖς Λεσβίοις ἔπρασσε. Χῖοι δὲ καὶ Ερυθραῖοι, ἀποστῆναι καὶ αὐτοὶ ἕτοιμοι ὄντες, πρὸς μὲν Αγιν οὐκ ἐτράποντο, ἐς δὲ τὴν Λακε-

δαίμονα, καὶ παρὰ Τισσαφέρνους, ὃς βασιλεῖ Δαρείῳ τῷ Ἀρταξέρξου στρατηγὸς ἦν τῶν κάτω, πρεσβευτὴς ἅμα μετ' αὐτῶν παρῆν. ἐπήγγελλε γὰρ καὶ ὁ Τισσαφέρνης τοὺς Πελοποννησίους, καὶ ὑπισχνεῖτο τροφὴν παρέξειν. ὑπὸ βασιλέως γὰρ νεωστὶ ἐτύγχανε πεπραγμένος τοὺς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς φόρους, οὓς δι' Ἀθηναίους ἀπὸ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι, ἐπωφείλησε. τούς τε οὖν φόρους μᾶλλον ἐνόμιζε κομιεῖσθαι, κακώσας τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἅμα βασιλεῖ ξυμμάχους Λακεδαιμονίους ποιήσειν, καὶ Ἀμόργην τὸν Πισσούθνου υἱὸν νόθον, ἀφεστῶτα περὶ Καρίαν, ὥσπερ αὐτῷ προσέταξε βασιλεὺς, ἢ ζῶντα ἄξειν, ἢ ἀποκτείνειν. οἱ μὲν οὖν Χῖοι καὶ Τισσαφέρνης κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον.

ϛʹ. Καλλίγειτος δὲ ὁ Λαοφῶντος, Μεγαρεὺς, καὶ Τιμαγόρας ὁ Ἀθηναγόρου, Κυζικηνὸς, φυγάδες τῆς ἑαυτῶν ἀμφότεροι, παρὰ Φαρναβάζῳ τῷ Φαρνακάκου κατα-

κῦντες, ἀφικνῦνται περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐς τὴν Λακεδαίμονα, πέμψαντος Φαρναβάζου, ὅπως ναῦς κομίσειαν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ αὐτὸς, εἰ δύναιτο (ἅπερ ὁ Τισσαφέρνης πρὔθυμεῖτο) τάς τε ἐν τῇ αὐτῦ ἀρχῇ πόλεις ἀποστήσειε τῶν Αθηναίων, διὰ τὺς φόρυς, καὶ ἀφ' ἑαυτῦ βασιλεῖ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων διὰ ταχέων ποιήσειε. πρασσόντων δὲ ταῦτα χωρὶς ἑκατέρων, τῶν τε ἀπὸ τῦ Φαρναβάζυ καὶ τῶν ἀπὸ τῦ Τισσαφέρνυς, πολλὴ ἅμιλλα ἐγίγνετο τῶν ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὅπως οἱ μὲν ἐς τὴν Ιωνίαν καὶ Χίον, οἱ δ' ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πρότερον ναῦς καὶ στρατιὰν πείσωσι πέμπειν. οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι τὰ τῶν Χίων καὶ Τισσαφέρνυς παραπολὺ προσεδέξαντο μᾶλλον. ξυνέπρασσε γὰρ αὐτοῖς καὶ Αλκιβιάδης, Ενδίῳ ἐφορεύοντι πατρικὸς ἐς τὰ μάλιστα ξένος ὤν· ὅθεν καὶ τὔνομα Λακωνικὸν ἡ οἰκία αὐτῶν κατὰ τὴν ξενίαν ἔσχεν. Ενδιος γὰρ Αλκιβιάδου

ἐκαλεῖτο. ὅμως δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρῶτον κατάσκοπον ἐς τὴν Χίον πέμψαντες Φρύνιν, ἄνδρα περίοικον, εἰ αἵ τε νῆες αὐτοῖς εἰσὶν ὅσας περ ἔλεγον, καὶ τὰ ἄλλα ἡ πόλις ἱκανή ἐστι πρὸς τὴν λεγομένην δόξαν· ἀπαγγείλαντος αὐτοῖς ὡς εἴη ταῦτα ἀληθῆ ἅπερ ἤκουον, τούς τε Χίους καὶ τοὺς Ἐρυθραίους εὐθὺς ξυμμάχους ἐποιήσαντο· καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν, ὡς ἐκεῖ οὐκ ἔλασσον ἢ ἑξήκοντα, ἀφ' ὧν οἱ Χῖοι ἔλεγον, ὑπαρχουσῶν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον δέκα τούτων αὐτοῖς ἔμελλον πέμπειν, καὶ Μελαγκρίδαν, ὃς αὐτοῖς ναύαρχος ἦν. ἔπειτα, σεισμοῦ γενομένου, ἀντὶ τοῦ Μελαγκρίδου Χαλκιδέα ἔπεμπον, καὶ ἀντὶ τῶν δέκα νεῶν πέντε παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Λακωνικῇ. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἑνὸς δέον εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

ζ. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθὺς ἐπειγομένων τῶν Χίων ἀποστεῖλαι τὰς

ναῦς, καὶ δεδιότων μὴ οἱ Αθηναῖοι τὰ πρασσόμενα αἴσθωνται, (πάντες γὰρ κρύφα αὐτῶν ἐπρεσβεύοντο) ἀποπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἄνδρας Σπαρτιάτας ἐς Κόρινθον τρεῖς, ὅπως ἀπὸ τῆς ἑτέρας θαλάσσης ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν πρὸς τὰς Αθήνας ὑπερενεγκόντες τὰς ναῦς τὸν ἰσθμὸν, κελεύσωσι πλεῖν ἐς Χίον πάσας, καὶ ἃς ὁ Αγις παρεσκεύαζεν ἐς τὴν Λέσβον, καὶ τὰς ἄλλας. ἦσαν δὲ αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμμαχικῶν νῆες αὐτόθι μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα.

ή. Ὁ μὲν οὖν Καλλίγειτος καὶ Τιμαγόρας ὑπὲρ τοῦ Φαρναβάζου οὐκ ἐκοινωνοῦντο τὸν στόλον ἐς τὴν Χίον, οὐδὲ τὰ χρήματα ἐδίδοσαν ἃ ἦλθον ἔχοντες ἐς τὴν ἀποστολὴν, πέντε καὶ εἴκοσι τάλαντα, ἀλλ' ὕστερον ἐφ' ἑαυτῶν διενοοῦντο ἄλλῳ στόλῳ πλεῖν. ὁ δὲ Αγις, ἐπειδὴ ἑώρα τοὺς Λακεδαιμονίους ἐς τὴν Χίον πρῶτον ὡρμημένους, οὐδ' αὐτὸς ἄλλο τι ἐγίγνωσκεν, ἀλλὰ ξυνελθόντες ἐς Κόρινθον οἱ ξύμμαχοι ἐβουλεύοντο, καὶ ἔδοξε

πρῶτον ἐς Χίον αὐτοὺς πλεῖν, ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδέα, ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε ναῦς παρεσκεύασεν· ἔπειτα ἐς Λέσβον, καὶ Αλκαμένην ἄρχοντα, ὅνπερ καὶ Αγις διενοεῖτο. τὸ τελευταῖον δὲ, ἐς τὸν Ελλήσποντον ἀφικέσθαι. προσετέτακτο δὲ ἐς αὐτὸν ἄρχων Κλέαρχος ὁ Ῥαμφίου. διαφέρειν δὲ τὸν ἰσθμὸν τὰς ἡμίσειας τῶν νεῶν πρῶτον, καὶ εὐθὺς ταύτας ἀποπλεῖν, ὅπως μὴ οἱ Αθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας μᾶλλον τὸν νοῦν ἔχωσιν ἢ τὰς ὕστερον διαφερομένας. καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτῃ ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐποιοῦντο, καταφρονήσαντες τῶν Αθηναίων ἀδυνασίαν, ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν αὐτῶν πολύ πω ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ διεκόμισαν εὐθὺς μίαν καὶ εἴκοσι ναῦς.

θ'. Οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν, οὐ προεθυμήθησαν ξυμπλεῖν πρὶν τὰ Ισθμια, ἃ τότε ἦν, διεορτάσωσιν. Αγις δὲ αὐτοῖς ἕτοιμος ἦν, ἐκείνους μὲν μὴ λύειν

δὴ τὰς Ἰσθμιάδας σπονδάς, ἑαυτοῦ δὲ τὸν στόλον ἴδιον ποιήσασθαι. οὐ ξυγχωρούντων δὲ τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ διατριβῆς ἐγγιγνομένης, οἱ Ἀθηναῖοι ᾔσθοντο τὰ τῶν Χίων μᾶλλον, καὶ πέμψαντες ἕνα τῶν στρατηγῶν Ἀριστοκράτην, ἐπῃτιῶντο αὐτούς. καὶ ἀρνουμένων τῶν Χίων, τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι ξυμπέμπειν ἐκέλευον ἐς τὸ ξυμμαχικόν· οἱ δ' ἔπεμψαν ἑπτά. αἴτιον δ' ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν, οἱ μὲν πολλοὶ τῶν Χίων, οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα, οἱ δὲ ὀλίγοι ξυνειδότες, τό, τε πλῆθος οὐ βουλόμενοί πω πολέμιον ἔχειν, πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσι, καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐκέτι προσδεχόμενοι ἥξειν, ὅτι διέτριβον.

ι. Ἐν δὲ τούτῳ τὰ Ἴσθμια ἐγίγνετο· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι (ἐπηγγέλθησαν γάρ) ἐθεώρουν ἐς αὐτά· καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν Χίων ἐφάνη. καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, παρεσκευάζοντο εὐθὺς ὅπως μὴ λήσωσιν αὐτοὺς αἱ νῆες ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφορμη-

θεῖσαι. οἱ δὲ, μετὰ τὴν ἑορτὴν, ἀνήγοντο μιᾷ ϗ εἴκοσι ναυσὶν ἐς τὴν Χίον, ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἔχοντες. ϗ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τοπρῶτον ἴσαις ναυσὶ προσπλεύσαντες, ἐπῆγον ἐς τὸ πέλαγος. ὡς δ' ἐπὶ πολὺ ἐκ ἐπηκολούθησαν οἱ Πελοποννήσιοι, ἀλλ' ἀπετράποντο, ἐπανεχώρησαν ϗ οἱ Ἀθηναῖοι. τὰς γὰρ τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς ἐν τῷ ἀριθμῷ μετὰ σφῶν ἔχοντες, ἐ πιστὰς ἐνόμιζον, ἀλλ' ὕστερον ἄλλας προσπληρώσαντες ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, παραπλέοντας αὐτὲς καταδιώκεσιν ἐς Πειραιὸν τῆς Κορινθίας· (ἔστι δὲ λιμὴν ἔρημος ϗ ἔσχατος πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἐπιδαυρίας) ϗ μίαν μὲν ναῦν ἀπολλύασι μετέωρον οἱ Πελοποννήσιοι, τὰς δὲ ἄλλας ξυναγαγόντες ὁρμίζεσι. ϗ προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων ϗ κατὰ θάλασσαν ταῖς ναυσὶ, ϗ ἐς τὴν γῆν ἀποβάντων, θόρυβός τε ἐγένετο πολὺς ϗ ἄτακτος. ϗ τῶν τε νεῶν τὰς πλείες κατατραυματίζεσιν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι,

καὶ τὸν ἄρχοντα Αλκαμένην ἀποκτείνουσι. καὶ αὐτῶν τινὲς ἀπέθανον.

ια'. Διακριθέντες δὲ, πρὸς μὲν τὰς πολεμίας ναῦς ἐπέταξαν ἐφορμεῖν ἱκανάς, ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐς τὸ νησίδιον ὁρμίζονται, ἐν ᾧ οὐ πολὺ ἀπέχοντι ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ ἐς τὰς Αθήνας ἐπὶ βοήθειαν ἔπεμπον. παρῆσαν γὰρ καὶ τοῖς Πελοποννησίοις τῇ ὑστεραίᾳ οἵ τε Κορίνθιοι βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι. καὶ ὁρῶντες τὴν φυλακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐπίπονον οὖσαν, ἠπόρουν. καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι τὰς ναῦς, ἔπειτα δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἀνελκύσαι, καὶ τῷ πεζῷ προσκαθημένους φυλακὴν ἔχειν, ἕως ἄν τις παρατύχῃ διαφυγὴ ἐπιτηδεία. ἔπεμψε δ' αὐτοῖς καὶ Αγις, αἰσθόμενος ταῦτα, ἄνδρα Σπαρτιάτην Θέρμωνα. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη ὅτι αἱ νῆες ἀνηγμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ Ισθμοῦ (εἴρητο γὰρ, ὅταν γένηται τοῦτο, Αλκαμένει ὑπὸ τῶν

Ἐφόρων, ἱππέα πέμψαι) καὶ εὐθὺς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδέα ἄρχοντα καὶ Ἀλκιβιάδην μετ' αὐτοῦ ἐβούλοντο πέμπειν· ἔπειτα ὡρμημένων αὐτῶν, τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη. καὶ ἀθυμήσαντες ὅτι πρῶτον ἁπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπταισαν, τὰς ναῦς [τὰς] ἐκ τῆς ἑαυτῶν οὐκέτι διενοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ καί τινας προανηγμένας μετακαλεῖν.

ιϛ'. Γνοὺς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης πείθει αὖθις Ἔνδιον καὶ τοὺς ἄλλους Ἐφόρους μὴ ἀποκνῆσαι τὸν πλοῦν, λέγων ὅτι φθήσονται πλεύσαντες πρὶν τὴν τῶν νεῶν συμφορὰν Χίους αἰσθέσθαι, καὶ αὐτὸς ὅταν προσβάλῃ Ἰωνίᾳ, ῥᾳδίως πείσειν τὰς πόλεις ἀφίστασθαι· τήν τε Ἀθηναίων λέγων ἀσθένειαν, καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων προθυμίαν. πιστότερον γὰρ ἄλλων φανεῖσθαι. Ἐνδίῳ τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι' ἐκείνου ἀποστῆσαί τε Ἰωνίαν, καὶ βασιλέα

ξύμμαχον ποιῆσαι Λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Αγιδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι. ἐτύγχανε γὰρ τῷ Αγιδι αὐτὸς διάφορος ὤν. καὶ ὁ μὲν πείσας τούς τε ἄλλους Εφόρους καὶ Ενδιον, ἀνήγετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδέως τοῦ Λακεδαιμονίου. καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο.

ιγ΄. Ανεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Σικελίας Πελοποννησίων ἑκκαίδεκα νῆες, αἱ μετὰ Γυλίππου ξυμπολεμήσασαι, καὶ περὶ τὴν Λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι, καὶ κοπεῖσαι ὑπὸ τῶν Ατῖικῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν, ὧν ἦρχεν Ἱπποκλῆς Μενίππου, φυλακὴν ἔχων τῶν ἀπὸ τῆς Σικελίας νεῶν. αἱ γὰρ λοιπαὶ, πλὴν μιᾶς, διαφυγοῦσαι τοὺς Αθηναίους, κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον.

ιδ΄. Ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Αλκιβιάδης πλέοντες, ὅσοις τε ἐπιτύχοιεν ξυνελάμβανον, τοῦ μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι· καὶ προσβαλόντες πρῶτον Κωρύκῳ τῆς ἠπείρου, καὶ

ἀφέντες ἐνταῦθα αὐτοὺς, αὐτοὶ μὲν προξυγγενόμενοι τῶν ξυμπρασσόντων Χίων τισὶ, καὶ κελευόντων καταπλεῖν μὴ προειπόντας ἐς τὴν πόλιν, ἀφικνοῦνται αἰφνίδιοι τοῖς Χίοις. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν καὶ ἐκπλήξει, τοῖς δ' ὀλίγοις παρεσκεύαστο ὥστε βουλήν τε τυχεῖν ξυλλεγομένην, καὶ λεγομένων λόγων ἀπό τε τοῦ Χαλκιδέως καὶ Αλκιβιάδου, ὡς ἄλλαι τε νῆες πολλαὶ προσπλέουσι, καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ Πειραιῷ νεῶν οὐ δηλωσάντων, ἀφίστανται Χῖοι καὶ αὖθις Ερυθραῖοι Αθηναίων· καὶ μετὰ ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες, καὶ Κλαζομενὰς ἀφιστᾶσι. διαβάντες δὲ οἱ Κλαζομένιοι εὐθὺς εἰς τὴν ἤπειρον, τὴν πολίχναν ἐτείχιζον, εἴτι δέοι σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς νησίδος ἐν ᾗ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες πάντες ἐν τειχισμῷ ἦσαν καὶ παρασκευῇ πολέμου.

ιέ. Ες δὲ τὰς Αθήνας ταχὺ ἀγγελία

τῆς Χίου ἀφικνεῖται· καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ τὸν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς ξυμμάχους οὐκ ἐθελήσειν τῆς μεγίστης πόλεως μεθεστηκυίας ἡσυχάζειν, τά τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐγλίχοντο μὴ ἅψασθαι, εὐθὺς ἔλυσαν τὰς ἐπικειμένας ζημίας τῷ εἰπόντι, ἢ ἐπιψηφίσαντι, ὑπὸ τῆς παρούσης ἐκπλήξεως, καὶ ἐψηφίσαντο κινεῖν, καὶ ναῦς πληροῦν μὴ ὀλίγας· τῶν τε ἐν τῷ Πειραιῷ ἐφορμουσῶν τὰς μὲν ὀκτὼ ἤδη πέμπειν, αἳ ἀπολιποῦσαι τὴν φυλακὴν, τὰς μετὰ Χαλκιδέως διώξασαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι, ἀνακεχωρήκεσαν· (ἦρχε δὲ αὐτῶν Στρομβιχίδης Διοτίμου) ἄλλας δὲ οὐ πολὺ ὕστερον βοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας τὴν ἐφόρμησιν. τάς τε τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς, αἳ αὐτοῖς ξυνεπολιόρκουν τὰς ἐν τῷ Πειραιῷ, ἀπαγαγόντες, τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἠλευθέρωσαν, τοὺς δ᾽ ἐλευθέρους κατέδησαν. ἑτέ-

ρας δ' ἀντὶ πασῶν τῶν ἐπελθουσῶν νεῶν ἐς τὴν ἐφόρμησιν τῶν Πελοποννησίων, διὰ τάχους πληρώσαντες, ἀντέπεμψαν, καὶ ἄλλας διενοοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλὴ ἦν προθυμία, καὶ ὀλίγον ἐπράσσετο οὐδὲν ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν Χίον.

ιϛ΄. Ἐν δὲ τούτῳ Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτὼ ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Σάμον, καὶ προσλαβὼν Σαμίαν μίαν, ἔπλευσεν ἐς Τέων, καὶ ἡσυχάζειν ἠξίου αὐτούς· ἐκ δὲ τῆς Χίου ἐς τὴν Τέων. καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ τριῶν καὶ εἴκοσι νεῶν ἐπέπλει, καὶ ὁ πεζὸς ἅμα καὶ ὁ Κλαζομενίων καὶ Ἐρυθραίων παρῄει. προαισθόμενος δὲ ὁ Στρομβιχίδης, προανήγετο· καὶ μετεωρισθεὶς ἐν τῷ πελάγει, ὡς ἑώρα τὰς ναῦς πολλὰς τὰς ἀπὸ τῆς Χίου, φυγὴν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς Σάμου. αἱ δὲ ἐδίωκον. τὸν δὲ πεζὸν οἱ Τήιοι τὸ πρῶτον οὐκ ἐσδεχόμενοι, ὡς ἔφυγον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐσηγάγοντο. καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πολλοί,

κ) Χαλκιδέα ἐκ τῆς διώξεως περιμένοντες. ὡς δὲ ἐχρόνιζε, καθῄρουν αὐτοὶ τὸ τεῖχος ὃ ἀνῳκοδόμησαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῆς Τηΐων πόλεως πρὸς ἤπειρον. ξυγκαθῄρουν δὲ αὐτοῖς κ) τῶν βαρβάρων ἐπελθόντες ὀ πολλοὶ, ὧν ἦρχεν ὁ Τάγης ὕπαρχος Τισσαφέρνους.

ιζ'. Χαλκιδεὺς δὲ κ) Ἀλκιβιάδης, ὡς κατεδίωξαν ἐς Σάμον Στρομβιχίδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ Πελοποννήσου νεῶν τοὺς ναύτας ὁπλίσαντες, ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν· ἀντιπληρώσαντες δὲ ταύτας τε ἐκ Χίου κ) ἄλλας εἴκοσιν, ἔπλεον ἐς Μίλητον ὡς ἀποστήσαντες. ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης, ὢν ἐπιτήδειος τοῖς προεστῶσι τῶν Μιλησίων, φθάσαι τάς τε ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ναῦς προσαγαγόμενος αὐτοὺς, κ) Χίοις κ) ἑαυτῷ κ) Χαλκιδεῖ, κ) τῷ ἀποστείλαντι Ἐνδίῳ, ὥσπερ ὑπέσχετο, τὸ ἀγώνισμα προσθεῖναι, ὅτι πλείστας τῶν πόλεων μετὰ τῆς Χίων δυνάμεως κ) Χαλκιδέως απο-

ςήσας. λαθόντες ὖν τὸ πλεῖςον τῦ πλῦ, ϗ φθάσαντες ὖ πολὺ τόν τε Στρομϐιχίδην ϗ τὸν Θρασυκλέα, ὃς ἔτυχεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν δώδεκα ναυσὶν ἄρτι παρὼν ϗ ξυνδιώκων, ἀφιςᾶσι τὴν Μίλητον. ϗ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας μιᾶς δεῦσαις εἴκοσι ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες, ὡς αὐτῦς ὖκ ἐδέχοντο οἱ Μιλήσιοι, ἐν Λάδῃ τῇ ἐπικειμένῃ νήσῳ ἐφώρμῦν. καὶ ἡ πρὸς βασιλέα ξυμμαχία Λακεδαιμονίοις ἡ πρώτη, Μιλησίων εὐθὺς ἀποςάντων, διὰ Τισσαφέρνῦς ϗ Χαλκιδέως ἐγένετο ἥδε.

ιη'. ʻΕΠΙ τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ʻ πρὸς βασιλέα ϗ Τισσαφέρνην Λακεδαιʻ μόνιοι ϗ οἱ ξύμμαχοι. Ὁπόσην χώραν ϗ ʻ πόλεις βασιλεὺς ἔχει, ϗ οἱ πατέρες οἱ ʻ βασιλέως εἶχον, βασιλέως ἔςω· ϗ ἐκ τῦʻ των τῶν πόλεων ὁπόσα Ἀθηναίοις ἐφοίτα ʻ χρήματα, ἢ ἄλλο τι, κωλυόντων κοινῇ ʻ βασιλεὺς ϗ Λακεδαιμόνιοι ϗ οἱ ξύμμαʻ χοι, ὅπως μήτε χρήματα λαμϐάνωσιν

‘ Ἀθηναῖοι, μήτε ἄλλο μηδέν. καὶ τὸν πό-
‘ λεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους κοινῇ πολεμοῦν-
‘ των βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμ-
‘ μαχοι· καὶ κατάλυσιν τοῦ πολέμου πρὸς
‘ Ἀθηναίους μὴ ἐξέστω ποιεῖσθαι, ἢν μὴ ἀμ-
‘ φοτέροις δοκῇ, βασιλεῖ καὶ Λακεδαιμονίοις
‘ καὶ τοῖς ξυμμάχοις. ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται
‘ ἀπὸ βασιλέως, πολέμιοι ἔστωσαν καὶ Λα-
‘ κεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις· καὶ ἤν τινες
‘ ἀφιστῶνται ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν
‘ ξυμμάχων, πολέμιοι ἔστωσαν βασιλεῖ
‘ κατὰ ταυτά.’

ιθ΄. Ἡ μὲν ξυμμαχία, αὕτη ἐγένετο. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χῖοι εὐθὺς, δέκα ἑτέρας πληρώσαντες ναῦς, ἔπλευσαν ἐς Ἀναίαν, βουλόμενοι περί τε τῶν ἐν Μιλήτῳ πυθέσθαι, καὶ τὰς πόλεις ἅμα ἀφιστάναι. καὶ ἐλθούσης παρὰ Χαλκιδέως ἀγγελίας αὐτοῖς ἀποπλεῖν πάλιν, καὶ ὅτι Ἀμόργης παρέσται κατὰ γῆν στρατιᾷ, ἔπλευσαν ἐς Διὸς ἱερόν· καὶ καθορῶσιν ἑκκαίδεκα ναῦς, ἃς ὕστερον ἔτι

Θρασυκλέους Διομέδων ἔχων ἀπ᾽ Ἀθηνῶν προσέπλει. καὶ ὡς εἶδον, ἔφευγον μιᾷ μὲν νηῒ ἐς Ἔφεσον, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τῆς Τέω. καὶ τέσσαρας μὲν κενὰς οἱ Ἀθηναῖοι λαμβάνουσι, τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν γῆν φθασάντων, αἱ δ᾽ ἄλλαι ἐς τὴν Τηΐων πόλιν καταφεύγουσι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς Σάμου ἀπέπλευσαν· οἱ δὲ Χῖοι, ταῖς λοιπαῖς ἀναγαγόμενοι, καὶ ὁ πεζὸς μετ᾽ αὐτῶν, Λέβεδον ἀπέστησαν, καὶ αὖθις Ἔράς. καὶ μετὰ τοῦτο ἕκαστοι ἐπ᾽ οἴκου ἀπεκομίσθησαν, καὶ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες.

κ΄. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αἱ ἐν τῷ Πειραιῷ εἴκοσι νῆες τῶν Πελοποννησίων καταδιωχθεῖσαι τότε, καὶ ἐφορμούμεναι ἴσῳ ἀριθμῷ ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐπέκπλουν ποιησάμεναι αἰφνίδιον, καὶ κρατήσασαι ναυμαχίᾳ, τέσσαράς τε ναῦς λαμβάνουσι τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀποπλεύσασαι ἐς Κεγχρειάς, τὸν ἐς τὴν Χίον καὶ τὴν Ἰωνίαν πλοῦν αὖθις παρεσκευάζοντο. καὶ ναύαρχος αὐταῖς ἐκ Λακεδαίμονος Ἀστύοχος ἐπῆλθεν, ᾧπερ ἐ-

γίγνετο ἤδη πᾶσα ἡ ναυαρχία. ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ ἐκ τῆς Τέω πεζοῦ, καὶ Τισσαφέρνης αὐτὸς στρατιᾷ παραγενόμενος, καὶ ἐπικαθελὼν τὸ ἐν τῇ Τέῳ τεῖχος, εἴτι ὑπελείφθη, ἀνεχώρησε, καὶ Διομέδων, ἀπελθόντος αὐτοῦ, οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναυσὶν Ἀθηναίων ἀφικόμενος, ἐσπείσατο Τηΐοις ὥστε δέχεσθαι καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ἐπὶ Ἐρὰς, καὶ προσβαλὼν, ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν.

κα΄. Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν Σάμῳ ἐπανάστασις ὑπὸ τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς, μετὰ Ἀθηναίων, οἳ ἔτυχον ἐν τρισὶ ναυσὶ παρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίων διακοσίους μέν τινας τοὺς πάντας τῶν δυνατῶν ἀπέκτεινε· τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώσαντες, καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφίσιν αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαίοις ἤδη ψηφισαμένων, τὰ λοιπὰ διῴκουν τὴν πόλιν, καὶ τοῖς γεωμόροις μετεδίδοσαν οὔτε ἄλλου οὐδε-

νὸς, οὔτε ἐκδοῦναι, οὔτε ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων, οὐδ' ἐς ἐκείνους, οὐδενὶ ἔτι τοῦ δήμου ἐξῆν.

κϐ'. Μετὰ δὲ ταῦτα, τοῦ αὐτοῦ θέρους, οἱ Χῖοι, ὥσπερ ἤρξαντο, οὐδὲν ἀπολείποντες προθυμίας, ἄνευ τε Πελοποννησίων πλήθει παρόντες ἀποστῆσαι τὰς πόλεις, καὶ βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκινδυνεύειν, στρατεύονται αὐτοί τε τρισκαίδεκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν Λέσβον (ὥσπερ εἴρητο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων δεύτερον ἐπ' αὐτὴν ἰέναι) καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον· καὶ ὁ πεζὸς ἅμα Πελοποννησίων τε τῶν παρόντων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παρῄει ἐπὶ Κλαζομενῶν τε καὶ Κύμης. ἦρχε δ' αὐτοῦ Εὐάλας Σπαρτιάτης, τῶν δὲ νεῶν, Δεινιάδας περίοικος. καὶ αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι Μήθυμναν πρῶτον ἀφιστᾶσιν.

κγ'. Αστύοχος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρχος, τέσσαρσι ναυσὶν, ὥσπερ ὥρμητο,

πλέων ἐκ τῶν Κεγχρειῶν, ἀφικνεῖται ἐς Χίον· καὶ τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ ἥκοντος, αἱ Ἀττικαὶ νῆες πέντε καὶ εἴκοσιν ἔπλεον ἐς Λέσβον, ὧν ἦρχε Λέων καὶ Διομέδων. Λέων γὰρ ὕστερον δέκα ναυσὶ προσεβοήθησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν. ἀναγαγόμενος δὲ καὶ ὁ Ἀστύοχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐς ὀψὲ, καὶ προσλαβὼν Χίαν ναῦν μίαν, ἔπλει ἐς τὴν Λέσβον, ὅπως ὠφελοίη εἴ τι δύναιτο. καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν Πύῤῥαν, ἐκεῖθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Ἔρεσον· ἔνθα πυνθάνεται ὅτι ἡ Μιτυλήνη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτοβοεὶ ἑάλωκεν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἔπλεον ἀπροσδόκητοι, κατασχόντες ἐς τὸν λιμένα, τῶν τε Χίων νεῶν ἐκράτησαν, καὶ ἀποβάντες, τοὺς ἀντιστάντας μάχῃ νικήσαντες, τὴν πόλιν ἔσχον. ἃ πυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος τῶν τε Ἐρεσίων, καὶ τῶν ἐκ τῆς Μηθύμνης μετ᾽ Εὐβούλου Χίων νεῶν, αἳ τότε καταλειφθεῖσαι, καὶ, ὡς ἡ Μιτυλήνη ἑάλω, φεύγουσαι περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς

(μία γὰρ ἑάλω ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων) οὐκέτι ἐπὶ τὴν Μιτυλήνην ὥρμησεν, ἀλλὰ τὴν Ἔρεσον ἀποστήσας, καὶ ὁπλίσας καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν ὁπλίτας, πεζῇ παρέπλει ἐπὶ τὴν Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν, ἄρχοντα Ἐτεόνικον προστάξας. καὶ αὐτὸς ταῖς τε μεθ' ἑαυτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ ταῖς Χίαις παρέπλει ἐπὶ Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν, ἐλπίζων τοὺς Μηθυμναίους θαρσήσειν τε ἰδόντας σφᾶς, καὶ ἐμμενεῖν τῇ ἀποστάσει. ὡς δὲ αὐτῷ τὰ ἐν τῇ Λέσβῳ πάντα ἠναντιοῦτο, ἀπέπλευσε τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀναλαβὼν ἐς τὴν Χίον. ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλεις καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζὸς, ὃς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐμέλλησεν ἰέναι. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κεγχρειᾷ ξυμμαχίδων Πελοποννησίων νεῶν ἀφικνοῦνται αὐτοῖς ἓξ μετὰ ταῦτα ἐς τὴν Χίον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τά τε ἐν τῇ Λέσβῳ πάλιν κατεστήσαντο, καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς, Κλαζομενίων τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ Πολίχναν τειχιζομένην ἑλόντες, διεκόμισαν πάλιν αὐτοὺς ἐς

τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν, πλὴν τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως· οὗτοι δὲ ἐς Δαφνοῦντα ἀπῆλθον. καὶ αὖθις Κλαζομεναὶ προσεχώρησαν Ἀθηναίοις.

κδ'. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, οἵ τ' ἐπὶ Μιλήτῳ Ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσὶν ἐν τῇ Λάδῃ ἐφορμοῦντες, ἀπόβασιν ποιησάμενοι ἐς Πάνορμον τῆς Μιλησίας, Χαλκιδέα τε τὸν Λακεδαιμόνιον ἄρχοντα μετ' ὀλίγων παραβοηθήσαντα ἀποκτείνουσι, καὶ τροπαῖον τρίτῃ ἡμέρᾳ ὕστερον διαπλεύσαντες ἔστησαν. ὃ οἱ Μιλήσιοι, ὡς οὐ μετὰ κράτους τῆς γῆς σταθὲν, ἀνεῖλον. καὶ Λέων καὶ Διομέδων ἔχοντες τὰς ἐκ Λέσβου Ἀθηναίων ναῦς, ἔκ τε Οἰνουσσῶν τῶν πρὸ Χίου νήσων, καὶ ἐκ Σιδούσσης, καὶ ἐκ Πτελεοῦ, ἃ ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη, καὶ ἐκ τῆς Λέσβου ὁρμώμενοι, τὸν πρὸς τοὺς Χίους πόλεμον ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιοῦντο. εἶχον δὲ ἐπιβάτας τῶν ὁπλιτῶν ἐκ καταλόγου ἀναγκαστούς. καὶ ἔν τε Καρδαμύλῃ ἀποβάντες, καὶ ἐν Βολίσσῳ

τοὺς προσβοηθήσαντας τῶν Χίων μάχῃ νικήσαντες, καὶ πολλοὺς διαφθείραντες, ἀνάστατα ἐποίησαν τὰ ταύτῃ χωρία. καὶ ἐν Φαναῖς αὖθις ἄλλῃ μάχῃ ἐνίκησαν, καὶ τρίτῃ ἐν Λευκωνίῳ. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν Χῖοι ἤδη οὐκέτι ἐπεξῄεσαν, οἱ δὲ τὴν χώραν καλῶς κατεσκευασμένην, καὶ ἀπαθῆ οὖσαν ἀπὸ τῶν Μηδικῶν μέχρι τότε, διεπόρθησαν. Χῖοι γὰρ μόνοι μετὰ Λακεδαιμονίους, ὧν ἐγὼ ᾐσθόμην, εὐδαιμονήσαντες, ἅμα καὶ ἐσωφρόνησαν, καὶ ὅσῳ ἐπεδίδου ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπὶ τὸ μεῖζον, τόσῳ καὶ ἐκοσμοῦντο ἐχυρώτερον. καὶ οὐδ' αὐτὴν τὴν ἀπόστασιν (εἰ τοῦτο δοκοῦσι παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον πρᾶξαι) πρότερον ἐτόλμησαν ποιήσασθαι ἢ μετὰ πολλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἔμελλον κινδυνεύσειν, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο οὐδ' αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι, μετὰ τὴν Σικελικὴν ξυμφορὰν, ὡς οὐ πάνυ πόνηρα σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἴη. εἰ δέ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις τοῦ βίου παρα-

λόγοις ἐσφάλησαν, μετὰ πολλῶν, οἷς ταῦτα ἔδοξε τὰ τῶν Αθηναίων ταχὺ ξυναιρεθήσεσθαι, τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν. εἰργομένοις οὖν αὐτοῖς τῆς θαλάσσης, καὶ κατὰ γῆν πορθουμένοις, ἐνεχείρησάν τινες πρὸς Αθηναίους ἀγαγεῖν τὴν πόλιν· οὓς αἰσθόμενοι οἱ ἄρχοντες, αὐτοὶ μὲν ἡσύχασαν, Ἀστύοχον δὲ ἐξ Ερυθρῶν τὸν ναύαρχον μετὰ τεσσάρων νεῶν, αἳ παρῆσαν αὐτῷ, κομίσαντες, ἐσκόπουν ὅπως μετριώτατα ἢ ὁμήρων λήψει, ἢ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ καταπαύσωσι τὴν ἐπιβουλήν. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἔπρασσον.

κέ. Εκ δὲ τῶν Αθηνῶν, τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, χίλιοι ὁπλῖται τῶν Αθηναίων καὶ πεντακόσιοι, καὶ χίλιοι Αργείων (τοὺς γὰρ πεντακοσίους τῶν Αργείων ψιλοὺς ὄντας ὥπλισαν οἱ Αθηναῖοι) καὶ χίλιοι τῶν ξυμμάχων, ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα, ὧν ἦσαν καὶ ὁπλιταγωγοὶ, Φρυνίχου καὶ Ονομακλέους καὶ Σκιρωνίδου στρατηγούντων,

κατέπλευσαν ἐς Σάμον, καὶ διαβάντες ἐς Μίλητον ἐστρατοπεδεύσαντο. Μιλήσιοι δὲ ἐξελθόντες, αὐτοί τε ὀκτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ οἱ μετὰ Χαλκιδέως ἐλθόντες Πελοποννήσιοι, καὶ Τισσαφέρνους τὸ ξενικὸν ἐπικουρικόν, καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης παρών, καὶ ἡ ἵππος αὐτοῦ, ξυνέβαλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ξυμμάχοις. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρα προεξάξαντες, καὶ καταφρονήσαντες, ὡς ἐπὶ Ἴωνάς τε καὶ οὐ δεξομένους ἀτακτότερον χωροῦντες, νικῶνται ὑπὸ τῶν Μιλησίων, καὶ διαφθείρονται αὐτῶν ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων ἀνδρῶν. Ἀθηναῖοι δὲ τούς τε Πελοποννησίους πρώτους νικήσαντες, καὶ τοὺς βαρβάρους καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον ὠσάμενοι, τοῖς Μιλησίοις οὐ ξυμμίξαντες, ἀλλ' ὑποχωρησάντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς τῶν Ἀργείων τροπῆς ἐς τὴν πόλιν, ὡς ἑώρων τὸ ἄλλο σφῶν ἡσσώμενον, πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῶν Μιλησίων κρατοῦντες ἤδη τὰ ὅπλα τίθενται. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺς

Ἴωνας ἀμφοτέρων τῶν Δωριέων κρατῆσαι. τούς τε γὰρ κατὰ σφᾶς Πελοποννησίους οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκων, καὶ τοὺς Ἀργείους οἱ Μιλήσιοι. στήσαντες δὲ τροπαῖον, τὸν περιτειχισμὸν, ἰσθμώδους ὄντος τοῦ χωρίου, οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο· νομίζοντες, εἰ προσαγάγοιντο Μίλητον, ῥᾳδίως ἂν σφίσι καὶ τὰ ἄλλα προσχωρήσειν.

κϛʹ. Ἐν τούτῳ δὲ, περὶ δείλην ἤδη ὀψίαν, ἀγγέλλεται αὐτοῖς τὰς ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ Σικελίας πέντε καὶ πεντήκοντα ναῦς ὅσον οὐ παρεῖναι. τῶν τε γὰρ Σικελιωτῶν, (Ἑρμοκράτους τοῦ Συρακουσίου μάλιστα ἐνάγοντος ξυνεπιλαβέσθαι τῆς ὑπολοίπου Ἀθηναίων καταλύσεως) εἴκοσι νῆες Συρακουσίων ἦλθον, καὶ Σελινούντιαι δύο· αἵ τε ἐκ Πελοποννήσου, ἃς παρεσκευάζοντο, ἕτοιμαι ἤδη οὖσαι, καὶ Θηραμένει τῷ Λακεδαιμονίῳ ξυναμφότεραι ὡς Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι κομίσαι, κατέπλευσαν ἐς Ἐλεὸν πρῶτον τὴν πρὸ Μιλήτου νῆσον.

ἔπειτα ἐκεῖθεν αἰσθόμενοι ἐπὶ Μιλήτῳ ὄντας Αθηναίους, ἐς τὸν Ιασικὸν κόλπον πρότερον πλεύσαντες, ἐβούλοντο εἰδέναι τὰ περὶ τῆς Μιλήτου. ἐλθόντος δὲ Αλκιβιάδου ἵππῳ ἐς Τειχιοῦσσαν τῆς Μιλησίας, ἥπερ τοῦ κόλπου πλεύσαντες ηὐλίσαντο, πυνθάνονται τὰ περὶ τῆς μάχης. παρῆν γὰρ καὶ ὁ Αλκιβιάδης, καὶ ξυνεμάχετο τοῖς Μιλησίοις καὶ Τισσαφέρνει· καὶ αὐτοῖς παρήνει, εἰ μὴ βούλονται τά τε ἐν Ιωνίᾳ καὶ τὰ ξύμπαντα πράγματα διολέσαι, ὡς τάχιστα βοηθεῖν Μιλήτῳ, καὶ μὴ περιϊδεῖν ἀποτειχισθεῖσαν.

κζ'. Καὶ οἱ μὲν ἅμα τῇ ἕῳ ἔμελλον βοηθήσειν· Φρύνιχος δὲ ὁ τῶν Αθηναίων στρατηγὸς, ὡς ἀπὸ τῆς Δέρου ἐπύθετο τὰ τῶν νεῶν, σαφῶς βουλομένων τῶν ξυναρχόντων ὑπομείναντας διαναυμαχεῖν, οὐκ ἔφη οὔτ' αὐτὸς ποιήσειν τοῦτο, οὔτ' ἐκείνοις οὔτ' ἄλλῳ οὐδενὶ ἐς δύναμιν ἐπιτρέψειν. ὅπου γὰρ ἔξεστιν ἐν ὑστέρῳ, σαφῶς εἰδότας πρὸς

ὁπόσας τε ναῦς πολεμίας, καὶ ὅσαις πρὸς αὐτὰς ταῖς σφετέραις, ἱκανῶς καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασαμέναις ἔσαι ἀγωνίσασθαι, οὐδέποτε τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας ἀλόγως διακινδυνεύσειν. οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι Ἀθηναίους ναυτικῷ μετὰ καιροῦ ὑποχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὁτουοῦν τρόπου αἴσχιον ξυμβήσεσθαι, ἢν ἡσσηθῶσι· καὶ τὴν πόλιν οὐ μόνον τῷ αἰσχρῷ, ἀλλὰ καὶ τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ περιπίπτειν, ᾗ μόγις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς ἐνδέχεσθαι μετὰ βεβαίου παρασκευῆς καθ' ἑκουσίαν, ἢ πάνυ γε ἀνάγκῃ προτέρᾳ ποι ἐπιχειρεῖν; που δὴ μὴ βιαζομένη γε, πρὸς αὐθαιρέτους κινδύνους ἰέναι; ὡς τάχιστα δὲ ἐκέλευε τούς τε τραυματίας ἀναλαβόντας, καὶ τὸν πεζὸν, καὶ τῶν σκευῶν ὅσα ἦλθον ἔχοντες, ἃ δ' ἐκ τῆς πολεμίας εἰλήφασι, καταλιπόντας, ὅπως κοῦφαι ὦσιν αἱ νῆες, ἀποπλεῖν ἐς Σάμον· κἀκεῖθεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναῦς, τοὺς ἐπίπλους, ἢν που καιρὸς εἴη, ποι-

εἶσθαι. ὡς δὲ ἔπεισε, [καὶ ἔδρασε] ταῦτα, καὶ ἔδοξεν οὐκ ἐν τῷ αὐτίκα μᾶλλον ἢ ὕστερον, οὐκ ἐς τοῦτο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσα ἄλλα Φρύνιχος κατέστη, οὐκ ἀξύνετος εἶναι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑσπέρας εὐθὺς τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀτελεῖ τῇ νίκῃ ἀπὸ τῆς Μιλήτου ἀνέστησαν. καὶ οἱ Ἀργεῖοι κατὰ τάχος καὶ πρὸς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σάμου ἐπ' οἴκου.

κη´. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἅμα τῇ ἕῳ ἐκ τῆς Τειχιούσσης ἄραντες, ἐπικατάγονται, καὶ μείναντες ἡμέραν μίαν, τῇ ὑστεραίᾳ καὶ τὰς Χίας ναῦς προσλαβόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως τοπρῶτον ξυγκαταδιωχθείσας, ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεύη ἃ ἐξείλοντο ἐς Τειχιοῦσσαν πάλιν. καὶ ὡς ἦλθον, Τισσαφέρνης τῷ πεζῷ παρελθὼν, πείθει αὐτοὺς ἐπὶ Ἴασον, ἐν ᾗ Ἀμόργης πολέμιος ὢν κατεῖχε, πλεῦσαι. καὶ προσβαλόντες τῇ Ἰάσῳ αἰφνίδιοι, καὶ οὐ προσδεχομένων ἀλλ' ἢ Ἀττικὰς ναῦς εἶναι, αἱ-

ρῦσι. κ) μάλιστα ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Συρακόσιοι ἐπῃνέθησαν, καὶ τόν τε Αμόργην ζῶντα λαβόντες Πισσύθνου νόθον υἱὸν, ἀφεστῶτα δὲ βασιλέως, παραδιδόασιν οἱ Πελοποννήσιοι Τισσαφέρνει ἀπαγαγεῖν (εἰ βούλεται) βασιλεῖ ὥσπερ αὐτῷ προσέταξε. κ) τὴν Ιασον διεπόρθησαν, καὶ χρήματα πάνυ πολλὰ ἡ στρατιὰ ἔλαβε. παλαιόπλουτον γὰρ ἦν τὸ χωρίον. τούς τ' ἐπικούρους τοὺς περὶ τὸν Αμόργην παρὰ σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες, κ) οὐκ ἀδικήσαντες, ξυνέταξαν, ὅτι ἦσαν οἱ πλεῖστοι ἐκ Πελοποννήσου· τό, τε πόλισμα Τισσαφέρνει παραδόντες, κ) τὰ ἀνδράποδα πάντα κ) δοῦλα κ) ἐλεύθερα, ὧν καθ' ἕκαστον στατῆρα Δαρεικὸν παρ' αὐτοῦ ξυνέβησαν λαβεῖν. ἔπειτα ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Μίλητον. κ) Πεδάριτόν τε τὸν Λέοντος ἐς τὴν Χίον ἄρχοντα Λακεδαιμονίων πεμψάντων, ἀποστέλλουσι πεζῇ μέχρι Ερυθρῶν, ἔχοντα τὸ παρὰ Αμόργου ἐπικουρικὸν, κ) ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ Φιλιπ-

πον καθιστᾶσι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

κθ΄. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπειδὴ τὴν Ιασον κατεστήσατο ὁ Τισσαφέρνης ἐς φυλακὴν, παρῆλθεν ἐς τὴν Μίλητον, καὶ μηνὸς μὲν τροφὴν (ὥσπερ ὑπέστη ἐν τῇ Λακεδαίμονι) ἐς δραχμὴν Ατἱικὴν ἑκάστῳ πάσαις ταῖς ναυσὶ διέδωκε, τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνου ἐβούλετο τριώβολον διδόναι, ἕως ἂν βασιλέα ἐπέρηται. ἢν δὲ κελεύῃ, ἔφη δώσειν ἐντελῆ τὴν δραχμήν. Ἑρμοκράτους δὲ ἀντειπόντος τοῦ Συρακουσίου στρατηγοῦ (ὁ γὰρ Θηραμένης οὐ ναύαρχος ὢν, ἀλλ᾽ Αστυόχῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς ξυμπλέων, μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ) ὅμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν. ἐς γὰρ πέντε ναῦς καὶ πεντήκοντα τρία τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνός· καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῦτον ἐδίδοτο.

λ΄. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ χειμῶνος, τοῖς ἐν τῇ

Σάμῳ Ἀθηναίοις, προσαφικόμ οι ἦσαν καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε α τα, καὶ στρατηγοὶ, Χαρμῖνος καὶ μα ίδης καὶ Εὐκτήμων, καὶ τὰς ἀπὸ Χει ς καὶ τὰς ἄλλας ξυναγαγόντες, ἐβούλ ια- κληρωσάμενοι, ἐπὶ μὲν τῇ Μι τῷ ναυτικῷ ἐφορμεῖν, πρὸς δὲ τὴν ὁ καὶ ναυτικὸν καὶ πεζὸν πέμψαι. καὶ ε αν οὕτω. Στρομβιχίδης μὲν γὰρ καὶ να- κλῆς καὶ Εὐκτήμων, τριάκοντα ναῦς ον- τες, καὶ τῶν ἐς Μίλητον ἐλθόντων χ ων ὁπλιτῶν μέρος ἀγαγόντες ἐν ναυσὶν ὁ ι- ταγωγοῖς, ἐπὶ Χίον λαχόντες ἔπλεο οἱ δ' ἄλλοι ἐν Σάμῳ μένοντες, τέσσαρσι καὶ ἑβδομήκοντα ναυσὶν ἐθαλασσοκράτουν, καὶ ἐπίπλουν τῇ Μιλήτῳ ἐποιοῦντο.

λα'. Ὁ δ' Ἀστύοχος, ὡς τότε ἐν τῇ Χίῳ ἔτυχε διὰ τὴν προδοσίαν τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος, τούτου μὲν ἐπέσχεν, ἐπειδὴ ᾔσθετο τάς τε μετὰ Θηραμένους ναῦς ἡκούσας, καὶ τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βελ-

ιέναι γὰρ ἠθιϛᾶσι. ϛῶν δὲ ναῦς, τάς τε Πελο- κ) τριάκον Τῦ δ' ι, κ) Χίας δέκα, ἀνάγεται. Στρομβιχ τὴν Ιαόν Πτελεῶ, καὶ ὐχ ἑλὼν, ζίυ πᾶσα ἐς φυλ ἐπὶ Κλαζομενάς· καὶ ἐκέ- λοντο, ὁ κ) μην τὺς τὰ Αθηναίων φρονῦντας ιλήτῳ Λακι ἐς τὸν Δαφνῦντα, καὶ προσ- Χίον τῳ πεφίσι. ξυνεκέλευε δὲ καὶ Τάμως, ποίησι χπαρχος ὤν. ὡς δ' ὐκ ἐσήκυον, ἐσ- Ονομὶν αισάμενος τῇ πόλει ὔσῃ ἀτειχί- ἔχ ιδώκι ὐ δυνάμενος ἑλεῖν, ἀπέπλευσεν ιλίϛῳ μεγάλῳ, αὐτὸς μὲν ἐς Φώκαιαν κ) πλε, αἱ δὲ ἄλλαι νῆες κατῆραν ἐς τὰς ν, ειμένας ταῖς Κλαζομεναῖς νήσους, κα ράθυσαν, κ) Πήλην, κ) Δρίμυσαν. κ) ὅσα ὑπεξέκειτο αὐτόθι τῶν Κλαζομενί- ων, ἡμέρας ἐμμείναντες, διὰ τὺς ἀνέμυς, ὀκτὼ, τὰ μὲν διήρπασαν καὶ ἀνάλωσαν, τὰ δὲ ἐσβαλλόμενοι ἀπέπλευσαν ἐς Φώ- καιαν κ) Κύμην, ὡς Αϛύοχον.

λβ΄. Οντος δ' αὐτῦ ἐνταῦθα, Λεσβίων πρέσβεις ἀφικνῦνται, βυλόμενοι ἀποϛῆναι·

ϰαὶ αὐτὸν μὲν πείθουσιν, ὡς δ' οἵ τε Κορίνθιοι καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀπρόθυμοι ἦσαν διὰ τὸ πρότερον σφάλμα, ἄρας ἔπλει ἐπὶ τῆς Χίου. ϰαὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν, ὕστερον ἀφικνοῦνται ἄλλαι ἄλλοθεν ἐς τὴν Χίον. ϰαὶ μετὰ τοῦτο Παιδάριτος τότε παριὼν πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου, γενόμενος ἐν Ἐρυθραῖς, διαπεραιοῦται αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ ἐς Χίον. ὑπῆρχον δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ὑπὸ Χαλκιδέων ὡς ἐς πεντακοσίους ξὺν ὅπλοις καταλειφθέντες. ἐπαγγελλομένων δέ τινων Λεσβίων τὴν ἀπόστασιν, προσφέρει τῷ τε Παιδαρίτῳ ϰαὶ τοῖς Χίοις Ἀστύοχος λόγον ὡς χρὴ παραγενομένους ταῖς ναυσὶν, ἀποστῆσαι τὴν Λέσβον. ἢ γὰρ ξυμμάχους πλείους σφᾶς ἕξειν, ἢ τοὺς Ἀθηναίους, ἤν τι σφάλλωνται, κακώσειν. οἱ δ' οὐκ ἐσήκουον· οὐδὲ τὰς ναῦς ὁ Παιδάριτος ἔφη τῶν Χίων αὐτῷ προήσειν.

λγ'. Κἀκεῖνος λαβὼν τάς τε τῶν Κο-

ῥυθίων πέντε, καὶ ἑτέραν Μεγαρίδα, καὶ μίαν Ἑρμιονίδα, καὶ ἃς αὐτὸς Λακωνικὰς ἦλθεν ἔχων, ἔπλει ἐπὶ τῆς Μιλήτου πρὸς τὴν ναυαρχίαν, πολλὰ ἀπειλήσας τοῖς Χίοις, ἦ μὴν μὴ ἐπιβοηθήσειν ἤν τι δέωνται. καὶ προσβαλὼν Κωρύκῳ τῆς Ερυθραίας, ἐνηυλίσατο. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Σάμου Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν Χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ, καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφου διείργοντο, καὶ καθωρμίσαντο, καὶ ἐλελήθεσαν ἀλλήλους. ἐλθούσης δὲ παρὰ Παιδαρίτου ἐπιστολῆς, ὡς Ερυθραίων ἄνδρες αἰχμάλωτοι ἐκ Σάμου ἐπὶ προδοσίᾳ ἐς Ερυθρὰς ἥκουσιν ἀφειμένοι, ἀνάγεται ὁ Ἀστύοχος εὐθὺς ἐς τὰς Ερυθρὰς πάλιν. καὶ παρὰ τοσοῦτον [ἐγένετο] αὐτῷ μὴ περιπεσεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. διαπλεύσας δὲ καὶ ὁ Παιδάριτος παρ' αὐτῶν, καὶ ἀναζητήσαντες τὰ περὶ τῶν δοκούντων προδιδόναι, ὡς εὗρον ἅπαν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς Σάμου προφασισθὲν, ἀπολύσαντες τῆς αἰτίας, ἀπέ-

πλεύσαν· ὁ μὲν ἐς τὴν Χίον, ὁ δὲ ἐς τὴν Μίλητον ἐκομίσθη, ὥσπερ διενοεῖτο.

λδ΄. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων στρατιὰ ταῖς ναυσὶν ἐκ τοῦ Κωρύκου περιπλέουσα κατ' Ἀργῖνον, ἐπιτυγχάνει τρισὶ ναυσὶ τῶν Χίων μακραῖς, καὶ ὥσπερ ἰδόντες αὐτὰς ἐπεδίωκον· καὶ χειμών τε μέγας ἐπιγίγνεται, καὶ αἱ μὲν τῶν Χίων μόγις καταφεύγουσιν ἐς τὸν λιμένα, αἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων, αἱ μὲν μάλιστα ὁρμήσασαι τρεῖς διαφθείρονται, καὶ ἐκπίπτουσι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Χίων, καὶ ἄνδρες, οἱ μὲν ἁλίσκονται, οἱ δ' ἀποθνήσκουσιν· αἱ δ' ἄλλαι καταφεύγουσιν ἐς τὸν ὑπὸ τῷ Μίμαντι λιμένα, Φοινικοῦντα καλούμενον. ἐντεῦθεν δ' ὕστερον ἐς τὴν Λέσβον καθορμισάμενοι, παρεσκευάζοντο ἐς τὸν τειχισμόν.

λε΄. Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος Ἱπποκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος ἐκπλεύσας δέκα μὲν Θουρίαις ναυσὶν, ὧν ἦρχε Δωριεὺς ὁ Διαγόρου, τρίτος αὐτὸς,

μιᾷ δὲ Λακωνικῇ, μιᾷ δὲ Συρακουσίᾳ καταπλεῖ ἐς Κνίδον. ἡ δ' ἀφειστήκει ἤδη ἀπὸ Τισσαφέρνους. καὶ αὐτοὺς οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ, ὡς ᾔσθοντο, ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισείαις τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν, ταῖς δὲ περὶ Τριόπιον οὔσαις τὰς ἀπ' Αἰγύπτου ὁλκάδας προσβαλλούσας ξυλλαμβάνειν. ἔστι δὲ τὸ Τριόπιον ἄκρα τῆς Κνιδίας προὔχουσα, Ἀπόλλωνος ἱερόν. πυθόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐκ τῆς Σάμου, λαμβάνουσι τὰς ἐπὶ Τριοπίῳ φρουρούσας ἓξ ναῦς· οἱ δ' ἄνδρες ἀποφεύγουσιν ἐξ αὐτῶν. καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν Κνίδον καταπλεύσαντες, καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει ἀτειχίστῳ οὔσῃ, ὀλίγου εἷλον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ αὖθις προσέβαλλον· καὶ, ὡς ἄμεινον φραξαμένων αὐτῶν ὑπὸ νύκτα, καὶ ἐπεισελθόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ τοῦ Τριοπίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων, οὐκεθ' ὁμοίως ἔβλαπτον, ἐπελθόντες καὶ δηώσαντες τὴν τῶν Κνιδίων γῆν, ἐς τὴν Σάμον ἀπέπλευσαν.

λϛ΄. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀστυόχου ἥκοντος ὡς τὴν Μίλητον ἐπὶ τὸ ναυτικὸν, οἱ Πελοποννήσιοι εὐπόρως ἔτι εἶχον ἅπαντα τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον. καὶ γὰρ μισθὸς ἐδίδοτο ἀρκούντως, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἰάσου μεγάλα χρήματα διαρπασθέντα ὑπῆν τοῖς στρατιώταις· οἵ τε Μιλήσιοι προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. πρὸς δὲ τὸν Τισσαφέρνην ἐδόκουν ὅμως τοῖς Πελοποννησίοις αἱ πρῶται ξυνθῆκαι, αἱ πρὸς Χαλκιδέα γενόμεναι, ἐνδεεῖς εἶναι, καὶ οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον· καὶ ἄλλας ἐπὶ Θηραμένους παρόντος ἐποίουν. καὶ εἰσὶν αἵδε.

λζ΄. ‘ ΞΥΝΘΗΚΑΙ Λακεδαιμονίων
‘ καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς βασιλέα Δαρεῖ-
‘ ον, καὶ τοὺς παῖδας τοῦ βασιλέως καὶ Τισσα-
‘ φέρνην, σπονδὰς εἶναι καὶ φιλίαν κατὰ τά-
‘ δε· Ὁπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως
‘ εἰσὶ Δαρείου, ἢ τοῦ πατρὸς ἦσαν ἢ τῶν
‘ προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἰέναι ἐπὶ πο-
‘ λέμῳ, μηδὲ κακῷ μηδενὶ, μήτε Λακεδαι-

‘ μονίυς μήτε τὺς ξυμμάχυς τὺς Λακε-
‘ δαιμονίων· μήτε φόρυς πράσσεσθαι ἐκ
‘ τῶν πόλεων τύτων μήτε Λακεδαιμονίυς,
‘ μήτε τὺς ξυμμάχυς τῶν Λακεδαιμονί-
‘ ων· μηδὲ Δαρεῖον βασιλέα, μηδὲ ὧν ὁ
‘ βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ Λακεδαιμονίυς μη-
‘ δὲ τὺς ξυμμάχυς ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ, μηδὲ
‘ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τι δέωνται Λακεδαι-
‘ μόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι βασιλέως, ἢ βασι-
‘ λεὺς Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων,
‘ ὅ,τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλυς, τῦτο ποιῦσι
‘ καλῶς ἔχειν. τὸν δὲ πόλεμον τὸν πρὸς
‘ Αθηναίυς ϗ τὺς ξυμμάχυς κοινῇ ἀμφο-
‘ τέρυς πολεμεῖν. ἢν δὲ κατάλυσιν ποιῶν-
‘ ται, κοινῇ ἀμφοτέρυς ποιεῖσθαι. ὁπόση δ’
‘ ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τῦ βασιλέως ᾖ, με-
‘ ταπεμψαμένυ βασιλέως, τὸν δαπάνην
‘ βασιλέα παρέχειν. ἢν δέ τις τῶν πόλεων
‘ ὁπόσαι ξυνέθεντο βασιλεῖ, ἐπὶ τὴν βασι-
‘ λέως ἴῃ χώραν, τὺς ἄλλυς κωλύειν, ϗ ἀ-
‘ μύνειν βασιλεῖ κατὰ τὸ δυνατόν. ϗ ἤν τις

‘ τῶν ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ, ἢ ὅσης βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων ἴῃ ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κωλυέτω, καὶ ἀμυνέτω κατὰ τὸ δυνατόν.’

λη΄. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας, Θηραμένης μὲν, παραδοὺς Ἀστυόχῳ τὰς ναῦς, ἀποπλέων ἐν κέλητι, ἀφανίζεται. οἱ δ᾽ ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἤδη διαβεβηκότες τὴν Χίον τῇ στρατιᾷ, καὶ κρατοῦντες τῆς γῆς καὶ θαλάσσης, Δελφίνιον ἐτείχιζον, χωρίον ἄλλως τε ἐκ γῆς καρτερὸν, καὶ λιμένας ἔχον, καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως οὐ πολὺ ἀπέχον. οἱ δὲ Χῖοι, ἐν πολλαῖς ταῖς πρὶν μάχαις πεπληγμένοι, καὶ ἄλλως ἐν σφίσιν αὐτοῖς οὐ πάνυ εὖ διακείμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ τοῦ Τυδέως τοῦ Ἴωνος ἤδη ὑπὸ Πεδαρίτου ἐπ᾽ Ἀττικισμῷ τεθνεώτων, καὶ τῆς ἄλλης πόλεως κατ᾽ ἀνάγκην ἐς ὀλίγον κατεχομένης, ὑπόπτως διακείμενοι ἀλλήλοις ἡσύχαζον· καὶ οὔτ᾽ αὐτοὶ διὰ ταῦτα, οὔτε οἱ μετὰ Πεδαρίτου ἐπίκουροι ἀξιόμαχοι

αὐτοῖς ἐφαίνοντο. ἐς μέντοι τὴν Μίλητον ἔπεμπον, κελεύοντες σφίσι τὸν Ἀστύοχον βοηθεῖν· ὡς δ' οὐκ ἐσήκουεν, ἐπιστέλλει περὶ αὐτοῦ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ὁ Πεδάριτος ὡς ἀδικοῦντος. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ Χίῳ ἐς τοῦτο καθειστήκει τοῖς Ἀθηναίοις. αἱ δ' ἐκ τῆς Σάμου νῆες αὐταῖς ἐπίπλους μὲν ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ, ἐπεὶ δὲ μὴ ἀντανάγοιεν, ἀναχωροῦντες πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἡσύχαζον.

λθ'. Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι αἱ τῷ Φαρναβάζῳ ὑπὸ Καλλιγείτου τοῦ Μεγαρέως καὶ Τιμαγόρου τοῦ Κυζικηνοῦ πρασσόντων παρασκευασθεῖσαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες, ἄρασαι ἔπλεον ἐπὶ Ἰωνίας, περὶ ἡλίου τροπάς· καὶ ἄρχων ἔπλει αὐτῶν Ἀντισθένης Σπαρτιάτης. ξυνέπεμψαν δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἕνδεκα ἄνδρας Σπαρτιατῶν ξυμβούλους Ἀστυόχῳ, ὧν εἷς ἦν Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου, καὶ εἴρητο αὐτοῖς, ἐς Μίλητον

ἀφικομένους, τῶν τε ἄλλων ξυνεπιμελεῖσθαι ᾗ μέλλει ἄριστα ἕξειν, καὶ τὰς ναῦς ταύτας, ἢ αὐτὰς, ἢ πλείους, ἢ καὶ ἐλάσσους, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὡς Φαρνάβαζον (ἢν δοκῇ) ἀποπέμπειν, Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ὃς ξυνέπλει, ἄρχοντα προστάξαντας· καὶ Ἀστύοχον, ἢν δοκῇ τοῖς ἕνδεκα ἀνδράσι, παύειν τῆς ναυαρχίας, Ἀντισθένην δὲ καθιστάναι. πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολὰς ὑπώπτευον αὐτόν. πλεύσασαι οὖν αἱ νῆες ἀπὸ Μαλέας πελάγιαι, Μήλῳ προσέβαλον, καὶ περιτυχόντες ναυσὶ δέκα Ἀθηναίων, τὰς τρεῖς λαμβάνουσι κενὰς, καὶ καταχαίουσι. μετὰ δὲ τοῦτο, δεδιότες μὴ αἱ διαφυγοῦσαι τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς Μήλου νῆες (ὅπερ ἐγένετο) μηνύσωσι ταῖς ἐν τῇ νήσῳ τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, πρὸς τὴν Κρήτην πλεύσαντες, καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι, ἐς τὴν Καῦνον τῆς Ἀσίας κατῆραν. ἐντεῦθεν δὴ, ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες, ἀγγελίαν ἔπεμπον ἐπὶ τὰς ἐν

τῇ Μιλήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπαρακομισθῆναι.

μ'. Οἱ δὲ Χῖοι καὶ Πεδάριτος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οὐδὲν ἧσσον, καίπερ διαμέλλοντα τὸν Ἀστύοχον, πέμποντες ἀγγέλους, ἠξίουν σφίσι πολιορκουμένοις βοηθῆσαι ἁπάσαις ταῖς ναυσὶ, καὶ μὴ περιϊδεῖν τὴν μεγίστην τῶν ἐν Ἰωνίᾳ ξυμμαχίδων πόλεων ἔκ τε θαλάσσης εἰργομένην, καὶ κατὰ γῆν λῃστείαις πορθουμένην. οἱ γὰρ οἰκέται τοῖς Χίοις πολλοὶ ὄντες, καὶ μιᾷ γε πόλει, πλὴν Λακεδαιμονίων, πλεῖστοι γενόμενοι, καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος χαλεπωτέρως ἐν ταῖς ἀδικίαις κολαζόμενοι, ὡς ἡ στρατιὰ τῶν Ἀθηναίων βεβαίως ἔδοξε μετὰ τείχους ἱδρῦσθαι, εὐθὺς αὐτομολίᾳ τε ἐχρήσαντο πολλοὶ πρὸς αὐτοὺς, καὶ τὰ πλεῖστα κακὰ ἐπιστάμενοι τὴν χώραν οὗτοι ἔδρασαν. ἔφασαν οὖν χρῆναι οἱ Χῖοι, ἕως ἔτι ἐλπὶς καὶ δυνατὸν κωλῦσαι, τειχιζομένου τοῦ Δελφινίου, καὶ ἀτελοῦς ὄντος, καὶ στρατοπέδῳ καὶ ναυσὶν ἐρύματος μείζονος προσπεριβαλλομένου, βοη-

θῆσαι σφίσιν. ὁ δὲ Ἀςύοχος, καίπερ ἐ διανοούμενος διὰ τὴν τότε ἀπειλὴν, ὡς ἑώρα ϗ τοὺς ξυμμάχους προθύμους ὄντας, ὥρμητο ἐς τὸ βοηθεῖν.

μα'. Ἐν τούτῳ δὲ ἐκ τῆς Καύνου παραγίγνεται ἀγγελία ὅτι αἱ ἑπτὰ ϗ εἴκοσι νῆες καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμβουλοι πάρεισι. ϗ νομίσας πάντα ὕςερα εἶναι τὰ ἄλλα πρὸς τὸ ναῦς τε, ὅπως θαλασσοκρατοῖεν μᾶλλον, τοσαύτας ξυμπαρακομίσαι, ϗ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἳ ἦκον κατάσκοποι αὐτοῦ, ἀσφαλῶς περαιωθῆναι, εὐθὺς ἀφεὶς τὸ ἐς τὴν Χίον, ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον. ϗ ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα ἐν τῷ παράπλῳ ἀποβὰς, τήν τε πόλιν, ἀτείχιςον οὖσαν, ϗ ὑπὸ σεισμοῦ, ὃς αὐτοῖς ἔτυχε μέγιςός γε δὴ ὧν μεμνήμεθα γενόμενος, ξυμπεπτωκυῖαν, ἐκπορθεῖ, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὰ ὄρη πεφευγότων· ϗ τὴν χώραν καταδρομαῖς λείαν ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων. τούτους δὲ ἀφίει. ἐκ δὲ τῆς Κῶ ἀφι-

χόμενος ἐς τὴν Κνίδον νυκτὸς, ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων μὴ ἐκβιβάσαι τοὺς ναύτας, ἀλλ᾽ ὥσπερ εἶχε, πλεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς εἴκοσιν, ἃς ἔχων Χαρμῖνος, εἷς τῶν ἐκ Σάμου στρατηγῶν, ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ναῦς, ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσπλεύσας, ἐφ᾽ ἅσπερ καὶ ὁ Ἀστύοχος παρέπλει. ἐπύθοντο δὲ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ ἐκ τῆς Μιλήτου τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, καὶ ἡ φυλακὴ τῷ Χαρμίνῳ περὶ τὴν Σύμην καὶ Χάλκην καὶ Ῥόδον καὶ περὶ τὴν Λυκίαν ἦν. ἤδη γὰρ ἠσθάνοντο καὶ ἐν τῇ Καύνῳ οὔσας αὐτάς.

μϐ´. Ἐπέπλει οὖν, ὥσπερ εἶχε, πρὸς τὴν Σύμην ὁ Ἀστύοχος, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, εἴπως περιλάβοι που μετεώρους τὰς ναῦς. καὶ αὐτῷ ὑετός τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ξυννέφελα ὄντα πλάνησιν τῶν νεῶν ἐν τῷ σκότει καὶ ταραχὴν παρέσχε. καὶ ἅμα τῇ ἕῳ, διεσπασμένου τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τοῦ μὲν φανεροῦ ἤδη ὄντος τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ εὐωνύ-

μου κέρως, του δὲ ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἔτι πλανωμένου, ἐπανάγονται κατὰ τάχος ὁ Χαρμῖνος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάσσοσιν ἢ ταῖς εἴκοσι ναυσὶ, νομίσαντες ἅσπερ ἐφύλασσον ναῦς, τὰς ἀπὸ τῆς Καύνου, ταύτας εἶναι· καὶ προσπεσόντες εὐθὺς, κατέδυσάν τε τρεῖς, καὶ κατετραυμάτισαν ἄλλας. καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεκράτουν, μέχρις οὗ ἐπεφάνησαν αὐτοῖς παρὰ δόξαν αἱ πλείους τῶν νεῶν, καὶ πανταχόθεν ἀπεκλείοντο. ἔπειτα δὲ ἐς φυγὴν καταστάντες, ἓξ μὲν ναῦς ἀπολλύασι, ταῖς δὲ λοιπαῖς καταφεύγουσιν ἐς τὴν Τεύγλουσσαν νῆσον. ἐντεῦθεν δὲ, ἐς Ἁλικαρνασσόν. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι, ἐς Κνίδον κατάραντες, καὶ ξυμμιγεισῶν τῶν ἐκ τῆς Καύνου ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν αὐτοῖς, ξυμπάσαις πλεύσαντες, καὶ τροπαῖον ἐν τῇ Σύμῃ στήσαντες, πάλιν ἐς τὴν Κνίδον καθωρμίσαντο.

μγ'. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶ πάσαις, ὡς ᾔσθοντο τὰ τῆς ναυ-

μαχίας, πλεύσαντες ἐς τὴν Σύμην, καὶ ἐπεὶ μὲν τὸ ἐν τῇ Κνίδῳ ναυτικὸν οὐχ ὁρμήσαντες, οὐδ' ἐκεῖνοι ἐπ' ἐκείνους, λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ Σύμῃ σκεύη τῶν νεῶν, καὶ Λορύμοις τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ προσβαλόντες, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Σάμον. ἅπασαι δ' ἤδη οὖσαι ἐν τῇ Κνίδῳ αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐπεσκευάζοντό τε εἴ τι ἔδει, καὶ πρὸς τὸν Τισσαφέρνην (παρεγένετο γάρ) λόγους ἐποιοῦντο οἱ ἕνδεκα ἄνδρες τῶν Λακεδαιμονίων περί τε τῶν ἤδη πεπραγμένων, εἴ τι μὴ ἤρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος πολέμου, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις πολεμήσεται. μάλιστα δὲ ὁ Λίχας ἐσκόπει τὰ ποιούμενα, καὶ τὰς σπονδὰς οὐδετέρας, οὔτε τὰς Θηραμένους ἔφη καλῶς ξυγκεῖσθαι, ἀλλὰ δεινὸν εἶναι εἰ χώρας ὅσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἦρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν. ἐνῆν γὰρ καὶ νήσους ἁπάσας πάλιν δουλεύειν, καὶ Θεσσαλίαν, καὶ Λοκρούς, καὶ τὰ μέχρι Βοιω-

τῶν, καὶ ἀντ' ἐλευθερίας ἂν Μηδικὴν ἀρχὴν τοῖς Ἕλλησι τοὺς Λακεδαιμονίους περιθεῖναι. ἑτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεσθαι, ἢ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι, οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι οὐδέν. ἀγανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρνης ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς, καὶ ἄπρακτος.

μδ'. Οἱ δ' ἐς τὴν Ῥόδον, ἐπικηρυκευομένων ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν, τὴν γνώμην εἶχον πλεῖν, ἐλπίζοντες νῆσόν τε οὐκ ἀδύνατον καὶ ναυβατῶν πλήθει καὶ πεζῷ προσάξεσθαι, καὶ ἅμα ἡγούμενοι αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι, Τισσαφέρνην μὴ αἰτοῦντες χρήματα, τρέφειν τὰς ναῦς. πλεύσαντες οὖν εὐθὺς ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἐκ τῆς Κνίδου, καὶ προσβαλόντες Καμείρῳ τῆς Ῥοδίας πρώτῃ ναυσὶ τέσσαρσι καὶ ἐννενήκοντα, ἐξεφόβησαν μὲν τοὺς πολλοὺς, οὐκ εἰδότας τὰ πρασσόμενα, καὶ ἔφευγον, ἄλλως τε καὶ ἀτειχίστου οὔσης τῆς πόλεως· εἶτα ξυγκαλέσαντες οἱ

Λακεδαιμόνιοι τούτους τε καὶ τοὺς ἐκ τῶν δυοῖν πόλεοιν Λίνδου τε καὶ Ιηλυσοῦ ῾Ροδίους, ἔπεισαν ἀποστῆναι Αθηναίων. καὶ προσεχώρησε ῾Ρόδος Πελοποννησίοις. οἱ δὲ Αθηναῖοι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶν αἰσθόμενοι ἔπλευσαν μὲν, βουλόμενοι φθάσαι, καὶ ἐφάνησαν πελάγιοι· ὑστερίσαντες δὲ οὐ πολλῷ, τὸ μὲν παραχρῆμα ἀπέπλευσαν ἐς Χάλκην, ἐντεῦθεν δ' ἐς Σάμον· ὕστερον δὲ ἐκ τῆς Χάλκης καὶ ἐκ τῆς Κῶ καὶ ἐκ τῆς Σάμου τοὺς ἐπίπλους ποιούμενοι, ἐπὶ τὴν ῾Ρόδον ἐπολέμουν. οἱ δὲ χρήματα μὲν ἐξέλεξαν ἐς δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα οἱ Πελοποννήσιοι παρὰ τῶν ῾Ροδίων, τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον ἡμέρας ὀγδοήκοντα, ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς.

με΄. Εν δὲ τούτῳ, καὶ ἔτι πρότερον πρὶν ἐς τὴν ῾Ρόδον αὐτοὺς ἀναστῆναι, τάδε ἐπράσσετο. Αλκιβιάδης μετὰ τὸν Χαλκιδέως θάνατον, καὶ τὴν ἐν Μιλήτῳ μάχην, τοῖς Πελοποννησίοις ὕποπτος ὢν, καὶ ἀπ' αὐ-

τῶν ἀφικομένης ἐπιστολῆς πρὸς Ἀστύοχον ἐκ Λακεδαίμονος ὥστ' ἀποκτεῖναι, (ἦν γὰρ τῷ Ἄγιδι ἐχθρὸς, καὶ ἄλλως ἄπιστος ἐφαίνετο) πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δείσας παρὰ Τισσαφέρνην, ἔπειτα ἐκάκου πρὸς αὐτὸν ὅσον ἐδύνατο μάλιστα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα. καὶ διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος, τήν τε μισθοφορὰν ξυνέτεμεν, ἀντὶ δραχμῆς Ἀττικῆς ὥστε τριώβολον (καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς) δίδοσθαι· λέγειν κελεύων τὸν Τισσαφέρνην πρὸς αὐτοὺς ὡς Ἀθηναῖοι ἐκ πλείονος χρόνου ἐπιστήμονες ὄντες τοῦ ναυτικοῦ, τριώβολον τοῖς ἑαυτῶν διδόασιν· οὐ τοσοῦτον πενίᾳ, ὅσον ἵνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες, οἱ μὲν, τὰ σώματα χείρω ἔχωσι, δαπανῶντες ἐς τοιαῦτα ἀφ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει, οἱ δὲ, τὰς ναῦς ἀπολιπόντες, ἐς ὁμηρείαν τὸν προσοφειλόμενον μισθόν. καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων ἐδίδασκεν ὥστε δόντα χρήματα,

αὐτὸν πεῖσαι ὥςε ξυγχωρῆσαι ταῦτα ἑαυτῷ, πλὴν τῶν Συρακουσίων. τούτων δὲ, Ἑρμοκράτης τε ἠναντιοῦτο μόνος ὑπὲρ τοῦ ξύμπαντος ξυμμαχικοῦ, τάς τε πόλεις δεομένας χρημάτων ἀπήλασεν αὐτὸς, ἀντιλέγων ὑπὲρ τοῦ Τισσαφέρνους, ὡς οἱ μὲν Χῖοι ἀναίσχυντοι εἶεν, πλουσιώτατοι ὄντες τῶν Ἑλλήνων, ἐπικουρίᾳ δὲ ὅμως σωζόμενοι, ἀξιοῦσι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασιν ἄλλους ὑπὲρ ἐκείνων ἐλευθερίας κινδυνεύειν. τὰς δ' ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἳ ἐς Ἀθηναίους πρότερον ἀποςῆναι ἀνάλουν, εἰ μὴ καὶ νῦν τοσαῦτα καὶ ἔτι πλείω ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἐθελήσουσιν ἐσφέρειν. τόν τε Τισσαφέρνην ἀπέφαινε, νῦν μὲν, τοῖς ἰδίοις χρήμασι πολεμοῦντα, εἰκότως φειδόμενον. ἢν δέ ποτε τροφὴ καταβῇ παρὰ βασιλέως, ἐντελῆ αὐτοῖς ἀποδώσειν τὸν μισθὸν, καὶ τὰς πόλεις τὰ εἰκότα ὠφελήσειν.

μϛ΄. Παρῄνει δὲ καὶ τῷ Τισσαφέρνει μὴ ἄγαν ἐπείγεσθαι τὸν πόλεμον διαλῦσαι,

μηδὲ βουληθῆναι κομίσαντα ἢ ναῦς Φοινίσσας, ἅσπερ παρεσκευάζετο μελλήσει πλείοσι μισθὸν πορίζοντα, τοῖς αὐτοῖς τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης τὸ κράτος δοῦναι, ἔχειν δ' ἀμφοτέρους ἐᾶν δίχα τὴν ἀρχὴν, καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς λυπηροὺς τοὺς ἑτέρους ἐπάγειν. γενομένης δ' ἂν καθ' ἓν τῆς ἐς γῆν καὶ θάλασσαν ἀρχῆς, ἀπορεῖν ἂν αὐτὸν οἷς τοὺς κρατοῦντας ξυγκαθαιρήσει, ἢν μὴ αὐτὸς βούληται μεγάλῃ δαπάνῃ καὶ κινδύνῳ ἀναστὰς ποτὲ διαγωνίσασθαι. εὐτελέστερα δὲ τὰ δεινὰ βραχεῖ μορίῳ τῆς δαπάνης, καὶ ἅμα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας αὐτοὺς περὶ ἑαυτοὺς τοὺς Ἕλληνας κατατρίψαι. ἐπιτηδειοτέρους τε ἔφη τοὺς Αθηναίους εἶναι κοινωνοὺς αὐτῷ τῆς ἀρχῆς. ἧσσον γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἐφίεσθαι, τὸν λόγον τε ξυμφορώτατον καὶ τὸ ἔργον ἔχοντας πολεμεῖν· τοὺς μὲν γὰρ ξυγκαταδουλοῦν ἂν σφίσι τε αὐτοῖς τὸ τῆς θαλάσσης μέρος, καὶ ἐκείνῳ ὅσοι ἐν τῇ βασι-

λέως Ἕλληνες οἰκοῦσι· τοὺς δὲ, τοὐναντίον ἐλευθερώσοντας ἥκειν. καὶ οὐκ εἰκὸς εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀπὸ μὲν σφῶν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθεροῦν νῦν τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ δ' ἐκείνων τῶν βαρβάρων, ἢν μή ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι, μὴ ἐλευθερῶσαι. τρίβειν οὖν ἐκέλευε πρῶτον ἀμφοτέρους, καὶ ἀποτεμόμενον ὡς μέγιστα ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἔπειτ' ἤδη τοὺς Πελοποννησίους ἀπαλλάξαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ διενοεῖτο τὸ πλέον οὕτως ὁ Τισσαφέρνης, ὅσα γε ἀπὸ τῶν ποιουμένων ἦν εἰκάσαι. τῷ γὰρ Ἀλκιβιάδῃ διὰ ταῦτα, ὡς εὖ περὶ τούτων παραινοῦντι, προσθεὶς ἑαυτὸν ἐς πίστιν, τήν τε τροφὴν κακῶς ἐπόριζε τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ ναυμαχεῖν οὐκ εἴα· ἀλλὰ καὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς φάσκων ἥξειν, καὶ ἐκ [τοῦ] περιόντος ἀγωνιεῖσθαι, ἔφθειρε τὰ πράγματα· καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο, γενομένην καὶ πάνυ ἰσχυρὰν, τά τε ἄλλα καταφανέστερον ἢ ὥστε λανθάνειν οὐ προθύμως.

μζ'. Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ταῦτα ἅμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει καὶ τῷ βασιλεῖ, ὢν παρ᾽ ἐκείνοις, ἄριστα εἶναι νομίζων, παρῄνει, ἅμα δὲ τὴν ἑαυτοῦ κάθοδον ἐς τὴν πατρίδα ἐπιθεραπεύων, εἰδὼς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτὴν, ὅτι ἔσται ποτὲ αὐτῷ πείσαντι κατελθεῖν. πεῖσαι δ᾽ ἂν ἐνόμιζε μάλιστα ἐκ τοῦ τοιούτου εἰ Τισσαφέρνης φαίνοιτο αὐτῷ ἐπιτήδειος ὤν. ὅπερ καὶ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ᾔσθοντο αὐτὸν ἰσχύοντα παρ᾽ αὐτῷ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων στρατιῶται, τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου προσπέμψαντος λόγους ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας, ὥστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἐπ᾽ ὀλιγαρχίᾳ βούλεται, καὶ οὐ πονηρίᾳ, οὐδὲ δημοκρατίᾳ τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλούσῃ, κατελθὼν, καὶ παρασχὼν Τισσαφέρνην φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεύειν. τὸ δὲ πλέον, καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοί τε τῶν Ἀθηναίων, καὶ δυνατώτατοι, ὥρμηντο

το ἐς τὸ καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν.

μή. Καὶ ἐκινήθη πρότερον ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦτο, καὶ ἐς τὴν πόλιν ἐντεῦθεν ὕστερον. τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ διαβάντες τινὲς ἐκ τῆς Σάμου ἐς λόγους ἦλθον, καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ, καὶ Τισσαφέρνην μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλέα φίλον ποιήσειν, εἰ μὴ δημοκρατοῖντο, οὕτω γὰρ ἂν πιστεῦσαι μᾶλλον βασιλέα, πολλὰς ἐλπίδας εἶχον, αὐτοί τε αὐτοῖς οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν τὰ πράγματα, οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται μάλιστα, ἐς ἑαυτοὺς περιποιήσειν, καὶ τῶν πολεμίων ἐπικρατήσειν. ἔς τε τὴν Σάμον ἐλθόντες ξυνίστασάν τε τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπιτηδείους ἐς ξυνωμοσίαν, καὶ ἐς τοὺς πολλοὺς φανερῶς ἔλεγον ὅτι βασιλεὺς σφίσι φίλος ἔσοιτο, καὶ χρήματα παρέξοι, Ἀλκιβιάδου τε κατελθόντος, καὶ μὴ δημοκρατουμένων. καὶ ὁ μὲν ὄχλος, εἰ καί τι παραυτίκα ἤχθετο τοῖς πρασσομένοις, διὰ τὸ εὔπορον τῆς ἐλπίδος τοῦ βασιλέως μισθοῦ, ἡσύχαζεν. οἱ δὲ

ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐπειδὴ τῷ πλήθει ἐκοίνωσαν, αὖθις καὶ σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἑταιρικοῦ τῷ πλέονι τὰ ἀπὸ τοῦ Αλκιβιάδου ἐσκόπουν. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὔπορα καὶ πιστὰ, Φρυνίχῳ δὲ στρατηγῷ ἔτι ὄντι οὐδὲν ἤρεσκεν. ἀλλ' ὅ,τε Αλκιβιάδης (ὅπερ καὶ ἦν) οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δεῖσθαι ἐδόκει αὐτῷ, ἢ ἄλλο τι σκοπεῖσθαι ἢ ὅτῳ τρόπῳ ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου τὴν πόλιν μεταστήσας, ὑπὸ τῶν ἑταίρων παρακληθεὶς κάτεισι, σφίσι δὲ περιοπτέον εἶναι τοῦτο μάλιστα, ὅπως μὴ στασιάσωσι τῷ βασιλεῖ· οὐκ εὔπορον εἶναι [λέγων,] καὶ Πελοποννησίων [ἤδη] ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων, καὶ πόλεις ἐχόντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐκ ἐλαχίστας, Αθηναίοις προσθέμενον, οἷς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν. ἐξὸν Πελοποννησίους, ὑφ' ὧν κακὸν οὐδὲν πέπονθε, φίλους ποιήσασθαι. τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις, αἷς ὑπεσχῆσθαι δὴ σφᾶς ὀλιγαρ-

χίαν, ὅτι δὴ καὶ αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, εὖ εἰδέναι ἔφη ὅτι οὐδὲν μᾶλλον σφίσιν οὔθ᾽ αἱ ἀφεστηκυῖαι προχωρήσονται, οὔθ᾽ αἱ ὑπάρχουσαι, βεβαιότεραι ἔσονται. οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτοὺς μετ᾽ ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δουλεύειν μᾶλλον, ἢ μεθ᾽ ὁποτέρου ἂν τύχωσι τούτου ἐλευθέρους εἶναι. τούς τε καλοὺς κἀγαθοὺς ὀνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίσειν σφίσι πράγματα παρέξειν τοῦ δήμου, ποριστὰς ὄντας καὶ ἐσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, ἐξ ὧν τὰ πλείω αὐτοὺς ὠφελεῖσθαι. καὶ τὸ μὲν ἐπ᾽ ἐκείνοις εἶναι, καὶ ἄκριτοι ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκειν, τὸν δὲ δῆμον, σφῶν τε καταφυγὴν εἶναι, καὶ ἐκείνων σωφρονιστήν. καὶ ταῦτα παρ᾽ αὐτῶν γε τῶν ἔργων ἐπισταμένας τὰς πόλεις σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι ὅτι οὕτω νομίζουσιν. οὔκουν ἑαυτῷ γε τῶν ἀπὸ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐν τῷ παρόντι πρασσομένων ἀρέσκειν οὐδέν.

μθ'. Οἱ δὲ ξυλλεγέντες τῶν ἐν τῇ ξυμμαχίᾳ, ὥσπερ καὶ τοπρῶτον αὐτοῖς ἐδόκει, τά τε παρόντα ἐδέχοντο, καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις Πείσανδρον καὶ ἄλλους παρεσκευάζοντο πέμπειν, ὅπως περί τε τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου πράσσοιεν καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δήμου καταλύσεως, καὶ τὸν Τισσαφέρνην φίλον τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσειαν.

ν'. Γνοὺς δὲ ὁ Φρύνιχος ὅτι ἔσοιτο περὶ τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου λόγος, καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι ἐνδέξονται αὐτὴν, δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τῶν λεχθέντων ὑφ' αὐτοῦ, μὴ ἢν κατέλθῃ, ὡς κωλυτὴν ὄντα κακῶς δρᾷ, τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε τι. πέμπει ὡς τὸν Ἀστύοχον τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχον, ἔτι ὄντα τότε περὶ τὴν Μίλητον, κρύφα ἐπιστείλας ὅτι Ἀλκιβιάδης αὐτῶν τὰ πράγματα φθείρει, Τισσαφέρνην Ἀθηναίοις φίλον ποιῶν. καὶ τἄλλα σαφῶς ἐγγράψας. ξυγγνώμην δὲ εἶναι ἑαυτῷ περὶ ἀνδρὸς πολεμίου, καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως

ἀξυμφόρα, κακόν τι βϰλεύειν. ὁ δὲ Αςύοχος τὸν μὲν Αλκιβιάδην, ἄλλως τε καὶ ὐκέτι ὁμοίως ἐς χεῖρας ἰόντα, ὐδὲ διενοεῖτο τιμωρεῖσθαι. ἀπελθὼν δὲ παρ' αὐτὸν ἐς Μαγνησίαν, καὶ παρὰ Τισσαφέρνην, ἅμα λέγει τε αὐτοῖς τὰ ἐπιςαλέντα ἐκ τῆς Σάμϰ, καὶ γίγνεται αὐτοῖς μηνυτής· προσέθηκέ τε (ὡς ἐλέγετο) ἐπὶ ἰδίοις κέρδεσι Τισσαφέρνει ἑαυτὸν καὶ περὶ τϰ́τϰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων. διόπερ καὶ περὶ τῆς μισθοφορᾶς ὐκ ἐντελϰ̃ς ὔσης μαλακωτέρως ἀνθήπτετο. ὁ δὲ Αλκιβιάδης πέμπει εὐθὺς κατὰ Φρυνίχϰ γράμματα ἐς τὴν Σάμον πρὸς τὺς ἐν τέλει ὄντας, οἷα δέδρακε, καὶ ἀξιῶν αὐτὸν ἀποθνήσκειν. θορυβϰ́μενος δὲ ὁ Φρύνιχος, καὶ πάνυ ἐν τῷ μεγίςῳ κινδύνῳ ὢν διὰ τὸ μήνυμα, ἀποςέλλει αὖθις πρὸς τὸν Αςύοχον, τάτε πρότερα μεμφόμενος ὅτι ὐ καλῶς ἐκρύφθη, καὶ νῦν, ὅτι ὅλον τὸ ςράτευμα τὸ τῶν Αθηναίων ἕτοιμος εἴη τὸ ἐν τῇ Σάμῳ παρασχεῖν αὐτοῖς διαφθεῖ-

ναι, γράψας καθ' ἕκαστα, ἀτειχίστου οὔσης Σάμου, ᾧ ἂν τρόπῳ αὐτὰ πράξειε, καὶ ὅτι ἀνεπίφθονόν οἱ ἤδη εἴη, περὶ τῆς ψυχῆς δι' ἐκείνους κινδυνεύοντι, καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο τι ἂν δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθίστων αὐτὸν διαφθαρῆναι. ὁ δὲ Ἀστύοχος μηνύει καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκιβιάδῃ.

να'. Καὶ ὡς προῄσθετο αὐτὸν ὁ Φρύνιχος ἀδικοῦντα, καὶ ὅσον οὐ παροῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τούτων ἐπιστολήν, αὐτὸς προφθάσας τῷ στρατεύματι ἐξάγγελος γίγνεται ὡς οἱ πολέμιοι μέλλουσιν, ἀτειχίστου οὔσης τῆς Σάμου, (καὶ ἅμα) τῶν νεῶν οὐ πασῶν ἔνδον ὁρμουσῶν, ἐπιθήσεσθαι τῷ στρατοπέδῳ· καὶ ταῦτα σαφῶς πεπυσμένος εἴη, καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον ὡς τάχιστα, καὶ τἄλλα ἐν φυλακῇ ἔχειν. ἐστρατήγει δὲ καὶ κύριος ἦν αὐτὸς πράσσων ταῦτα. καὶ οἱ μὲν τὸν τειχισμόν τε παρεσκευάζοντο, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ὡς μέλλουσα Σάμος, θᾶσσον ἐτειχίσθη. αἱ δ'

παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπιστολαὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἧκον, ὅτι παραδίδοταί τε τὸ στράτευμα ὑπὸ Φρυνίχου, καὶ οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἐπιθήσεσθαι. δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων προειδὼς, τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνειδότι κατ' ἔχθραν ἀνατιθέναι, οὐδὲν ἔβλαψεν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρτύρησε μᾶλλον, ταῦτα ἐξαγγείλας.

νβʹ. Μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρνην παρεσκεύαζε καὶ ἀνέπειθεν ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις, δεδιότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων παρῆσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δύναιτό πως, πεισθῆναι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν Θηραμένους σπονδῶν ἤσθετο τῶν Πελοποννησίων. ἤδη γὰρ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν τῇ Ῥόδῳ ὄντων αὐτῶν ἐγεγένητο, ἐν τῇ τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον εἰρημένον περὶ τοῦ ἐλευθεροῦν Λακε-

δαιμονίους τὰς ἁπάσας πόλεις, ἐπηλήθευσεν ὁ Λίχας, οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι, κρατεῖν βασιλέα τῶν πόλεων ὧν ποτε καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ πατέρες ἦρχον. καὶ μὲν δὴ ὁ Ἀλκιβιάδης, ἅτε περὶ μεγάλων ἀγωνιζόμενος, προθύμως τῷ Τισσαφέρνει θεραπεύων προσέκειτο.

νγ'. Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλέντες ἐκ τῆς Σάμου, ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, λόγους ἐποιοῦντο ἐν τῷ δήμῳ, κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν, μάλιστα δὲ, ὡς ἐξείη αὐτοῖς Ἀλκιβιάδην κατάγουσι, καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατουμένοις, βασιλέα τε ξύμμαχον ἔχειν, καὶ Πελοποννησίων περιγενέσθαι. ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν καὶ ἄλλων περὶ τῆς δημοκρατίας, καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ἅμα ἐχθρῶν διαβοώντων ὡς δεινὸν εἴη εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος κάτεισι, καὶ Εὐμολπιδῶν καὶ Κηρύκων, περὶ τῶν μυστικῶν, δι' ἅπερ ἔφυγε, μαρτυρουμένων, καὶ ἐπιθεια-

ζόντων μὴ κατάγειν, ὁ Πείσανδρος παρελθὼν πρὸς πολλὴν ἀντιλογίαν καὶ σχετλιασμὸν, ἠρώτα ἕνα ἕκαστον παράγων τῶν ἀντιλεγόντων, ἥν τινα ἐλπίδα ἔχῃ σωτηρίας τῇ πόλει, Πελοποννησίων ναῦς τε ὐκ ἐλάσσυς σφῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀντιπρώρυς ἐχόντων, καὶ πόλεις ξυμμαχίδας πλείυς, βασιλέως τε αὐτοῖς καὶ Τισσαφέρνυς χρήματα παρεχόντων, σφίσι τε ὐκέτι ὄντων, εἰ μή τις πείσει βασιλέα μεταςῆναι παρὰ σφᾶς. ὁπότε δὲ μὴ φαίησαν ἐρωτώμενοι, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἐλέγετο αὐτοῖς ὅτι τῦτο τοίνυν ὐκ ἔςιν ὑμῖν γενέσθαι εἰ μὴ πολιτεύσομέν τε σωφρονέςερον, καὶ ἐς ὀλίγυς μᾶλλον [τὰς ἀρχὰς ποιήσαιμεν,] ἵνα πιςεύῃ ἡμῖν βασιλεὺς, καὶ μὴ περὶ πολιτείας τὸ πλέον βυλεύωμεν ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σωτηρίας. ὕςερον γὰρ ἐξέςαι ἡμῖν καὶ μεταθέσθαι, ἢν μή τι ἀρέσκῃ· Ἀλκιβιάδην τε κατάξομεν, ὃς μόνος τῶν νῦν οἷός τε τῦτο κατεργάσασθαι.

νδ. Ὁ δὲ δῆμος τὸ μὲν πρῶτον ἀκούων, χαλεπῶς ἔφερε τὸ περὶ τῆς ὀλιγαρχίας· σαφῶς δὲ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ Πεισάνδρου μὴ εἶναι ἄλλην σωτηρίαν, δείσας, καὶ ἅμα ἐλπίζων ὡς καὶ μεταβαλεῖται, ἐνέδωκε. καὶ ἐψηφίσαντο, πλεύσαντα τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ᾽ αὐτοῦ, πράσσειν ὅπῃ ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἕξειν, τά τε πρὸς τὸν Τισσαφέρνην καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ἅμα τε διαβαλόντος καὶ Φρύνιχον τοῦ Πεισάνδρου, παρέλυσε τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸν ξυνάρχοντα Σκιρωνίδην. ἀντέπεμψαν δὲ στρατηγοὺς ἐπὶ τὰς ναῦς Διομέδοντα καὶ Λέοντα· τὸν δὲ Φρύνιχον ὁ Πείσανδρος, φάσκων Ἴασον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην, διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην πρασσομένοις. καὶ ὁ μὲν Πείσανδρος τάς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον πρότερον ἐν τῇ πόλει οὖσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, ἁπάσας ἐπελθὼν, καὶ παρακελευσάμενος ὅπως ξυστραφέντες καὶ

κοινῇ βουλευσάμενοι καταλύσωσι τὸν δῆμον, καὶ τἄλλα παρασκευάσας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ὥστε μηκέτι διαμέλλεσθαι, αὐτὸς μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν τὸν πλοῦν ὡς τὸν Τισσαφέρνην ποιεῖται.

νε΄. Ὁ δὲ Λέων καὶ ὁ Διομέδων ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἀφιγμένοι ἤδη ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, ἐπίπλουν τῇ Ῥόδῳ ἐποιήσαντο. καὶ τὰς μὲν ναῦς καταλαμβάνουσιν ἀνειλκυσμένας τῶν Πελοποννησίων, ἐς δὲ τὴν γῆν ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι, καὶ τοὺς βοηθήσαντας Ῥοδίων νικήσαντες μάχῃ, ἀπεχώρησαν ἐς τὴν Χάλκην· καὶ τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν μᾶλλον ἐκ τῆς Κῶ ἐποιοῦντο. εὐφυλακτοτέρα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο, εἴποι ἀπαίροι τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν· ἦλθε δὲ ἐς τὴν Ῥόδον καὶ Ξενοφαντίδας Λάκων παρὰ Πεδαρίτου ἐκ Χίου, λέγων ὅτι τὸ τεῖχος τῶν Ἀθηναίων ἤδη ἐπιτετέλεσται, καὶ, εἰ μὴ βοηθήσουσι πάσαις ταῖς ναυσὶν, ἀπολεῖται τὰ ἐν Χίῳ

πράγματα. οἱ δὲ διενοῦντο βοηθήσειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Πεδάριτός τε καὶ τὸ περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων, καὶ τοὺς Χίους, πανστρατιᾷ προσβαλὼν τῶν Ἀθηναίων τῷ περὶ τὰς ναῦς ἐρύματι, αἱρεῖταί τι αὐτοῦ, καὶ νεῶν τινῶν ἀνειλκυσμένων ἐκράτησεν. ἐπεκβοηθησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τρεψαμένων τοὺς Χίους πρώτους, νικᾶται καὶ τὸ ἄλλο τὸ περὶ τὸν Πεδάριτον· καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει, καὶ τῶν Χίων πολλοὶ, καὶ ὅπλα ἐλήφθη πολλά.

νϛʹ. Μετὰ δὲ ταῦτα, οἱ μὲν Χῖοι ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο, καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι ἦν μέγας· οἱ δὲ περὶ τὸν Πείσανδρον Ἀθηναίων πρέσβεις, ἀφικόμενοι ὡς τὸν Τισσαφέρνην, λόγους ποιοῦνται περὶ τῆς ὁμολογίας. Ἀλκιβιάδης δὲ (οὐ γὰρ αὐτῷ πάνυ τὰ ἀπὸ Τισσαφέρνους βέβαια ἦν, φοβουμένῳ τοὺς Πελοποννησίους μᾶλλον, καὶ ἔτι βουλομένῳ, καθάπερ καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐδιδά-

σκετο, τρίβειν ἀμφοτέρους) τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος, ὥστε τὸν Τισσαφέρνην ὡς μέγιστα αἰτοῦντα παρὰ τῶν Αθηναίων, μὴ ξυμβῆναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ Τισσαφέρνης τὸ αὐτὸ βουληθῆναι, αὐτὸς μὲν, διὰ τὸ δέος, ὁ δὲ Αλκιβιάδης, ἐπειδὴ ἑώρα ἐκεῖνον καὶ ὣς οὐ ξυμβασείοντα, δοκεῖν τοῖς Αθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδύνατος εἶναι πεῖσαι, ἀλλ' ὡς πεπεισμένῳ Τισσαφέρνει καὶ βουλομένῳ προσχωρῆσαι τοὺς Αθηναίους μὴ ἱκανὰ διδόναι. ᾔτει γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλων ὁ Αλκιβιάδης, (λέγων αὐτὸς ὑπὲρ παρόντος τοῦ Τισσαφέρνους) ὥστε τῶν Αθηναίων, καίπερ ἐπιπολὺ ὅ,τι αἰτοίη ξυγχωρούντων, ὅμως αἴτιον γενέσθαι. Ιωνίαν τε γὰρ πᾶσαν ἠξίουν δίδοσθαι, καὶ αὖθις νήσους τε τὰς ἐπικειμένας, καὶ ἄλλα, οἷς οὐκ ἐναντιουμένων τῶν Αθηναίων, τέλος ἐν τῇ τρίτῃ ἤδη ξυνόδῳ δείσας μὴ πάνυ φωραθῇ ἀδύνατος ὢν, ναῦς ἠξίου ἐᾶν βασιλέα ποιεῖσθαι, καὶ παραπλεῖν τὴν ἑαυ-

τὴν γῆν ὅποι ἂν καὶ ὅσαις ἂν βούληται. ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι, ἀλλ' ἄπορα νομίσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐξηπατῆσθαι, δι' ὀργῆς ἀπελθόντες, κομίζονται ἐς τὴν Σάμον.

νζ'. Τισσαφέρνης δὲ εὐθὺς μετὰ ταῦτα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι παρέρχεται ἐς τὴν Καῦνον, βουλόμενος τοὺς Πελοποννησίους πάλιν τε κομίσαι ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ξυνθήκας ἔτι ἄλλας ποιησάμενος, ἃς ἂν δύνηται, τροφήν τε παρέχειν, καὶ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῆσθαι· δεδιὼς μή, ἢν ἀπορῶσι πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς, ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἀναγκασθέντες ναυμαχεῖν ἡσσηθῶσιν, ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν, ἄνευ ἑαυτοῦ γένηται τοῖς Ἀθηναίοις ἃ βούλονται. ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα μὴ τῆς τροφῆς ζητήσει πορθῶσι τὴν ἤπειρον. πάντων οὖν τούτων λογισμῷ καὶ προνοίᾳ ὥσπερ ἐβούλετο ἐπανισοῦν τοὺς Ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους, μεταπεμψάμενος οὖν τοὺς Πελοποννησίους,

τροφήν τε αὐτοῖς δίδωσι, καὶ σπονδὰς τρίτας τάσδε σπένδεται.

νή. ‘ΤΡΙΤΩ καὶ δεκάτῳ ἔτει Δαρείου ‘ βασιλεύοντος, ἐφορεύοντος δὲ Ἀλεξιππίδα ‘ ἐν Λακεδαίμονι, ξυνθῆκαι ἐγένοντο ἐν Μαι‑ ‘ άνδρου πεδίῳ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμ‑ ‘ μάχων πρὸς Τισσαφέρνην καὶ Ἱεραμένην, ‘ καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας, περὶ τῶν βασι‑ ‘ λέως πραγμάτων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ ‘ τῶν ξυμμάχων· χώραν τὴν βασιλέως, ‘ ὅση τῆς Ἀσίας ἐστὶ, βασιλέως εἶναι. καὶ ‘ περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βα‑ ‘ σιλεὺς ὅπως βούλεται. Λακεδαιμονίους δὲ ‘ καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἰέναι ἐπὶ χώραν τὴν ‘ βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενὶ, μηδὲ βασιλέα ‘ ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων μηδὲ τῶν ξυμμά‑ ‘ χων ἐπὶ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τις Λακεδαι‑ ‘ μονίων ἢ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ ἴῃ ἐπὶ ‘ τὴν βασιλέως χώραν, τοὺς Λακεδαιμο‑ ‘ νίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κωλύειν· καὶ ἤν τις ‘ ἐκ τῆς βασιλέως ἴῃ ἐπὶ κακῷ ἐπὶ Λακε‑

" δαιμονίους ἢ τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς κω-
" λυέτω. τροφὴν δὲ ταῖς ναυσὶ ταῖς νῦν
" παρούσαις Τισσαφέρνην παρέχειν κατὰ
" τὰ ξυγκείμενα, μέχρις ἂν αἱ νῆες αἱ βα-
" σιλέως ἔλθωσι· Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς
" ξυμμάχους, ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφί-
" κωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς ἢν βούλωνται
" τρέφειν, ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι. ἢν δὲ παρὰ
" Τισσαφέρνους λαμβάνειν ἐθέλωσι τὴν
" τροφὴν, Τισσαφέρνην παρέχειν. Λακε-
" δαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους τελευτῶν-
" τας τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρνει
" ἀποδοῦναι ὁπόσα ἂν λάβωσιν. ἐπὴν δὲ αἱ
" βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, αἵ τε Λακε-
" δαιμονίων νῆες καὶ αἱ τῶν ξυμμάχων καὶ αἱ
" βασιλέως κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμούντων,
" καθ' ὅ,τι ἂν Τισσαφέρνει δοκῇ, καὶ Λακε-
" δαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. ἢν δὲ κατα-
" λύειν βούλωνται πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ὁμοίῳ
" καταλύεσθαι.

νθ'. Αἱ μὲν σπονδαὶ αὗται ἐγένοντο.

κ. μετὰ ταῦτα παρεσκευάζετο Τισσαφέρνης τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἄξων ὥσπερ εἴρητο, καὶ τἄλλα ὅσαπερ ὑπέσχετο. καὶ ἐβούλετο παρασκευαζόμενος γοῦν δῆλος εἶναι.

ζʹ. Βοιωτοὶ δὲ, τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος, Ὠρωπὸν εἷλον προδοσίᾳ, Ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. ξυνέπραξαν δὲ Ερετριέων τε ἄνδρες κ. αὐτῶν Ὠρωπίων, ἐπιβουλεύοντες ἀπόστασιν τῆς Εὐβοίας. ἐπὶ γὰρ τῇ Ερετρίᾳ τὸ χωρίον ὂν, ἀδύνατα ἦν, Ἀθηναίων ἐχόντων, μὴ οὐ μεγάλα βλάπτειν κ. Ερετρίαν κ. τὴν ἄλλην Εὔβοιαν. ἔχοντες οὖν ἤδη τὸν Ὠρωπὸν, ἀφικνοῦνται ἐς Ῥόδον οἱ Ερετριεῖς ἐπικαλούμενοι ἐς τὴν Εὔβοιαν τοὺς Πελοποννησίους. οἱ δὲ, πρὸς τὴν τῆς Χίου κακουμένης βοήθειαν μᾶλλον ὥρμηντο, κ. ἄραντες πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐκ τῆς Ῥόδου ἔπλεον. καὶ γενόμενοι περὶ τὸ Τριόπιον, καθορῶσι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς Χάλκης

πλεύσας· καὶ ὡς οὐδέτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ἀφικνοῦνται οἱ μὲν ἐς τὴν Σάμον, οἱ δὲ ἐς τὴν Μίλητον· καὶ ἑώρων οὐκέτι ἄνευ ναυμαχίας οἷόν τε εἶναι ἐς τὴν Χίον βοηθῆσαι. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

ξα'. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ, Δερκυλίδας τε ἀνὴρ Σπαρτιάτης, στρατιὰν ἔχων οὐ πολλὴν, παρεπέμφθη πεζῇ ἐφ' Ἑλλήσποντον, Ἄβυδον ἀποστήσων (εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἄποικοι·) καὶ οἱ Χῖοι, ἐν ὅσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστύοχος ἠπόρει ὅπως βοηθήσοι, ναυμαχῆσαι, πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ, ἠναγκάσθησαν. ἔτυχον δὲ, ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυόχου, ἐκ τῆς Μιλήτου Λέοντά τε ἄνδρα Σπαρτιάτην, ὃς Ἀντισθένει ἐπιβάτης ξυνεξῆλθε, κεκομισμένοι μετὰ τὸν Πεδαρίτου θάνατον, ἄρχοντα, καὶ ναῦς δώδεκα, αἳ ἔτυχον φύλακες Μιλήτου οὖσαι. ὧν ἦσαν Θούριαι πέν-

τε, καὶ Συρακούσιαι τέσσαρες, καὶ μία Αναίτις, κὴ μία Μιλησία, κὴ Λέοντος μία. ἐπεξελθόντων δὲ τῶν Χίων πανδημεὶ, καὶ καταλαϐόντων τὶ ἐρυμνὸν χωρίον, κὴ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἅμα ἓξ καὶ τριάκοντα ἐπὶ τὰς τῶν Αθηναίων δύο κὴ τριάκοντα ἀναγομένων, ἐναυμάχησαν. κὴ καρτερᾶς γενομένης ναυμαχίας, ὐκ ἔλασσον ἔχοντες ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Χῖοι κὴ οἱ ξύμμαχοι (ἤδη γὰρ κὴ ὀψὲ ἦν) ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν.

ξϐ΄. Μετὰ δὲ τῦτο εὐθὺς τῦ Δερκυλίδυ πεζῆ ἐκ τῆς Μιλήτυ παρεξελθόντος, Αϐυδος ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀφίςαται πρὸς Δερκυλίδαν κὴ Φαρνάϐαζον, κὴ Λάμψακος δυοῖν ἡμέραιν ὕςερον. Στρομϐιχίδης δ' ἐκ τῆς Χίυ πυθόμενος, κατὰ τάχος βοηθήσας ναυσὶν Αθηναίων τέσσαρσι κὴ εἴκοσιν (ὧν καὶ ςρατιώτιδες ἦσαν ὁπλίτας ἄγυσαι) ἐπεξελθόντων τῶν Λαμψακηνῶν, μάχῃ κρατήσας, κὴ αὐτοϐοεὶ Λάμψακον ἀτείχιςον ὖσαν ἑλὼν, κὴ σκεύη μὲν κὴ ἀνδρά-

ποδα ἁρπαγὴν ποιησάμενος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους πάλιν κατοικίσας, ἐπ' Αβυδον ἦλθε. καὶ ὡς οὔτε προσεχώρουν, οὔτε προσβαλὼν ἐδύνατο ἑλεῖν, ἐς τὸ ἀντιπέρας τῆς Αβύδου ἀποπλεύσας, Σηστὸν πόλιν τῆς Χερσονήσου (ἥν ποτε οἱ Μῆδοι εἶχον) καθίσατο φρούριον καὶ φυλακὴν τοῦ παντὸς Ἑλλησπόντου.

ξγ'. Εν τούτῳ δὲ οἱ Χῖοί τε θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ, καὶ ὁ Αστύοχος πυθόμενος τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα, ἐθάρσησε. καὶ παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν Αστύοχος ἐς Χίον, κομίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς, καὶ ξυμπάσαις ἤδη ἐπίπλουν ποιεῖται ἐπὶ τὴν Σάμον. καὶ ὡς αὐτῷ, διὰ τὸ ἀλλήλοις ὑπόπτως ἔχειν, οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε πάλιν ἐς τὴν Μίλητον. ὑπὸ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἔτι πρότερον ἡ ἐν ταῖς Αθήναις δημοκρατία κατελύετο. ἐπειδὴ γὰρ οἱ περὶ τὸν

Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον ἦλθον, τά τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι [ἔτι] βεβαιότερον κατέλαβον, καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων προτρεψάντων τοὺς δυνατοὺς ὥστε πειρᾶσθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι, καίπερ ἐπαναστάντας αὐτοὺς ἀλλήλοις ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται. καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο, Ἀλκιβιάδην μὲν, ἐπειδήπερ οὐ βούλεται, ἐᾶν· (καὶ γὰρ οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι ἐς ὀλιγαρχίαν ἐλθεῖν) αὐτοὺς δὲ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὁρᾶν ὅτῳ τρόπῳ μὴ ἀνεθήσεται τὰ πράγματα, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα ἀντέχειν, καὶ ἐσφέρειν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων προθύμως χρήματα, καὶ ἤν τι ἄλλο δέῃ, ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἢ σφίσιν αὐτοῖς ταλαιπωροῦντας.

ξδ´. Παρακελευσάμενοι οὖν τοιαῦτα, τὸν μὲν Πείσανδρον εὐθὺς τότε καὶ τῶν πρέσβεων τοὺς ἡμίσεας ἀπέστελλον ἐπ' οἴ-

..ου πράξοντας τάχει, (καὶ εἴρητο αὐτοῖς τῶν ὑπηκόων πόλεων αἷς ἂν προσίσχωσιν, ὀλιγαρχίαν καθιστάναι) τοὺς δ' ἡμίσεας ἐς τἆλλα τὰ ὑπήκοα χωρία ἄλλους ἄλλῃ ἀπέπεμπον. καὶ Διοτρέφην ὄντα περὶ Χίον, ἡρημένον δὲ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης ἄρχειν, ἀπέστελλον ἐπὶ τὴν ἀρχήν. καὶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Θάσον, τὸν δῆμον κατέλυσε. καὶ ἀπελθόντος αὐτοῦ, οἱ Θάσιοι δευτέρῳ μηνὶ μάλιστα τὴν πόλιν ἐτείχιζον, ὡς τῆς μὲν [μετ'] Ἀθηναίων ἀριστοκρατίας οὐδὲν ἔτι προσδεόμενοι, τὴν δὲ ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν ὅσαι ἡμέραι προσδεχόμενοι. καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ αὕτη μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδείων κατὰ κράτος ἔπρασσε ναῦς τε κομίσαι, καὶ τὴν Θάσον ἀποστῆσαι. ξυνέβη οὖν αὐτοῖς μάλιστα ἃ ἐβούλοντο, τὴν πόλιν τε ἀκινδύνως ὀρθοῦσθαι, καὶ τὸν ἐναντιωσόμενον δῆμον καταλελύσθαι. περὶ μὲν οὖν τὴν Θάσον

τἀναντία τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιςᾶσι τῶν Αθηναίων ἐγένετο; δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐν ἄλλοις πολλαῖς τῶν ὑπηκόων. σωφροσύνην γὰρ λαϐῦσαι αἱ πόλεις, καὶ ἄδειαν τῶν πρασσομένων, ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τὴν ὑπὸ τῶν Αθηναίων ὕπȣλον εὐνομίαν ȣ̓ προτιμήσαντες.

ξέ. Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Πείσανδρον, παραπλέοντές τε, ὥσπερ ἐδέδοκτο, τȣ̀ς δήμȣς ἐν ταῖς πόλεσι κατέλυον, ϗ ἅμα ἔςιν ἀφ᾽ ὧν χωρίων ϗ ὁπλίτας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχȣς, ἦλθον ἐς τὰς Αθήνας. ϗ καταλαμϐάνȣσι τὰ πλεῖςα τοῖς ἑταίροις προειργασμένα. καὶ γὰρ Ανδροκλέα τέ τινα τȣ̃ δήμȣ μάλιςα προεςῶτα ξυςάντες τινὲς τῶν νεωτέρων, κρύφα ἀποκτείνȣσιν, ὥσπερ καὶ τὸν Αλκιϐιάδην ȣ̓χ ἥκιςα ἐξήλασε· καὶ αὐτὸν κατ᾽ ἀμφότερα, τῆς τε δημαγωγίας ἕνεκα, ϗ οἰόμενοι τῷ Αλκιϐιάδῃ ὡς κατιόντι, ϗ τὸν Τισσαφέρνην φίλον ποιήσοντι, χαριεῖσθαι,

μᾶλλόν τι διέφθειραν. καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδείους τῷ αὐτῷ τρόπῳ κρύφα ἀνάλωσαν. λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ προείργαστο αὐτοῖς, ὡς οὔτε μισθοφορητέον εἴη ἄλλους ἢ τοὺς στρατευομένους, οὔτε μεθεκτέον τῶν πραγμάτων πλείοσιν ἢ πεντακισχιλίοις, καὶ τούτοις οἳ ἂν μάλιστα τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφελεῖν οἷοί τε ὦσιν.

ξϛʹ. Ην δὲ τοῦτο εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους, ἐπεὶ ἕξειν γε τὴν πόλιν οἵπερ καὶ μεθιστάναι ἔμελλον. δῆμος μέντοι ὅμως ἔτι καὶ βουλὴ ἀπὸ τοῦ κυάμου ξυνελέγετο. ἐβούλευον δὲ οὐδὲν ὅ,τι μὴ τοῖς ξυνεστῶσι δοκοίη· ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν, καὶ τὰ ῥηθησόμενα πρότερον αὐτοῖς προὐσκέπτετο. ἀντέλεγέ τε οὐδεὶς ἔτι τῶν ἄλλων, δεδιὼς καὶ ὁρῶν πολὺ τὸ ξυνεστηκός· εἰ δέ τις καὶ ἀντείποι, εὐθὺς ἐκ τρόπου τινὸς ἐπιτηδείου ἐτεθνήκει. καὶ τῶν δρασάντων οὔτε ζήτησις, οὔτ', εἰ ὑποπτεύοντο, δικαί-

ωσεις ἐγίγνετο· ἀλλ' ἡσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος, καὶ κατάπληξιν τοιαύτην, ὥστε κέρδος, ὁ μὴ πάσχων τὶ βίαιον, εἰ καὶ σιγῴη, ἐνόμιζε. καὶ τὸ ξυνεστηκὸς πολὺ πλέον ἡγούμενοι εἶναι ἢ ἐτύγχανεν ὃ ἦν, ἡσσῶντο ταῖς γνώμαις· καὶ ἐξευρεῖν αὐτὸ ἀδύνατοι ὄντες διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως, καὶ [διὰ] τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν οὐκ εἶχον. κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ προσολοφύρασθαι τινὶ ἀγανακτήσαντα, ὥστε ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα, ἀδύνατον ἦν. ἢ γὰρ ἀγνῶτα ἂν εὗρεν ᾧ ἐρεῖ, ἢ γνώριμον, ἄπιστον. ἀλλήλοις γὰρ ἅπαντες ὑπόπτως προσῄεσαν οἱ τοῦ δήμου, ὡς μετέχοντά τινα τῶν γιγνομένων. ἐνῆσαν γὰρ καὶ οὓς οὐκ ἄν ποτέ τις ᾤετο ἐς ὀλιγαρχίαν τραπέσθαι, καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν, καὶ πλεῖστα ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν, βέβαιον τὴν ἀπιστίαν τῷ δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες.

ξζ'. Εν τούτῳ οὖν τῷ καιρῷ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον ἐλθόντες, εὐθὺς τῶν λοιπῶν εἴχοντο· καὶ πρῶτον μὲν τὸν δῆμον ξυλλέξαντες, εἶπον γνώμην, δέκα ἄνδρας ἑλέσθαι ξυγγραφέας αὐτοκράτορας· τούτους δὲ ξυγγράψαντας γνώμην ἐσενεγκεῖν ἐς τὸν δῆμον ἐς ἡμέραν ῥητὴν, καθ' ὅ,τι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται· ἔπειτα, ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκε, ξυνέλεξαν τὴν ἐκκλησίαν ἐς τὸν Κολωνόν. (ἔστι δὲ ἱερὸν Ποσειδῶνος ἔξω τῆς πόλεως, ἀπέχον σταδίους μάλιστα δέκα) καὶ ἐσήνεγκαν οἱ ξυγγραφεῖς ἄλλο μὲν οὐδὲν, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἐξεῖναι μὲν Αθηναίων ἀνειπεῖν γνώμην ἣν ἄν τις βούλεται. ἢν δέ τις τὸν εἰπόντα ἢ γράψηται παρανόμων, ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ βλάψῃ, μεγάλας ζημίας ἐπέθεσαν. ἐνταῦθα δὴ λαμπρῶς ἐλέγετο ἤδη μήτε ἀρχὴν ἄρχειν μηδεμίαν ἔτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου, μήτε μισθοφορεῖν. Προέδρους τε ἑλέσθαι πέντε ἄνδρας, τούτους δὲ, ἑλέσθαι ἑκατὸν, καὶ τῶν

ἑκατὸν ἕκαστον πρὸς ἑαυτῷ τρεῖς. ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς τετρακοσίους ὄντας ἐς τὸ βουλευτήριον, ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἄριστα γιγνώσκωσιν αὐτοκράτορας· καὶ τοὺς πεντακισχιλίους δὲ ξυλλέγειν, ὁπόταν αὐτοῖς δοκῇ.

ξη΄. Ην δὲ ὁ μὲν τὴν γνώμην ταύτην εἰπὼν Πείσανδρος, καὶ τἆλλα ἐκ τοῦ προφανοῦς προθυμότατα ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον· ὁ μέντοι ἅπαν τὸ πρᾶγμα ξυνθεὶς, ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐς τοῦτο, καὶ ἐκ πλείστου ἐπιμεληθεὶς, Αντιφῶν ἦν, ἀνὴρ Αθηναίων τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀρετῇ τε οὐδενὸς ὕστερος, καὶ κράτιστος ἐνθυμηθῆναι γενόμενος, καὶ ἃ ἂν γνοίη, εἰπεῖν. καὶ ἐς μὲν δῆμον οὐ παριὼν, οὐδ' ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἑκούσιος οὐδένα, ἀλλ' ὑπόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν δεινότητος διακείμενος, τοὺς μέντοι ἀγωνιζομένους, καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ ἐν δήμῳ πλεῖστα, εἷς ἀνὴρ, ὅστις ξυμβουλεύσαιτό τι, δυνάμενος ὠφελεῖν. καὶ αὐτός τε, ἐπειδὴ τὰ τῶν τετρακοσίων

ἐν ὑστέρῳ μεταπεσόντα ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκακοῦτο, ἄριστα φαίνεται τῶν μέχρις ἐμοῦ ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτίας, ὡς ξυγκατέστησε θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. παρέσχε δὲ καὶ Φρύνιχος ἑαυτὸν πάντων διαφερόντως προθυμότατον ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν, δεδιὼς τὸν Ἀλκιβιάδην, καὶ ἐπιστάμενος εἰδότα αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάμῳ πρὸς τὸν Ἀστύοχον ἔπραξε· νομίζων οὐκ ἄν ποτε αὐτὸν κατὰ τὸ εἰκὸς ὑπ' ὀλιγαρχίας κατελθεῖν. πολὺ δὲ πρὸς τὰ δεινὰ, ἐπειδήπερ ὑπέστη, φερεγγυώτατος ἐφάνη. καὶ Θηραμένης ὁ τοῦ Ἄγνωνος, ἐν τοῖς ξυγκαταλύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὔτε εἰπεῖν οὔτε γνῶναι ἀδύνατος. ὥστε ἀπ' ἀνδρῶν πολλῶν καὶ ξυνετῶν πραχθὲν τὸ ἔργον, οὐκ ἀπεικότως, καίπερ μέγα ὂν, προὐχώρησε. χαλεπὸν γὰρ ἦν τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἔτει ἑκατοστῷ μάλιστα ἐπειδὴ οἱ τύραννοι κατελύθησαν, ἐλευθερίας παῦσαι, καὶ οὐ μόνον μὴ ὑπήκοον ὄντα, ἀλλὰ καὶ ὑ-

περ ἥμισυ τȣ̃ χρόνȣ τȣ́τȣ αὐτὸν ἄλλων ἄρχειν εἰωθότα.

ξθ΄. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία, ȣ̓δενὸς ἀντειπόντος, ἀλλὰ κυρώσασα ταῦτα διελύθη, τȣ̀ς τετρακοσίȣς τρόπῳ τοιῷδε ὕστερον ἤδη εἰς τὸ βȣλευτήριον εἰσήγαγον. ἦσαν δ' Ἀθηναίων πάντες ἀεὶ, οἱ μὲν ἐπὶ τείχει, οἱ δ' ἐν τάξει, τῶν ἐν Δεκελείᾳ πολεμίων ἕνεκα, ἐφ' ὅπλοις. τῇ ȣ̓͂ν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τȣ̀ς μὲν μὴ ξυνειδότας εἴασαν, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἀπελθεῖν, τοῖς δ' ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ εἴρητο ἡσυχῇ μὴ ὑπ' αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις ἀλλ' ἄπωθεν περιμένειν, καὶ, ἤν τις ἐνίστηται τοῖς ποιȣμένοις, λαβόντας τὰ ὅπλα μὴ ἐπιτρέπειν. ἦσαν δὲ καὶ Ἄνδριοι, καὶ Τήνιοι, καὶ Καρυστίων τριακόσιοι, καὶ Αἰγινητῶν τῶν ἐποίκων, ȣ̓̀ς οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν οἰκήσοντας, ἐπ' αὐτὸ τȣ̃το ἥκοντες ἐν τοῖς ἑαυτῶν ὅπλοις, οἷς ταῦτα προείρητο. τȣ́των δὲ διατεταγμένων ȣ̓́τως, ἐλθόντες οἱ τετρακόσιοι, μετὰ ξιφιδίȣ ἀφανȣ̃ς

κας-ος, καὶ οἱ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μετ' αὐτῶν Ελληνες νεανίσκοι (οἷς ἐχρῶντο εἴτι που δέοι χειρουργεῖν) ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς, οὖσιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι, λαβοῦσι τὸν μισθόν. ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοί, καὶ ἐξιοῦσιν ἐδίδοσαν.

ο'. Ὡς δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἥ τε βουλὴ οὐδὲν ἀντειποῦσα ὑπεξῆλθε, καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται οὐδὲν ἐνεωτέριζον, ἀλλ' ἡσύχαζον, οἱ δὲ τετρακόσιοι, ἐσελθόντες ἐς τὸ βουλευτήριον, τότε μὲν Πρυτάνεις τε σφῶν αὐτῶν ἀπεκλήρωσαν, καὶ ὅσα πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχαῖς καὶ θυσίαις καθιστάμενοι ἐς τὴν ἀρχὴν ἐχρήσαντο. ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου διοικήσεως, πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατῆγον, τοῦ Αλκιβιάδου ἕνεκα. τὰ δὲ ἄλλα, ἔνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἄνδρας τέ τινας ἀπέκτειναν οὐ πολλούς, οἳ ἐδόκουν ἐπιτήδειοι εἶναι ὑπεξαιρεθῆναι, καὶ ἄλλους ἔδησαν, τοὺς δὲ καὶ με-

τέςησαν. πρός τε Ἆγιν τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὄντα ἐν τῇ Δεκελείᾳ, ἐπεκηρυκεύοντο, λέγοντες διαλλαγῆναι βούλεσθαι, καὶ εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίςῳ δήμῳ μᾶλλον ξυγχωρεῖν.

οα'. Ὁ δὲ, νομίζων τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν, οὐδὲ εὐθὺς οὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παραδώσειν· εἴτε ςρατιὰν πολλὴν ἴδοι σφῶν, οὐκ ἂν ἡσυχάσειν, οὐδὲ ἐν τῷ παρόντι πάνυ πιςεύων μὴ οὐκέτι ταράττεσθαι αὐτοὺς, τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἐλθοῦσιν οὐδὲν ξυμβατικὸν ἀπεκρίνατο, προσμεταπεμψάμενος δὲ ἐκ Πελοποννήσου ςρατιὰν πολλὴν, οὐ πολλῷ ὕςερον καὶ αὐτὸς τῇ ἐκ τῆς Δεκελείας φρουρᾷ μετὰ τῶν ἐλθόντων κατέβη πρὸς αὐτὰ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων· ἐλπίσας ἢ ταραχθέντας αὐτοὺς μᾶλλον ἂν χειρωθῆναι σφίσιν ᾗ βούλονται, ἢ καὶ αὐτοβοεὶ ἂν, διὰ τὸν ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν κατὰ τὸ εἰκὸς γενησόμενον θόρυβον. τῶν γὰρ μακρῶν

τειχῶν, διὰ τὴν κατ' αὐτὰ ἐρημίαν, λήψεως ὐκ ἂν ἁμαρτεῖν. ὡς δὲ προσέμιξέ τε ἐγγὺς, ϗ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἔνδοθεν ὐδ' ὁπωστιῦν ἐκίνησαν· τὺς δὲ ἱππέας ἐκπέμψαντες, ϗ μέρος τι τῶν ὁπλιτῶν ϗ ψιλῶν ϗ τοξοτῶν, ἄνδρας κατέβαλον αὐτῶν διὰ τὸ ἐγγὺς προσελθεῖν, καὶ ὅπλων τινῶν ϗ νεκρῶν ἐκράτησαν, ὕτω δὴ γνὺς ἀπήγαγε πάλιν τὴν στρατιάν. καὶ αὐτὸς μὲν ϗ οἱ μετ' αὐτῦ κατὰ χώραν ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἔμενον· τὺς δ' ἐπελθόντας, ὀλίγας τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ γῇ μείναντας ἀπέπεμψαν ἐπ' οἴκυ. μετὰ δὲ τῦτο, παρά τε τὸν Ἆγιν ἐπρεσβεύοντο οἱ τετρακόσιοι ὐδὲν ἧσσον, ϗ ἐκείνυ μᾶλλον ἤδη προσδεχομένυ ϗ παραινῦντος, ἐκπέμπυσι ϗ ἐς τὴν Λακεδαίμονα περὶ ξυμβάσεως πρέσβεις, βυλόμενοι διαλλαγῆναι.

οβ΄. Πέμπυσι δὲ ϗ ἐς τὴν Σάμον δέκα ἄνδρας, παραμυθησομένυς τὸ στρατόπεδον, ϗ διδάξοντας ὡς ὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῆς πόλεως

καὶ τῶν πολιτῶν ἡ ὀλιγαρχία κατέστη, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ξυμπάντων πραγμάτων· πεντακισχίλιοί τε ὅτι εἶεν, καὶ οὐ τετρακόσιοι μόνον οἱ πράσσοντες, καίτοι οὐ πώποτε Ἀθηναίους διὰ τὰς στρατείας καὶ τὴν ὑπερόριον ἀσχολίαν ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλεύσοντας, ἐν ᾧ πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν. καὶ τἆλλα ἐπιστείλαντες τὰ πρέποντα εἰπεῖν, ἀπέπεμψαν εὐθὺς μετὰ τὴν αὐτῶν μετάστασιν, δείσαντες μὴ (ὅπερ ἐγένετο) ναυτικὸς ὄχλος, οὔτε αὐτὸς μένειν ἐν τῷ ὀλιγαρχικῷ κόσμῳ ἐθέλῃ, σφᾶς τε μὴ, ἐκεῖθεν ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ, μεταστήσωσιν.

ογ'. Ἐν γὰρ τῇ Σάμῳ ἐνεωτερίζετο ἤδη τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν, καὶ ξυνέβη τοιάδε γενέσθαι ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον ὅνπερ οἱ τετρακόσιοι ξυνίσταντο. οἱ γὰρ τότε τῶν Σαμίων ἐπαναστάντες τοῖς δυνατοῖς, καὶ ὄντες δῆμος, μεταβαλλόμενοι αὖθις, καὶ πεισθέντες ὑπό τε τοῦ Πεισάνδρου ὅτε ἦλ-

θε, καὶ τῶν ἐν τῇ Σάμῳ ξυνεστώτων Ἀθηναίων, ἐγένοντό τε ἐς τριακοσίους ξυνωμόται, καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ὡς δήμῳ ὄντι ἐπιθήσεσθαι. καὶ Ὑπέρβολόν τέ τινα τῶν Ἀθηναίων, μοχθηρὸν ἄνθρωπον, ὠστρακισμένον οὐ διὰ δυνάμεως καὶ ἀξιώματος φόβον, ἀλλὰ διὰ πονηρίαν καὶ αἰσχύνην τῆς πόλεως, ἀποκτείνουσι, μετὰ Χαρμίνου τε ἑνὸς τῶν στρατηγῶν, καί τινων τῶν παρὰ σφίσιν Ἀθηναίων, πίστιν διδόντες αὐτοῖς. καὶ ἄλλα μετ' αὐτῶν τοιαῦτα ξυνέπραξαν. τοῖς τε πλείοσιν ὥρμηντο ἐπιτίθεσθαι. οἱ δὲ, αἰσθόμενοι, τῶν τε στρατηγῶν Λέοντι καὶ Διομέδοντι (οὗτοι γὰρ οὐχ ἑκόντες, διὰ τὸ τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ δήμου, ἔφερον τὴν ὀλιγαρχίαν) τὸ μέλλον σημαίνουσι, καὶ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλλῳ, τῷ μὲν, τριηραρχοῦντι, τῷ δὲ, ὁπλιτεύοντι, καὶ ἄλλοις οἳ ἐδόκουν ἀεὶ μάλιστα ἐναντιοῦσθαι τοῖς ξυνεστῶσι· καὶ οὐκ ἠξίουν περιϊδεῖν αὐτοὺς σφᾶς τε διαφθαρέντας, καὶ Σάμον Ἀθηναίοις ἀλ-

λοτριωθεῖσαν, δι' ἣν μόνον μέχρι νῦν ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν. οἱ δὲ, ἀκούσαντες, τῶν στρατιωτῶν ἕνα ἕκαστον μετῄεσαν μὴ ἐπιτρέπειν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Παράλους ἄνδρας Ἀθηναίους τε καὶ ἐλευθέρους πάντας ἐν τῇ νηῒ πλέοντας, καὶ ἀεὶ δήποτε ὀλιγαρχίᾳ καὶ μὴ παρούσῃ ἐπικειμένους· ὅ,τε Λέων καὶ ὁ Διομέδων αὐτοῖς ναῦς τινας ὁπότε ποι πλέοιεν, κατέλειπον φύλακας. ὥστε, ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐπετίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθησάντων πάντων τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, περιεγένοντο οἱ τῶν Σαμίων πλείονες. καὶ τριάκοντα μέν τινας ἀπέκτειναν τῶν τριακοσίων, τρεῖς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους φυγῇ ἐζημίωσαν· τοῖς δ' ἄλλοις οὐ μνησικακοῦντες, δημοκρατούμενοι τολοιπὸν ξυνεπολίτευον.

οδ'. Τὴν δὲ Πάραλον ναῦν, καὶ Χαιρέαν ἐπ' αὐτῆς τὸν Ἀρχεστράτου, ἄνδρα Ἀθηναῖον, γενόμενον ἐς τὴν μετάστασιν πρόθυ-

μον, ἀποπέμπουσιν οἵ τε Σάμιοι καὶ οἱ στρατιῶται κατὰ τάχος ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀγγελοῦντα τὰ γεγενημένα. οὐ γὰρ ᾔδεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. καὶ καταπλευσάντων αὐτῶν, τῶν μὲν Παράλων τινὰς οἱ τετρακόσιοι δύο ἢ τρεῖς ἔδησαν, τοὺς δὲ ἄλλους, ἀφελόμενοι τὴν ναῦν, καὶ μετεκβιβάσαντες εἰς ἄλλην στρατιῶτιν ναῦν, ἔταξαν φρουρεῖν περὶ Εὔβοιαν. ὁ δὲ Χαιρέας, εὐθὺς διαλαθών πως, ὡς εἶδε τὰ παρόντα, πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἐλθών, ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δεινώσας τὰ ἐκ τῶν Ἀθηναίων, ὡς πληγαῖς τε πάντας ζημιοῦσι, καὶ ἀντειπεῖν ἐστὶν οὐδὲν πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ὑβρίζονται· καὶ διανοοῦνται, ὁπόσοι τε ἐν Σάμῳ στρατεύονται μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης, τούτων πάντων τοὺς προσήκοντας λαβόντες εἵρξειν, ἵνα ἢν μὴ ὑπακούσωσι, τεθνήκωσι. καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπικαταψευδόμενος ἔλεγεν.

οέ. Οἱ δ᾽ ἀκούοντες, ἐπὶ τοὺς τὴν ὀλιγαρχίαν μάλιστα ποιήσαντας, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοὺς μετασχόντας τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν βάλλειν, ἔπειτα μέντοι, ὑπὸ τῶν διὰ μέσου κωλυθέντες, καὶ διδαχθέντες, μὴ, τῶν πολεμίων ἀντιπρώρων ἐγγὺς ἐφορμούντων, ἀπολέσωσι τὰ πράγματα, ἐπαύσαντο. μετὰ δὲ τοῦτο, λαμπρῶς ἤδη ἐς δημοκρατίαν βουλόμενοι καταστῆσαι τὰ ἐν τῇ Σάμῳ ὅ,τε Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου καὶ Θράσυλλος (οὗτοι γὰρ μάλιστα προειστήκεισαν τῆς μεταβολῆς) ὥρκωσαν πάντας τοὺς στρατιώτας τοὺς μεγίστους ὅρκους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαί τε καὶ ὁμονοήσειν, καὶ τὸν πρὸς τοὺς Πελοποννησίους πόλεμον προθύμως διοίσειν· καὶ τοῖς τετρακοσίοις πολέμιοί τε ἔσεσθαι, καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκεύεσθαι. ξυνώμνυσαν δὲ καὶ Σαμίων πάντες τὸν αὐτὸν ὅρκον οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τὰ πράγματα πάντα καὶ τὰ ἀποβησόμενα ἐκ τῶν

κινδύνων ξυνεκοινώσαντο οἱ στρατιῶται τοῖς Σαμίοις· νομίζοντες οὔτε ἐκείνοις ἀποστροφὴν σωτηρίας, οὔτε σφίσιν εἶναι, ἀλλ' ἐάν τε οἱ τετρακόσιοι κρατήσωσιν, ἄν τε οἱ ἐκ Μιλήτου πολέμιοι, διαφθαρήσεσθαι.

ος΄. Ες φιλονεικίαν τε καθέστασαν τὸν χρόνον τοῦτον, οἱ μὲν, τὴν πόλιν ἀναγκάζοντες δημοκρατεῖσθαι, οἱ δὲ, τὸ στρατόπεδον ὀλιγαρχεῖσθαι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν εὐθὺς οἱ στρατιῶται, ἐν ᾗ τοὺς προτέρους στρατηγοὺς, καὶ εἴ τινα τῶν τριηράρχων ὑπώπτευον, ἔπαυσαν, ἄλλους δὲ ἀνθείλοντο καὶ τριηράρχους καὶ στρατηγοὺς, ὧν Θρασύβουλός τε καὶ Θράσυλλος ὑπῆρχον. καὶ παραινέσεις ἄλλας τε ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν ἀνιστάμενοι, καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκε. τοὺς γὰρ ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν πλεόνων καὶ ἐς πάντα ποριμωτέρων μεθεστάναι. ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικὸν, τὰς ἄλλας πόλεις ὧν ἄρχουσιν ἀναγκάσειν τὰ χρήματα ὁμοίως

διδόναι, καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὥρμηντο. πόλιν τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον, οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ᾽ ἣ παρ᾽ ἐλάχιστον ἦλθε τὸ Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελέσθαι, τούς τε πολεμίους ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἀμύνεσθαι οὗπερ καὶ πρότερον. καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς, ἔχοντες τὰς ναῦς, πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ δι᾽ ἑαυτούς τε ἐν τῇ Σάμῳ προκαθημένους, καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου, καὶ νῦν ἐς τοσοῦτο καταστήσονται μὴ βουλόμενοι σφίσι πάλιν τὴν πολιτείαν ἀποδοῦναι, ὥστε αὐτοὶ καὶ δυνατώτεροι εἶναι εἴργειν ἐκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ὑπ᾽ ἐκείνων εἴργεσθαι. βραχύ τέ τι εἶναι καὶ οὐδενὸς ἄξιον ὃ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι τῶν πολεμίων ἡ πόλις σφίσι χρήσιμος ἦν. καὶ οὐδὲν ἀπολωλεκέναι, οἵ γε μήτε ἀργύριον ἔτι εἶχον πέμπειν, ἀλλ᾽ αὐτοῖς ἐπορίζοντο οἱ στρατιῶται, μήτε βούλευμα χρηστόν, οὗπερ ἕνεκα πόλις στρατοπέδων

κρατεῖ. ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις τοὺς μὲν ἡμαρτηκέναι, τοὺς πατρίους νόμους καταλύσαντας, αὐτοὺς δὲ σώζειν καὶ ἐκείνους πειράσεσθαι προσαναγκάζειν. ὥστε οὐδὲ τούτους οἵπερ ἂν βουλεύοιέν τι χρηστὸν παρὰ σφίσι, χείρους εἶναι. Ἀλκιβιάδην τε, ἢν αὐτῷ ἄδειάν τε καὶ κάθοδον ποιήσωσιν, ἄσμενον τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρέξειν. τό, τε μέγιστον, ἢν ἁπάντων σφάλλωνται, εἶναι αὐτοῖς τοσοῦτον ἔχουσι ναυτικὸν πολλὰς τὰς ἀποχωρήσεις, ἐν αἷς καὶ πόλεις καὶ γῆν εὑρήσουσι.

οζ΄. Τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐκκλησιάσαντες, καὶ παραθαρσύναντες σφᾶς αὐτούς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο οὐδὲν ἧσσον. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν Σάμον, οἱ δέκα πρεσβευταί, ὡς ταῦτα ἐν τῇ Δήλῳ ἤδη ὄντες ᾐσθάνοντο, ἡσύχαζον.

οη΄. Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ

ναυτικῷ στρατιῶται καὶ σφᾶς αὐτοὺς διεβόων ὡς ὑπὸ Ἀστυόχου καὶ Τισσαφέρνους φθείρεται τὰ πράγματα· τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος οὔτε πρότερον ναυμαχεῖν, ἕως ἔτι αὐτοί τε ἔῤῥωντο μᾶλλον, καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν Ἀθηναίων ὀλίγον ἦν, οὔτε νῦν, ὅτε στασιάζειν τε λέγονται, καὶ αἱ νῆες αὐτῶν οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσὶν, ἀλλὰ τὰς παρὰ Τισσαφέρνους Φοινίσσας ναῦς μένοντες, ἄλλως ὄνομα καὶ οὐκ ἔργον κινδυνεύειν διατριβῆναι. τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνην τάς τε ναῦς ταύτας οὐ κομίζειν, καὶ τροφὴν ὅτι οὐ ξυνεχῶς οὐδ' ἐντελῆ διδοὺς, κακοῦν τὸ ναυτικόν. οὔκουν ἔφασαν χρῆναι μέλλειν ἔτι, ἀλλὰ διαναυμαχεῖν. καὶ μάλιστα οἱ Συρακούσιοι ἐνῆγον.

οθ'. Αἰσθόμενοι δὲ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Ἀστύοχος τὸν θροῦν, καὶ δόξαν αὐτοῖς ἀπὸ ξυνόδου ὥστε διαναυμαχεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἡ ἐν τῇ Σάμῳ ταραχὴ, ἄραντες ταῖς ναυσὶ πάσαις, οὔσαις δώδεκα

ϗ ἑκατὸν, ϗ τȣ̀ς Μιλησίȣς πεζῇ κελεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης παριέναι, ἔπλεον πρὸς τὴν Μυκάλην. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ Σάμȣ ναυσὶ δυοῖν ϗ ὀγδοήκοντα, αἳ ἔτυχον ἐν Γλαύκῃ τῆς Μυκάλης ὁρμȣ̃σαι, (διέχει δὲ ὀλίγον ταύτῃ ἡ Σάμος τῆς ἠπείρȣ πρὸς τὴν Μυκάλην) ὡς εἶδον τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐπιπλεȣ́σας, ὑπεχώρησαν ἐς τὴν Σάμον, ȣ̓ νομίσαντες τῷ πλήθει διακινδυνεῦσαι περὶ τȣ̃ παντὸς ἱκανοὶ εἶναι. καὶ ἅμα (προῄσθοντο γὰρ αὐτȣ̀ς ἐκ τῆς Μιλήτȣ ναυμαχησείοντας) προσεδέχοντο ϗ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τȣ̃ Ἑλλησπόντȣ σφίσι ταῖς ἐκ τῆς Χίȣ ναυσὶν ἐπ' Ἀβύδȣ ἀφικομέναις προσβοηθήσειν· προὔπεμπτο γὰρ αὐτῷ ἄγγελος. καὶ οἱ μὲν ȣ̓̃τως ἐπὶ τῆς Σάμȣ ἀνεχώρησαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, καταπλεύσαντες ἐπὶ Μυκάλης, ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ τῶν Μιλησίων ϗ τῶν πλησιοχώρων ὁ πεζός. ϗ τῇ ὑστεραίᾳ, μελλόντων αὐτῶν ἐπιπλεῖν

τῇ Σάμῳ, ἀγγέλλεται ὁ Στρομβιχίδης τῶς ἀπὸ τȣ̃ Ἑλλησπόντȣ ναυσὶν ἀφιγμένος. καὶ εὐθὺς ἀπέπλεον πάλιν ἐπὶ τῆς Μιλήτȣ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, προσγενομένων σφίσι τῶν νεῶν, ἐπίπλȣν αὐτοὶ ποιȣ̃νται τῇ Μιλήτῳ ναυσὶν ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν, βȣλόμενοι διαναυμαχῆσαι· καὶ ὡς ȣ̓δεὶς αὐτοῖς ἀντανήγετο, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς τὴν Σάμον.

π΄. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τȣ̃το εὐθὺς οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν ȣ̓κ ἀξιόμαχοι νομίσαντες εἶναι ȣ̓κ ἀντανήγοντο, ἀπορήσαντες ὁπόθεν τοσαύταις ναυσὶ χρήματα ἕξȣσιν, ἄλλως τε καὶ Τισσαφέρνȣς κακῶς διδόντος, ἀποστέλλȣσιν ὡς τὸν Φαρνάβαζον (ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Πελοποννήσȣ προσετάχθη) Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίȣ, ἔχοντα ναῦς τεσσαράκοντα. ἐπεκαλεῖτο γὰρ αὐτȣ̀ς ὁ Φαρνάβαζος, καὶ τροφὴν ἕτοιμος ἦν παρέχειν. καὶ ἅμα καὶ τὸ Βυζάντιον ἐπε-

κηρυκεύετο αὐτοῖς ἀποστῆναι. καὶ αἱ μὲν τῶν Πελοποννησίων αὗται νῆες ἀπάρασαι ἐς τὸ πέλαγος, ὅπως λάθοιεν ἐν τῷ πλῷ τοὺς Ἀθηναίους, χειμασθεῖσαι, καὶ αἱ μὲν Δήλου λαβόμεναι αἱ πλείους μετὰ Κλεάρχου, καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς Μίλητον· (Κλέαρχος δὲ κατὰ γῆν αὖθις ἐς τὸν Ἑλλήσποντον κομισθεὶς ἦρχεν) αἱ δὲ μετὰ Ἑλίξου τοῦ Μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον διασωθεῖσαι, Βυζάντιον ἀφιστᾶσι. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἐκ τῆς Σάμου πέμπουσιν αἰσθόμενοι νεῶν βοήθειαν καὶ φυλακὴν, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. καί τις καὶ ναυμαχία βραχεῖα γίγνεται πρὸ τοῦ Βυζαντίου, ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ.

πα'. Οἱ δὲ προεστῶτες ἐν τῇ Σάμῳ, καὶ μάλιστα Θρασύβουλος, ἀεί τε τῆς αὐτοῦ γνώμης ἐχόμενος, ἐπειδὴ μετέστησε τὰ πράγματα, ὥστε κατάγειν Ἀλκιβιάδην, καὶ τέλος ἀπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν. καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν

Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον καὶ ἄδειαν, πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρνην, κατῆγεν ἐς τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην· νομίζων μόνην σωτηρίαν εἰ Τισσαφέρνην αὐτοῖς μεταστήσειεν ἀπὸ Πελοποννησίων. γενομένης δὲ ἐκκλησίας, τήν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπῃτίασε καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης· καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ εἰπὼν, ἐς ἐλπίδας γε αὐτοὺς οὐ μικρὰς περὶ τῶν μελλόντων καθίστη· καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν παρὰ τῷ Τισσαφέρνει, ἵνα οἵτε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτὸν, καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν. καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν, καὶ αὐτοὶ ἐπιπλεῖον θαρσοῖεν· οἵ τε πολέμιοι τῷ Τισσαφέρνει ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο, καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν. ὑπισχνεῖτο δ' οὖν τάδε μέγιστα ἐπικομπῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ ὑπεδέξατο, ἦ μὴν, ἕως ἄν τι τῶν ἑαυτοῦ λείπηται, ἢν Ἀθηναίοις πι-

ϛεύῃ, μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς, οὐδ' ἢν δέῃ τελευτῶντα τὴν ἑαυτοῦ ϛρωμνὴν ἐξαργυρῶσαι. τάς τε ἐν Ασπένδῳ ἤδη οὔσας Φοινίκων ναῦς κομιεῖν Αθηναίοις, καὶ οὐ Πελοποννησίοις. πιϛεῦσαι δ' ἂν μόνως Αθηναίοις εἰ αὐτὸς κατελθὼν αὐτῷ ἀναδέξαιτο.

πϛ΄. Οἱ δὲ, ἀκούοντες ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλὰ, ϛρατηγόν τε αὐτὸν εὐθὺς εἵλοντο μετὰ τῶν προτέρων, καὶ τὰ πράγματα πάντα ἀνετίθεσαν. τήν τε παραυτίκα ἐλπίδα ἕκαϛος τῆς τε σωτηρίας καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας, οὐδενὸς ἀντηλλάξαντο· καὶ ἕτοιμοι ἤδη ἦσαν κατὰ τὸ αὐτίκα τοὺς τε παρόντας πολεμίους ἐκ τῶν λεχθέντων καταφρονεῖν, πλεῖν τε ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ. ὁ δὲ, τὸ μὲν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν, τοὺς ἐγγυτέρω πολεμίους ὑπολιπόντας καὶ πάνυ διεκώλυσε, πολλῶν ἐπειγομένων· τὰ δὲ τοῦ πολέμου πρῶτον ἔφη, ἐπειδὴ καὶ ϛρατηγὸς ᾕρητο, πλεύσας ὡς Τισσαφέρνην, πράξειν. καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἐκ-

κλησίας εὐθὺς ᾤχετο, ἵνα δοκῇ πάντα μετ' ἐκείνου κοινοῦσθαι, καὶ ἅμα βουλόμενος αὐτῷ τιμιώτερός τε εἶναι, καὶ ἐνδείκνυσθαι ὅτι καὶ στρατηγὸς ἤδη ᾕρηται, καὶ εὖ καὶ κακῶς οἷός τε ἐστὶν αὐτὸν ποιεῖν. ξυνέβαινε δὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ, τῷ μὲν Τισσαφέρνει τοὺς Ἀθηναίους φοβεῖν, ἐκείνοις δὲ τὸν Τισσαφέρνην.

πγ'. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐν τῇ Μιλήτῳ πυνθανόμενοι τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον, καὶ πρότερον τῷ Τισσαφέρνει ἀπιστοῦντες, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι διεβέβληντο. ξυνηνέχθη γὰρ αὐτοῖς καὶ τὸν ἐπὶ τὴν Μίλητον Ἀθηναίων ἐπίπλουν, ὡς οὐκ ἠθέλησαν ἀνταναγαγόντες ναυμαχῆσαι, πολλῷ ἐς τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρνην ἀῤῥωστότερον γενόμενον, καὶ ἐς τὸ μισεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν πρότερον ἔτι τούτων διὰ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπιδεδωκέναι. καὶ ξυνιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους οἷάπερ καὶ πρότερον οἱ στρατιῶται ἀνελογίζοντο, καί τινες τῶν ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων, καὶ οὐ

μόνον τὸ στρατιωτικὸν, ὡς οὔτε μισθὸν ἐντελῆ πώποτε λάβοιεν, τό, τε διδόμενον, βραχὺ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ξυνεχῶς· καὶ εἰ μή τις ἢ διαναυμαχήσει, ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν τροφὴν ἕξει, ἀπολείψειν τοὺς ἀνθρώπους τὰς ναῦς. πάντων τε Ἀστύοχον εἶναι αἴτιον, ἐπιφέροντα ὀργὰς Τισσαφέρνει διὰ ἴδια κέρδη.

πδʹ. Οντων δ' αὐτῶν ἐν τοιούτῳ ἀναλογισμῷ, ξυνηνέχθη καὶ τοιόσδε τις θόρυβος περὶ τὸν Ἀστύοχον. τῶν γὰρ Συρακουσίων καὶ Θουρίων, ὅσῳ μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πλῆθος οἱ ναῦται, τοσούτῳ καὶ θρασύτατα προσπεσόντες τὸν μισθὸν ἀπῄτουν. ὁ δὲ αὐθαδέστερόν τε τὶ ἀπεκρίνατο, καὶ ἠπείλησε καὶ τῷ γε Δωριεῖ ξυναγορεύοντι τοῖς ἑαυτοῦ ναύταις, καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν ὡς εἶδον, οἷα δὴ ναῦται, ὥρμησαν ἐγκραγόντες ἐπὶ τὸν Ἀστύοχον, ὥστε βάλλειν. ὁ δὲ, προϊδὼν, καταφεύγει ἐπὶ βωμόν τινα. οὐ

μέντοι ἐβλήθη γε, ἀλλὰ διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων. ἔλαβον δὲ καὶ τὸ ἐν Μιλήτῳ ἐνῳκοδομημένον τοῦ Τισσαφέρνους φρούριον οἱ Μιλήσιοι, λάθρα ἐπιπεσόντες, καὶ τοὺς ἐνόντας φύλακας αὐτοῦ ἐκβάλλουσι. ξυνεδόκει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ταῦτα, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς Συρακουσίοις. ὁ μέντοι Λίχας οὔτε ἠρέσκετο αὐτοῖς, ἔφη τε χρῆναι Τισσαφέρνει καὶ δουλεύειν Μιλησίους, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ βασιλέως, τὰ μέτρια, καὶ ἐπιθεραπεύειν, ἕως ἂν τὸν πόλεμον εὖ θῶνται. οἱ δὲ Μιλήσιοι ὠργίζοντό τε αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα καὶ δι' ἄλλα τοιουτότροπα, νόσῳ ὕστερον ἀποθανόντα αὐτὸν οὐκ εἴασαν θάψαι οὗ ἐβούλοντο οἱ παρόντες τῶν Λακεδαιμονίων.

πε'. Κατὰ δὴ τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων, πρός τε τὸν Ἀστύοχον καὶ τὸν Τισσαφέρνην Μίνδαρος διάδοχος τῆς Ἀστυόχου ναυαρχίας ἐκ Λακεδαίμονος ἐπῆλθε, καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρ-

χήν. ὁ δὲ Ἀστύοχος ἀπέπλει. ξυνέπεμψε δὲ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ πρεσβευτὴν τῶν παρ' ἑαυτοῦ, Γαυλείτην ὄνομα, Κᾶρα, δίγλωσσον, κατηγορήσοντα τῶν τε Μιλησίων περὶ τοῦ φρουρίου, καὶ περὶ αὐτοῦ ἅμα ἀπολογησόμενον. εἰδὼς τούς τε Μιλησίους πορευομένους ἐπὶ καταβοῇ τῇ αὐτοῦ μάλιστα, καὶ τὸν Ἑρμοκράτην μετ' αὐτῶν, ὃς ἔμελλε τὸν Τισσαφέρνην ἀποφαίνειν φθείροντα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα μετὰ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐπαμφοτερίζοντα. ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ ἀεί ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως. καὶ τὰ τελευταῖα, φυγόντος ἐκ Συρακουσῶν τοῦ Ἑρμοκράτους, καὶ ἑτέρων ἡκόντων ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Συρακουσίων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν, Ποτάμιδος καὶ Μύσκωνος καὶ Δημάρχου, ἐνέκειτο ὁ Τισσαφέρνης φυγάδι ὄντι ἤδη τῷ Ἑρμοκράτει πολλῷ ἔτι μᾶλλον, καὶ κατηγόρει ἄλλα τε, καὶ ὡς χρήματα ποτὲ αἰτήσας αὐτὸν, καὶ οὐ τυχὼν, τὴν ἔχθραν οἱ προθεῖτο. ὁ μὲν

ϛ῀ν Ἀστύοχος κ̀ οἱ Μιλήσιοι κ̀ ὁ Ἑρμοκράτης ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης διεβεβήκει ἤδη παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον.

πϛ΄. Καὶ οἱ ἐκ τῆς Δήλου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πρεσβευταὶ, οὓς τότε ἔπεμψαν παραμυθησομένους, κ̀ ἀναδιδάξοντας τοὺς ἐν τῇ Σάμῳ, ἀφικνοῦνται παρόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου. καὶ ἐκκλησίας γενομένης, λέγειν ἐπεχείρουν. οἱ δὲ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελον ἀκούειν, ἀλλ' ἀποκτείνειν ἐβόων τοὺς τὸν δῆμον καταλύοντας. ἔπειτα μέντοι μόλις ἡσυχάσαντες, ἤκουσαν. οἱ δ' ἀπήγγελον ὡς οὔτε ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς πόλεως ἡ μετάστασις γένοιτο, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ, οὔθ' ἵνα τοῖς πολεμίοις παραδοθῇ, ἐξεῖναι γὰρ ὅτε ἐσέβαλον ἤδη σφῶν ἀρχόντων τοῦτο ποιῆσαι. τῶν τε πεντακισχιλίων ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει μεθέξουσιν, οἵ τε οἰκεῖοι αὐτῶν οὔθ' ὑβρίζονται, (ὥσπερ Χαιρέας διαβάλλων ἀπήγγελεν) οὔτε κακὸν

ἔχουσιν οὐδὲν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς σφετέροις αὐτῶν ἕκαστοι κατὰ χώραν μένουσιν. ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντων, οὐδὲν μᾶλλον ἐσήκουον, ἀλλ' ἐχαλέπαινον· καὶ γνώμας ἄλλοι ἄλλας ἔλεγον, μάλιστα δὲ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν. καὶ ἐδόκει Ἀλκιβιάδης πρῶτος τότε καὶ οὐδενὸς ἔλασσον τὴν πόλιν ὠφελῆσαι. ὡρμημένων γὰρ τῶν ἐν Σάμῳ Ἀθηναίων πλεῖν ἐπὶ σφᾶς αὐτοὺς, (ἐν ᾧ σαφέστατα Ἰωνίαν καὶ Ἑλλήσποντον εὐθὺς εἶχον οἱ πολέμιοι) κωλυτὴς γενέσθαι καὶ ἐν τῷ τότε ἄλλος μὲν οὐδ' ἂν εἷς ἱκανὸς ἐγένετο κατασχεῖν τὸν ὄχλον, ἐκεῖνος δὲ τοῦ τ' ἐπίπλου ἔπαυσε, καὶ τοὺς ἰδίᾳ τοῖς πρέσβεσιν ὀργιζομένους λοιδορῶν ἀπέτρεπεν· αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος αὐτοῖς ἀπέπεμπεν ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύοι ἄρχειν, τοὺς μέντοι τετρακοσίους ἐκέλευεν ἀπαλλάσσειν αὐτοὺς, καὶ καθιστάναι τὴν βουλὴν ὥσπερ καὶ πρότερον τοὺς πεντακοσίους. εἰ δὲ ἐς εὐτέλειάν τι ξυντέτμηται,

ὥστε τοὺς στρατευομένους μᾶλλον ἔχειν τροφὴν, πάνυ ἐπαινεῖν· καὶ τἆλλα ἐκέλευεν ἀντέχειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις. πρὸς μὲν γὰρ σφᾶς αὐτοὺς σωζομένης τῆς πόλεως, πολλὴν ἐλπίδα εἶναι ξυμβῆναι· εἰ δὲ ἅπαξ τὸ ἕτερον σφαλήσεται, ἢ τὸ ἐν Σάμῳ, ἢ ἐκεῖνο, οὐδὲ ὅτῳ διαλλαγήσεταί τις ἔτι ἔσεσθαι. παρῆσαν δὲ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, ἐπαγγελλόμενοι τῷ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων δήμῳ ὥστε βοηθεῖν. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπαινέσας αὐτοὺς, καὶ εἰπὼν ὅταν τις καλῇ παρεῖναι, οὕτως ἀπέπεμπεν. ἀφίκοντο δὲ οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Παράλων, οἳ τότε ἐτάχθησαν ἐν τῇ στρατιώτιδι νηῒ ὑπὸ τῶν τετρακοσίων, περιπλεῖν Εὔβοιαν, καὶ ἄγοντες Ἀθηναίων ἐς Λακεδαίμονα ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμπτοὺς πρέσβεις, Λαισποδίαν καὶ Ἀριστοφῶντα καὶ Μελησίαν· οἳ ἐπειδὴ ἐγένοντο πλέοντες κατ' Ἄργος, τοὺς μὲν πρέσβεις ξυλλαβόντες τοῖς Ἀργείοις παρέδοσαν, ὡς τῶν οὐχ ἥκι-

στα καταλυσάντων τὸν δῆμον ὄντας, αὐτοὶ δὲ οὐκέτι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀφίκοντο, ἀλλ' ἄγοντες ἐκ τοῦ Ἄργους ἐς τὴν Σάμον τοὺς πρέσβεις ἀφικνοῦνται ἥπερ εἶχον τριήρει.

πζ'. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Τισσαφέρνης, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν ᾧ μάλιστα διά τε τἆλλα καὶ τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον, ἤχθοντο αὐτῷ οἱ Πελοποννήσιοι ὡς φανερῶς ἤδη Ἀττικίζοντι, βουλόμενος, ὡς ἐδόκει δή, ἀπολύεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὰς διαβολάς, παρεσκευάζετο πορεύεσθαι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς ἐς Ἄσπενδον, καὶ τὸν Λίχαν ξυμπορεύεσθαι ἐκέλευε. τῇ δὲ στρατιᾷ προστάξειν ἔφη Ταμῶν ἑαυτοῦ ὕπαρχον, ὥστε τροφὴν ἐν ὅσῳ ἂν αὐτὸς ἀπῇ διδόναι. λέγεται δὲ οὐ κατὰ ταυτό, οὐδὲ ῥᾴδιον εἰδέναι τίνι γνώμῃ παρῆλθεν ἐς τὴν Ἄσπενδον, καὶ παρελθὼν οὐκ ἦγε τὰς ναῦς. ὅτι μὲν γὰρ αἱ Φοίνισσαι νῆες ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι Ἀσπένδου ἀφίκοντο, σαφές ἐστι· διότι δὲ οὐκ ἦλθον, πολλαχῇ

εἰκάζεται. οἱ μὲν γάρ, ἵνα διατρίβῃ ἀπελθὼν (ὥσπερ καὶ διενοήθη) τὰ τῶν Πελοποννησίων· (τροφὴν γοῦν οὐδὲν βέλτιον ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Ταμῶς, ᾧ προσετάχθη, παρεῖχεν) οἱ δέ, ἵνα τοὺς Φοίνικας προαγαγὼν ἐς τὴν Ἄσπενδον, ἐκχρηματίσαιτο ἀφείς. καὶ γὰρ ὡς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε χρήσεσθαι. ἄλλοι δ', ὡς καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακεδαίμονα, τὸ λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλὰ καὶ σαφῶς οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας. ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι, τριβῆς ἕνεκα καὶ ἀνακωχῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν· φθορᾶς μέν, ἐν ὅσῳ παρῄει ἐκεῖσε, καὶ διέμελλεν· ἀνισώσεως δέ, ὅπως μηδετέρους, προσθέμενος, ἰσχυροτέρους ποιήσῃ, ἐπεί εἴγε ἐβουλήθη διαπολεμῆσαι, ἐπιφανὲς δήπου, οὐκ ἐνδοιαστῶς. κομίσας γὰρ ἂν Λακεδαιμονίοις τὴν νίκην κατὰ τὸ εἰκὸς ἔδωκεν, οἵγε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως μᾶλλον ἢ ὑποδεεστέρως τῷ ναυτικῷ ἀνθώρμουν. κα-

φθορὰ δὲ μάλιστα, καὶ ἣν εἶπε πρόφασιν ἐ κομίσας τὰς ναῦς. ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας ὁ βασιλεὺς ἔταξε ξυλλεγῆναι. ὁ δὲ χάριν ἂν δήπε ἐν τέτῳ μείζω ἔτι ἔσχεν, ὅτε ἀναλώσας πολλὰ τῶν βασιλέως, τά τε αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων πράξας. ἐς δ' ἐν τὴν Ἀσπενδον ἣ τινι δὴ γνώμη ὁ Τισσαφέρνης ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς Φοίνιξι ξυγγίγνεται, καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἔπεμψαν ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς, κελεύσαντος αὐτῶ, Φίλιππον, ἄνδρα Λακεδαιμόνιον, δύο τριήρεσιν.

πή. Ἀλκιβιάδης δὲ, ἐπειδὴ καὶ τὸν Τισσαφέρνην ᾔσθετο παριόντα ἐπὶ τῆς Ἀσπένδε, ἔπλει καὶ αὐτὸς, λαβὼν τρισκαίδεκα ναῦς, ὑποσχόμενος τοῖς ἐν Σάμῳ ἀσφαλῆ καὶ μεγάλην χάριν. ἢ γὰρ αὐτὸς ἄξειν Ἀθηναίοις τὰς Φοινίσσας ναῦς, ἢ Πελοποννησίοις γε κωλύσειν ἐλθεῖν· εἰδὼς, ὡς εἰκὸς, ἐκ πλείονος τὴν Τισσαφέρνες γνώμην, ὅτι ἐκ ἄξειν ἔμελλε, καὶ βελόμενος

αὐτὸν τοῖς Πελοποννησίοις ἐς τὴν αὑτοῦ καὶ Ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα διαβάλλειν, ὅπως μᾶλλον δι' αὐτὸ σφίσιν ἀναγκάζοιτο προσχωρεῖν. καὶ ὁ μὲν, ἄρας εὐθὺς τῆς Φασήλιδος καὶ Καύνου, ἄνω τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο.

πθ΄. Οἱ δὲ ἐκ τῆς Σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες πρέσβεις, ἐπειδὴ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγειλαν τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὡς κελεύει τε ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας τε ὅτι πολλὰς ἔχει κἀκείνοις τὸ στράτευμα διαλλάξειν, καὶ Πελοποννησίων περιέσεσθαι, ἀχθομένους καὶ πρότερον τοὺς πολλοὺς τῶν μετεχόντων τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ ἡδέως ἂν ἀπαλλαγέντας πῃ ἀσφαλῶς τοῦ πράγματος, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπέῤῥωσαν. καὶ ξυνίσταντό τε ἤδη, καὶ τὰ πράγματα διεμέμφοντο, ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάνυ στρατηγῶν τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, οἷον Θηραμένην τε τὸν

Ἀγνωνος καὶ Ἀριστοκράτην τὸν Σκελίου, καὶ ἄλλους, οἳ μετέχον μὲν ἐν πρώτοις τῶν πραγμάτων, φοβούμενοι δὲ (ὡς ἔφασαν) τό, τε ἐν τῇ Σάμῳ στράτευμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, τούς τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρεσβευομένους ἔπεμπον, μή τι ἄνευ τῶν πλειόνων κακὸν δράσωσι τὴν πόλιν, οὐ τὸ ἀπαλλάξειν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους ἔργῳ καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύναι, καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθιστάναι. ἦν δὲ τοῦτο μὲν, σχῆμα πολιτικὸν τοῦ λόγου αὐτοῖς, κατ' ἰδίας δὲ φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ τοιούτῳ προσέκειντο ἐν ᾧπερ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία ἐκ δημοκρατίας γενομένη ἀπόλλυται. πάντες γὰρ αὐθημερὸν ἀξιοῦσιν οὐχ ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος εἶναι. ἐκ δὲ δημοκρατίας αἱρέσεως γιγνομένης ῥᾷον τὰ ἀποβαίνοντα ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἐλασσούμενός τις φέρει. σαφέστατα δ' αὐτοὺς ἐπῆρε τὰ ἐν τῇ Σάμῳ τοῦ

Ἀλκιβιάδυ, ἰσχυρὰ ὄντα, κὴ ὅτι αὐτοῖς ὐκ ἐδόκει μόνιμον τὸ τῆς ὀλιγαρχίας ἔσεσθαι. ἠγωνίζετο ὖν εἷς ἕκαςος [ὑπερβολὴν] αὐτὸς πρῶτος προςάτης τῦ δήμυ γενέσθαι.

ϛ. Οἱ δὲ τῶν τετρακοσίων, μάλιςα ἐναντίοι ὄντες τῷ τοιύτῳ εἴδει, καὶ προεςῶτες, Φρύνιχός τε, (ὃς κὴ ςρατηγήσας ἐν τῇ Σάμῳ [ποτὲ] τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διηνέχθη) κὴ Ἀρίςαρχος, ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιςα κὴ ἐκ πλείςυ ἐναντίος τῷ δήμῳ, κὴ Πείσανδρος, κὴ Ἀντιφῶν, κὴ ἄλλοι οἱ δυνατώτατοι, πρότερόν τε, ἐπεὶ τάχιςα κατέςησαν, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ σφῶν ἐς δημοκρατίαν ἀπέςη, πρέσβεις τε ἀπέςελλον σφῶν ἐς τὴν Λακεδαίμονα, κὴ τὴν ὀλιγαρχίαν πρύθυμῦντο, κὴ τὸ ἐν τῇ Ηετιωνείᾳ καλυμένῃ τεῖχος ἐποιῦντο. πολλῷ τε μᾶλλον ἔτι ἐπειδὴ κὴ οἱ ἐκ τῆς Σάμυ πρέσβεις σφῶν ἦλθον, ὁρῶντες τύς τε πολλὺς, κὴ σφῶν τὺς δοκῦντας πρότερον ιςὺς εἶναι, μεταβαλλομένυς. κὴ ἀπέςει-

λαν μὲν Αντιφῶντα καὶ Φρύνιχον καὶ ἄλλους δέκα κατὰ τάχος, φοβούμενοι καὶ τὰ αὑτοῦ καὶ τὰ ἐκ τῆς Σάμου. ἐπιστείλαντες παντὶ τρόπῳ ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἀνεκτὸς ξυναλλαγῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. ᾠκοδόμουν δὲ ἔτι προθυμότερον τὸ ἐν τῇ Ηετιωνείᾳ τεῖχος. ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη αὕτη (ὡς ἔφη Θηραμένης, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ) οὐχ ἵνα τοὺς ἐν Σάμῳ, ἢν βίᾳ ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς τὸν Πειραιᾶ, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν βούλωνται, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ δέξωνται. χηλὴ γάρ ἐστι τοῦ Πειραιῶς ἡ Ηετιώνεια, καὶ παρ' αὐτὴν εὐθὺς ὁ ἔσπλους ἐστίν. ἐτειχίζετο οὖν οὕτω ξὺν τῷ πρότερον πρὸς ἤπειρον ὑπάρχοντι τείχει ὥστε καθεζομένων ἐς αὐτὸν ἀνθρώπων ὀλίγων, ἄρχειν τοῦ γε ἔσπλου. ἐπ' αὐτὸν γὰρ τὸν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος στενοῦ ὄντος τὸν ἕτερον πύργον ἐτελεύτα· τό, τε παλαιὸν τὸ πρὸς ἤπειρον, καὶ τὸ καινὸν τὸ ἐντὸς τοῦ τείχους, τειχιζό-

μενον πρὸς θάλασσαν. διῳκοδόμησαν δὲ καὶ στοὰν ἥπερ ἦν μεγίστη, καὶ ἐγγύτατα τούτου εὐθὺς ἐχομένη ἐν τῷ Πειραιεῖ, καὶ ἦρχον αὐτοὶ αὐτῆς. ἐς ἣν καὶ τὸν σῖτον ἠνάγκαζον πάντας τὸν ὑπάρχοντά τε καὶ τὸν ἐπιπλέοντα ἐξαιρεῖσθαι, καὶ ἐντεῦθεν προαιροῦντας πωλεῖν.

ϞΑʹ. Ταῦτ' οὖν ἐκ πλείονος χρόνου ὁ Θηραμένης διεθρόει, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πρέσβεις οὐδὲν πράξαντες ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασι ξυμβατικὸν, φάσκων κινδυνεύσειν τὸ τεῖχος τοῦτο, καὶ τὴν πόλιν διαφθεῖραι. ἅμα γὰρ καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐτύγχανον, Εὐβοέων ἐπικαλουμένων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον, δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες (ὧν ἦσαν καὶ ἐκ Τάραντος καὶ ἐκ Λοκρῶν Ἰταλιώτιδες καὶ Σικελικαί τινες) ὁρμοῦσαι ἤδη ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς, καὶ παρασκευαζόμεναι τὸν ἐς τὴν Εὔβοιαν πλοῦν. ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἡγησανδρίδας Ἡγησάνδρου Σπαρτιάτης, ἃς ἔφη

Θηραμένης ὐκ Εὐβοίᾳ μᾶλλον ἢ ταῖς τειχίζυσι τὴν Ηετιώνειαν προσπλεῖν, καὶ, εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται, λήσειν διαφθαρέντας. ἦν δέ τι καὶ τοιῦτον ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν ἐχόντων, κὶ ὐ πάνυ διαβολὴ μόνον τῦ λόγυ. ἐκεῖνοι γὰρ μάλιστα μὲν ἐβύλοντο ὀλιγαρχύμενοι ἄρχειν καὶ τῶν ξυμμάχων, εἰ δὲ μὴ, τάς τε ναῦς καὶ τὰ τείχη ἔχοντες, αὐτονομεῖσθαι. ἐξειργόμενοι δὲ τύτυ, μὴ ὖν ὑπὸ τῦ δήμυ τε αὖθις γενομένυ αὐτοὶ πρὸ τῶν ἄλλων μάλιστα διαφθαρῆναι, ἀλλὰ κὶ τὺς πολεμίυς ἐσαγαγόμενοι, ἄνευ τειχῶν κὶ νεῶν ξυμβῆναι κὶ ὁπωσῦν τὰ τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι σφῶν ἄδεια ἔσαι.

ϟβ'. Διόπερ καὶ τὸ τεῖχος τῦτο, καὶ πυλίδας ἔχον κὶ ἐσόδυς κὶ ἐπεισαγωγὰς τῶν πολεμίων, ἐτείχιζόν τε προθύμως, καὶ φθῆναι ἐβύλοντο ἐξεργασάμενοι. πρότερον μὲν ὖν κατ' ὀλίγυς τε καὶ κρύφα μᾶλλον τὰ λεγόμενα ἦν. ἐπειδὴ δὲ ὁ Φρύ-

νιχος ἥκων ἐκ τῆς ἐς Λακεδαίμονα πρεσβείας, πληγεὶς ὑπ᾽ ἀνδρὸς τῶν περιπόλων τινὸς ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ, καὶ οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου ἀπελθὼν, ἀπέθανε παραχρῆμα· καὶ ὁ μὲν πατάξας διέφυγεν, ὁ δὲ ξυνεργὸς Ἀργεῖος ἄνθρωπος, ληφθεὶς, καὶ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν τετρακοσίων, οὐδενὸς ὄνομα κελεύσαντος εἶπεν, οὐδὲ ἄλλο τι ἢ ὅτι εἰδείη πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐς τοῦ περιπολάρχου καὶ ἄλλοσε κατ᾽ οἰκίας ξυνιόντας· τότε δὴ οὐδενὸς γεγενημένου ἀπ᾽ αὐτοῦ νεωτέρου, καὶ ὁ Θηραμένης ἤδη θρασύτερον καὶ ὁ Ἀριστοκράτης, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν τετρακοσίων αὐτῶν καὶ τῶν ἔξωθεν ἦσαν ὁμογνώμονες, ᾔεσαν ἐπὶ τὰ πράγματα. ἅμα γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς Λακεδαιμονίας αἱ νῆες ἤδη περιπεπλευκυῖαι, καὶ ὁρμισάμεναι ἐς τὴν Ἐπίδαυρον, τὴν Αἴγιναν καταδεδραμήκεσαν. καὶ οὐκ ἔφη ὁ Θηραμένης εἰκὸς εἶναι ἐπ᾽ Εὔβοιαν πλεούσας αὐτὰς, ἐς Αἴγιναν κατακολπίσαι, καὶ

πάλιν ἐν Ἐπιδαύρῳ ὁρμεῖν, εἰ μὴ παρακληθεῖσαι ἥκοιεν ἐφ' οἷσπερ ϗ αὐτὸς ἀεὶ κατηγόρει. ὐκέτι ὖν οἷόν τε εἶναι ἡσυχάζειν. τέλος δὲ, πολλῶν καὶ ϛασιωτικῶν λόγων ϗ ὑποψιῶν προσγενομένων, ϗ ἔργῳ ἤδη ἥπτοντο τῶν πραγμάτων. οἱ γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ τὸ τῆς Ἠετιωνείας τεῖχος ὁπλῖται οἰκοδομῦντες (ἐν οἷς ϗ Ἀριϛοκράτης ἦν ταξιαρχῶν, ϗ τὴν ἑαυτῦ φυλακὴν ἔχων) ξυλλαμβάνυσιν Ἀλεξικλέα ϛρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας, ϗ μάλιϛα πρὸς τὺς ἑτέρυς τετραμμένον, ϗ ἐς οἰκίαν ἀγαγόντες εἷρξαν. ξυνεπελάβοντο δὲ ἅμα αὐτοῖς ϗ ἄλλοι, ϗ Ἕρμων τῶν περιπόλων τὶς τῶν Μυνυχίασι τεταγμένων ἀρχῶν. τὸ δὲ μέγιϛον, τῶν ὁπλιτῶν τὸ ϛῖφος ταῦτα ἐβυλεύετο. ὡς δὲ ἐσηγγέλθη τοῖς τετρακοσίοις (ἔτυχον δὲ ἐν τῷ βυλευτηρίῳ ξυγκαθήμενοι) εὐθὺς, πλὴν ὅσοις μὴ βυλομένοις ταῦτα ἦν, ἕτοιμοι ἦσαν ἐς τὰ ὅπλα ἰέναι, ϗ τῷ Θηραμένει ϗ τοῖς μετ' αὐτῦ

ἠπείλουν. ὁ δὲ, ἀπολογούμενος, ἕτοιμος ἔφη εἶναι ξυναφαιρησόμενος ἰέναι ἤδη. καὶ παραλαβὼν ἕνα τῶν στρατηγῶν, ὅστις ἦν αὐτῷ ὁμογνώμων, ἐχώρει ἐς τὸν Πειραιᾶ. ἐβοήθει δὲ καὶ Ἀρίσταρχος, καὶ τῶν ἱππέων νεανίσκοι· ἦν δὲ θόρυβος πολὺς καὶ ἐκπληκτικός. οἵ τε γὰρ ἐν τῷ ἄστει ἤδη ᾤοντο τόν τε Πειραιᾶ κατειλῆφθαι, καὶ τὸν ξυνειλημμένον τεθνάναι. οἵ τε ἐν τῷ Πειραιεῖ, τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεως ὅσον οὐκ ἐπὶ σφᾶς παρεῖναι. μόγις δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων διακωλυόντων τοὺς ἐν τῷ ἄστει διαθέοντας, καὶ ἐπὶ τὰ ὅπλα φερομένους, καὶ Θουκυδίδου τοῦ Φαρσαλίου τοῦ προξένου τῆς πόλεως παρόντος, καὶ προθύμως ἐμποδών τε ἑκάστοις γιγνομένου, καὶ ἐπιβοωμένου μὴ, ἐφεδρευόντων ἐγγὺς τῶν πολεμίων, ἀπολέσαι τὴν πατρίδα, ἡσύχασάν τε, καὶ σφῶν αὐτῶν ἀπέχοντο. καὶ ὁ μὲν Θηραμένης, ἐλθὼν ἐς τὸν Πειραιᾶ (ἦν δὲ καὶ αὐτὸς στρατηγὸς) ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα, ὠργίζετο

τοῖς ὁπλίταις. ὁ δὲ Ἀρίσαρχος καὶ οἱ ἐναντίοι τῷ πλήθει ἐχαλέπαινον. οἱ δὲ ὁπλῖται ὁμόσε τε ἐχώρουν οἱ πλεῖστοι τῷ ἔργῳ, καὶ οὐ μετεμέλοντο· καὶ τὸν Θηραμένην ἠρώτων εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἐπ' ἀγαθῷ τὸ τεῖχος οἰκοδομεῖσθαι, καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι καθαιρεθέν, ὁ δὲ, εἴπερ καὶ ἐκείνοις δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἑαυτῷ ἔφη ξυνδοκεῖν. καὶ ἐντεῦθεν εὐθὺς ἀναβάντες οἵ τε ὁπλῖται καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνθρώπων, κατέσκαπτον τὸ τείχισμα. ἦν δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις, ὡς χρὴ, ὅστις τοὺς πεντακισχιλίους βούλεται ἄρχειν ἀντὶ τῶν τετρακοσίων, ἰέναι ἐπὶ τὸ ἔργον. ἐπεκρύπτοντο γὰρ ὅμως ἔτι τῶν πεντακισχιλίων τῷ ὀνόματι, μὴ ἄντικρυς δῆμον ὅστις βούλεται ἄρχειν ὀνομάζειν· φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι ὦσι, καὶ πρός τινα εἰπών τις τὶ ἀγνοίᾳ σφαλῇ. καὶ οἱ τετρακόσιοι διὰ τοῦτο οὐκ ἤθελον τοὺς πεντακισχιλίους οὔτε εἶναι, οὔτε μὴ ὄντας δή-

λους εἶναι. τὸ μὲν καταςῆσαι μετόχους τοσούτους, ἄντικρυς ἂν δῆμον ἡγούμενοι, τὸ δ᾽ αὖ ἀφανὲς, φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν.

ϟγʹ. Τῇ δ᾽ ὑςεραίᾳ, οἱ μὲν τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τεθορυβημένοι ξυνελέγοντο· οἱ δ᾽ ἐν τῷ Πειραιεῖ ὁπλῖται τόν τε Ἀλεξικλέα, ὃν ξυνέλαβον, ἀφέντες, καὶ τὸ τείχισμα καθελόντες, ἐς τὸ πρὸς τῇ Μουνυχίᾳ Διονυσιακὸν θέατρον ἐλθόντες, καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα, ἐξεκκλησίασάν τε, καὶ δόξαν αὐτοῖς, εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ ἄςυ, καὶ ἔθεντο αὐτοῦ ἐν τῷ Ανακείῳ τὰ ὅπλα. ἐλθόντες δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων τινὲς ᾑρημένοι, πρὸς αὐτοὺς ἀνὴρ ἀνδρὶ διελέγοντό τε, καὶ ἔπειθον οὓς ἴδοιεν ἀνθρώπους ἐπιεικεῖς, αὐτούς τε ἡσυχάζειν, καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν· λέγοντες, τούς τε πεντακισχιλίους ἀποφανεῖν, καὶ ἐκ τούτων ἐν μέρει, ᾗ ἂν τοῖς πεντακισχιλίοις δοκῇ, τοὺς τετρακοσίους ἔσε-

σθαι· τέως δὲ τὴν πόλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφθείρειν, μηδ' εἰς τοὺς πολεμίους ἀνῶσαι. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ὁπλιτῶν, ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γιγνομένων, ἠπιώτερον ἦν ἢ πρότερον, καὶ ἐφοβεῖτο μάλιστα περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ. ξυνεχώρησάν τε ὥστ' ἐς ἡμέραν ῥητὴν ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τῷ Διονυσίῳ περὶ ὁμονοίας.

4δ'. Επειδὴ δὲ ἐπῆλθεν ἡ ἐν Διονύσου ἐκκλησία καὶ ὅσον οὐ ξυνειλεγμένοι ἦσαν, ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες καὶ ὁ Ἡγησανδρίδας ἀπὸ τῶν Μεγάρων τὴν Σαλαμῖνα παραπλεῖν. καὶ πᾶς τις τῶν ὁπλιτῶν αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶναι τὸ πάλαι λεγόμενον ὑπὸ Θηραμένους καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἐς τὸ τείχισμα ἔπλεον αἱ νῆες, καὶ χρησίμως ἐδόκει καταπεπτωκέναι. ὁ δὲ Ἡγησανδρίδας τάχα μέν τι ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου περί τε τὴν Επίδαυρον καὶ ταύτῃ ἀνεστρέφετο, εἰκὸς δ' αὐτὸν καὶ

πρὸς τὸν παρόντα στασιασμὸν τῶν Ἀθηναίων, δι' ἐλπίδος ὡς κἂν ἐς δέον παραγένοιτο, ταύτῃ ἀνέχειν. οἱ δ' αὖ Ἀθηναῖοι, ὡς ἠγγέλθη αὐτοῖς, εὐθὺς δρόμῳ ἐς τὸν Πειραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν, ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου, μείζονος ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων, οὐχ ἑκὰς ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὄντος. καὶ οἱ μὲν ἐς τὰς παρούσας ναῦς ἐσέβαινον, οἱ δὲ ἄλλας καθεῖλκον, οἱ δέ τινες ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος παρεβοήθουν.

ϟε΄. Αἱ δὲ τῶν Πελοποννησίων νῆες, παραπλεύσασαι καὶ περιβαλοῦσαι Σούνιον, ὁρμίζονται μεταξὺ Θορίκου τε καὶ Πρασιῶν· ὕστερον δὲ ἀφικνοῦνται ἐς Ὠρωπόν. Ἀθηναῖοι δὲ κατὰ τάχος καὶ ἀξυγκροτήτοις πληρώμασιν ἀναγκασθέντες χρήσασθαι, οἷα πόλεως τε στασιαζούσης, καὶ περὶ τοῦ μεγίστου βουλόμενοι ἐν τάχει βοηθῆσαι (Εὔβοια γὰρ αὐτοῖς, ἀποκεκλεισμένης τῆς Ἀττικῆς, πάντα ἦν) πέμπουσι Θυμόχαριν στρατηγὸν καὶ ναῦς ἐς Ἐρετρίαν. ὧν ἀφικομένων, ξὺν ταῖς

πρότερον ἐν Εὐβοίᾳ οὔσαις, ἓξ καὶ τριάκοντα ἐγένοντο. καὶ εὐθὺς ναυμαχεῖν ἠναγκάζοντο. ὁ γὰρ Ἡγησανδρίδας ἀριστοποιησάμενος ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ ἀνήγαγε τὰς ναῦς· διέχει δὲ μάλιστα ὁ Ὠρωπὸς τῆς τῶν Ερετριέων πόλεως, θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίους. ὡς οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήρουν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ναῦς, οἰόμενοι σφίσι παρὰ ταῖς ναυσὶ τοὺς στρατιώτας εἶναι· οἱ δὲ ἔτυχον οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἄριστον ἐπισιτιζόμενοι (οὐδὲν γὰρ ἐπωλεῖτο ἀπὸ προνοίας τῶν Ερετριέων) ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐπ' ἔσχατα τοῦ ἄστεος οἰκιῶν, ὅπως σχολῇ πληρουμένων φθάσειαν οἱ πολέμιοι προσπεσόντες, καὶ ἐξαναγκάσειαν τοὺς Ἀθηναίους οὕτως ὅπως τύχοιεν ἀνάγεσθαι. σημεῖον δὲ αὐτοῖς, ἐς τὸν Ὠρωπὸν ἐκ τῆς Ερετρίας, ὁπότε χρὴ ἀνάγεσθαι, ἤρθη. διὰ τοιαύτην δὴ παρασκευὴν οἱ Ἀθηναῖοι ἀναγόμενοι, καὶ ναυμαχήσαντες ὑπὲρ τοῦ λιμένος τῶν Ερετριέων, ὀλίγον μέν τινα χρόνον

ὅμως καὶ ἀντέχον· ἔπειτα ἐς φυγὴν τραπόμενοι, καταδιώκονται ἐς τὴν γῆν· καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ερετριέων ὡς φιλίαν καταφεύγουσι, χαλεπώτατα ἔπραξαν, φονευόμενοι ὑπ' αὐτῶν· οἱ δὲ ἐς τὸ ἐπιτείχισμα τὸ ἐν τῇ Ερετρίᾳ, ὃ εἶχον αὐτοὶ, περιγίγνονται, καὶ ὅσαι ἐς Χαλκίδα ἀφικνοῦνται τῶν νεῶν. λαβόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι δύο καὶ εἴκοσι ναῦς τῶν Αθηναίων, καὶ ἄνδρας, τοὺς μὲν ἀποκτείναντες, τοὺς δὲ ζωγρήσαντες, τροπαῖον ἔστησαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον Εὔβοιάν τε ἅπασαν ἀποστήσαντες, πλὴν Ορεοῦ (ταύτην δὲ αὐτοὶ Αθηναῖοι εἶχον) καὶ τἄλλα περὶ αὐτὴν καθίσταντο.

4ς´. Τοῖς δὲ Αθηναίοις ὡς ἦλθε τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν γεγενημένα, ἔκπληξις μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέστη. οὔτε γὰρ ἡ ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορὰ, καίπερ μεγάλη τότε δόξασα εἶναι, οὔτε ἄλλο οὐδέν πω οὕτως ἐφόβησεν. ὅπου γὰρ στρατοπέδου τε τοῦ ἐν

Σάμῳ ἀφεστηκότος, ἄλλων τε νεῶν ὐκ ὐσῶν, ὐδὲ τῶν ἐσβησομένων, αὐτῶν τε στασιαζόντων, καὶ ἄδηλον ὂν ὁπότε σφίσιν αὐτοῖς ξυῤῥάξουσι, τοσαύτη ἡ ξυμφορὰ ἐπεγεγένητο, ἐν ᾗ ναῦς τε, καὶ, τὸ μέγιστον, Εὔβοιαν ἀπολωλέκεσαν, ἐξ ἧς πλείω ἢ τῆς Ἀττικῆς ὠφελῦντο· πῶς ὐκ εἰκότως ἠθύμυν; μάλιστα δ' αὐτὺς καὶ δι' ἐγγυτάτυ ἐθορύβει, εἰ οἱ πολέμιοι τολμήσυσι νενικηκότες, εὐθὺς σφῶν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ ἔρημον ὄντα νεῶν πλεῖν· καὶ ὅσον ὐκ ἤδη ἐνόμιζον αὐτὺς παρεῖναι· ὅπερ ἄν, εἰ τολμηρότεροι ἦσαν, ῥαδίως ἂν ἐποίησαν· καὶ διέστησαν ἂν ἔτι μᾶλλον τὴν πόλιν εἰ ἐπολιόρκυν μένοντες, καὶ τὰς ἀπ' Ἰωνίας ναῦς ἠνάγκασαν ἄν, καίπερ πολεμίας ὔσας τῇ ὀλιγαρχίᾳ, τοῖς σφετέροις οἰκείοις καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει βοηθῆσαι. καὶ ἐν τύτῳ Ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς, καὶ Ἰωνία, καὶ αἱ νῆσοι, καὶ τὰ μέχρι Εὐβοίας, καὶ, ὡς εἰπεῖν, ἡ Ἀθηναίων ἀρχὴ πᾶσα. ἀλλ'

οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις πάντων δὴ ξυμφορώτατοι προσπολεμῆσαι ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς. διάφοροι γὰρ πλεῖστον ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν, ὀξεῖς, οἱ δὲ, βραδεῖς· καὶ οἱ μὲν, ἐπιχειρηταὶ, οἱ δὲ, ἄτολμοι, ἄλλως τε καὶ ναυτικῇ ἀρχῇ πλεῖστα ὠφέλουν. ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακούσιοι. μάλιστα γὰρ ὁμοιότροποι γενόμενοι, ἄριστα καὶ προσεπολέμησαν.

ϞΖʹ. Ἐπὶ δ᾽ οὖν τοῖς ἠγγελμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς τε εἴκοσιν ὅμως ἐπλήρουν, καὶ ἐκκλησίαν συνέλεγον, μίαν μὲν εὐθὺς τότε πρῶτον ἐς τὴν Πνύκα καλουμένην, οὗπερ καὶ ἄλλο τε εἰώθεσαν· ἐν ἧπερ καὶ τοὺς τετρακοσίους καταπαύσαντες, τοῖς πεντακισχιλίοις ἐψηφίσαντο τὰ πράγματα παραδοῦναι· εἶναι δὲ αὐτῶν, ὁπόσοι ὅπλα παρέχονται. καὶ μισθὸν μηδένα φέρειν μηδεμιᾷ ἀρχῇ· εἰ δὲ μὴ, ἐπάρατον ἐποιήσαντο. ἐγίγνοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον πυκναὶ ἐκκλησίαι, ἀφ᾽ ὧν καὶ νομοθέτας

καὶ τἆλλα ἐψηφίσαντο ἐς τὴν πολιτείαν. καὶ οὐχ ἥκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπί γε ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ πολιτεύσαντες. μετρία γὰρ ἥ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς ξύγκρασις ἐγένετο, καὶ ἐκ πονηρῶν τῶν πραγμάτων γενομένων τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ Ἀλκιβιάδην καὶ ἄλλους μετ᾽ αὐτοῦ κατιέναι. καὶ παρά τε ἐκεῖνον καὶ παρὰ τὸ ἐν Σάμῳ στρατόπεδον πέμψαντες, διεκελεύοντο ἀνθάπτεσθαι τῶν πραγμάτων.

ϟη΄. Ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ εὐθὺς οἱ μὲν περὶ τὸν Πείσανδρον καὶ Ἀλεξικλέα, καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ὑπεξέρχονται ἐς τὴν Δεκέλειαν. Ἀρίσαρχος δὲ αὐτῶν μόνος (ἔτυχε γὰρ καὶ στρατηγῶν) λαβὼν κατὰ τάχος τοξότας τινὰς τοὺς βαρβαρωτάτους, ἐχώρει πρὸς τὴν Οἰνόην. ἦν δὲ Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τῆς Βοιωτίας τεῖχος. ἐπολιόρκουν δ᾽ αὐτὸ διὰ ξυμ-

φορὰν σφίσιν ἐκ τῆς Οἰνόης γιγνομένην ἀνδρῶν ἐκ Δεκελείας ἀναχωρούντων διαφθορᾶς οἱ Κορίνθιοι, ἐθελοντηδὸν προσκαλέσαντες τοὺς Βοιωτούς. κοινολογησάμενος οὖν αὐτοῖς ὁ Ἀρίσαρχος, ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ Οἰνόῃ, λέγων ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει τἄλλα ξυμβεβήκασι Λακεδαιμονίοις, κἀκείνους δεῖ Βοιωτοῖς τὸ χωρίον παραδοῦναι· ἐπὶ τούτοις γὰρ ξυμβιβάσθαι. οἱ δὲ, πιστεύσαντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῷ, καὶ οὐκ εἰδότες οὐδὲν, διὰ τὸ πολιορκεῖσθαι, ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται. τούτῳ μὲν τῷ τρόπῳ, Οἰνόην τε ληφθεῖσαν Βοιωτοὶ κατέλαβον, καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις ὀλιγαρχία καὶ στάσις ἐπαύσατο.

ϞΘ'. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελοποννήσιοι, ὡς τροφήν τε οὐδεὶς ἐδίδου τῶν ὑπὸ Τισσαφέρνους τότε ὅτε ἐπὶ τὴν Ἄσπενδον παρῄει προσταχθέντων, καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνης που ἧκων, ὅ,τε Φίλιππος ὁ ξυμπεμφθεὶς αὐτῷ, ἐπεστάλκει

Μινδάρῳ τῷ ναυάρχῳ, ϗ ἄλλος Ἱπποκράτης ἀνὴρ Σπαρτιάτης, ϗ ὢν ἐν Φασήλιδι, ὅτι ὔτε αἱ νῆες παρέσοιντο, πάντα τε ἀδικοῖντο ὑπὸ Τισσαφέρνυς, Φαρνάβαζός τε ἐπεκαλεῖτο αὐτὺς, καὶ ἦν πρόθυμος, κομίσας τὰς ναῦς, καὶ αὐτὸς τὰς λοιπὰς ἔτι πόλεις τῆς ἑαυτῦ ἀρχῆς ἀποςῆσαι τῶν Ἀθηναίων, ὥσπερ ϗ ὁ Τισσαφέρνης, ἐλπίζων πλέον τι σχήσειν ἀπ᾽ αὐτῦ. ὕτω δὴ ὁ Μίνδαρος πολλῷ κόσμῳ, καὶ ἀπὸ παραγγέλματος αἰφνιδίυ, ὅπως λάθοι τὺς ἐν Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτυ ναυσὶ τρισὶ ϗ ἑβδομήκοντα, ἔπλει ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. πρότερον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τῷδε ἑκκαίδεκα ἐς αὐτὸν νῆες ἐπέπλευσαν, ϗ τῆς Χερρονήσυ τὶ μέρος κατέδραμον. χειμασθεὶς δὲ ἀνέμῳ καὶ ἀναγκασθεὶς καταίρει ἐς τὴν Ἴκαρον, καὶ μείνας ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀπλοίας πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας, ἀφικνεῖται ἐς τὴν Χίον.

Ὁ δὲ Θράσυλλος ἐκ τῆς Σάμυ,

ἐπειδὴ ἐπύθετο αὐτὸν ἐκ τῆς Μιλήτου ἀπηρκότα, ἔπλει καὶ αὐτὸς ναυσὶ πέντε καὶ πεντήκοντα, ἐπειγόμενος μὴ φθάσῃ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἐσπλεύσας. αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐν τῇ Χίῳ εἴη, καὶ νομίσας αὐτὸν καθέξειν αὐτοῦ, σκοποὺς μὲν κατεστήσατο καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ καὶ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ, εἰ ἄρα ποι κινοῖντο αἱ νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν. αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Μήθυμναν παραπλεύσας, ἄλφιτά τε καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια παρασκευάζειν ἐκέλευσεν, ὡς, ἢν πλείων χρόνος γίγνηται, ἐκ τῆς Λέσβου τοὺς ἐπίπλους τῇ Χίῳ ποιησόμενος. ἅμα δὲ, Ἐρεσὸς γὰρ τῆς Λέσβου ἀφειστήκει, ἐβούλετο ἐπ' αὐτὴν πλεύσας, εἰ δύναιτο, ἐξελεῖν. Μηθυμναίων γὰρ οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι φυγάδες, διακομίσαντες ἐκ τῆς Κύμης προσεταιριστοὺς ὁπλίτας ὡς πεντήκοντα, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου μισθωσάμενοι, ξύμπασιν ὡς τριακοσίοις, Ἀναξάρχου Θηβαίου κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἡγουμένου, προσέβαλον

πρώτη Μηθύμνῃ· καὶ ἀποκρουσθέντες τῆς πείρας διὰ τοὺς ἐκ τῆς Μιτυλήνης Ἀθηναίων φρουροὺς προελθόντας, αὖθις ἔξω μάχῃ ἀπωσθέντες, καὶ διὰ τοῦ ὄρους κομισθέντες, ἀφιστᾶσι τὴν Ερεσόν. πλεύσας οὖν ὁ Θράσυλλος ἐπ' αὐτὴν ναυσὶ διενοεῖτο προσβολὴν ποιεῖσθαι. προαφιγμένος δὲ αὐτόσε ἦν καὶ Θρασύβουλος πέντε ναυσὶν ἐκ τῆς Σάμου, ὅτε ἠγγέλθη αὐτοῖς ἡ τῶν φυγάδων αὕτη διάβασις. ὑστερήσας δὲ, ἐπὶ τὴν Ερεσὸν ἐλθὼν, ἐφώρμει. προσεγένοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου τινὲς δύο νῆες ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμεναι, καὶ Μηθυμναῖαι· καὶ αἱ πᾶσαι νῆες παρῆσαν ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα, ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρεσκευάζοντο, ὡς κατὰ κράτος μηχαναῖς τε καὶ παντὶ τρόπῳ, ἢν δύνωνται, αἱρήσοντες τὴν Ερεσόν.

ρα´. Ὁ δὲ Μίνδαρος ἐν τούτῳ, καὶ αἱ ἐκ τῆς Χίου τῶν Πελοποννησίων νῆες, ἐπισιτισάμεναι δυσὶν ἡμέραις, καὶ λαβόντες παρὰ

τῶν Χίων τρεῖς τεσσαρακοςὰς ἕκαςος Χίας, τῇ τρίτῃ διὰ ταχέων ἀπαίρουσιν ἐκ τῆς Χίου πελάγιαι, ἵνα μὴ περιτύχωσι ταῖς ἐν τῇ Ἐρεσῷ ναυσὶν, ἀλλὰ ἐν ἀριςερᾷ τὴν Λέσβον ἔχοντες, ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἤπειρον. καὶ προσβαλόντες τῆς Φωκαΐδος ἐς τὸν ἐν Κρατερείοις λιμένα, καὶ ἀριςοποιησάμενοι, παραπλεύσαντες τὴν Κύμαιαν δειπνοποιοῦνται ἐν Ἀργινούσαις τῆς ἠπείρου, ἐν τῷ ἀντιπέρας τῆς Μιτυλήνης. ἐντεῦθεν δὲ ἔτι πολλῆς νυκτὸς παραπλεύσαντες, καὶ ἀφικόμενοι τῆς ἠπείρου ἐς Ἁρματοῦντα καταντικρὺ Μηθύμνης, ἀριςοποιησάμενοι, διὰ ταχέων παραπλεύσαντες Λέκτον καὶ Λάρισσαν καὶ Ἁμαξιτὸν, καὶ τὰ ταύτῃ χωρία, ἀφικνοῦνται ἐς Ῥοίτιον ἤδη τοῦ Ἑλλησπόντου, πρωΐτερον μέσων νυκτῶν. εἰσὶ δ᾽ αἳ τῶν νεῶν καὶ ἐς Σίγειον κατῆραν, καὶ ἄλλοσε τῶν ταύτῃ χωρίων.

ρϐ´. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σηςῷ δυοῖν δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ὄντες, ὡς αὐτοῖς οἵ

τε Φρυκτωροὶ ἐσήμαινον, καὶ ᾐσθάνοντο τὰ πυρὰ ἐξαίφνης πολλὰ ἐν τῇ πολεμίᾳ φανέντα, ἔγνωσαν ὅτι ἐσπλέουσιν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ τῆς αὐτῆς ταύτης νυκτὸς ὡς εἶχον τάχους ὑπομίξαντες τῇ Χερρονήσῳ, παρέπλεον ἐπ' Ἐλαιοῦντος, βουλόμενοι ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἑκκαίδεκα ναῦς ἔλαθον, προειρημένης φυλακῆς τῷ φιλίῳ ἐπίπλῳ, ὅπως αὐτῶν ἀνακῶς ἕξουσιν, ἢν ἐκπλέωσι· τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα τῇ ἕῳ κατιδόντες, τὴν δίωξιν εὐθὺς ποιούμενοι, οὐ φθάνουσι πᾶσαι, ἀλλ' αἱ μὲν πλείους ἐπὶ τῆς ἠπείρου καὶ Λήμνου διέφυγον, τέσσαρες δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕσταται πλέουσαι, καταλαμβάνονται παρὰ τὸν Ἐλαιοῦντα. καὶ μίαν μὲν, ἐποκείλασαν κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Πρωτεσιλάου, αὐτοῖς ἀνδράσι λαμβάνουσι, δύο δὲ ἑτέρας, ἄνευ τῶν ἀνδρῶν· τὴν δὲ μίαν πρὸς τῇ Ἴμβρῳ κενὴν κατακαίουσι.

ργ'. Μετὰ δὲ τοῦτο, ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου ξυμμιγείσαις καὶ ταῖς ἄλλαις ξυμπάσαις ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα πολιορκήσαντες Ἐλαιοῦντα ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς οὐ προσεχώρει, ἀπέπλευσαν ἐς Ἄβυδον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ψευσθέντες τῶν σκοπῶν, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφᾶς λαθεῖν τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τειχομαχοῦντες, ὡς ᾔσθοντο, εὐθὺς ἀπολιπόντες τὴν Ἐρεσὸν, κατὰ τάχος ἐβοήθουν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον· καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων αἱροῦσιν, αἳ πρὸς τὸ πέλαγος τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπαρασαι, περιέπεσον αὐτοῖς. καὶ ἡμέρᾳ ὕστερον ἀφικόμενοι, ὁρμίζονται ἐς τὸν Ἐλαιοῦντα, καὶ τὰς ἐκ τῆς Ἴμβρου ὅσαι κατέφυγον κομίζονται· καὶ ἐς τὴν ναυμαχίαν πέντε ἡμέρας παρεσκευάζοντο.

ρδ'. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐναυμάχουν τρόπῳ οἵῳδε. οἱ Ἀθηναῖοι παρέπλεον ἐπὶ κέρως ταξάμενοι παρ' αὐτὴν τὴν γῆν, ἐπὶ τῆς

Σηςῦ· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, αἰσθόμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου, ἀντανῆγον καὶ αὐτοί. καὶ ὡς ἔγνωσαν ναυμαχήσοντες, παρέτεινον τὸ κέρας, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν Χερσόνησον, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰδάκου μέχρι Ἀρριανῶν, νῆες ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα· οἱ δ᾽ αὖ Πελοποννήσιοι, [ὡς] ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Δαρδάνου, νῆες ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα. κέρας δὲ τοῖς μὲν Πελοποννησίοις εἶχον, τὸ μὲν δεξιὸν Συρακούσιοι, τὸ δ᾽ ἕτερον αὐτὸς Μίνδαρος, καὶ τῶν νεῶν αἱ ἄριστα πλέουσαι· Ἀθηναίοις δὲ τὸ μὲν ἀριστερὸν Θράσυλλος, ὁ δὲ Θρασύβουλος τὸ δεξιόν· οἱ δὲ ἄλλοι στρατηγοί, ὡς ἕκαστοι διετάξαντο. ἐπειγομένων δὲ τῶν Πελοποννησίων πρότερόν [τε] ξυμμίξαι, καὶ κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ὑπερσχόντες αὐτοὶ τῷ εὐωνύμῳ, ἀποκλεῖσαι τοῦ ἔξω αὐτοὺς ἔκπλου, εἰ δύναιντο, κατὰ δὲ τὸ μέσον, ἐξῶσαι πρὸς τὴν γῆν, οὐχ ἑκὰς οὖσαν, οἱ Ἀθηναῖοι γνόντες, ᾗ μὲν ἐβούλοντο ἀποφράξασθαι αὐτοὺς οἱ ἐναντίοι, ἀντεπεξῆ-

γον, καὶ περιεγίγνοντο τῷ πλῷ. τὸ δ' εὐώνυμον αὐτοῖς ὑπερεβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν, ἣ Κυνὸς σῆμα καλεῖται. τῷ δὲ μέσῳ, τοιούτου ξυμβαίνοντος, ἀσθενέσι καὶ διεσπασμέναις ταῖς ναυσὶ καθίσταντο, ἄλλως τε καὶ ἐλάσσοσι χρώμενοι τὸ πλῆθος, καὶ τοῦ χωρίου τοῦ περὶ τὸ Κυνὸς σῆμα ὀξεῖαν καὶ γωνιώδη τὴν περιβολὴν ἔχοντος, ὥστε τὰ ἐν τῷ ἐπέκεινα αὐτοῦ γιγνόμενα μὴ κάτοπτα εἶναι.

ρέ. Προσπεσόντες οὖν οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ τὸ μέσον, ἐξέωσάν τε ἐς τὸ ξηρὸν τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐς τὴν γῆν ἐπεξέβησαν, τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες. ἀμῦναι δὲ τῷ μέσῳ οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πλήθους τῶν ἐπικειμένων νεῶν ἐδύναντο, οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου. ἀφανές τε γὰρ ἦν διὰ τὴν ἄκραν τὸ Κυνὸς σῆμα, καὶ ἅμα οἱ Συρακούσιοι, καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἐλάσσους ἐπιτεταγμένοι, εἶργον αὐτούς· πρὶν οἱ Πε-

λοποννήσιοι διὰ τὸ κρατήσαντες ἀδεῶς ἄλλοι ἄλλην ναῦν διώκειν, ἤρξαντο μέρει τινὶ σφῶν ἀτακτότεροι γενέσθαι. γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας, παυσάμενοι τῆς ἐπεξαγωγῆς ἤδη τοῦ κέρως, καὶ ἐπαναστρέψαντες, εὐθὺς ἠμύνοντό τε καὶ τρέπουσι· καὶ τὰς κατὰ τὸ νικῆσαν τῶν Πελοποννησίων μέρος ὑπολαβόντες πεπλανημένας, ἔκοπτόν τε, καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχεὶ καθίστασαν. οἵ τε Συρακούσιοι ἐτύγχανον καὶ αὐτοὶ ἤδη τοῖς περὶ τὸν Θράσυλλον ἐνδεδωκότες, καὶ μᾶλλον ἐς φυγὴν ὁρμήσαντες, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἑώρων.

ϙϛʹ. Γεγενημένης δὲ τῆς τροπῆς, καὶ καταφυγόντων τῶν Πελοποννησίων πρὸς τὸν Πύδιον μάλιστα ποταμὸν τοπρῶτον, ὕστερον δὲ ἐς Ἄβυδον, ναῦς μὲν ὀλίγας ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι (στενὸς γὰρ ὢν ὁ Ἑλλήσποντος βραχείας τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ἐναντίοις παρεῖχε) τὴν μέντοι νίκην ταύτην

τῆς ναυμαχίας ἐπικαιροτάτην δὴ ἔχον. φοβούμενοι γὰρ τέως τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν, διά τε τὰ κατὰ βραχὺ σφάλματα, καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορὰν, ἀπηλλάγησαν τοῦ σφᾶς τε αὐτοὺς καταμέμφεσθαι, καὶ τοὺς πολεμίους ἔτι ἀξίους τοῦ ἐς τὰ ναυτικὰ νομίζειν. ναῦς μέντοι τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι, Χίας μὲν ὀκτὼ, Κορινθίας δὲ πέντε, Ἀμπρακιώτιδας δὲ δύο, καὶ Βοιωτίας δύο, Λευκαδίων δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Συρακουσίων καὶ Πελληναίων, μίαν ἑκάστων· αὐτοὶ δὲ πεντεκαίδεκα ναῦς ἀπολλύασι. στήσαντες δὲ τροπαῖον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ οὗ τὸ Κυνὸς σῆμα, καὶ τὰ ναυάγια προσαγαγόμενοι, καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς ἐναντίοις ὑποσπόνδους ἀποδόντες, ἀπέστειλαν καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης. οἱ δὲ, ἀφικομένης τῆς νεὼς, καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες, ἐπί τε ταῖς περὶ τὴν Εὔβοιαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις πολὺ

ἐπεῤῥώσθησαν, καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἢν προθύμως ἀντιλαμβάνωνται, περιγενέσθαι.

ρζ΄. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρᾳ τετάρτῃ ὑπὸ σπουδῆς ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν Σηστῷ Ἀθηναῖοι, ἐπέπλεον ἐπὶ Κύζικον ἀφεστηκυῖαν· καὶ κατιδόντες κατὰ Ἁρπάγιον καὶ Πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ὀκτὼ ναῦς ὁρμούσας, ἐπιπλεύσαντες, καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῇ, ἔλαβον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Κύζικον ἀτείχιστον οὖσαν, προσηγάγοντο πάλιν, καὶ χρήματα ἀνέπραξαν. ἔπλευσαν δὲ ἐν τούτῳ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἐπὶ τὸν Ἐλαιοῦντα, καὶ τῶν σφετέρων νεῶν [τῶν] αἰχμαλώτων ὅσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκομίσαντο, τὰς δὲ ἄλλας Ἐλαιούσιοι κατέκαυσαν, καὶ ἐς τὴν Εὔβοιαν ἀπέπεμψαν Ἱπποκράτην καὶ Ἐπικλέα κομιοῦντας τὰς ἐκεῖθεν ναῦς.

ρη΄. Κατέπλευσε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς

χρόνους τούτους καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ταῖς τρισὶ καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς Καύνου καὶ Φασήλιδος ἐς τὴν Σάμον, ἀγγέλλων ὅτι τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἀποτρέψειε Πελοποννησίοις ὥστε μὴ ἐλθεῖν, καὶ τὸν Τισσαφέρνην ὅτι φίλον πεποιήκοι μᾶλλον Ἀθηναίοις ἢ πρότερον. καὶ πληρώσας ναῦς ἐννέα πρὸς αἷς εἶχεν, Ἁλικαρνασσέας τε πολλὰ χρήματα ἐξέπραξε, καὶ Κῶν ἐτείχιζε. ταῦτα δὲ πράξας, ἄρχοντας ἐν τῇ Κῷ καταστήσας, πρὸς τὸ μετόπωρον ἤδη ἐς τὴν Σάμον κατέπλευσε. καὶ ὁ Τισσαφέρνης ἀπὸ τῆς Ἀσπένδου, ὡς ἐπύθετο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πεπλευκυίας, ἀναζεύξας ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς Ἴωνας. ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ, Ἀντάνδριοι (εἰσὶ δὲ Αἰολεῖς) παρακομισάμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου πεζῇ διὰ τῆς Ἴδης τοῦ ὄρους ὁπλίτας, ἐσηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀρσάκου τοῦ Πέρσου Τισσαφέρνους ὑπάρ-

χȣ ἀδικȣ́μενοι, ὥσπερ καὶ Δηλίȣς τȣ̀ς Ατραμύττιον οἰκήσαντας, ὅτε ὑπ' Ἀθηναίων Δήλȣ καθάρσεως ἕνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον, καὶ ἐπαγγείλας στρατιὰν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίᾳ καὶ ξυμμαχίᾳ, τηρήσας ἀριστοποιȣμένȣς, καὶ περιστήσας τȣ̀ς ἑαυτȣ̃, κατηκόντισε. φοβȣ́μενοι ȣ̓̃ν αὐτὸν διὰ τȣ̃το τὸ ἔργον μήποτε καὶ περὶ σφᾶς τὶ παρανομήσῃ, καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος αὐτȣ̃ ἃ φέρειν ȣ̓κ ἠδύναντο, ἐκβάλλȣσι τȣ̀ς φρȣρȣ̀ς αὐτȣ̃ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως.

ρθ'. Ὁ δὲ Τισσαφέρνης, αἰσθόμενος καὶ τȣ̃το τῶν Πελοποννησίων τὸ ἔργον, καὶ ȣ̓ μόνον τὸ ἐν Μιλήτῳ καὶ Κνίδῳ (καὶ ἐνταῦθα γὰρ αὐτȣ̃ ἐξεπεπλώκεσαν οἱ φρȣροὶ) διαβεβλῆσθαί τε νομίσας αὐτοῖς σφόδρα, καὶ δείσας μὴ καὶ ἄλλο τι ἐπιβλάπτωσι, καὶ ἅμα ἀχθόμενος εἰ Φαρνάβαζος ἐξ ἐλάσσονος χρόνȣ καὶ δαπάνης δεξάμενος αὐτȣ̀ς, κατορθώσει τι μᾶλλον τῶν πρὸς τȣ̀ς Ἀθηναίȣς,

πορεύεσθαι διενοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπως μέμψηταί τε τῶν περὶ τὴν Αντανδρον γεγενημένων, καὶ τὰς διαβολὰς, καὶ περὶ τῶν Φονίσσων νεῶν καὶ τῶν ἄλλων ὡς εὐπρεπέστατα ἀπολογήσηται. καὶ ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Εφεσον, θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Αρτέμιδι. ὅταν ὁ μετὰ τοῦτο τὸ θέρος χειμὼν τελευτήσῃ, ἓν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται.

ΤΕΛΟΣ.